

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי
רבי שמעון בן יוחאי

עם הפירוש
דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש. ומחוץ לאותם המקומות החל מהענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר, העוסקים בחכמת הקבלה, הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שישנם בדפוסים הקודמים משנת שנ"א עד הנה.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השוואת הדפים

משהו הרסים בתקוני זהר ; זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להרפים שבמסורת הזהר" (נמצא בחלק א').

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר פתיחה לחכמת הקבלה

חלק ד

פרשת לך וירא חיי שרה

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הכא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : כעונותינו הרכים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : כערב שבת קודש. בע"ת : כעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : כפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ז : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. ג"ב : גימטריה, (צרופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גזרה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דכור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התכונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס וזלצבך. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לזכרה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפ"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגיין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דעיב סיג מ"ה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומת, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסדים. ה"י : היה. הי"ם : הוי יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. הנו"ז : הנוכר. הנו"ל : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירושו. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר זוהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קרדובידו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אכרהם אכינו ; אי אפשר ; אריך אפיין ; ארך אפים. אב"א : אחר באחר. אב"ג : אנא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, א"ה, א"ה"ע : אמות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אכא ואמא ; אחר ואחד. או"מ : אור חודר. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אהב"פ : אחר בפנים. אח"ז : אחר זה. אחו"ל : אמרו חכמינו זכרם לזכרה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוון חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סיף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רסאל, גבריאל, מיכאל, גוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצרופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ן : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדנותא. בחי' : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב : בחי"ג : בחי"ד : בחינה ב' ג' ד'. ב"י"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : כר נש. ב"ן : מספר (שם היה במילוי ההי"ן) ב"ס : בספר. ב"ס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאוח עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאזנים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת : ט

תחתונות.

י

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"ו : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. י"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. י"ד : יש דורשים. י"ה : (ב) אותיות הראשונות משם הוי"ה. יה"א : ג' מלאים של שם הוי"ה יודין ההיין אלפינן. יה"כ, יה"כ"פ : יום הכפורים. יה"ר : יהי רצון. יו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. י"י : רמז על יחוד הוי"ה ואדני. י"י"י : יברוך יאר ישא. יכ"ק : יום כסור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יור ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סכא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבור. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כ"א"א : כתוב אחד אומר. כ"א"ו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כ"א"ו"ל : כל אומה ולשון. כ"אחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כ"ד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כ"ד"ש : כדרך שאמר. כ"ה : כתוב הכא. כ"ה"א : כן הוא אומר. כ"ה"ג : כהן גדול ; כהאי גזונא. כ"ה"מ"ג : כל המוסיף גורע. כ"ה"נ : כן היא נוסחת. כ"ה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : וכולה (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא דק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל. כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כ"ל"ז : כלי זיין. כ"ל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כ"מ"ד"א : כמה דאת אמרת. כ"מ"ש : כמו שכתוב. כ"מ"ש"א : כמו שאתה אומר. כ"מ"ש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כ"נ"ה"ג : כנסת הגדולה. כ"נ"ז : כנוכר. כ"נ"י : כנסת ישראל. כ"נ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כ"נלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כ"ס"ה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כ"צ"ל : כן צריך לאמור, להיות, לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כ"ש"ד : כללו של דבר. כ"ש"כ : כל שכן. כ"ש"ו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כ"ש"ט :

זאכ"מ : ואין כאן מקומו. זאכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. זאל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. זבעוה"ר : ובעונותינו הרבים. זבש' : ובשעה. זגו' : וגומר (דאח וכו'). זדו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). זד"ל : ודי למבין. זול"ב : ודי לחכימא ברמיזא. זהמ"י : והשכיל יבין. זזה"ד : וזה הדין. זז"ל : וזה לשונו. זכה"א : וכן הוא אומר. זכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). זל"נ : ולי נראה. זלע"ד : ונראה לפי עניות דעתי. זע"ד : ועל דא. זעד"ז : ועל דרך זה. זעכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ז"ק : ו' קצות. זש"נ : ושם נסמן. ז"ת : ו' תחתונות. זתי"ו : ותקינים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זזה"ז : זמן הזה. זזה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה. זל"ז : זה לזה. ז"ח : זהר חודש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סררי המשנה ; זרעים, מועד, נשים, גניקין, קדשים, סהרות. ז"ס : זה סור. ז"ע : זה עינין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חרש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חר אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה בינה דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלוטי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד רין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסד זא ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד טובות. חוהמ"פ : חול המועד ססת. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ו : חלק ז ; חדש זה. חו"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסר נצח. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : חנוכה הבית. חנבל"שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, נגה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חזע"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים, נקודת תגין, אותיות. ט"ס : ט' ספירות. ט"ר : ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, ג"ד"ד : ג"ב המולות ; טלה, שור, תאומים, סרסן, אריה, בתולה,

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הסטיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמשה"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מזוזור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; מדרש הנעלם. אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ז : מדת הדין. מהל"ל : מה הוא ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ו : משנה ו. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרור"ן : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מארי מתניתין ; מארי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. מ"מ"ה : מלך מלכי המלכים. מ"מ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערויב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרת ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נה"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדין ; נוחו עדין. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש רוח, נשמה. נרנח"י : נפש רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה. נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הכתוב. סו"ס : סוף סוף. ס"י : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; עיין אחר. עאכ"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר, גדין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. עד"ו : על דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. עד"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"ג : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י : על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש. עיו"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום כסור. עי"ז : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותכונו. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

ד"ן. ר"ג : ריש גלותא. רדל"א : רישא דלא אתידע.
 ר"ה : ראש השנה. רה"י : רשות היחיד. רה"ק :
 רוח הקדש. רה"ר : רשות הרבים. ר"ח : ראש חודש.
 רח"ו : ר' חיים וויטאל. ר"י : רבי יהודה ; רבי יצחק ;
 רבי יוסי. רי"ו : מספר. ר"ל : רחמנא לשויב ;
 רחמנא ליצלן ; ראה לדבר ; רצוני לומר. ר"מ : ראש
 מתיבתא ; רעיא מהימנא ; ריש מתיבתא. רמ"ח :
 מספר. רמ"ק : ר' משה קורדובירו. רע"מ : רעיא
 מהימנא. רפ"ח : מספר. רשב"י : ר' שמעון בר
 יוחאי. רשר"ד : ראה, שמיעה, ריה, דבור. ר"ת :
 ראשי תיבות. רת"ס : ראש, תוך, סוף.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שב"כ :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ט : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכא"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ר' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שליח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ו' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם רע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תחתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תצה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלין בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

עכאו"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמוד"א : עמודא דאמצעיתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב סיג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היותר טוב. ע"ק : עתקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות וחיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פ"י : פירוש. פ"י : פשעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פתוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פר"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוה.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומת, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחוויה שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח נחח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו לבל נכשל בדברים אלו ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

פ ר ש ת ל ל

(א) לך לך מארצך וגו'. ר' אבא פתח כוואמר, * שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שמעו אלי אבירי לב: כמה תקיפין לבייהו דחייביא, דחמאן ג שבילי ו ואורתי דאורייתא, ולא מסתכלן בהו, ולבייהו תקיפין, דלא מהדרין בתיובתא, ה לגבי מריהון, ואקרון אבירי לב. הרחוקים מצדקה: דמתרחקי מאורייתא.

(ב) רבי חזקיה אמר, דמתרחקי מקביה, ואינון רחיקין מניה, ובגין כך, אקרון ו אבירי לב. הרחוקים מצדקה. דלא בעאן לקרבא לגבי קב"ה. בגין כך, אינון רחוקים מצדקה. כיון דאינון רחוקים מצדקה, רחוקים אינון משלום. דלית לון שלום. דכתיב י אין שלום אמר ה' לרשעים. מ"ט בגין דאינון רחוקים מצדקה.

מסורת הזהר

(א) שמעו אלי אבירי לב: ישעיה מו. (ב) אין שלום-לרשעים: (ישעיה מח) ח"א דה. חלוסי גרסאות א נ"א מחיל ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו' ובד"ק נ"ב פתח רב מתיבא ואמר, ויאמר ה' אל אברם וגו' דא בגין לאחנהרא ביה נהירו. כגוונא דא מאן דלא זכי באתר חי, יהך וינטל גרמיה. לאתר אתר ויזכי כיה. אעא דדליק ונהורא לא סליק ונהיר כיה, ינענעין לית ויסקל ביה נהורא ואנהיר ע"כ. ג נ"א ליג ואמר. ג נ"א מוסיף שבילי דאורייתא. ד נ"א ואדחי. ה נ"א ע"כ. ו נ"א רחוקים מצדקה ול"ג אבירי לב. ז נ"א אקרון.

שמעו אלי אבירי לב

הסולם

מאמר

הם רחוקים משלום. שאין להם שלום. שכחוב אין שלום אמר ה' לרשעים. מה הטעם. משום שהם רחוקים מצדקה. ע"כ אין להם שלום.

פירוש. המלכות מבחינת הדין שבה. נקראת צדק. בלא ה'. ובסוד הזווג הגדול דצדיק וצדק. שאז הנוקבא עולית ומלבשת לאמא. היא נקראת צדקה. כלומר שנתהפכת לרחמים, כי קבלה ה' של אמא. להיותה מלבשת עליה. ועל ידי מ"ג שהצדיקים מעלים להנוקבא בעת שנקראת צדק, גורמים זווג עליון וצדק מתהפך ונעשה צדק. כלומר, שהדין מתהפך להיות רחמים. וזהו שאומר רבי אבא בביאור הכחוב שמעו אלי אבירי לב וגו'. כי להיותם אבירי לב ואינם מעלים מ"ן ע"י הסחכלות בתורה וע"י תשובה. ע"כ הם רחוקים מצדקה כי ע"כ הם נמצאים בדינים דצדק. דהיינו בלי ה' שה"ס המוחין דאמא. וז"ש הרחוקים מצדקה. דמתרחקי מאורייתא. משום שמתרחקים מהתורה ואינם מעלים מ"ן לזווג עליון. ע"כ הם רחוקים מצדקה. ונמצאים בדינים דצדק. ורבי חזקיה אינו חולק על רבי

אבא

מאמר שמעו אלי אבירי לב

(א) לך לך מארצך וגו': רבי אבא פתח, פתח טעם הכתוב, למה זכה

אברהם שיאמר לו הקב"ה לך לך וגו' יותר מכל בני דורו. ואמר שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. שמעו אלי אבירי לב, פירושו, כמה קשים הם הלכות של הרשעים, שרואים השבילים והאורחות של התורה, היינו פנימיות וחיצוניות של התורה, שבילים פנימיות, ואורחות חיצוניות. (ע"י לעיל בראשית א' דף רנ"א אות ש"ח) ואינם מסתכלים בהם. ולבבם קשה, שאינם חוזרים בתשובה אל רבונם, וע"כ נקראים אבירי לב. הרחוקים מצדקה. פירושו שמתרחקים מהתורה, וע"כ הם רחוקים מצדקה.

(ב) רבי חזקיה אמר וכו': ר"ח אמר בביאור הכתוב הנזכר, שהמה מתרחקים מהקב"ה וע"כ הם רחוקים ממנו, ומשום זה שמתרחקים מהקב"ה נקראים אבירי לב. ושיעור הכתוב הוא הרחוקים מצדקה, למה. משום שאינם רוצים להתקרב אל הקב"ה, שהם אבירי לב, ומשום זה הם רחוקים מצדקה. וכיון שהם רחוקים מצדקה

(דס"ו דף ע"ו ע"ב)

ג) ת"ח אברהם, בעי' לקרבא לקב"ה, ואתקרב. הה"ד * אהבת צדק ותשנא רשע. בגין דאהב צדק, י ושנא רשע, אתקרב לצדקה, ועל דא כתיב, י אברהם אוהבי. מ"ט אוהבי. ז בגין דכתיב, אהבת צדק. רחימותא דקב"ה, י דרחים *) ליה ו אברהם, מכל בני דריה, דהוּו אבירי לב, ואינון רחוקים מצדקה. כמה דאתמר.

ד) ר' יוסי פתח, י מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. כמה אית לון לבני נשא, לאסתכלא בפולחנא דקב"ה. דהא כל בני נשא, לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא. ואינון על מה קיימין. דכד ברא קב"ה עלמא. ! עבד שמיא, מאש י וממים מתערבין כחדא, ולא הוּו גלדי. ולבתר י אגלדו, י וקיימו

מסורת הזהר

א) אהבת צדק ותשנא רשע: (תהלים פה) ח"ב לו. ז"ח חוקת נ"ב טב שמת. טג שיר. ב) אברהם אוהבי: (ישעיה מא) ח"א כד. פה. ח"ג רטב: ז"ח יתרו ל"ב טא שמ. תק"ח ק"ה טד שכד. ג) מה ידידות משכנותיך: תהלים פ"ד. ד) אנלידו: לעיל ב"א דף רמ"ו ציון ג' וש"נ.

חלוסי גרסאות י' ג'א ותית. ז ג'א לאתקרבא (אה"ל). ז ג'א ליג ושנא רשע. ז ג'א ליג מאי טעמא אוהבי בגין י ג'א ארחים. ז ג'א לאכרחם. ז ג'א עביר. ח ג'א ופיס. ט ג'א וקיימא.

על מה קאים עלמא

הסולם

מאמר

עד אוה ה' ועל מה בני אדם עומדים מתבאר מאוח ה' עד אות י', כי כאשר ברא הקב"ה את העולם, עשה את השמים מאש ומים ונתערבו יחד, ולא היו נקפאים. ואחר כך נקפאו ועמדו ברוח עליון.

סידור. כי נודע בסדר יציאת הכוכבים שמתחילה, יוצאים ב' הקוין ימין ושמאל. ובסוד ב' נקודות חולם ושוך, המכונים מים ואש. והם במחלוקת זה עם זה, שפירושה, שכל אחד נכנס בגבול חברו ורוצה להכניעו תחת בחינתו. כמו ב' דברים לחים המתערבים זה עם זה. עד שמתגלה קומת חסדים היוצאת על מסך דח"ת, שה"ס קו הג', והוא מכריע ביניהם, שכל אחד יאיר לפי דרכו ולא יתערבו עוד זה בזה. וזהו מכונה, שב' הקוין שהיו לחים ונתערבו זה בזה, נקפאו עתה ע"י קו האמצעי שהוא ח"ת. ולא יתערבו עוד זה בזה. (כמ"ש כל זה באורך לעיל בראשית א' דף מ"ז ד"ה לפיכך. ע"ש כל התמשך).

וזה אמרו, דכד ברא קב"ה שהוא בינה, עלמא, שהיא הנוקבא, עבד שמיא, שהוא ז"א מאש מקו שמאל, וממים מקו ימין מתערבין כחדא ורא הוּו גלדי, שהיו מתערבים יחד ואינם נקפאים, כלומר, שהיו במחלוקת זה עם זה וכל אחד מתערב בגבול חברו להכניעו תחתיו. כטבע הנוזלים המתערבים זה בזה, ולברר, אחר שיצא קו האמצעי, אנלידו וקיימו כרוחא עראה, נקפאו ועמדו ב' הקוין ע"י קו אמצעי שהוא ח"ת הנקרא רוח. דהיינו שנעשה כמו

אבא, אלא שמבאר יותר ממנה, ואומר דמתרחקי מקב"ה ואינון רחוקין מניה, דהיינו שאין להם אהבת אל הקב"ה, בגין כך אינון רחוקים מצדקה, הם רחוקים מלהסך הצדק לצדקה, דהיינו את הדין לרחמים, כי אינם מעלים מ"ן לזווג. כיון דאינון רחוקים מצדק רחוקים אינון משלום, ומתוך שאינם מעלים מ"ן להסך הצדק לצדקה, אין להם שלום. כלומר, שאינם גורמים זווג עליון. המכונה שלום. וע"כ השלום אינו מאיר עליהם.

ג) ת"ח אברהם וכו': בוא וראה, אברהם רצה לקרב עצמו להקב"ה ונתקרב. וז"ש אהבת צדק ותשנא רשע, משום שאהב צדק ושנא רשע ע"כ. נתקרב לצדקה, כלומר, משום שאהב צדק וגו' העלה מ"ן לזווג עליון, והצדק נעשה לצדקה בעדו כנ"ל כדיבור הסמוך. ועל כן כתוב אברהם אוהבי, מהו הטעם הוא אוהבי משום שכתוב בו אהבת צדק. הוא אהבת הקב"ה, שאהב אותו אברהם, יותר מכל בני דורו. שהם היו אבירי לב, והם רחוקים מצדקה. כמו שנתבאר.

מאמר על מה קאים עלמא

ד) רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח. מה ידידות וגו' כמה יש להם לבני אדם להסתכל בעבודת הקב"ה. שהרי כל בני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים על מה העולם עומד. והם עצמם על מה עומדים. ואלו ב' דברים מתבארים בהמאמר שלפנינו. על מה קאים עלמא מתבאר

(דמו"י דף ע"ו ע"ב *) דף ע"ו ע"א

ט) בהיא שעתא, אתער שלהובא חד, מסטר צפון, ובטש בארבע סטרי עלמא, ונחית ומטי, בין גדפי דתרנגולא. ואתער ההוא שלהובא ביה, וקרי. ולית מאן דאתער, בר אינון זכאי קשוט, דקיימי י ואתערו באורייתא. וכדין קב"ה, וכל אינון צדיקיא, דבגו גנתא י דעדן, צייתי לקליהון. כד"א, * היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני

סתר-תורה

(* י) תאנא. ה) בתוקפא ד דהרמנו דמלכא, אנציב חד אילנא רבא ותקיף. ס גו נטיען ז עלאין, נטיע אילנא דא. בתריסר תחומין, ס אסתחר. בארבע סטרין דעלמא, פרישא רגליה.

דרך אמת

מסורת הזהר
א) היושבת בננים: (שה"ש ח') ח"א צב. קעח
רלא: ח"ב יח: מו. ח"ג יג. כב. ריג. רכב: ת"ז חק'
ג"ה פת. ז"ח בראשית י"ג טג שיח. אחרי מ"ז טד שלא
בלק נ"ו טא שיג. שיח.

ח) כחוקף וכסוד ורטן המלך ית' נטוע ח'לן גדול וחזק
כמנוול.

חלוסי גרסאות ח נ"א נחית. ז נ"א דאתערו. נ נ"א ליג דעדן. ד נ"א דהורמנו. ס נ"א ליג גו. ו נ"א ונטיע
נטיע וליג גו וליג עלאין. ז נ"א עלאי. ח נ"א אחאחד. וניא אחתחם (אה"ל) וניא אחסחר.

הסולם

מאמר

ויאמר ה' אל אברם
י) תאנא כחוקפא דהרמנו דמלכא וכו': תנון.
בתוקפו של רצון המלך שהוא בינה
נשתל אילן אחד רב ועצום, אילנא היינו ז"א.
רבא, בסוד המוחין דהארץ החכמה. ותקיף,
בסוד המוחין דחסדים. כמו שיתבאר לפנינו.
והס"ת רוצה לבאר את הכתוב לך לך מארצך
וגו' שרומז, על סדר אצילות הנשמה מ"א
ונוקביה עד בואה בעולם הזה להתלבש בגוף,
לפיכך מבאר מקודם איך ז"א ונוקביה מקבלים
המוחין, ומאצילים הנשמה. ואח"כ מבאר את
הכתוב.

על פני אויר צהרים, ועולה ויורדת והשערים
אינם נפתחים אליה. ומתגלגלות כאבנים בתוך
קו הקלע. מי ידרוש בשבילים כאשר לא יקומו
בעידון הזה, במקומות התענוג של הצדיקים
יפקד ויערר מקומם. יהיו נמסרים בידי
המלאך דומה. ירדו לגיהנם ולא יעלו. עליהם
כתוב כלה ענן וילך, כן יורד שואל לא
יעלה.

זו נטיען עלאין וכו': תוך נטיעות העליונות
שהם ספירות הבינה, נטוע אילן הזה.
שואו ז"א. בשנים עשרה גבולים הוא מסתובב.
בארבעה רוחות העולם פרושה רגלו.

ט) כהיא שעתא אתער וכו': בשעה היא,
דהיינו בחצות. נתעוררה שלהבת
מצד צפון. ומכה בארבע רוחות העולם, כי אז
מתפשט הארת השמאל בעולם, שהוא דין כנ"ל,
זיורד ומגיע בין כנפי התרנגול שה"ס גבריאל
(כנ"ל בהקדמת הזהר דף קל"ח ד"ה תרנגולא)
ואותו השלהבת נתעורר בו והוא קורא. שה"ס
הכרוז הנ"ל שאומר וכרוזא קרי בחיל וכו'.

ולית מאן דאתער וכו': ואין מי שיתעורר
לקול הקריאה, זולת אותם צדיקי אמת
הקמים אז ועוסקים בתורה וממשיכים קו
האמצעי כנ"ל. ואז הקב"ה וכל אלו הצדיקים
שבתוך הגן עדן, מקשיבים לקולם כמו שאתה
אומר היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך
השמיעני. והנה נתבאר בזה, איך כל קיומם
של בני אדם הוא על קו האמצעי הנמשך ע"י
עסק התורה. ולולא קו אמצעי אין להם קיום
כלל. אלא שנמסרים ביד דומה ויורדין
לגיהנם ואינם עולים כנ"ל.

(דטוי דף ע"ו ע"ב * ע"ו ע"ב)

יא) ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין, דאינון פרסין, ביה תליין. כד אתער האי, כלהו מתערין בהדיה, לית מאן דנפיק מרעותיה. לבתר, כלהו ברעותא חדא בהדיה.

חלוסי גרסאות ה נ"א בהדי. ז נ"א לבר (אה"ל).

מאמר

הסולם

ויאמר ה' אל אברם

וזמ"ש, בתוכפא דהרמנו דמלכא, בתוקפו של רצון המלך, דהיינו על ידי עלית רצון המלך שהיא מלכות, אל הבינה, משום זה נסלו אתון אל"ה לז"א ונעשו בהשתוות עמו, וע"כ בעת הגדלות שהיא מעלה אליה אתון אליה בחזרה עולה גם ז"א עמהם, להיותו דביק בהם, ונמצא עיי"ז נו נטיען עלאין נטיע אילנא דא שנעשה לספירה אחת מספירות הבינה, ומקבל האורות שלה כמו ספירותיה.

ומכח עלית המלכות והתמחקות בהכניה. יצא סוד האלכסון, כי ד' רוחות העולם ה"ס חו"ב תו"מ כנודע, וה"ס מרובע, כזה [ ] וכשעלתה המלכות שה"ס מערב אל הבינה שה"ס צפון, הרי שב' הרוחות מערב וצפון נעדרו ממקומם ונתחברו יחד, ונעשו מהם אלכסון, כי ד' הספירות חו"ב תו"מ נעשו עתה משולש, כזה [ ] ובזה תבין סוד י"ב גבולי אלכסון, כי ד' הרוחות, שהם ד' הספירות חו"ב תו"מ, נכללים זה מזה, ויש בכל אחד מהם חו"ב תו"מ, כנודע, ולפי"ז צריך להיות בהם ט"ז גבולים, כי גבולים פירושו כמו רוחות, אמנם מתוך שהמלכות והבינה נכללו כאחד, אין בכל אחד מהם רק ג' רוחות, והם י"ב רוחות דהיינו י"ב גבולים, והיינו משום שב' הרוחות צפון מערב נתחברו ונעשו לאלכסון, באופן שהרוח מערב אין לו בחינת עצמו אלא רק אלכסון, ע"כ נקראים י"ב גבולי אלכסון.

וזה אמרו, בתריסר תחומין אסתחר, שז"א מסתובב ב"ב גבולים, דהיינו בעת שמשחובב בג' דוכתי הנמשכים מכח עלית המלכות לבינה, דהיינו בסוד ג' הנקודות חולם שורק חירק, כדי לקבל הארת החכמה, (כנ"ל בראשית א' דף י"ט אות י"ב) נמצאים אז ד' רוחות העולם שבו נכללים רק מ"ב גבולים, שכל אחד מהד' יוצא רק בסוד משולש, שהם רק ב' רוחות שלמים, מזרח ודרום, אבל ב' הרוחות צפון מערב, נתמזגו ונעשה מהם אלכסון, שסודו, שהמערב שהוא מדת הדין נבלע בהצפון שהוא מדת הרחמים, וצריך שתזכור המתבאר לעיל (בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) שלולא נמתקה המלכות בהכניה לא היו זו"ן התחתונים ראוים למוחין דהארת חכמה, עש"ה.

וזה אמרו בארבע סטרין דעלמא פרישא רגריה, רגלו, היינו המלכות שלו, ואמר, שהמלכות דז"א פרושה בד' רוחות העולם, כלומר, אע"פ שכתריסר תחומין אסתחר, שפירושו, שאין המלכות מפורשת בשום רוח מד' רוחות העולם דז"א, אלא שנכללת בהאלכסון, כנ"ל, הנה כל זה אמור בעת דאסתחר, כלומר בו בעת שמקבל חכמה בשביל הנוקבא, אבל מכחינתו עצמו אינו כך, כי בארבע סטרין דעלמא פרישא רגריה, שהמלכות מפורשת בו בכל רוח ורוח, ויש לו ט"ז גבולים מבחינת עצמו, והטעם הוא כי כל הקון ד"ב גבולי אלכסון, נעשה רק לצורך קבלת המוחין דחכמה, וז"א אינו מקבל לעצמו רק מוחין דחסדים, וע"כ אינו מקבל אות, התקון, ורוצה בזה לבאר את השם אברם שהוא נוסריקון אברם, אשר אב נמשך מבחי י"ב גבולים, ורם נמשך מבחי ט"ז גבולים כמ"ש לפנינו.

יא) ת"ק פרסי מטלנוי: חמש מאות פרסאות מסעיו, כל הרצוניות של אלו פרסאות כלומר דרכי השעשה, תלוים בו ז"א, כאשר זה מתעורר, כולם מתעוררים עמו, אין מי שישנה רצונו, ולאחר כך, נעשו כולם ברצון אחד עמו, פרסאות, פירושו מוהין דהארת החכמה, ומכונים כך, משום שהם יוצאים בכח עליות וירידות הפרסא שמתחת הכו"ח של הבינה, כנ"ל בדיבור הסמוך, שבעלית הפרסא מתחת הכו"ח דבינה, יורדות אתון אל"ה לז"א, ובעת גדלות, היא מורדת הפרסא למקונה ומחזירה אליה האתון אל"ה עם ז"א הרבוק בהן, ונמצא שלולא עלית הפרסא מתחת כו"ח דבינה, לא היה שום מציאות שז"א יוכל לעלות לבינה, וכיון שעלה לבינה, נעשה ז"א לעצם הבינה, כי התחונן העולה לעליון נעשה כמוהו, ומקבל שם ה' ספירות כח"ב חו"מ דבינה שנעשתה לחכמה, ואלו ה' ספירות דבינה, כלולה כל אחת ממאה, כי הספירות דבינה הן מאות (כנ"ל ב"ב דף ג"ח ד"ה וישת) וע"כ הן מכונות ה' מאות פרסאות, פרסאות נקראות על שם מקור יציאתן כי יוצאים בז"א מכח עלית וירידת הפרסא, ה' מאות הן, להיותן מבינה.

יב) קם מלעילא, ה נחית במטלנוי לגו ימא. מניה, כימא יאתמליא. איהו מקורא ד דכל מיין דנבעין. * תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית. שקיו דגנתא, ביה תליין.

יג) כל נשמתין דעלמא, מניה פרחין. נשמתין אלין עאלין בגנתא, לנחתא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא, אתברכא בשבע ברכאן, למהוי י אבא לגופא, ו בסליקו י עלאה. הה"ד י ויאמר ה' אל אברם. הא נשמתא עלאה ה אבא לגופא י בסליקו דדיוקנא עלאה.

מסורת הזהר

א) תחותיה מתפלגין כל מימוי דבראשית: ח"א יח. לה. ב) ויאמר ה' אל אברם ונזי: (בראשית יב) ח"א עז: עח: עט: צה. ח"ב קיד: רעו. רעו. ח"ג קסו: ריו: רכא: ז"ח נח כ"א טא שכד. לך כ"ד טא שי שלח שמב. חשא מ"ד טב שטו. אחרי מ"ו טד שד. מ"ז טא שכב. רוח ע"ה טג שיב. תק"ח קי"ח טא שב שכו שמא.

חלופי גרסאות ה ג"א אתחית, ז ג"א ליג ימא (אה"ל). ז ג"א אתגלי. ד ג"א לכל. ה ג"א מוסיף אבא לרודה ורס" וני"א רס) לגופא. ו ג"א מוסיף ולמהוי בסליקו. ז ג"א מוסיף דדיוקנא עלאה. ו ג"א ל"ג מן עלאה עד דדיוקנא. ה ג"א מוסיף אבא לרוחא רס (וני"א ורס) לגופא. ט ג"א מוסיף ורס בסליקו (אה ל)

הסולם

מאמר

ויאמר ה' אל אברם

יב) קם מלעילא נחית וכו': קם ז"א מלמעלה מבינה, רהיינו אחר שקבל מוחין מבינה, ויורד במסעיו לחוך היס, שהיא הנוקבא, רהיינו שמשפיע אותם להנוקבא, ממנו מתמלא היס, הוא המקור לכל האורות הנובעים בהיס, תחתיו מתחלקים כל מימי בראשית, השקוי של הגן, שהיא המלכות, תלוי בו בז"א. מימי בראשית פירושו, המוחין שז"א מקבל מהבינה שחזרה לחכמה, הנקראת ב' ראשית, (כנ"ל בראשית א' דף רמ"ד אות רצ"ח) שז"א משפיע אותם להנוקבא, והם מתחלקים תחתיו בהנוק' לכו"ח ובינה ותו"מ, כמו שמתחלקים תהילה בהבינה אל מ"י אל"ה, והיא בעת הקטנות, וז"ש תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית ואח"כ משפיע לה הגדלות, וז"ש שקיו דגנתא ביה תליין. (ועי' לעיל בראשית א' דף ס"ח ד"ה חמש מאה.)

וז"ש היק פרסי מטרוני, כי כשנוסע ועולה לבינה, מקבל שם ה' הספירות כח"ב תו"מ דבינה, שחזרה לחכמה, המכונים ה' מאות פרסאות. כל רעותין דאינון פרסין ביה תליין, כל הרצוניות של אלו הפרסאות, כלומר דרכי השפעה שלהם, תלוים בז"א, אע"פ שהם מבינה משום כד אהער האי, כלוהו מתערין בהרדיה. כי אין הספירות דבינה יכולים להאיר מטרם שז"א עלה אליהם ומכדיע בין ב' הקיין דבינה, (כנ"ל בראשית א' דף ט"ז ד"ה וזה) ונמצא שכאשר ז"א מתעורר להכריע בין הקיין דבינה, אז כל ה' הספירות דבינה מאירים עמו, ולא ז' ל' וע"כ, לית מאן דנפיק מרעותיה, אין מי מאלו הפרסאות שיכולים לשנות רצונו. כלומר, כיון שדרך השפעתו של ז"א הוא בבחינת ו"ק, וע"כ לא יוכלו גם הפרסאות להשפיע בחינת ג"ר דחכמה, אלא שמשפיעים רק ו"ק דחכמה כמו דרך השפעה של ז"א, והיינו כנ"ל (בראשית א' דף קל"ב ר"א וטעם) ע"ש, ונחבאר לעיל, שכל אלו המוחין דחכמה מקבל ז"א רק כדי להשפיע להנוקבא ולא לצורך עצמו, וז"ש רכתר, כלוהו ברעותא חרא כהרדיה ואחר כך, רהיינו אחר שמשפיע אלו המוחין של ו"ק דחכמה אל הנוקבא, נעשו כל ת"ק פרסאות הללו, שהם ה' הספירות שקבל מהבינה, ברצון אחר עמו, כלומר שנעשו אצלו אחר כך, לבחינת חסדים מכוסים כמוהו, כי אין ז"א מקבל לעצמו אלא חסדים מכוסים מחכמה כנ"ל.

יג) כל נשמתין דעלמא וכו': כל הנשמות שבעולם יוצאים ממנו, מו"א. נשמות האלו נכנסים בהגן, בהנוקבא, לירר משם לעולם הזה, להחלבש בגוף כאשר הנשמה יוצאת משם לעולם הזה, היא מתברכת בשבע ברכות, שחולק להיות אב אל הגוף בעליה עליונה, וז"ש ויאמר ה' אל אברם, שהיא נשמה העליונה הנקראת אברם, שהיא נוטריקון אב רם, להיות אב להגוף בעליה לצורה העליונה, בחסדים הנמשכים מהעליה לאו"א. כלומר שנוהג בה ב' מיני הארות, אב פירושו מוחין דחכמה, ורם פירושו, מוחין דחסדים הנמשכים לז"א מעליה עליונה לאו"א, זהו מטעם היותה חולדה של ז"א

(יפויי רף ע"ו ע"א י' ע"ב)

יד) כד ה' בעיא י' לנחתא להאי עלמא, י' אומי לה קב"ה י' למיטר פקודי אורייתא, ולמעבד רעותיה. ומסר לה מאה ס' מפתחאן * ו' דברכאן, דכל יומא, לאשלמא דדרגין עלאין, כחושבן לך לך. דהא כלהו אתמסר לה, בגין י' לאתקנא בהו לגנתא, ולמפלח לה ולנטרא ס' לה. מארצך דא גנתא דעדן.

טו) ס' ומולדתך. דא גופא, דאתקרי אילנא דחיי, דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית י' אביך, דא שכינתא. אביך, דא קב"ה. שנאמר * גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו', ואין אביו אלא קב"ה. ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר אראך. דא איהו האי עלמא. יא (ע"כ ס"ת)

מסורת הזהר

(א) גוזל אביו ואמו: (משלי כ"ה) ח"ב קצנ: רנ. רסב. ח"ג מד: סב. רע:

חלוסי גרסאות ה' נ"א מוסיף בעיא נפשא. כ' נ"א נחתא. ג' נ"א אומר. ד' נ"א למטר. ה' נ"א מפתחן. ו' נ"א לברכאן. ז' נ"א לאתקנא. ח' נ"א לייג לה. ט' נ"א ומפלדתך. יבדפ"י כתב כאן בסוגריים עד עלמא, ונ"א ומולדתך [וימולדתך] דא אילנא דחיי [דחייך דיא] ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין אל הארץ אשר אראך דא איתו האי עלמא. י' נ"א לייג אביך. יא בדפוסו מוסיף ע"כ.

ויאמר ה' אל אברם

הסולם

מאמר

לך ה"ס מאה מפתחות, מארצך ה"ס גן עדן, כלומר כיון שהנשמה הולכת וכאה לעולם הזה מן גן העדן, ע"כ יש לה כח להמשיך מאה ברכות בכל יום כמו הספירות שבגן עדן.

טו) ומולדתך דא גופא: ומולדתך, פירושו מן הגוף, שהוא ז"א המכונה גוסי, הנקרא עץ החיים, שהוא כולל י"ב שבטים, העליונים. שה"ס תריסר תחומין הנ"ל, ומשמיענו הכתוב, שהנשמה היא חולה דז"א ויוצאת ממנו, ומבית אביך, זהו השכינה הנקראת בית. אביך פירושו הקב"ה, הוא ז"א, שנאמר גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע וגו' ואין אביו אלא הקב"ה. ואין אמו אלא כנסת ישראל שהיא הנוקבא. אל הארץ אשר אראך, זה הוא עולם הזה. שהנשמה נשלחה שמה, וזהו שיעור הכתוב, ויאמר ה' אל אברם, אברם פירושו הנשמה ולפי שיש לה ב' מיני מוחין כמו ז"א, (א) בחינת י"ב תחומין, שה"ס אב. (ב) כד' סטרין דעלמא פרישא רגליה, שה"ס רם, ע"כ נקראת הנשמה אב רם. ויאמר ה', היינו שמשביע אותה למיטר פקודי אורייתא ורמעבד רעותיה. לך לך מארצך דומז על מסירת מאה מפתחאן דברכאן כמו שיש בהספירות דג"ע הנקראת ארצך כנ"ל, ומולדתך, רומז על אצילותה מז"א, ומבית אביך דומז על בריאתה מן הנוקבא. דהיינו כנ"ל כל נשמתא דעלמא מיניה פרהין, נשמתיין אלין עאלין בנתא. אל הארץ

ז"א, שבו נוהג ב' מיני הארות הללו (כנ"ל דף ח' ד"ה בארבע סטרין ע"ש).

יד) כד בעיא לנחתא וכו': כשהנשמה באה לרדת לעולם הזה, משיבוע אותה הקב"ה שתשמור מצות התורה ושתעשה רצונו. ומסר לה מאה מפתחות של ברכות לכל יום ויום, כדי להשלים מדרגות העליונותי שהם בחשבון לך לך, כי לך לך בגימטריא מאה, כי כולם נפסרו לה להנשמה, כדי שתתקן עמהם את הגן, שהיא הנוקבא ולעברה ולשמרה, מארצך זהו גן העדן, פירושו, הקב"ה, דהיינו ז"א משפיע לה להנשמה המוחין דבינה, שספירותיה הן נסוד מאות (כנ"ל בראשית א' דף ש"ח ר"ה ויאמר) יום פירושו ספירה, וז"ש ומסר לה מאה מפתחאן דברכאן בכר יומא, שכל יום דהיינו כל ספירה שמשפיע לה, כוללת מאה מפתחות, דהיינו האפשרות להמשיך מאה ברכות, להיותם מבינה. וז"ש לאשלמא דדרגין עלאין, כדי שהנשמה, תקבל ותשתלם במדרגות עליונות דבינה, כי כל זמן שאינה ממשיכה בכל יום מאה ברכות, אין בהם אותה השלימות כמו שהן בבינה. ומה שמאה מפתחות הברכות מרומזים בהמלות כך לך, הוא כי מארצך דא גנתא דעדן, שפירושו, שהנוקבא הנקראת גן, עולית ומלבשת לבינה החוזרת לחכמה הנקראת עדן, (כנ"ל בראשית ב' דף ד' ר"ה היכלא) ונמצאת הנוקבא אז בבחינת הבינה שספירותיה בסוד מאות, וז"ס לך כך מארצך, אשר לך

(יפ"ו דף ע"ו ע"ב י' דף ע"ו ע"א)

(טז) ויאמר ה' אל אברם. מה כתיב ל לעילא * וימת הרן על פני תרח אביו וגו'. מאי איריא. כ הכי עד ההוא יומא, לא הוה בר נש, י דמית בחיי אבוי, בר דא. ד דכד ס אתרמי אברם ו לנורא, אתקטיל הרן, ובגין דא, נפקו מתמן. ז

(יז) ת"ח. מה כתיב, י ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור כשדים. ויצאו אתם. אתו מבעי ליה. דהא כתיב, ויקח תרח ס וגו'. מאי, ויצאו אתם. אלא, תרח ולוט, עם אברהם ושרה נפקו, דאינון הוו עקרא למיפק מגו אינון חייביא. דכיון דחמא תרח, ס דאברהם בריה, אשתויב מגו נורא, אתהדר למעכד רעותיה י דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט.

(יח) ובשעתא דנפקו, מה כתיב, י ללכת ארצה כנען. יא דרעותא דלהון הוה, יכ למיהך תמן. מכאן אוליפנא, כל י מאן דאתער לאתדכאה, מסייעין ליה. ת"ח דהכי הוא. דכיון דכתיב, ללכת ארצה כנען, מיד ויאמר ה' אל אברם לך לך, י ועד דאיהו אתער בקדמיתא, לא כתיב לך לך.

מסורת הזהר

(א וימת הרן: כראשיה י"א. ב) ויקח תרח את אברם: (כראשית י"א) ע"ח: ח"ב לא: ג) ללכת ארצה כנען: (כראשית י"ב) ע"ח: ד) מאן דאתער לאתדכאה מסייעין ליה: ח"א סב. קלו: ז"ח כראשית יוד טג שלה. י"א טא שיא. נח ב' טג שח. כ"ד טב שמד.

חלוסי גרסאות א גי'א לעיל. ב גי'א הבא. וגי'א מוסיף הבא אלא. ג גי'א דימות. ד גי'א ובר. וגי'א אלא דבר. ה גי'א אתרמין. ו גי'א מוסיף לנורא דכשדאי. ז בדפוסי מצויין כאן בסוגריים ויש כדפוסים שכתוב (תוספתא) מאן קטיל ליה להרן אלא כיון דרמו אברהם [אברם] לנורא דכשדאי אתגלי (עליה) קביה ושזביה והוה הרן אחוי קאי [קאים] חמן אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרן אשתויב [אשתויב] מיד נפק שלהובא דאשא ואיקריה [ואוקרי] להרן [גי'א מוסיף ומית] הח"ד וימת הרן [גי'א וימת תרח וגו' אהיל] על פני תרח אביו. ואית דאמרי זרעא [זרעה] דתרח לית אשא שלטא ביה [גי'א לית שלטא ביה אשא] אבל גרמי להרן לנורא ואי לא איתוקד [גי'א אתוקד- וגי'א יתוקד] נדע בוראי ולא [גי'א לא] שלטא נורא בזרעיה [גי'א ובורעיה] מיד רמו [לית] להרן לנורא ואתוקד והוה תרח אבוי קאים חמן הח"ד וימת הרן על פני תרח אביו. בההוא יומא ידעי כל אומיא [גי'א אומיא] ולישניא ד א שויבזיה לאברהם [לאברהם] אלא קביה [גי'א מוסיף בלחודו] [דאיהו] יחידיא דעלמא [גי'א בעלמא אהיל] והוה מייח [מייחן] בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה המינן לך דאת רחיץ [גי'א דאתרחיצת אהיל] בקביה דאיהו רבזניה דע"מא אוליף [ואוליף] לבנא מאורחב דאת ידע ועלייהו אמר קרא (תהלים מ"ז) נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. ח גי'א ל"ג וגו'. ט גי'א דאברהם. י גי'א דאברהם. יא גי'א רעותא. יב גי'א דמהך. יג גי'א ועוד דההוא אתער [גי'א אתערוד] בקדמיתא לא כתיב. וליג לך לך.

הסולם

מאמר

ויצאו אתם מאור כשדים

(יז) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב ויקח תרח וגו' ויצאו אתם מאור כשדים. ושואל. כתוב ויצאו ארם. ויצאו אתו צריך לכתוב. דהיינו עם תרח. כי כתוב ויקח תרח וגו'. למה כתוב ויצאו אתם. ומשיב אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו. כי הם שרצו לצאת בעיקר מתוך הרשעים, ואחר שראה תרח שאבדהם בנו ניצל מתוך האש חזר לעשות רצונו של אברהם ומשום זה, ויצאו אתם תרח ולוט.

(יח) ובשעתא דנפקו וכו': ובשעה שיצאו מה כתוב בהם, ללכת ארצה כנען

אשר אראך היינו ביאת הנשמה בהגוף בעולם הזה. (ע"כ ס"ח).

(טז) ויאמר ה' אל אברם וגו': מה כתוב למעלה מזה, וימת הרן על פני תרח אביו וגו'. ומקשה. מה משמיענו כאן. שאומר על פני תרח אביו, ואם תאמר שעל פני משמע בחיי אביו. הכי עד היום הזה לא היה ארם שמת בחיי אביו חוץ מזה. ומכל מקום לא כתוב בו על פני, דהיינו הבל שמת בחיי ארם אביו, וחונך שלקח אותו אלקים בחיי ירד אביו, דכד אתרמי אברם וכו': ומתקן, כשהשליכו את אברהם לאש נהרג הרן. ומשום זה יצאו משם, מאור כשדים.

(ט) ה' ת"ח. מלה דלעילא לא אתער, עד דאתער י' לתתא בקדמיתא, על מה דתשרי י' ההיא דלעילא. ורוא (ה) דמלה, * נהורא אוכמא, לא י' אתאחיד בנהורא י' חורא. עד דאיהי י' אתערית בקדמיתא. כיון דאיהי י' אתערית בקדמיתא. מיד נהורא חורא שרייא עלה.

(כ) וע"ד כתיב י' אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חורא י' מעלמא, לעלמין. וכן י' המזכירים את ה' אל דמי לכם. בגין, לאתערא לתתא, במה דישרי אתערותא י' דלעילא. וכן כיון דאתער בר נש, י' אתערותא בקדמיתא, כדין אתער, אתערותא י' דלעילא. ת"ח. כיון דכתיב י' ויצאו אתם מאור כשדים וגו', מיד ויאמר ה' אל אכרם וגו'. (כא) י' ויאמר ה' אל אכרם לך לך. אמר ר' אלעזר, לך לך: לגרמך, לאתקנא י' גרמך. י' לאתקנא דרגא דילך. לך לך. לית י' את י' כדאי למיקם הכא, בין חייבין אלין.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) וסוד הדבר ועיין לעיל כ"א א' וע"כ וסקודי רכו. (א) נהורא אוכמא—בנהורא חורא: ח"א יב: נא. ח"ב פד. ריב: רנו. ז"ח שה"ש ס"ח טר שכט שלג. (ב) אלקים אל דמי לך: (תהלים ס"ג) ח"א פו: סעח: ח"ב קמ. רנו: ח"ג ריש. ז"ח רת ס"ה טא עמב. (ג) המזכירים את ה': (ישעיה ס"ב) ח"א לד: ח"ב ל. ח"ג ריש: ד) ויצאו אתם מאור כשדים: לעיל דף י"א ציון ב' וש"נ.

חלוסי גרסאות א' נ"א ות"ח, ב' נ"א דלתתא. ג' נ"א ליג ההיא דלעילא. ד' נ"א אתיחיד. ונ"א אתיחוד. ס' נ"א מוסיף עלאה חורא. ו' נ"א אתערת. ז' נ"א אתערת. ח' נ"א מעלה. ט' נ"א מוסיף דלעילא עליה. י"א מוסיף אתערותא טכא י"א נ"א מוסיף דלעילא עליה. (אה"ל) יב בדפו"י כתב הגהה ולכן הנביאים יתעוררו למטה תזלה ואחר כך יערה עליהם רוח הקדש מלמעלה. י"ג נ"א לגרמך. יד' נ"א מוסיף לאתקנא לאתקנא. טו נ"א אנא טו נ"א ליג כדאי.

ויצאו אתם מאור כשדים

הסולם

מאמר

ולא תשקוט מלהתעורר מלמטה, יאחו בה תמיד אור הלבן למעלה. שה"ס ז"א. כנ"ל. וכן המזכירים את ה' אל דמי לכם וכו': כדי לעורר מלמטה מה שישדה עליו ההתעוררות של מעלה. וכן כיון שעורר האדם ההעוררות מלמטה חחילה. אז נתעורר עליו התעוררות של מעלה. בוא וראה. כיון שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת וגו': ועשו אתערותא דלתתא, מיד ויאמר ה' אל אכרם וגו', דהיינו שסייעו אותו מלמעלה. וטעם הדברים. כי צריכים לדבר גס מלמטה שהאור יוכל להאחו בו, ודבר גס הזה תלוי לגמרי בהתחונן (כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ב ד"ה ביאור הדברים עש"ה) ואין להכפיל דברים.

כי רצונם היה ללכת שם. מכאן למדנו שכל מי שבא לטהר עוזדים לו. בוא וראה שכן הוא, כי כיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד כתיב, ויאמר ה' אל אכרם לך לך וגו'. ומטרם שנתעורר מעצמו מתחילה ללכת לארץ כנען, לא כתוב לך לך, הרי שהבא ומתעורר מעצמו מלמטה, מסייעים לו מלמעלה. אבל בלי אתערותא דלתתא, אין אתערותא דלעילא. (ט) ת"ח מלה דלעילא וכו': שום דבר מלמעלה אינו מתעורר. מטרם שנתעורר חחילה מלמטה על מה שעליו יערה הדבר שלמעלה. וסוד הדבר אור שחור שבנר, שה"ס הנוקבא אינה נאחות באור הלבן שבנר. שה"ס ז"א, מטרם שהיא מתעוררת תחילה, כיון שהיא נתעוררת תחילה, מיד שורה עליה אור הלבן. כי התחונן מחויב להתעורר תחילה.

מאמר לך לך לאתקנא גרמך (כא) ויאמר ה' אל אכרם לך לך וגו': א"ר אלעזר, לך לך, לך היינו לעצמך, כלומר, לתקן את עצמך, לתקן את הכדרגה שלך. לך לך, כי אין לך להכצא כאן בין הרשעים הללו.

(כ) וע"ד כתיב אלקים וגו': וע"כ כתיב אלקים אל דמי לך וגו' כדי שלעולם לא יפסוק א"ר הלבן מהעולם כי אלקים היס תנוקבא, שה"ס נהורא אוכמא, ואם לא תחרש

כב) ורוא דמלה, לך לך. * דהא קב"ה, יהיב ליה לאברהם, רוחא דחכמתא,
 והוה א ידע נ ומצרף נ סטרי נ דיישובי עלמא, ואסתכל בהו. א) ואתקל
 ב) בתיקלא, וידע חילין די ממנן על סטרי ו יישובא.

דרך אמת

א) והיה סוקל כמשקל הדעה לידע ולהשיג מי הוא הסך וכח עליון שממונה על א"י כי הוא ידע כל
 אקלימי היסוד וממונה שלו למעלה זולת שר א"י למעלה לא היה יכול להשיג לפי שהס"י לא נקח א"י לשום שר
 וממונה לשום עליו רק הוא יח' בעלמו כמ"ש עיני ה' אלפקך זה וגו'. וי"מ אחקל תקלא נלגל נלגוליס ונרוסיס
 לידע שר של א"י למעלה והוא מלסון תקלא שהוא נלגל היוצר שמלגל נרנליו והכל ענין ומכוון א'.

חלופי גרסאות א ג"א ידע. ב ג"א ומצריף. ג ג"א צנורי. ד ג"א דיישובי. ה ג"א בתקלא. ו ג"א בתיקלא.
 ז ג"א ישובא.

<p>מאמר</p> <p>כב) ורוא דמלה וכו': וסוד הדבר במירוש המלות לך לך, כי הקב"ה נתן לאברהם רוח החכמה והיה יודע ומצרף את הרוחות של ישובי העולם, והיה מסתכל בהם ושקלם במאזנים, וידע והשיג הכחות הממונים על רוחות הישוב.</p> <p>פירוש. כי הקשה לו כיון שכתוב, ויצאו מאור כשדים ויבואו ער חרן וישבו שם, א"כ כבר יצאו מארצם ומולדתם, ולמה אמר לו הקב"ה לך לך מארצך ומולדתך, אכן כשנדע פנימיות הדברים הללו, לא יקשה לנו כלום, וזהו שמבאר לפננו, וצריך שתדע סוד כחו של נמרוד על אברהם להשליכו אל כבשן האש, שה"ס אור כשדים, וכן סוד הצלתו מכבשן האש.</p> <p>והענין הוא, כי כל הדינים והקליפות גמשכים מקו שמאל כסוד הארת השורק שה"ס חכמה בלי חסדים שהוא אש שורף, (כנ"ל דף ב' ד"ה פירוש) והראש שלהם היה אז נמרוד, כמ"ש, הוא החל להיות גבור צייד לפני ה'. ולפיכך בעת שאברהם המשיך לו את המוחין העליונים הללו, שנמשכים בג' קוין זה אחר זה, והגיע וקבל הארת קו השמאל שה"ס הארת נקודת השורק, תכף נפל תחת שליטת נמרוד, שהשליכו לכבשן האש, הנמשך מכח גבורת הארת השורק, ואז עזרו הקב"ה שימשיך את הארת קו האמצעי על המסך דחירק, המכריע ועושה שלום בין ב' הקוין ימין ושמאל, והחכמה שבשמאל מתלבשת ונכללת בהחסדים שבימין, שאו מאירים המוחין בכל השלימות, והדינים מתבטלים כנודע, ועל ידי זה נצל אברהם מכבשן האש, ויצא מאור כשדים, וזכה להתגלות ה'. בסו"ה ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו'.</p> <p>ונתבאר לעיל (בפרשת נח דף צ"ג ד"ה ביאור) שהמסך דחירק, שעליו יוצא קו (יסודי דף ע"ז ע"ב *) ע"ה ע"ה</p>	<p>הסולם</p> <p>לך לך לאתקנא גרמך</p> <p>האמצעי, נמשך ממדת הרין שבמלכות, שלא גמתק ברחמי ה' בינה המכונה מנעורא, ע"ש. והוא מטעם, כי הימין והשמאל הט במחלוקת, להיותם בסוד ב' כתובים המכחישים זה את זה (כנ"ל בראשית א' דף נ"ז ר"ה וזה) שבהיות קו השמאל נמשך מהארת השורק, הנמשך מבינה שחזרה לראש א"א, ע"כ כחו רב ורוצה לבטל הארת הימין, הנמשך מנקודת החולם, דהיינו מהבינה בעת שהיתה לחוץ מראש א"א, ובהיות קו הימין השורש אל קו השמאל, ע"כ רוצה לבטל את תקפו של קו השמאל ולהכניעו, כיחס השורש אל העוף שלו, ולפיכך אין קו השמאל נכנע להכלל בקו הימין, וזולת ע"י ב' ענינים שפועלים בו: א' המסך דחירק, ב' קו האמצעי שה"ס קומת החסדים היוצאת על המסך הזה, ענין הא' בא למעט את קו השמאל מבחינת ג"ר אל בחינת ו"ק דחכמה, ופעולה זו געשחה ע"י המסך דחירק, מטרם שיוצאת עליו קימת אור החסדים, ענין הב' בא לפעול, הזווג דהכאה עם אור העליון שנעשה על מסך דחירק הזה, המוציא קומת החסדים, כי אז מתוך שמצד אחד ירד קומת קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה, ואין מעלתו גבוה עתה מקו הימין, ומצד הב' נתרבו החסדים מב' הצרדים של קו השמאל, כמ"ש בזהר אמור דף ק', אברהם מהאי סטרא ויעקב מהאי סטרא, דהיינו מקו ימין המכונה אברהם, ומקו אמצעי המכונה יעקב, ע"כ נכנע קו השמאל המכונה יצחק, ונכלל בתוך החסדים של הימין והאמצעי, אמנם כל זמן שלא נתמעט קו השמאל מהג"ר שלה, לא יועיל שום כח להכליל אותו בקו הימין.</p> <p>ולפיכך אין קו האמצעי יכול להכריע וליחד ב' הקוין מטרם שהמסך דחירק יוכל למעט את קו השמאל לבחינת ו"ק דחכמה, והנה בעת שב' הקוין מאירים בהדרגה נמצאת</p>
--	---

כג) כד מטא לגו ה * נקודה דאמצעיתא ב) ז דיישובא, תקיל ג בתיקלא ולא הוה סליק בידיה, אשגח למנדע, חילא די ממנא עליה, ולא יכיל לאתדבא ברעותיה.

מסורת הזר

דרך אמת

ה) דיסוכא דייקא ולא אמצעיטא לעלמא ועיין סגוה א) נקודה דאמצעיתא דיישובא: ח"ב קסד: קפ"ה ב'.

חלוסי גרסאות ה ג"א נקודא. ז ג"א דיישובא. ג ג"א בטיקלא.

לך לך לאתקנא גרמך

הסולם

מאמר

יישובא, והסתכל אברהם בבי הקיין, ושקל אותם במאזנים כלומר שהמשין הארת החכמה שהמשתתף מכוונה משקל (כנ"ל בראשית א' דף ש"ג אות שפ"ז) וידע הכחות הממונים על צדדי הישוב, דהיינו שהמשין ההאדות שבצד ימין וצד שמאל וידע אותם.

כג) כד מטא לנו נקודה דאמצעיתא דיישובא וכו': כשהגיע אל נקודה האמצעית דיישוב, שה"ס נקודת המלכות כבחינת מפתח (כנ"ל בדיבור הסמוך) שקל במאזנים ולא עליה בידו. כלומר שהעלה מ"ן להמשין שם רוח החכמה ולא נמשך לו. הסתכל לדעת את הרוח הממונה עליה, וכוונתה לא הספיקה להשיג אותו. פירושו. אחר שהמשין ב' הקיין ימין ושמאל, מטרם שהמשין קו האמצעי, נאחו בו נמדוד הרשע והשליכו לכבשן האש, שה"ס אור כשדים. ולפיכך עזרו הקב"ה להמשין את קו האמצעי כדי להצילו מכבשן האש ולהוציאו מא"ר כשדים. כנ"ל בדיבור הסמוך. ונתבאר שם שהוצרך לד' פעולות עד לגלות קו האמצעי. ופעולה הא' מבוארת כאן, וז"ש כד מטא לגו נקודה וכו'. כלומר שהגיע להמשין את קו האמצעי, שפעולה הא' היא שנגלה לו בחינת צמצום א' בנקודת המלכות, וע"כ תקיל בתקלא ולא הוה סליק בידיה, כי אחר שדבצה כח צמצום א' על המלכות לא יכלה לקבל לחוכה שום אור ישר, וכיין שראה שאינה מקבלת אור, אשגח למנדע חילא די ממנא עליה. הסתכל לראות ולבדוק את כח המפתח השולט עליה, שבסגולתה ראויה לקבל האורות, אבל לא יכול להשיג עוד שם את כח הזה, והוא משום, שנמשך עליה כח צמצום א', שהיא חלק הנקודה שאינה נמתת בהבינה, כנ"ל. אמנם עוד לא מצא שם כח הדין, כי כח הדין אינה נגלה עוד בצמצום א' עצמו, אלא בסגולת המסך שנתקן שם, אחד הצמצום, (כנ"ל בראשית א' דף ב' ד"ה ומתוך ע"ש) שמסך הזה נקרא מנעולא, וזהו שנעשה בפעולה הב', שנתבאר להלן בדיבור הסמוך.

נמצאת המלכות דנוקכא בהכרה, בסוד נקודה דאמצעיתא דיישובא, שה"ס המפתחא (כנ"ל בהקדמת הזר דף צ"ט ד"ה ב') שפירושה, שהמלכות נמתקת לגמרי בהבינה וקבלה צורה הבינה, בסוד אמא אוויפת. לברתא מאנהא, (כנ"ל בהק' הזר דף כ' אות י"ז) כי בלי זה אין המלכות ראויה לקבל שום אור ישר הנמשך ממעלה למטה. (כנ"ל בראשית א' דף ז' ד"ה כבר) וע"כ כשרוצים להמשין בה סוד המנעולא, שהוא עצמות המלכות שלא נמתקה בבינה, כדי שתמעט את הקו שמאל לויק דחכמה, צריכים לד' פעולות. פעולה א' הוא להמשין שם סוד צמצום א' שנעשה על המלכות שלא תקבל אור, ופעולה זו מבוארת כאן באות כ"ג פעולה ב' הוא לגלות הדינים בסוד המסך שבצמצום א'. ופעולה זו מבוארת באות כ"ד, שעתה נשלמת בהמלכות, בחינת מדת הדין בלי מיתוק הבינה, הנקראת מנעולא. פעולה ג' להעלות המנעולא הזאת ממקום המלכות למקום בינה, כדי למעט משם את הקו שמאל לבחינת ו"ק דחכמה, והיא מבוארת באות כ"ה. פעולה ד' הוא הווג היוצא על המסך הזה, שנשלמים בו המוחין בכל השלימות והיא מבוארת באות כ"ח.

וזה אמרו כאן, דהא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא, דהיינו שקבל רוח דחכמה בסוד ב' הקיין ימין ושמאל, כי הארת השמאל הנמשכת מנקודת השורק, סופו לגלות רוח החכמה כנ"ל. והוה ידע ומצרף סמרי דיישובי עלמא והיה יודע ומבדר הצדדים של ישוב העולם, דהיינו צד הימין וצד השמאל המאירים בהמלכות בהמקום שמחזה ולמטה. שהוא המקום הנקרא ישוב העולם, משום ששם מתגלה החכמה, שאין בני אדם נשלמים זולתה. אבל מחזה ולמעלה של המלכות אין שם מקום ישוב, כי שם לא יוכלו להאיר אורות החכמה לבני אדם, ואסתכל בהו ואחקל בתקלא וידע חילין די ממנן על סמרי (דסויי דף ע"ה ע"א)

כד) תקיל' כמה זמנין, וחמא, דהא מתמן, * אשתיל כל עלמא. אשגח
 צרף ותקל למנדע, וחמא, דהא חילא ב עלאה, דעלה, לית ליה כ שעורא
 עמיק וסתים. ולאן איהו ג כגונוי דסטרי ז דרגי דישובא.
 כה) אשגח ס ותקיל, וידע דהא, כמה דמההיא נקודה ו אמצעיתא
 דישובא, ז מניה אשתיל ס כל עלמא, לכל סטרוי. הכי נמי ידע, ס דהא חילא
 דשרי עלה, מתמן נפקו כל שאר חילין, דממנן על כל סטרי עלמא, וכלהו
 ביה אחידן. כדין ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען.

מסורת הזהר

א) אשתיל כל עלמא: ח"א עכ. ח"ב רלא.

חלופי גרסאות א) נ"א ל"ג עלאה. ב) נ"א שיעורא. ג) נ"א כגוונא. ד) נ"א ל"ג ררגי (אה"ל). ה) נ"א ותקין.
 ו) נ"א ראמצעיתא. ז) נ"א אמצעיתה. ח) נ"א מנה. ט) נ"א ליג כל. טו) נ"א דההוא.

מאמר

הסולם

לך לך לאתקנא גרמך

כה) אשגח ותקיל וידע דהא כמה דמההיא
 נקודה אמצעיתא דישובא מניה
 אשתיר כר עלמא לכל סטרוי: הסתכל ושול
 וידע כי כמו שנקודה האמצעית דישוב. דהיינו
 נקודה דמפתחא, שעלתה לבינה, שמשום זה נשתל
 ממנה כל העולם לכל קצותיו דהיינו שהיא שולטת
 על כל ספירות ז"א וכל ספירות הנוקבא. המכונים
 קצוות העולם מטעם היותה למעלה מהם. הכי נמי
 ידע, דהא חילא דשרי ערה, מתמן נפקו כל
 שאר חירין דממנן ע" כל סטרי עלמא
 כן ידע, שהכח השורה עתה על הנקודה, היא
 בחינת המנעולא, עלתה ג"כ להבינה, ומשום זה,
 נמשכים ויוצאים ממנה כל שאר הכחות
 הממונים על כל קצוות העולם. כלומר, כיון
 שעלתה לבינה נמשכה משם שליטתה בכל
 ספירות ז"א וכל ספירות הנוקבא, המכונים
 קצוות העולם. ועל ידי זה נתמעט ג"כ הקי
 שמאל של הנוקבא, ונעשה לוי"ק דחכמה, שאינו
 נחשב לאור ישר. אע"פ שהקו שמאל היא
 מט"ס ראשונות, כי מכה עלית המנעולא למעלה
 לבינה, היא שולטת וממעטת את אור ישר,
 דהיינו הגי'ר, מכל הט"ס ראשונות. וכלהו ביה
 אחידן, וכל הספירות נאחזו עתה בנק דה
 המנעולא, כדין ויצאו אתם מאור כשדים
 ללכת ארצה כנען, אז, אחר שנתמעט קו
 השמאל מגי'ר, וידד לבחינת ו"ק ואין מעלתו
 גבוה מקו הימין. פקע כח שליטתו, ונצל
 אברהם מכבשן האש ויצא מאור כשדים. כי
 עתה שנפל לוי"ק, הוא נכנע לקו הימין (כנ"ל
 דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אמנם אינו נכנע
 לגמרי להתכלל בהחסדים שבימין מטרים
 שנעשה הזוג מאור העליון על מסך דחירק
 הזה, ומוציא קומת החסדים, כמ"ש שם ופעולה
 הזאת תתבאר לפנינו להלן באות כ"ז.

כד) תכיל' כמה זמנין וחמא דהא מתמן
 אשתיר כל עלמא וכו': שקל כמה
 פעמים וראה שמשם נשתל ונתיסד כל העולם.
 פירוש, מכה ששקל הרבה פעמים ולא עלה בידו
 להמשיך שם אור, נגלה עי"ז כח הדין שבה,
 מבחינת המסך שנעשה בהמלכות אחר צמצום
 א'. ואז ראה והכיר שמהמסך הזה נתיסד כל
 העולם. דהיינו שנתיסד בו המלכות שנקראת
 עולם. אשגח וצרף ותקל למנדע, וחמא
 דהא חילא עראה דעלה לית ליה שיעורא,
 עמיק וסתים, הסתכל ובירר ושקל לדעת
 הענין, וראה כי כח העליון שעליה אין לו
 שיעור, והוא עמוק וסתום. פירוש, כי ראה
 בנקודת המלכות את כח העליון הנקרא
 מנעולא, כי עתה נגלה לו שכה הזה שולט
 בה, שהוא נבחן שאין לו שיעור והוא עמוק
 וסתום שאין לפתחו. והוא מטעם, שלא יתכן
 השגה ותפיסא, אלא עם התלבשות האור,
 ובכל מקום ששולט כח המנעולא אי אפשר
 להמשיך שם אור העליון. כנ"ל. וע"כ אין
 שום השגה ותפיסא שם. אמנם עודנו אינו
 מספיק לבחינת מסך דחירק לקו האמצעי,
 כי מסך הזה אינו שולט רק בהמלכות לבד,
 ולא כלום בט' ספירות הראשונות, וע"כ אין
 בכחו עוד למעט את קו השמאל, שהוא מט"ר,
 לבחינת ו"ק, שזהו כל הנרצה ממסך הזה,
 כנ"ל בדבור הסמוך. וזהו שמדייק, ולאן איהו
 כגונוי דסטרי דרנא דישובא, שהיא אינה
 דומה לספירות של בחינת הישוב. דהיינו
 לט"ר. כי הט"ר עודם בבחינת מפתחא,
 והנקודה דמלכות כבר היא בבחי' מנעולא.
 ובכדי שיפעול גם על ט"ר, שבכללם הוא קו
 השמאל, צריכים לפעולה ג', שתתבאר לפנינו
 בדבור הסמוך.

כו) עוד אשגח ותקיל וצריף, למיקם על ברירא דמלה, דההוא אתר, ולא הוה ידע, ולא יכיל ל למיקם ב עלה, ג לאתדבקא. כיון דחמא תוקפא דהאי אתר, ולא יכיל למיקם עליה, מיד ויבאו עד חרן וישבו שם.

כז) מאי טעמא דאברהם. אלא, דאיהו הוה ידע וצריף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא, ד בכך סטרו דישובא. והוה ה) תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא ג) מדברי ככביא ומזליהון, מאן אינון תקיפין, אלין על אלין.

דרך אמת

ה) היה מוגלג ומלך בלירופי אהויס ומסכר. ג) מנהיגי כוכבים ומלות.

חלופי גרסאות א) נ"א ליג למיקם עלה. ב) נ"א עליה (אה"ל). ג) נ"א ליג לאתדבקא (אה"ל). ד) נ"א בכל אינון סטרי (אה"ל).

מאמר

הכולם

לך לך לאתקבא גרמך

אינון שלטנין מדברי ערמא בכל סטרו רישובא שאברהם היה יודע ומברר כל אלו השליטים מנהיגי העולם בכל רוחות הישוב. שהם באים מכה המנעולא, שהיא בחינת נקודה אמצעית. מכ"לית כל העולם (כנ"ל בהק' הזור דף מ"ד ד"ה גליסי והוה תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא מדברי ככביא ומזליהון, וכן היה שוקל ומברר את אלו השולטים ברוחות הישוב. שהם מנהיגי הכוכבים ומלות, דהיינו הבאים מכה המפתחא, שהיא נמשכת-מהבינה, בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא. (כנ"ל בהק' הזור דף י"ט אות י"ז) והאר"ת הג"ר דבינה מכונות ככבי"ם, והאר"ת ז"ת דבינה, מכונות מזלות. וע"כ השליטים הבאים ממשחחא מנהיגים אותם. מאן אינון תקיפין אלין על אלין כמה הם חזקים אלו על אלו, כלומר שהיה שוקל כח אלו השליטים הנמשכים ממנעולא כלפי כח השליטים הבאים ממשחחא לדעת, מי מהם חזק יותר שיוכל לבטל את חברו. פירוש, כי לא יצא מאור כשדים, אלא אחר שהמנעולא עלתה לבינה, אשר אז נהגברו שליטי המנעולא על שליטי המפתחא השולטים בקצוות העולם והמעטו אותם לבחינת ו"ק, שככללם נתמעט גם הקו שמאל לבחינת ו"ק, ופקע כחו. ואז יצא מאור כשדים ובא לחרן. (כנ"ל דף ט"ו ד"ה אשגח ע"ש) ועתה כשבא לחרן, חזר על חקירתו וחזר ושקל ב' מיני השליטים מי מהם חזק יותר שיוכל לבטל את חברו, והיה זה משום שעוד לא הרויח כלום עם צאתו מאור כשדים, אלא עוד, שנתוספו עליו דינים מביטול הג"ר, ע"כ ניסה, אולי יוכל עכ"פ לחזור להשיב את הג"ר דהאר"ת השמאל. וע"כ חזר ושקלם אלו כנגד אלו, והיה מקוה לראות, ששליטי המפתחא יהיו יותר חזקים משליטי המנעולא, ול

כו) עוד אשגח ותקיל וצריף למיקם על ברירא דמלה דההוא אתר: עוד הסתכל ושקל וברר, לעמוד באופן ברור על אותו המקום. ולא הוה ידע, ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא, ולא היה יודע, ולא היה יכול לעמוד עליה כדי להדבק בה. פירוש, שנתכסלו עליו הדינין, כי עד עתה היו רק בחינת הדינין מכה הארת השמאל, שלא היה יכול להתדבק בהאר"ת, להיותו אש שורף מכה חסרון חסדים כנ"ל. ועתה אחר שהמנעולא עלתה לבינה ומיעטה את קו השמאל לבחינת ו"ק, ומטרם שנעשה הזוג להמשכת חסדים, נמצא שמלבד ששלטו עוד עליו דינין הקודמים מהאר"ת השמאל, שמשום זה, ולא יכיל למיקם ערה לאתדבקא, נתוספו עליו עתה הדינין של ביטול הג"ר, ולא הוה ידע, ונמצאו עתה הדינין כפולים. כיון דחמא תוקפא דהאי אתר, כיון שראה תוקף הדינין של מקום הזה, דהיינו ביטול הג"ר, ולא יכיל למיקם ערה, וגם לא יכול לעמוד עליו להדבק בה מחמת שגם הדינין דהאר"ת השמאל נשארו בשליטתם, שהם אש שורף, מיד, ויבאו עד חרן וישבו שם, ופירוש, השם חרן יורה חרון אף, על מה שנתכסלו עליו הדינין, ומשמיענו הכתוב, כי מלבד שלא בא לארץ כנען, שה"ס ארץ מוציאה פירות, הרומז ע"ה המקום שמהנה ולמטה של הנוקבא, הוא בא למקום חרן דהיינו לחרון אף, כי נתכסלו עליו הדינין כנ"ל. וישבו שם.

כז) מאי טעמא דאברהם: שואל מהו הטעם שאברהם נתעכב בחרן ולא הלך משם תכף לארץ כנען, כי הכתוב אומר וישבו שם. ואומר, אלא דאיהו הוה ידע וצריף בכל (דעו"י דף ע"ה ע"א)

יתמעטו

והוה ה תקיל כל ישובי דעלמא, י והוה סליק בידוי. כד מטא להאי אתר, חמא תקיפו דעמיקין, י ולא יכיל דמיקם ביה.

כח) כיון דחמא קב"ה, אתערותא דיליה, ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה, ואמר ד ליה, לך לך. למנדע לך, ה ולא תקנא גרמך.

כט) מארצך. מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה. וממולדתך מההוא חכמה, דאת י משגח, ותקיל תולדתא דילך, ורגעא ושעתא וזמנא, דאתיילידת ביה, ובההוא כוכבא, ובההוא מזלא.

ל) ומבית אביך. דלא תשגח בביתא דאבוך. י ואי אית לך שרשא לאצלהא בעלמא, מביתא דאבוך. בגין כך לך לך, מחכמה דא ומאשגחותא דא.

חלופי גרסאות ה נ"א תקיף, כ נ"א ל"ג והוה, ונ"א ולא, ג נ"א ולא, ד נ"א ל"ג ליה, ה נ"א ולא תקנא, ו נ"א אשגח, ז נ"א ל"ג ואי.

מאמר

הסולם

לך לך לשחקנא גרמך

המוחין, ונגלו לו ונמשכו לו כל הברכות האמורים בכתוב הזה.

כט) מארצך, מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה וכו': מארצך.

היינו שאמר לו לך לך, מאותו צד של הישוב שהית דבוק בו, שהוא צד הימין בלי התכללות השמאל. וממולדתך היינו שאמר לו לך לך, מאותו החכמה שהית מסתכל ושוקל התולדה שלך, והרגע והשעה והזמן שנולדת בו, ובאותו הכוכב ובאותו המזל. שכל זה הוא תארת השמאל בלי התכללות הימין, שהארה זו באה בכח המסתחא, שממנה באים מנהיגי הככבים ומזלות. כנ"ל בדיבור הסמוך. ופה שדארת השמאל מכונה מולדתך, וכן מ"ש ששקל הרגע והזמן שנולד בו, הוא כי מוחין דחולדת נשמות, נמשכים רק מהארת השמאל, וע"כ, המשא ומתן בו, דהיינו מה ששקל אברהם את הכחות אלו כנגד אלו (כנ"ל בסמוך), נבחן כחוקר לדעת הרגע שנולד בו, לראות ולבדוק באיזה קומה נולד אז, אם מג"ר אם מו"ק, וכדומה.

ל) ומבית אביך. דלא תשגח בביתא דאבוך וכו': ומבית אביך, היינו שאמר לו לך לך, ולא תסתכל עוד בבית אביך, שהוא חרן, שלא תסתכל אם יש לך שורש להצליח בעולם מבית אביך. כלומר שלא תשקול עוד ב' מיני השליטים אלו נגד אלו ולקוות להחזיר שליטת המסתחא שנעלמה, (כנ"ל דף ט"ז ד"ה עוד) שפעולה זו הוא קליפת חרן, כמ"ש שם. בנין כך לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא, ועל כן לך לך מחכמה זו ומסתכלות הזו.

יתמעטו מג"ר מחמתם. והוה תקיל כל ישובי דעלמא והוה סליק בידוי. והיה שוקל כל ישובי העולם, דהיינו הט"ס ראשונות, והיה עולה בידו. כלומר, שעלה בידו לברר כרצונו, אשר שליטי המסתחא חזקים יותר משליטי המנעולא, ואין הג"ר שלום מתבטלות מחמתם. כד מטא להאי אתר, חמא תקיפו דעמיקין, ולא יכיל דמיקם ביה, אבל כשהגיע למקום הזה, דהיינו לנקודת המלכות, ראה עצמת העמקים, דהיינו חוקף הדיגין דמנעולא שהחזקה על המפתחא וביטלה הג"ר ולא יכול לעמוד בו. כלומר שלא היה יכול להתדבק בו, מכח הדיגין דהארת השמאל, שעוד לא עברו, דהיינו שחזר עליו התכללות הדיגין. כנ"ל. ולפי שעוד לא החליט בקביעה המסך דחירק, שהוא המסך דמנעולא אלא שהיה מנסה עוד לשקול הכחות של ב' מיני השליטים זה על זה. ע"כ נתעכב בחרן, דהיינו בחרון אף, כמ"ש וישבו שם.

כח) כיון דחמא קב"ה, אתערותא דיליה, ותיאובתא דיליה, עליה, ואמר ליה לך לך: כיון שראה הקב"ה את ההתעוררות שלו ואת התשוקה שלו, מיד נגלה עליו ואמר לו כך לך, למנדע לך ולתקנא גרמך, לדעת את עצמך, ולתקן את עצמך. כלומר, שיפסיק מלשקול את כחות העליונים, אלא שיעלה מן וימשיך זוג עליון על המסך הזה שנגלה לו, כנ"ל. שבזה יזכה להמשיך דעת לעצמו, ויתקן את עצמו, וכאן נעשה פעולה הד' (הנ"ל באות כ"ב ר"ה ולפיכך) שנמשכה קומת החסדים על מסך דחירק הנ"ל, שה"ס יציאת קו חאמצעי המכריע על ב' הקוין ימין ושמאל, שכוללם יחד, שגוה נשלמו

לא) תא חזי. דהכי הוא, דהא נפקו מאור כשדים, והוו בחרן. אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך. אלא עקרא דמלתא, כמה דאתמר. אל הארץ אשר אראך. אראך, מה דלא יכילת למיקם עליה, ולא יכילת למינדע חילא דהיא ארעא, דאיהו עמיק וסתים.

לב) * ו א ע ש ך לגוי גדול ו גוי. ו אעשך, ו בגין דכתיב, לך לך. ואברכך, בגין דכתיב, מארצך. ואגדלה שמך, בגין דכתיב, וממולדתך. והיה ברכה, בגין דכתיב, ומבית אביך.

לג) ר"ש אמר, ואעשך לגוי גדול, מסטרא דימינא. ואברכך, מסטרא דשמאלא. ואגדלה שמך, מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה, מסטרא דארעא דישראל. ד הוא הכא כרסייא, דארבע סמכין, דכלהו כלילין ביה באברהם. מכאן ולהלאה, ברכאן לאחריני, דמתוני מהכא, דכתיב, ואברכה מברכך * ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה.

מסורת הוהר

א) ואעשך לגוי גדול וגוי: ובראשית יב) ח"א פז: רלב. ח"ב לא: רלה. ח"ג יב.

חלופי גרסאות ב) גיא מוסיף גדול ואברכך. ג) גיא מוסיף ואעשך לגוי גדול. ג) גיא ליג מן בגין עד בגין. ד) גיא חא

ואעשך לגוי גדול

הכולם

מאמר

מקו ימין הבלתי כלול בשמאל, זכה להארת הימין הנכלל עם הארת השמאל, שהארתו מרומזת בהכתוב ואברכך. ואגדלה שמך, הוא בזכות שכתוב וממולדתך, כלומר בזכות שפירש את עצמו מהארת השמאל הבלתי כלול בימין. זכה להבטחה המרומזת בהכתוב ואגדלה שמך, שה"ס הארת השמאל הכלולה בהחסדים שבימין.

לא) תא חזי דהכי הוא וכו': בוא וראה שכן הוא. כי כבר יצאו מאור כשדים, והיו בחרן, ולמה יאמר לו לך מארצך וממולדתך, הרי כבר יצא מאור כשדים שהוא ארצו ומולדתו. אלא עיקר הדבר הוא בהכרת, כמו שאמרנו, אשר מארצך פירושו מהארת הימין בלי השמאל, וממולדתך פירושו הארת השמאל בלי הימין.

והיה ברכה, הוא בזכות שכתוב ומבית אביך. כלומר בזכות שפירש את עצמו מקליפת חרן השולטת בחרן שה"ס בית אביך כנ"ל, זכה להבטחה והיה ברכה, שה"ס הארת פ' האמצעי.

אל הארץ אשר אראך: פירושו, אראך. מה שלא יכולת לעמוד עליו, מכח הדינין דהארת השמאל, ולא יכולת לדעת הכח של ארץ החיא, דהיינו המלכות, שהוא עמוק וסתום מכת הדינין דביטול הג'ר כנ"ל. ומעתה אני פבטיח אותך שיטורו מסך ב' מיני הדינין הללו. ויאירו לך המוחין בשלימות הג'ר ובמתיקות הדביקות.

לג) ר"ש אמר וכו': ר"ש חולק, ואומר. ואעשך לגוי גדול הוא הארת צד

ימין. ואברכך הוא הארת צד שמאל. ואגדלה שמך הוא הארת קו האמצעי. והיה ברכה הוא מצד ארץ ישראל. כלומר מצד הנוקבא. המכונה ארץ ישראל. דא הכא כרסייא וכו': הרי יש כאן, כסא של ארבע רגלים, דהיינו ג' קוין שהם חסד גבורה תפארת, שהם ג' רגלים, והנוקבא, שהיא רגל ד', שהם ארבע רגלים של כסא העליון, שהוא בינה. (להלן דף כ"ז ד"ה פירוש) מכאן ואילך הברכות הם לאחרים הנזונים מכאן, דהיינו שיחברו אחרים בשבילי, שכתוב ואברכה מברכך ומקללך אאור וגו'.

מאמר ואעשך לגוי גדול

לב) ואעשך לגוי גדול וכו': ואעשך, הוא בזכות הכתוב לך לך. כלומר

בזכות שהעלה מין וגרם זוג עליון על המסך דחירק, שהוציא קומת חסדים, שעי"ו נשלמו המוחין העליונים כנ"ל, בשביל זה זיכה הקב"ה גם אותו באלו המוחין הגדולים, והיינו ההבטחה ואעשך לגוי גדול. ואברכך הוא בזכות שכתוב מארצך. כלומר, ע"י שפירש את עצמו

(דוסי"י דף ע"ה ע"א י' דף ע"ה ע"ב)

(ד) ר' אלעזר, הוה יתיב, קמיה דר"ש אבוי, והוי עמיה, ר' יהודה, ורבי יצחק, ורבי חזקיה. ה' א"ל ר' אלעזר, י' דר"ש אבוי. י' האי דכתיב, לך לך מארצך וממולדתך. כיון דכלהו נפקו י' למהך, אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון.

(ה) דהא אע"ג דתרח הוה פלח לע"ז, כיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם, וחמינן דקב"ה אתרעי בתיובתא דחיביא, ה' ושרא למיפק, אמאי לא כתיב לכו לכם. אמאי לאברהם בלחודוי לך לך.

(ו) א"ל ה' ר"ש, אי תימא, דתרח כד נפק, מאור כשדים, בגין לאהדרא בתשובה הוה, לאו הכי, אלא כד נפק, לאשתזבא נפק, דהוה כללו בני ארעיה, בעאן למקטליה. כיון דחזו, דאשתזיב אברהם, הוה אמרי ליה ו' לתרח, אנת הוא י' דהוית מטעי לן, באלין י' פסילין, ומגו דחלא דלהון, נפק י' תרח, כיון י' דמטא לחרן, לא נפק מתמן לבתר, דכתיב י' וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט. י' ואילו תרח לא י' כתיב.

(ז) י' פתח ואמר, י' וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר. האי קרא אוקמוה, אבל, וימנע מרשעים אורם, דא נמרוד ובני דריה, דנפק אברהם י' מנייהו י' דהוה אורם. וזרוע רמה תשבר, דא נמרוד.

(ח) ד"א. וימנע י' מרשעים י' אורם, דא תרח ובני י' ביתיה. אורם: דא

דרך אמת

מסורת הוהר

(א) והסחיל ללכם כמ"ס ואלו ללכת וגו',

(א) וילך אברם כאשר: (בראשית י"ב) ח"ב לב. (ב) וימנע מרשעים אורם: (איוב ל"ה) ח"א רג: ח"ב רכז. ח"ג פח. צג. ז"ח א' טא שו.

חלופי גרסאות א' נ"א אמר. ונ"א אפר ר' יצחק. ב' נ"א ל"ב לר"ש אבוי. ג' נ"א הא כתיב. ד' נ"א למיך. ה' נ"א ל"ג ר"ש. ו' נ"א ל"ג לתרח. ז' נ"א רחייח. ח' נ"א פסילין. ט' נ"א ל"ג תרח. י' נ"א דמטו י"א נ"א ואלו. י"ב נ"א מוסיף כתיב כיון וילך אלא ויצא. י"ג נ"א תית. י"ד נ"א מבנייהו. ונ"א מבנייהו (אח"ל). קו נ"א ל"ג דהוה אורם. ק"ו נ"א ל"ג מרשעים. ק"ז נ"א ל"ג אורם. י"ח נ"א דריה.

מאמר

הסולם

וימנע מרשעים אורם

מאמר וימנע מרשעים אורם

אנשי ארצו היו רוצים להורגו. כי אחר שראו שאברהם ניצל מכבשן האש, היו אומרים לתרח, אתה הוא, שהית מטעה אותנו בפסילים הללו, והיו רוצים להורגו, ומשום הסחד מפניהם יצא חרת. ולטיכך, כיון שהגיע לחרן, לא יצא עוד משם, כי כתוב, וילך אברם וגו' וילך אתו לוט, ואלו תרח לא נזכר בהכתוב.

(לד) ר' אלעזר דוה יתיב וכו': ר' אלעזר היה יושב לפני ר' שמעון אבוי, והיה עמו ר' יהודה ור' יצחק ור' חזקיה. א"ר אלעזר לר' שמעון אבוי, מה זה שכתוב לך לך מארצך וממולדתך, כיון שכולם יצאו מאור כשדים ללכת ארץ כנען, למה לא נאמר לו שכולם ילכו.

(לז) פתח ואמר וימנע מרשעים אורם וכו': מקרא זה כבר בארוהו. אבל וימנע מרשעים אורם, זה נמרוד ובני דורו, שיצא אברהם מהם, שהוא היה אורם. וזרוע רמה תשבר, זהו נמרוד.

(לה) דהא אע"ג וכו': כי הגם שתרח היה עובד עבודה זרה, אבל כיון שנתעורר בהתעוררות יפה לצאת עם אברהם, וראינו שהקב"ה חסף בתשובת הרשעים, ותוא התחיל לצאת, למה לא כתוב, לכו לכם, למה רק לאברהם לכדו נאמר לך לך.

(לח) דבר אחר וימנע וכו': פירוש אחר. וימנע מרשעים אורם, זהו תרח ובני ביתו. אורם זהו אברהם. כי האור לא כתוב אלא אורם, שהיה עמהם. דהיינו אברהם שהיה עמהם, ויצא מהם. וזרוע רמה תשבר,

(לו) א"ל ר"ש אי תימא וכו': אמר לו ר' שמעון, אם תחשוב, כשתרח יצא מאור כשדים, היה זה כדי לעשות תשובה, אינו כן. אלא כשיצא רק להנצל יצא, כי כל

(דברי דף ע"ח ע"ב)

א אברהם. האור, לא כתיב, אלא אורם, דהוה עמהון. וזרוע רמה תשבר. דא נמרוד, דהוה מטעי אבתריה, כל בני עלמא. ובגין כך כתיב לך לך. בגין, לאנהרא לך, ולכל אינון דיפקון מינך, מכאן ולהלאה.

ט) תו פתח ואמר. * ועתה לא ראו אור בהיר הוא ב בשחקים ורוח עברה ותטהרם. ועתה לא ראו אור, אימתי, בשעתא דאמר קב"ה ב לאברהם לך לך מארצך ו וממולדתך ומבית אביך. בהיר הוא בשחקים. דבעא קב"ה ב לאדבקא ליה לאברהם, בהווא אור ו דלעילא, ולאנהרא ז תמן.

מ) ורוח עברה ותטהרם. דהא לבתר תבו בתיובתא, תרח ב וכל בני מאתיה ב בני מאתיה, דכתיב, ב ואת הנפש אשר עשו בחרן. תרח: דכתיב ג"ה ואתה תבא אל אבותיך בשלום וגו'.

סתרי תורה

מא) * ואעשך לגוי גדול, יי האי ברכתא יי חדא. ואברכך תרין. ואגדלה שמך תלת. והיה ברכה ארבע. ואברכה מברכיך חמש. ומקללך אאור שית. ונברכו בך כל משפחות האדמה, הא שבע. כיון יי דאתברכו באלין שבע ברכאן, מה כתיב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. לנחתא להאי עלמא, כמה דאתפקדא. מב) מיד וילך אתו לוט. דא איהו נחש דאתלטיא, ואתלטיא עלמא בגיניה.

מסורת הזהר

א) ועתה לא ראו אור: (איוב ל"ז) ח"ג קלב. ת"ז תק' ג"ו ז: תק"ה ק"י טכ שה. ב) ואת הנפש אשר עשו בחרן: (בראשית י"ב) ח"א עט. פה: קל. ח"ב קמו: קצה. ח"ג קסח. ג) ואתה תבא אל אבותיך: (בראשית ט"ז).

חלופי גרסאות א ג"א מוסיף אברהם דהעיר ממזרח [כאר]. ב ג"א בשחקים וגו'. ג ג"א לאברם. ד ג"א וממולדתך וגו'. ה ג"א לאחריבקא. ו ג"א לעילא. ז ג"א מחמן. ח ג"א וכל בני ביתיה. ונ"א מוסיף מאתיה וכל בני ביתיה. ונ"א וכל בני מאתיה ובני ביתיה [בני ביתיה] דכתיב. ט ג"א ל"ג בני מאתיה. י ג"א מוסיף בחרן הא בני ביתיה ובני מאתיה. יא ג"א ואת [אה"ל]. יב ג"א הא. יג ג"א חד. יד ג"א דאתברכא.

ואשך לגוי גדול

הסולם

מאמר ב'

מא) ואעשך לגוי גדול וכו': ככתוב הזה יש שבע ברכות. ואעשך לגוי גדול, אחת. ואברכך, שתיים. ואגדלה שמך, שלש והיה ברכה, ארבע. ואברכה מברכיך, חמש. ומקללך אאור, שש. ונברכו בך כל משפחות האדמה, הרי שבע. ואחר שנתברך בשבע ברכות הללו, מה כתוב, וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שפירושו, שהלך לירד לעולם הזה כמו שנצטווה. פירושו, כי אברהם הוא הנשמה (כמ"ש לעיל אות י"ג) ואחר שהנשמה נתברכה בשבע ברכות הנ"ל, יורדת לעולם הזה להתלבש בגוף.

זהו נמרוד שהיה מטעה אחריו כל בני העולם, ומשום זה כתוב לך לך, כדי להאיר לך, ולכל אלו שיצאו ממך מכאן ואילך.

ט) תו פתח ואמר, ועתה לא ראו אור: ושאל אימתי היה זה. ואומר שזה היה, בשעה שאמר הקב"ה לאברהם לך לך וגו'. כי לאחר שאברהם יצא מהם, לא ראו יותר אור, בהיר הוא בשחקים, סוכב על אברהם שרצה הקב"ה להדביק את אברהם באור העליון שיאיר שם.

פ) ורוח עברה ותטהרם. סוכב על תרח ובני עירו, כי לאחר כך חזרו בתשובה, תרח וכל בני עירו. שכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן, הרי שכני עירו עשו תשובה. תרח עשה תשובה, שכתוב ואתה תבא אל אבותיך בשלום. ואם תרח לא היה עושה תשובה, לא היה אומר לו הקב"ה לאברהם, שיבא אל אבותיו בשלום.

(דפוסי דף ע"ח ע"ב * ע"ח ע"א)

מב) מיד וילך אתו לוט וכו': זהו הנחש שנתקלל והעולם נתקלל בסבתו. כלומר, ע"כ מכנה הכתוב להנחש בשם לוט,

דאיהו קאים לפתחא, לאסטאה לגופא, ולא תפעול נשמתא, פולחנא דאתפקדת, עד דיעברון ^ה עלה ^ב בהאי עלמא, י"ג שנין, דהא מתריסר שנין ולעילא, נשמתא אתערת, למפלח פולחנא דאתפקדת, ^ג הה"ד * ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה. שבע וחמש תריסר אינון.

מג) וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא. דאיהי אתיא מחמש שנים, דאינון ^ה ^ב ד ת"ק פרסי דאילנא דחיי. ושבעים שנה, דא איהו ההוא אילנא ממש. דאיהו שביעאה לדרגין, ושבעין שנה אתקרי.

מד) כדין נפקת מההוא זוהמא דנחש, ועאלת בפולחנא קדישא, הה"ד, בצאתו מחרן, ^ה מההוא ורוגזא ^ז ותוקפא דההוא ^ח נחש, דהוה אסטי ליה עד השתא לגופא, ושלטא עלוי.

מה) באילנא, שלטא ^ג ערלה ^ה תלת שנין. בבר נש, ^ד תלת סרי שנין, ^ה דאקרון שני ערלה, כיון ^ז דאעברו על גופא ^ח אינון שנין, ^י ואתעברת נשמתא, למפלח פולחנא קדישא, פקידת לגופא, דרעותא ^י טבא, ^י לכפוף לההוא נחש, דהא לא יכיל ^י לשלטה כמה ^י דהוי.

דרך אמת

מסורת הזהר

- ה) ת"ק פרסאות כל עין החיים ע"ז ב' נס"ה.
- ז) נח"ג) אינס במספר טי חי האדם כי הם לינס הייס מאחר שהוא אז נכנסת תוקף היליכר שהוא הנחש הקדמוני ג) מ"י דף קע"ב א' וזכר סקודי כמ"ד ב'.
- א) ואברם בן חמש - ושבעים: נראשית י"ב.
- ב) ת"ק פרסי דאילנא דחיי: ח"א יח: לה. עו:
- ג) ח"ג קפו: ת"ז ח"ט לח. ג) ערלה תלת שנין:
- ד) ח"ב רמד: ח"ג ענו: ת"ז בהק' יא: תק"ח ק"ז ט"ג שיד. ד) י"ג שנים: ח"ב רמח: רמט.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג עלה. ב' נ"א בהאי עלמא שנין דארבע סרי [וילך אברם וגו'] ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה שבע וחמש תריסר אינון ותרין עלאין עלייהו י"ד אינון ג' נ"א מסיף וילך אברם וגו' וליג ההיד. ד' נ"א ליג ת"ק. ה' נ"א מוסיף ימי ע' ^ז שנה לא ספורות חיים מההוא ארבע סרי. ו' נ"א ליג רוגזא. ז' נ"א תוקפא. ח' נ"א שנין. ונ"א שסין. ונ"א חיויא (אה"ל). ט' נ"א דאכרי. י' נ"א דאעבוני. י"א נ"א ליג אינון שנין. י"ב נ"א ואתערת. ונ"א ואתעברת. י"ג נ"א טבא. י"ד נ"א לכפוף ונ"א וכפוף (אה"ל). טו נ"א דהוה:

מאמר ב'

הסורים

ואעשך לגוי גדול

כי רומ, פירושו קללה בלשון ארמית, והוא שנתקלל והביא קללה להעולם. והוא מתלוהאל הנשמה בעולם הזה. דאידו קאים לפתחא וכו' שהנחש עומד לפתח להשטות הגוף, כמ"ש לפתח חטאת רובץ. וע"כ לא תפעול הנשמה העבודה שנצטוית עד שיעברו עליה י"ג שנים בעולם הזה. כי מ"ב שנים ומעלה, הנשמה מתעוררת לעבוד העבודה שנצטוית, וז"ש ואברם בן חמש שנה ושבעים שנה. שבעים במספר קטן הוא שבע. שבע וחמש הם י"ב. ואז יוצאת הנשמה מחרן, שהוא הקליפות, ומתעוררת ללכת בעבודת השם. מג) וכדין אתחזיאת וכו' ואז, אחר י"ב שנה, תראה הנשמה בעולם הזה, שהיא באה מחמש שנים, שהם חמש מאות פרסאות של עץ החיים, כלומר, שאז ניכרת, שהיא תולדה דו"א הנק' עץ החיים ומאלכו ת"ק פרסאות (כמ"ש לעיל דף ח' ד"ה ח"ק ע"ש) ושבעים שנה, זהו אותו אילן ממש שהוא שביעי בהמדרגות, (דסויי דף ע"ח ע"א * ע"ח ע"ב **) ע"ט ע"א)

דהיינו הנוקבא שהיא ספירה שביעית מז"ט חג"ת נהי"מ. ואז ניכרת הנשמה שהיא תולדה דו"א ותולדה דנוקבא, כמ"ש שם בא רך. מד) כדין נפקת מההוא וכו': אז יוצאת הנשמה מאותה הזוהמא של הנחש, ונכנסת בעבודה הקדושה, וז"ש בצאתו מחרן, מאותו חרון אף ומתוקפו של השטן, שעד עתה היה משטה את הגוף והיה שולט עליו. מה) באילנא שלטא ערלה וכו': באילן שולט הערלה שלש שנים, שהם נקראים שני ערלה, ובבן ארם, שלש עשרה שנה נקראים בו שני ערלה. כיון שאלו השנים עוברות על הגוף, והנשמה מתעוררת לעבוד עבודה הקדושה, היא פוקדת את הגוף, ומעוררת בו רצון טוב, להכניע את הנחש הזה, ואז לא יוכל הנחש לשלוט עליו כמו שהיה מקודם לכן.

מו) דכתיב, ויקח אברם את שרי אשתו וְגו', י דא גופא, י דאיהי
 י לגבי נשמתא, כנוקבא לגבי י דכורא. ואת לוט בן אחיו, דא י נחש, דלא
 ' אעדי כל כך מן גופא, י בגין דדבקוחא דגופא, לא י אעדיו כל כך י מניה,
 אבל אתערותא דנשמתא אלקי ליה תדיר, י ואתרי י ביה, ואוכח ליה, וכפיף
 ליה, על י כרחיה, ולא יכיל לשלטאה.

מז) ואת כל רכושם אשר רכשו, אלין עובדין טבין דעביד בר נש, בהאי
 עלמא, באחערותא דנשמתא. ואת הנפש אשר עשו בחרן. ההוא נפש. דהות
 בקדמיתא כדבקוחא י בחכרותא דהיא ערלה, בהדי גופא, ואתקין לה לבתר,
 דהא לבתר דתליסר שנין ולעילא, דנשמתא אתערת, לאתקנא לגופא, תרווייהו
 מתקנין לההוא נפש, דמשתתפא יו בתוקפא דנחש, י ותאובתיה בישא, הה"ד
 ואת הנפש אשר עשו בחרן.

מח) ועם כל דא, נשמתא אתקיפת ביה, בההוא נחש, לתברא ליה,
 י בתוקפא י בשעבודא דתשובה, י הה"ד * ויעבור. כ

מט) * י וילך אברם כאשר דבר אליו ה'. א"ר אלעזר, ת"ח, דהא לא כתיב

מסורת הזהר

א) ויעבור אברם בארץ: (בראשית י"ב) ח"א עג. ט. ח"ב צו: ז"ח לך כ"ד טב שכח של. ב) וילך
 אברם: לעיל רף י"ט ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א ליג וגו'. ב' נ"א אברם דא י את שרי דא ה' י דא נשמתא לנשמתא והוא זכר [דכורא]
 ה' דא נשמתא נוקבא ול"ג מן דא גופא עד ואת לוט. ג' נ"א דאיהו. ד' נ"א גבי. (ד"א). ס' נ"א
 מוסיף הכורא נשמתא אה"ל. ז' נ"א יצר הרע. ז' נ"א אעדי כל זמנא ההוא מניה. ול"ג מן כך עד מניה. ח' נ"א ליג
 בנין (אה"ל). ט' נ"א אערין. י' נ"א אעדיאו. י' נ"א מוסיף זמנא ההוא מניה. ונ"א ההוא זמנא מניה. ונ"א מנה. ונ"א
 מניה לההוא נחש (אה"ל). י"א נ"א ליג ואתרי. י"ב נ"א ליג ביה. י"ג נ"א כתיב. יד' נ"א ליג כחכרותא. טו' נ"א
 בתקופא. טז' נ"א ותאובתיה. יז' נ"א ליג בתוקפא. יח' נ"א בשעבודא דאורייתא ואמשיך ליה [לגבי] לבתי כנסיות ובתי
 מדרשות בנין דלא יתגבר על רוחא. כדבקדמיתא [נ"א כדבקדמיתא]. יט' נ"א ליג הה"ד ויעבור. כ' בדפו"י כתוב הכתוב
 בדף ט' אחר הגליון שירה טו.

הסולם

ואעשך לגוי גדול

מאמר ב'

דהא לבתר דתליכר וכו': כי לאחר כך, מיג
 שנה ולמעלה, שהנשמה מתעוררת לתקן
 את הגוף, שניהם, הנשמה עם הגוף, מתקנים אותה
 הנפש, שנשתתסה בתוקף הדינים של הנחש
 ובתאותו הרעה, וזה שכתוב, ואת הנפש אשר
 עשו בחרן. שאומר, עשו, שהוא לשון רבים,
 משום שסובב על הנשמה ועל הגוף ששניהם
 מתקנים את הנפש. הנשמה ע"י התעוררותה
 שמתעוררת את הגוף, והגוף על ידי מעשיו הטובים.
 מח) ועם כל דא וכו': ועם כל זה מתקפת
 הנשמה על אותו הנחש לשבור אותו
 בתוקף השעבוד של תשובה, וזהו שכתוב,
 ויעבור עד מקום שכם, אשר שכם הוא מקום
 משכנה של השכינה (כמ"ש יהלן באוה ט')
 והיינו משום שכבר נשבר לגברי תוקפו של
 הנחש, על ידי הנשמה. (ע"כ ס"ת)

מו) דכתיב ויקח ונו': שכתוב ויקח אברם
 את שרי אשתו וְגו' שרי אשתו
 זה הגוף, שהוא כלפי הנשמה כערך הנקבה
 כלפי הזכר. ואת לוט בן אחיו, זהו הנחש,
 שאינו סר כל כך מן הגוף, גם לאחר י"ג שנה,
 משום שגם דביקות הגוף לא תסוד כל כך ממנו,
 אבל התעוררותה של הנשמה מכה אותו תמיד,
 ומתרה בו ומוכיח אותו, ומכניעו בעל כרחו.
 ואינו יכול למשול.

מז) ואת כל רכושם אשר רכשו: אלו הם
 מעשים הטובים שאדם עושה בעולם
 הזה בכה התעוררות הנשמה. ואת הנפש אשר
 עשו בחרן. היינו אותה הנפש שהיתה בתחילה
 בדביקות ובהתחברות של הערלה עם הגוף,
 ואחר כך תקנה אותה הנשמה. עליה אומר
 הכתוב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. והיינו
 נפש המתאוה שיש לה קורבה חזקה אל תאות
 הגוף והקליפות. כמ"ש להלן.

מאמר וילך א' רם כאשר דבר אליו ה'
 מט) וילך אברם ונו' אר"א ת"ח וכו': אמר
 ר'

(דפו"י רף ע"ט ע"א *) ע"ח ע"ב

ויצא אברם ^ה כאשר דבר אליו ה'. אלא וילך. כד"א לך לך. דהא יציאה בקדמיתא עבדו, דכתיב, ויצאו ^י אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען, והשתא כתיב וילך, ולא כתיב ויצא.

(ג) כאשר דבר אליו ה'. דאנטח ליה בכלהו הבטחות. וילך אתו לוט. דאתחבר עמיה, בגין למילף מעובדוי, ועם כל דא לא אולף כולי האי. א"ר אלעזר זכאין אינון צדיקייא, דאולפי ^י ארחוי דקביה, בגין למיהך בהו, ולדחלא מניה, מההוא יומא דדינא, דומין בר נש למיהב דינא וחושבנא לקביה.

(גא) פתח ואמר, * ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו. האי קרא אוקמוה. אבל * ת"ח, בההוא יומא, דאשלימו יומוי דב"נ לאפקא מעלמא, ההוא יומא, דגופא אתבר, ונפשא בעיא לאתפרשא מניה. כדין, אתייהיב רשו לב"נ ^ד למחמי, מה דלא הוה ליה רשו ^ה למחמי, בומנא דגופא שלטא, וקאים על בורייה.

(גב) וכדין קיימי עליה ^י תלת שליחן, ^י וחשבי יומוי וחובוי, וכל מה דעבד בהאי עלמא, והוא אודי על כלא בפומיה. ולכתר הוא חתים עליה בידיה. הה"ד, ביד כל אדם יחתום.

(גג) ובידיה כלהו חתימין למידן ליה, ^ו בהאי עלמא, על קדמאי, ועל בתראי, על חדתי ועל עתיקי. לא ^י אתנשי חד ^י מינייהו, הה"ד ^ה לדעת כל

מסורת הזהר

דרך אמת

- (א) ביד כל אדם יחתום: (איוב ל"ז) ת"ז חק י"ח לב: (ב) למחמי מה דלא הוה ליה רשו: (ג) תלת שליחן: ח"א קצט, ח"ג פח. (ד) וחשבי—וכל מה דעבד בהאי עלמא: ח"א סה: צח. קל: רא: רכו. ח"ג נג. קכו: ה) לדעת כל אנשי מעשהו: לעיל ציון א'

חלופי גרסאות א' גיא כאשר דבר אליו ה', ג גיא אתם מאור כשדים, ג גיא ארחוי, ד גיא למחמי. ב גיא ליג למחמי, ו גיא בתרא, ז גיא יתנשי, ח גיא מנייהו.

הסולם מאמר
 ר' אלעזר בוא וראה. כי לא כתוב ויצא אברם כאשר דבר אליו ה', אלא וילך כמן שאתה אומר לך לך. הוא משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן. שכתוב, ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען. וע"כ, כתוב עתה, וילך, ולא כתוב ויצא.
 (ג) כאשר דבר אליו ה': היינו כפי שהבטיח לו בכל ההבטחות. וילך אתו לוט. שנתחבר עמו כדי ללמוד ממעשיו. ועם כל זה לא למד כל כך, אמר ר' אלעזר, אשריהם הצדיקים הלומדים דרכיו של הקב"ה, כדי ללכת בהם, וליראה מפניו, מאותו יום הדין שעתיד האדם ליתן דין וחשבון לפני הקב"ה.
 (גא) פתח ואמר, ביד כל אדם יחתום וכו': מקרא הזה בארוהו. אבל בוא וראה. (דסריי רף ע"ה ע"ב * ע"ט ע"א) אלו

ביום ההוא שנשלפו ימיו של האדם לצאח מהעולם. ביום ההוא שהגוף נשבר והנפש צריכה לפרוש ממנו. אז ניתן רשות להאדם לראות, מה שלא היה יכול לראות בעת ששלט הגוף, ומשיג, דבר על בוריו.
 (גב) וכדין קיימי עליה וכו': ואז עומדים עליו שלשת שליחים, (שענינם מבואר בח"ב קצט. ע"ט) וחושבים ימיו וחטאיו, וכל מה שעשה בעולם הזה. והוא מודה על הכל בפיו ואח"כ חותם עליו, על הדין חסנון בידו. וזהו שכתוב, ביד כל אדם יחתום.
 (גג) ובידיה כלהו חתימין וכו': ובידו כולם, חתומים כל מעשיו וחטאיו לדון אותו בעולם הזה, על ראשונים ועל אחרונים על חדשים ועל ישנים, אף אחד מהם אינו נשכח. וזהו שכתוב לדעת כל אנשי מעשהו. וכמו שכל

אנשי מעשהו. וכי אינן עובדין דעבד בהאי עלמא, בגופא ורוחא. הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא, עד לא יפוק מעלמא.

נד) ת"ח, כמה ה' דחייביא, ה' אקשי קדל' בהאי עלמא, הינ, י אפילו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא, אקשי קדל'. בג"כ זכאה הוא ב"נ, דיליף בהאי עלמא ארחוי דקב"ה, בגין י למיהך בהו. י וחייבא, ה' אע"ג י דאסתכל י בהני ה' צדיקיא, אקשי קדל', ולא בעי למילף.

נה) ובג"כ אית ליה לצדיקא, ה' למתקף י ביה, ואע"ג ה' דחייבא אקשי קדל' הוא. לא ישבוק ליה, ואית ליה י לאתקפא בידיה, ולא ישבוק ליה, דאי ישבוק ליה יהך ויחריב עלמא.

נו) ת"ח, מן אלישע י דדחה לגחזי. וכן י באברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה, לא אתחבר בהדי רשיעיא, כיון דאתפרש מניה, מה כתיב * ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן, וכתיב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד.

נז) א"ר אבא, האי דאמרת וילך אברם, ולא כתיב ויצא אברם, שפיר הוא, אבל, סופא דקרא, מה כתיב, בצאתו מחרן. א"ר אלעזר, מחרן כתיב, ה' וההיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא.

נח) י ויקח אברם את שרי אשתו. מהו ויקח, אלא, אמשיך לה במלי

מסורת הזהר
א) ויבחר לו לוט: (בראשית י"ג) ח"א ה: פד. י;
ז"ח נח כ"ד טג שב. ב) ויקח אברם את שרי לעיל דף כ' ציון ב' וש"נ.

חלוסי גרסאות ה' נ"א דחייבא. כ' נ"א ליג אפילו. ג' נ"א למתקף. ד' נ"א וחייביא. ה' נ"א באע"ג (ריא) ו' נ"א דאשתדל'. ז' נ"א דאשתדל'. ח' נ"א בהרי. ט' נ"א צדיקא. י' נ"א צדיקא. י"א נ"א לאתקפא. י"ב נ"א דחייביא. י"ג נ"א לאתקפא. י"ד נ"א דדחי י"ד נ"א אברהם. טו נ"א והא.

מאמר
הסולם
וילך אברם כאשר דבר אליו ה'

אלו המעשים שעשה בעולם הזה היה בגוף ורוח יחד, כן הוא נותן חשבון עליהם כשהוא בגוף ורוח יחד, מטרם שנפטר מהעולם.

נד) ת"ח כמה רחייביא: בוא וראה כמו שהרשעים הם קשי עורף בעולם הזה, כן אפילו בשעה שעומדים לצאת מעולם הזה מקשים עורף. משום זה, אשרי הוא האדם, הלומד בעולם הזה דרכיו של הקב"ה כדי ללכת בהם. והרשע, אע"פ שמסתכל באלו הצדיקים, הוא מקשה ערפו ואינו רוצה ללמוד מהם.

נה) ובנין כך אית ליה וכו': ומשום זה יש לו להצדיק לאחוז בו, ואף על פי שהרשע מקשה ערפו, לא יעזוב אותו, ויש לו להחזיק אותו בידו ולא ירפה ממנו, כי אם ירפה ממנו, ילך ויחריב העולם.

נו) ת"ח מן אלישע וכו': בוא וראה מן אלישע שדחה לגחזי, כמ"ש בסנהדרין קז: וכן באברהם, כל זמן שהיה לוט עמו, לא

נז) אמר ר' אבא וכו': אר"א, לר' אלעזר, זה שאמדת וילך אברם ולא כתיב ויצא אברם, משום שהיציאה כבר עשו מקודם לכן, (כנ"ל באות ל"א) יפה הוא. אבל בסוף הפסוק מה כתוב, בצאתו מחרן, הרי שהדבור נסמך גם על היציאה, אע"פ שכבר יצא. אמר ר' ארעור מחרן כתיב, אבל עיקר היציאה היא היציאה מארץ מולדתו, שזה היה מקודם לכן, מה שאין כן היציאה מחרן, באה עתה עם הדבור לך לך וגו', ויתכן לומר כאן בצאתו מחרן:

מאמר ויקח אברם את שרי
נח) ויקח אברם וגו': שואל מהו ויקח שאומר הכתוב, ואומר, אלא שהמשיכה בדברים טובים

מעלייתא, בגין, דלית ליה רשו לב"ג, לאפקא אתתיה, למיהך בארעא א' אחרא בלא רעותא דילה. וכן הוא אומר * קח את אהרן. קח את הלויים. י ובג"כ ויקח אברם. משיך לה במל"ן, ואודע לה ארחיהון דאינון בני דרא, כמה י בישין. ובג"כ ויקח אברם את שרי אשתו.

(נט) ואת לוט בן אחיו. מה חמא אברהם לדבקא עמיה לוט. אלא בגין דצפה ברוח הקדש, דזמין למיפק ומניה דוד. י ואת הנפש אשר עשו בחרן. אל"ן גרים וגיורות דאתקינו נפשיהו, אברהם מגייר גוברין, ושרה מגיירת נשין. ומעלה עליהון י כאלו עבדו להון.

(ס) א"ר אבא אי הכי, כמה בני נשא הו, אי תימא דכלהו ס אזלו עמיה. י א"ר אלעזר אין. ובגין יא כך י כללהו בני נשא, י דהו אזלין עמיה, י כללהו אקרון * י עם אלקי אברהם. והוה מעבר בארעא, ולא הוה דחיל. דכתיב י ויעבור אברם בארץ.

(סא) א"ר ר' אבא, אי סו הוה כתיב, והנפש אשר עשו בחרן. הוה אמינא הכי, אלא, ואת הנפש כתיב, את לאסגאה, זכותא דכלהו סו נפשאן, דהו י אזלי עמיה, דכל מאן יי דמוכה לאחרא, ההוא זכותא תליא ביה, ולא אעדי מניה. מנ"ן, דכתיב, ואת הנפש אשר עשו בחרן. זכותא יי דאינון נפשן הוה אזיל עמיה דאברהם.

מסודת הזהר

(א) קח את אהרן: (במדבר כ') ח"א קיט: ח"ג קפג. (ב) קח את הלויים: (במדבר ג') ח"ב קפא. (ג) ואת הנפש אשר עשו בחרן: לעיל דף כ' ציון ב' וש"ג. (ד) עם אלקי אברהם: (תהלים מ"ז) ח"א עז: ח"ג כו. קנ. קס. (ה) ויעבור אברם בארץ: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א' נ"א ל"ג אחרא. ב' נ"א רשוחא וליג דילה. ג' נ"א ליג ובג"כ. ד' נ"א מוסיף הו בישין. ה' נ"א אשתו ובג"כ. ו' נ"א מיניה. ז' נ"א כאילו. ח' נ"א היו. ונ"א דהו. ט' נ"א אזלי. י' נ"א א"ר ר' יא' נ"א ליג כן. ונ"א ובגין דא יב' נ"א דכלהו, יג' נ"א הו. ונ"א הוה (אה"ל) יד' נ"א כללהו, ונ"א אקרו כללהו. (אה"ל) טו' נ"א ליג הוה. ונ"א ליג הוה כתיב. סז' נ"א נפשן, יז' נ"א ליג אזלי. ונ"א אזלין, יח' נ"א דמוכי יט' נ"א דילהו.

ויקח אברם את שרי

הסולם

מאמר

אנשים היו אלו הגרים, איך אפשר לומר שכולם הלכו עמו. א"ר אלעזר כן. ומשום זה כל האנשים שהלכו עמו, נקראו, עם אלהי אברהם, והיה עובר בארץ ולא היה מתירא. שכתוב ויעבור אברם בארץ.

טובים. כי אין לו רשות לאדם להוציא אשתו ללכת לארץ אחר בלי רצונה. וכן הוא אומר קח את אהרן. קח את הלויים. ומשום זה, ויקח אברם, דהיינו שהמשיכה בדברים, והודיע אותה כמה רעים הם דרכי בני הדור, וע"כ כתוב ויקח אברם את שרי אשתו.

(סא) אמר ליה ר' אבא וכו': א"ל ר"א, אם היה כתוב והנפש אשר עשו בחרן, היתי אומר כן, שמפאת הרבוי שלהם לא היה מחירא לעבור בארץ אלא, ואת הנפש כתוב, המלה את באה לרבות, זכותן של כל אלו הנפשות שהיו הולכות עמו. וע"כ עבר אברהם בארץ בלי פחד. כי כל המזכה את האחר, אותה הזכות עומדת לו ואינה סרה ממנו. מאין לנו זה, כי כתוב, ואח הנפש אשר עשו בחרן. הזכות של אלו הנפשות. היתה הולכת עם אברהם.

(נט) ואת לוט בן אחיו: שואל מה ראה אברהם, להדביק את לוט אליו. ואומר. אלא משום שצפה ברוח הקדש שדוד עתיד לצאת ממנו. ואת הנפש אשר עשו בחרן, אלו הם גרים וגיורות שתקנו את נפשותם. אברהם היה מגייר את האנשים ושרה היתה מגיירת את הנשים, וע"כ מעלה עליהם הכתוב כאלו עשו אותם.

(ס) א"ר אבא וכו': אר"א, אם כן. הרבה (רמ"י דף ע"ט ע"א * ע"ט ע"ב)

סב) * לך לך. א"ר שמעון, מאי טעמא דגלויה קדמאה, דאתגלי קב"ה
 א עליה דאברהם, פתח בלך לך, דהא עד הכא, לא מליף עמיה קב"ה, מ"ט פתח
 בלך לך. אלא, הא יקאמרו, דרמזו בחושבניה מאה, דהא למאה שנין י אתייליד
 ליה בר.

סג) אבל ת"ח, כל מה דעביד קב"ה בארעא, כלא רזא דחכמתא איהו.
 בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה, ס כדין כדקא חזי. אמר ליה לך לך,
 י ודא רמו לההוא אתר דבעי לאתקרבא י בהדיה ס דקב"ה, ואיהו דרגא קדמאה
 לאעלא לקב"ה, בג"כ לך לך.

סד) והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה, עד די עול לארעא
 דתמן יקבל ליה ס לההוא דרגא. כגוונא דא כתיב י וישאל דוד בה' לאמר
 י האעלה באחת מערי יהודה ויאמר י' ה' עלה ויאמר אנה י' אעלה ויאמר
 חברונה. וכי כיון דמית שאול, ומלכותא אתחזי לדוד, אמאי לא קביל
 מלכותא מיד על כל ישראל.

סה) אלא כלא רזא דחכמתא איהו, בגין י דוד לית ליה לקבלא מלכותא,
 אלא עד ה' דיתחבר באבהו, דאינון בחברון, וכדין בהו י' יקבל מלכותא. וע"ד
 אתעכב תמן שבע שנין, בגין דיקבל ס מלכותא כדקא יאות, וכלא ברזא
 ס דחכמתא ובגין י דיתקן מלכותיה. כגוונא דא, אברהם לא עאל בקיומא
 דקב"ה, עד דעאל לארעא.

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) (פיט א' וקל"ו א' וקמ"ו ב' ולר"ל ל"א ח')

א) כך לך - חושבניה מאה: ח"א ע"ו.
 ב) וישאל דוד בה': (שמואל ב' ב') ח"ב לא.
 חלופי גרסאות א' ג"א ל"ב עליה, ב' ג"א בלך. ג' ג"א אמרו (אה"ל) ד' ג"א יתייליד. ונ"א יתייליד. ס' ג"א ל"ב
 כדין (אה"ל) ו' ג"א דא, ז' ג"א ביה. ח' ג"א בקב"ה. ט' ג"א ההוא. י' ג"א האעלה וגו'. י"א ג"א
 ח' אליו עלה ויאמר דוד. י"ב ג"א אעלה וגו'. י"ג ג"א ל"ב דוד. י"ד ג"א יקביל. ונ"א מוסיף יקביל איהו. ס"ז ג"א מוסיף
 מלכותא בהו. ס"ז ג"א מוסיף דחכמתא איהו. י"ז ג"א דיתתקן.

מאמר

הסולם

ויקח אברם את שרי

סב) לך לך: א"ר שמעון מה הטעם, שגילוי
 הראשון, שנגלה הקב"ה על אברהם,
 פתח בלך לך. שהרי עד כאן עוד לא דיבר
 הקב"ה עם אברהם. מה הטעם שפתח בלך לך.
 אלא שאמרו, שרמזו לו בהחשבון של לך לך,
 שהוא בגמטריא מאה. כי יולד לו בן למאה
 שנים.

סג) אבל תא חזי: אבל בוא וראה, כל מה
 שעושה הקב"ה בארץ, הכל הוא
 בסוד החכמה. משום, שאברהם עוד לא היה
 דבוק אז בהקב"ה כראוי. אמר לו לך לך. וזהו
 רמזו לאותו המקום שהיה צריך להתקרב
 להקב"ה והוא מדרגה ראשונה לבוא להקב"ה.
 משום זה כחוב לך לך.

סד) והאי דרגא לא יכיל וכו': ומדרגה הזו
 הנוקבא דז"א. בס"ד ב' מאורות הגדולים. דהיינו
 לא יכול אברהם להאחזו בה מטרם שקומתה שוה לגמרי כמו ז"א, ושניהם
 (דפי"י דף ע"ט ע"ב)

סו) חמי מה כתיב ויעבור אברם בארץ, ויעבור, וילך מבעי ליה, אלא, הכא הוא רמו שמא קדישא, דאתחתים ה ביה כ עלמא, ה) * בעיב אתוון,

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) בע"כ לוחיות החקוקים נזיזוסי לוחיות כסוד ויסע ויכל ויס אשר פרסס רי"ז לוחיות וכללס ג"כ וריינו ויעבור פ"כ רי"ז ועיין לקמן פ' בשלת ופ' בהעלותך מענין זס. הלופי גרסאות ה גיא מוסיף ביה שמא קדישא כ גיא עליאה.

מאמר

הסולם

ויקח אברם את שרי

ווי"ש בנין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה בדין בדקא חזי אמר ריה לך רך. כי מטרם שהשפיע המוחין בשביל הנוקבא. לא היה לו אלא חסדים מכוסים מחכמה. וכיון שהיה חסר לו הארת החכמה. לא היה אז רבוק בו בהקב"ה כראוי. כי לא גרם זווג קב"ה ושכינתיה. וע"כ אמר לו לך לך. ודא רמז להווא אתר דהיינו השכינה. דבעי לאתקרבא בהדיה דקב"ה. כלומר שרמו לו שילך ויקרב השכינה אל הקב"ה. ואיהו דרנא קדמאה לאעלא לקב"ה. שהוא מדרגה הראשונה לבא ולהעשות מרכבה לקב"ה. כי מטרם שיגרום זווג קב"ה ושכינתיה. לא יוכל להדבק בהקב"ה. והאי דרנא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה עד דייעול לארעא. ומדרגה זו לזכות בהמוחין דהארת חכמה ע"י שגורם זווג קב"ה ושכינתיה כנ"ל. לא יוכל להמשיך אלא כשהוא בארץ ישראל. כי שם הנוקבא מתוקנת במוחין דפכ"ס עם הקב"ה. ויכולה להשפיע לעולם. כנ"ל. וזהו שמשוה ביאת אברהם לארץ ישראל למלכות דוד בחברון. כי כמו שדוד המלך. שהוא מרכבה להנוקבא. לא יכול לקבל מלכות השלמה שה"ס ארץ ישראל. מטרם שקבל הארת חכמה מבינה. בסוד רגל רביעי לכסא עלאה שה"ס מלכות חברון. כן אברהם שהוא מרכבה לז"א. לא היה ראוי לדביקות שלם בז"א מטרם שבא לא"י וגרם זווג קב"ה ושכינתיה. שמשם נכלל גם הוא בהארת החכמה. וז"ש כגוונא דא אברהם לא עאר כמיומא דקב"ה עד דעאל לארעא. כמו שדוד לא היה ראוי להדבק במלכות השלמה שה"ס א"י מסבת חסרון המוחין דהארת חכמה. שאינם נמשכים לו רק בחברון. כן אברהם לא היה ראוי להדבק בהקב"ה. מסבת חסרון מוחין הללו דהארת חכמה. שאינם נמשכים לו רק בארץ ישראל.

סו) חמי מה כתיב וכו' ראה מה שכתוב ויעבור אברם בארץ. שואל הכתוב אומר ויעבור וילך צריך לומר. אלא שהוא

משתמשים בכתר אחד, שפירושו שמקבלים שניהם הארתם ממקור אחד. שהיא בינה שבחינת הימין שבה דהיינו החסדים. מקבל ז"א. ובחינת השמאל שבה. דהיינו הארת חכמה בסוד השודק. מקבלת הנוקבא. ואז נבחנו שניהם לר' רגלי כסא העליון. שהוא בינה ז"א שה"ס חג"ת. נבחן לג' רגלי הכסא. הנוקבא. שהיא ספירת המלכות. נבחנת לרגל רביעי של הכסא. ומשם אין הנוקבא יכולה להשפיע מוחין לעולם. כי אין זה מקומה. וע"כ הם מכוונים מוחין דאחורים. וה"ס חברון. מטעם היותה מחוברת עם האכות. שה"ס חג"ת. בקומה שוה. ואח"כ יורדת משם. ונבנית מבחי' מחזה ולמטה דז"א בסוד המאור הקטן. ואז מקבלת ב' מיני מוחין: אחורים. ופנים. על ידי ז"א. והיא נשלמת במוחין דגדלות השלמים. ומשפעת להעולם. ואז נבחנת לבחינת ארץ ישראל. שאין הארת החכמה מושפעת אלא רק ממנה. כנודע. והנה דוד הוא מרכבה אל המלכות. שהיא הנוקבא דז"א. ולפיכך לא יכול לקבל מלכות על כל ישראל ולהעשות מרכבה אל המלכות. הנקראת ארץ ישראל. מטרם שמלך בחברון ונעשה מרכבה שם אל המלכות הנקראת חברון שמשם מוחין הראשונים של המלכות. המקבלת מבינה שחזרה להיות חכמה. וכיון שדוד קבל בחינת המוחין דחברון היה יכול לקבל אח"כ המוחין השלמים שבחינת ארץ ישראל. וקבל המלכות על כל ישראל. ולולא קבל המוחין דחברון. לא היה יכול לקבל המוחין דארץ ישראל. כי היה חסר לו המוחין דהארת השמאל של הבינה. שאינם מקובלים אלא בחברון כנ"ל.

ווי"ש דהוד לית ליה רקבלא מלכותא. ארא עד דיתחבר כאבהן דאינון כחברון. כמבואר.

ואברהם היה מרכבה לבחינת חג"ת דז"א. ועקרו בחסד דז"א. ונודע שז"א הוא תמיד בחסדים מכוסים. וזולת בעת שמשפיע אל הנוקבא. שאז מקבל מוחין דהארת חכמה בשביל הנוקבא ונכלל גם הוא מהם.

גליפן ^ה דכלהו בשמא דא. כתיב הכא ויעבור, וכתוב התם * ויעבור ה' על פניו ויקרא.

סז) בספרא דר' ייסא סבא, כתיב הכא ויעבור אברהם בארץ. וכתוב התם * אני אעביר כל טובי. והוא רמז ^ב לקדושה דארעא, ^ג דאתי מאתר עלאה, כדקא חזי.

סח) עד מקום שכם עד אלון מורה. מסטרא ^ד דא לסטרא דא, כדקא חזי ^ה והכנעני אז בארץ. הא אתמר, דעד כדין, ^ו שלטא חויה בישא ^ז דאתלטיא, ואייתי לווטין על עלמא, דכתיב ^ח ארור ^ט כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. וכתוב ^י ארור אתה מכל הבהמה ^{יא} וגו'. ותמן ^{יב} אתקריב ^{יג} אברהם לגבי קב"ה, מה

מסורת הזהר

א) ויעבור ה' על פניו: (שמות ל"ד) ב) אני אעביר כל טובי: (שמות ל"ג) ג) והכנעני או בארץ: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"נ. ד) ארור כנען: (בראשית סד) לעיל נח דף ק"ו ציון א' וש"נ. ה) ארור אתה מכל הבהמה: (בראשית ג') לעיל נח דף ק"ו ציון ב' וש"נ

חלופי גרסאות א) נ"א כלהו, ונ"א דהא כלהו ב) נ"א לקב"ה, ונ"א לקדושא. ג) נ"א ליג דאחי. ד) נ"א מוסיף דא דלתתא. ה) נ"א דשלטא. ו) נ"א דאתלטייא. ז) נ"א כנען וגו'. ח) נ"א מוסיף ומכל חית השדה וגו'. ט) נ"א אתקרב. י) נ"א דוד (אח"כ).

ויעבור אברם בארץ

הסלם

מאמר

ואחר שנעשה זווג על המסך הזה כמ"ש לעיל בביאור הכתוב לך לך, ונמשכה קומת חסדים ונכללו כל ג' הקוין זה בזה, אז המשיך אברהם אותם אל הנוקבא שנקראת ארץ.

וזה שיעור הכתוב, ויעבור אברם פירושו, שאברהם המשיך השפע מן מקום עליון שהיא הבינה, על דרך הכתוב אני אעביר כל טובי על פניך, אל הנוקבא, שז"ס ויעבור אברם בארץ, והמשכה זו נקראת ויעבור, משום שעוברת בג' דוכתי, דהיינו ג' קוין, ומשרש הכתוב, עד מקום שכם, דהיינו ממדרגתו עצמו שהוא קו ימין, ששם היה נכלל כל טובו של הקב"ה, המשיך אל מקום שכם שהוא קו שמאל, ואז נכללו ב' הקוין ימין ושמאל זה בזה, עד אלון מורה, היינו שהמשיך שני הקוין אל קו האמצעי, שהוא הנושא אל המסך דמנעולא, ונכללו כל ג' הקוין בקו האמצעי, ואומר הטעם, שהוא משום והכנעני אז בארץ, כי מטרם שנעשה

הזווג על המסך דמנעולא שבקו האמצעי היה הכנעני שה"ס הקללה של הנחש שולטת על הארץ, שהיה מחלוקת בין הקוין, והארת השמאל היתה כאש שורף, וניתן עי"ז כח לקליפת כנען לשלוט על הארץ, אבל עתה אחר ביאת הזווג על המסך שבקו אמצעי, סרה קליפת הארורה הזו מהארץ, והאירו בה ב' הקוין ימין ושמאל כנ"ל, וכימן שקר האמצעי היה הגורם לכל זה, זכה בהם גם הוא, כי כל שיעור אור שהתחתון גורם להעליון זוכה

רומז כאן השם הקדוש שנחתם בו העולם בע"ב אותיות חקוקות, שכולם הן בשם הזה, כלומר, ויעבור הוא נוטריקון ע"ב רי"ו, הדומז על ע"ב שמות ורי"ו אותיות כתוב כאן ויעבור, וכתוב שם ויעבור ה' על פניו ויקרא, מה שם המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש, אף ויעבור שבכאן המדובר הוא בהשם ע"ב הקדוש, (ואלו ע"ב שמות שבהם רי"ו אותיות מובאים בזהר בפרשת בשלח דף נ"ב עמוד א' ובסוף הספר דף דס"ט ע"ב, וביאורו תמצא לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ד ר"ה שמא גליפא).

מאמר ויעבור אברם בארץ

סז) בספרא דר' ייסא סבא וכו': בספרו של ר' ייסא סבא, אומר, כתוב כאן ויעבור אברם בארץ, וכתוב שם אני אעביר כל טובי, מה שם המדובר הוא בכל טובי במסום עליון דהיינו בינה אף כאן הוא רומז לקדושת הארץ הבאה ממקום עליון בכל טובו כראוי, דהיינו המלכות המלבשת את הבינה כראוי ומקבלת אורותיה.

סח) עד מקום שכם עד אלון מורה: היינו, מצד זה לצד זה כראוי, מכום שכם פירושו סטרא דשמאלא מקום הארת השורק, שנקרא עתה שכם, מטעם שנתמעט מג"ר דג"ר, ואינו מושג אלא משכמו ולמטה ולא משכמו ולמעלה, אלון מורה ה"ס סטרא דמזרח, כי אלון לשון תוקף, שזה רומז על המנעולא הנ"ל, שצד מזרח שה"ס קו האמצעי קבל אותו, להמשיך קומת חסדים על המסך שלו, כנ"ל בסמוך (וש"י דף ע"ט ע"ב)

כתיב, * וירא ה' אל אברם. הכא אתגלי ליה, מה דלא הוה ידע, ההוא חילא עמיקא ב' דשלטא על ארעא. ובגין כך וירא, מה * דהוה ב' מתכסי מניה. סט) ג' וכדין ב' ויבן שם מזבח לה' הנראה ד' אליו, כיון דאמר לה', מהו הנראה אליו. אלא הכא אתגלי ליה, ההוא דרגא, דשלטא על ארעא, ועאל ב' ביה, ואתקיים ו' ביה.

ע) : ויעתק משם ההרה, מתמן ידע הר ה'. וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר, ויט אהלה. ח' בה"א כתיב, פריש פרישו, וקביל מלכו שמיא, בכלהו דרגין דאחידן ביה. וכדין ידע ט' דקב"ה שליט על כלא. וכדין בנה מזבח.

עא) י' ותרין מדבחן הוו, בגין דהכא אתגלי ליה, דהא קב"ה שליט על כלא. וידע י"ח חכמה עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא. ובנה תרין מדבחן.

מסורת הזהר

א) וירא ה' אל אברם: (בראשית י"ב) ח"א פ"ר. פ"ט. ב) ויבן - דהו' הנראה אליו: ח"א פ"ג: פ"ד. חלופי גרסאות ח' נ"א דשלטא. ז' נ"א אחכסי. נ' נ"א מוסיף וכדין על דאתפשר נארעא וכוזרעא. (הרמיק) ד' נ"א מוסיף אליו על דאתכשר כורעא וכארעא (אה"ל) ס' נ"א בה ו' נ"א בה. ז' נ"א מוסיף ההיר ויעתק. ח' נ"א כתיב בה"א ט' נ"א קב"ה דשליט. י' נ"א תרין. י"ח נ"א חכמתא.

מאמר הסולם ויעבור אברם נארץ

לומר עוד, הנראה אליו, ואומר, אלא כאן נגלה לו אותה המדרגה השולטת על הארץ, ונכנס בה ונתקיים בה, דהיינו שנגלה לו סוד שליטת המנעולא על הארץ, ועאל ביה, דהיינו שקבל קומת הזווג שיצאה עליה, ואתקיים ביה, שנתקיים, לקבל כל המוחין, על ידה, ולולא שליטתה היה נשאר בחשך ולא היה יכול להתקיים, כנ"ל.

ע) ויעתק משם ההרה: משם ידע הר ה', וכל המדרגות הנטועות באותו מקום, פירוש שעלה ממדרגת הנוקבא שבמקום נה"י שמחזה ולמטה דז"א להנוקבא שבמקום חג"ת. שמחזה ולמעלה דז"א, כי חג"ת נקראים הדים והנוקבא אשר שם נקראת הר ה', והשיג שם כל המדרגות הנטועות במקום חג"ת. ויט אהלה בה' כתיב, הרומז על הנוקבא ולא כתוב אהלו עם ר' כי פרש מסך וקבל מלכות שמים, בכל המדרגות התליות בה. ואז ידע, שהקב"ה מושל על הכל, ואז בנה מזבח. פירוש, ויט אהלה, עם ה' רומז על תקון המסך שפרש אברהם, במקום החזו דהיינו שעשה גבול להבדיל בין המדרגות שמחזה ולמעלה לבין המדרגות שמחזה ולמטה, שלא להמשיך ממעלה למטה. שבזה קבל הארת המלכות שמים שמחזה ולמעלה, המכוננת לאה, בכל המדרגות שבה, והיא מרומזת בסוד ה' של אהלה, ואהל פירושו מסך ופרסא שפרש מתחתיה.

עא) ותרין מדבחן וכו': ושני מזבחות היו משום דכאן נגלה לו שהקב"ה שולט על הכל, שהיא בחינת מחזה ולמעלה. גם ידע חכמה

זוכה בו גם התחתון. שז"ס תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא (כנ"ל בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלת).

וזה אמרו ותמן אתקריב אברהם לגבי קב"ה, דהיינו על ידי קו האמצעי, שה"ס אלון מורה, נגלה עליו הקב"ה בכל טובו המפורש בהכתוב לך לך וגו', כנ"ל, מה כתיב וירא ה' אל אברם הכא אתגלי ליה מה דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא דשלטא על ארעא, מה כתוב עתה, וירא ה' וגו' שנתגלה לו מה שלא הוה ידע מחמת אותו הכח העמוק, דהיינו המנעולא, ששלט על הארץ פירושו, כי מובא לפעיל (דף ט"ז ד"ה עוד) שאחר הופעת המנעולא ומטרם שנמשך הזווג עליה, נכפלו עליו הדינין בסוד חרן, שמלבד שלא הרפו ממנו הדינין דשמאל, ולא יכיל למיקם עליה נתחדשו עליו דינין דביטול הג"ר, דהיינו ודא הוה ידע, עש"ה, ועל זה אומר כ"ן, כי עתה אחר הזווג הנעשה על המנך דמנעול, אתגלי ליה מה דלא הוה ידע כי עתה נכללו הקוין זה בזה ונשלמה הארת השמאל על ידי הימין והימין על ידי השמאל, והאירו בכל השלימות האפשרי, ובגין כך וירא מה דהוה מתכסי מניה, כי סרו ממנו כל דינין שבשמאל שלא היה יכול למיכם עליהו, ועתה יכול למיכם ערייהו, ואינם מתכסים ממנו יותר.

סט) וכדין ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו ושואל, כיון דאמר לה' למה צריך (דמו"ק דף ע"ט ע"ב * דף ס' ע"א)

חד לדרגא ב דאתגליא וחד לדרגא דאתכסיא, ת"ח, דהכי י הוה, בקדמיתא כתיב, י ויבן שם מזבח ד לה' הנראה אליו וגו'. ולבתר כתיב, ויבן שם מזבח לה' סתם, ולא כתיב הנראה אליו. וכלא רוא דחכמתא איהו.

(עב) וכדין אתעטר אברהם, מדרגא לדרגא, עד דסליק לדרגיה, הה"ד * ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה. ב דא דרום, ו דהוא חולקיה דאברהם. הלוך ונסוע. דרגא בתר דרגא עד דסליק לדרום, ותמן אתקשר כדקא יאות, וסליק לדרגיה ב לדרום.

(ג) כיון דאתעטר אברהם בדרגו, ב בארעא קדישא, י ועאל יב בדרגא י קדישא, כדין מה כתיב, ב ויהי רעב בארץ. דלא הוו ידעי ידיעה, י לקרבא לגבי י דקב"ה.

(ד) ויהי רעב בארץ. דעד כען לא הוה חילא דעל ארעא, יהיב סו תוקפא

מסורת הזהר

א) ויסע - הלוך ונסוע הנגבה: (בראשית י"ב) טג : סד : סט. ב) ויהי רעב בארץ: (בראשית י"ב) ח"א פא : פג : פה. צח : קח. קמ : קמו : ז"ח אחרי מ"ז טב שז. שה"ש ס"ב טד שלח. תק"ח קי"ח טא שמה, טד שיו.

חלופי גרסאות א נ"א דאתגליא. ב נ"א הוא. ג נ"א ליג הוה. (אה"ל) ג נ"א ליג ויבן שם. (אה"ל) ד נ"א לה' וגו'. ס נ"א הא. ז נ"א והוא. ז נ"א סליק (אה"ל) ח נ"א דרום. ט נ"א ליג בארעא. ונ"א באתרא. ונ"א באתר (אה"ל) י נ"א דעאל. יא נ"א בארעא ונ"א באתרא. יב נ"א קדישה. יג נ"א מוסיף לקרבא לית (אה"ל) יד נ"א קבית. טו נ"א מוסיף תוקפא וחילא כדקא חזי.

מאמר

הסולם

ויעבור אברם בארץ

(כנ"ל דף ט' ד"ה וז"ש ע"ש). וע"כ בחר גם אברהם בחסדים מכוסים.

(עב) וכדין אתעטר אברהם וכו': ואז נתעטר אברהם ממדרגה למדרגה. עד שעלה למדרגתו. וז"ש ויסע אברהם הלוך ונסוע הנגבה. זהו דרום דהיינו שרצה לזכות במדרגת חסד דו"א המכונה דרום, שהוא חלקו של אברהם, כלומר שהוא היה עומד להיות מרכבה לספירת החסד דו"א, וע"כ היה הלוך ונסוע, מדרגה אחר מדרגה עד שעלה לדרום, ונתקשר שם כראוי דהיינו שתקן את עצמו, שיוכל להחזיק במדרגת החסד בקביעות. ואז ועלה למדרגתו של הדרום. והיינו שזכה להיות נרכבה לחסד דו"א הנקרא דרום.

(ג) וכיון דאתעטר אברהם וכו': אחר שנתעטר אברהם במדרגותיו בארץ הקודש, שה"ס המוחין מעלמא דאתגליא, רחל, הנקראת ארץ הקודש. ונכנס בהמדרגה הקדושה דהיינו מדרגת החסד ובבחינת עלמא דאתכסיא, לאה, כנ"ל בדבור הסמוך, מה כתוב אז, ויהי רעב בארץ, שפירושו שלא היו יודעים הידיעה איך להתקרב אל הקב"ה, דהיינו בסו"ה, (עמוס ח' י"א) לא רעב ללחם לא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'. והטעם, מביא הזהר לפנינו בסמוך

(ד) ויהי רעב בארץ וכו': כי עד עתה עוד לא היה הכח השולט על הארץ, שהוא המסך

חכמה עליונה מה שלא השיג מקודם לכן. שהוא בחינת מחזה ולמטה. וע"כ וכנה תרין מדבחין ב' מזבחות בנה. מזבח אחד להמדרגה שנגלה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמטה דו"א המכונה רחל. שה"ס ע"מא דאתגליא, שפירושו שהארותיה מנולות בחכמה. ומזבח אחד למדרגה המכוסה, דהיינו להנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, המכונה לאה. שה"ס ע"מא דאתכסיא, שפירושו שמאירה בחסדים מכוסים מחכמה. בוא וראה שכן הוא, כי מתחילה כתוב ויבן מזבח לה' הנראה אליו ואחר כך כתוב. ויבן שם מזבח לה', סתם, ולא כתוב, הנראה אליו, וכל זה הוא בסוד החכמה, פירוש. כי מזבח הראשון בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, שה"ס עלמא דאתגליא, וע"כ כתוב לה' הנראה אליו, ומזבח הב' בנה במדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה שה"ס עלמא דאתכסיא, ע"כ לא כתוב בה לה' הנראה אליו, אלא לה' סתם, ומשמיענו הכתוב, כי אחר שגילה והמשיך המוחין בסוד החסדים המגולים בחכמה, במדרגת הנוקבא שמחזה ולמטה, בסוד, ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו, לא נשאר בהמוחין ההם. אלא עלה למעלה מחזה והמשיך המוחין בבחינת חסדים מכוסים מחכמה, כמדרגת הנוקבא שמחזה ולמעלה דו"א, וטעם הדבר, כי אברהם היה מרכבה לז"א, וז"א אינו מקבל חכמה לעצמו אלא בשעה שהוא משפיע להנוקבא. (דפו"י דף ס' ע"א)

ומזונא על ארעא, בגין דעד לא ה' אתקדשת ב' ולא קיימא בקיומא. כיון דחמא אברהם, דהא ההוא חילא ג' דממנא על ארעא, לא יהיב תוקפא וחילא קדישא י' כדקחזי, כדין וירד אברם מצרימה לגור שם.

עה) מנא ידע אברהם. דכתיב לזרעך נתתי את הארץ הזאת. כדין ידע אברהם, דהא ארעא לא ה' אתתקנא, בתקונא קדישא, אלא בדרגין י' קדישין, דיפקון מניה. וכדין ידע אברהם, רוא דחכמתא, דארעא לא תתקן בקדושה, אלא י' כדאמרן.

ח גליון

עו) * קב"ה רמיז חכמתא עלאה, ה' באברהם וביצחק. אברהם דא נשמתא לנשמתא, י' ואיהי ה' נשמה דא היא שרה. לוט דא הוא נחש, ובת זוגיה דההוא סמאל. רוח קדישא דא יצחק. נפש קדישא דא רבקה. יצר הרע, דא רוח הבהמה, וע"ד אמר שלמה בחכמתיה, * י' מי יודע רוח בני האדם העולה היא וגו'. נפש הבהמית, דא נפש מסטרא דיצר הרע.

עז) ועל דא אמרו י' דאיהי נשמתא לנשמתא, אתערא לגברא ביראה ובחכמתא. נשמתא אתערא לאיניש בבניה. הה"ד י' ואמר לאדם הן יראת ה'

מסורת הזהר

א) מי יודע רוח בני האדם: (קהלת ג') ח"א גר. ס: פס: ח"ג קנו: ת"ז חק' מ"ו סג. תק' ס"ט קיו ז"ח בראשית ח' טג שכט. י"ז טג שמב. שה"ש ע"ה טא ש"ו. רות ע"ה טכ שט תק"ח צ"ז טכ שלר ב) ויאמר לאדם הן יראת: (איוב כ"ח) ח"א כצט. ז"ח בראשית י"ז טר שיב.

חלופי גרסאות ה' ג"א אתתקנת וי"א אתקשרת. (אה"ל) ב' ג"א לא. ג' ג"א די ממנא. ד' ג"א כדקא חזי. ה' ג"א אתקנא. ונ"א אתתקנת. ו' ג"א ידיעין ונ"א ידיען. ז' ג"א כדקאמרן. ח' ג"א סתרי תורה. ט' ד"א כתב מן קב"ה ער דף ס' שורה י"ד שריץ פצויין. ואה"ל כתב כל זה הלשון עד דף פ' א' [ברפוי"י] לתנרא ליה בשעבודא דתשובה. ע"כ לא מצאתיו בספרי כ"י המרויקים. י' ג"א מוסיף ואיהי אב ורם יא ג"א נשמתא. יג ג"א מוסיף כי פ"י. יד ג"א דאיהו.

מאמר הסולם ויעבור אברם בארץ

אלא ע"י המדרגות הקדושות שילדו ממנו שעליהם נאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת, ולא לו. ואז ידע אברהם סוד החכמה כסני מה הארץ לא תתקן בקרושה אלא רק כמו שאמרנו. וע"כ ירד מצרימה, כדי לתקן משם את ההסרון.

גליון

עו) קב"ה רמיז חכמתא עלאה באברהם וכו': הקב"ה רמז חכמה העליונה באברהם ויצחק. אברהם הוא נשמה לנשמה דהיינו אור החיה. נשמה זו שרה. לוט זהו נחש שהוא בת זוגו של אותו סמאל. רוח הקדוש זה רוח יצחק. נפש הקרושה זו רבקה. יצר הרע זה רוח הבהמה. ועליו אמר שלמה בחכמתו, מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה, ורוח הבהמה היוררת היא למטה לארץ. נפש הבהמית נשמה נפש מצד היצר הרע.

עז) ועל דא אמרו וכו': ועל זה אמרו. כי אוהה נשמה לנשמה. באה לאדם. ביראה בחכמה

המסך דמנעולא. נותן גבורה ומזונות על הארץ. משום שעור לא נתקנה הנוקבא לגמרי, ולא היתה בקיומה כראוי, פירוש, כי כל התקונים שנמשכו ער עתה להנוקבא. היו מבחינת המפתחא. שה"ס הכלים ראמא (כנ"ל דף י"ג ד"ה ולפיכך) אבל מבחינת מנעולא שה"ס בחינתה עצמה של המלכות, עור לא המשך התקונים המיוחדים לה. וע"כ מבחינה זו היה רעב בארץ. שלא היה יודע ומשיג איך להתקרב עמה להקב"ה, כנ"ל בדבור הסמוך.

כיון דחמא אברהם וכו': כיון שראה אברהם כי אותו הכח הממונה על הארץ, דהיינו המנעולא אינו נותן גבורה וכח קדוש כראוי. אז וירד אברם מצרימה לגור שם.

עה) מנא ידע אברהם וכו': ושואל מאין ידע אברהם, שהארץ, שהיא הנוקבא, עוד חסרת תקונים. ומשיב, דכתיב, לזרעך אתן את הארץ הזאת. ואינו אומר, לך ולזרעך אתן את הארץ הזאת אז ידע אברהם, שהארץ לא תתקן בתקון הקדוש (רפוי"י דף פ' ע"א *) דף ע"ט ע"ב

היא חכמה וגוי. נשמתא ^ה אתערי בתשובה, דאתקרי בינה, ואקרי שרה. ורוח הוא הקול ואתקרי דעת, ואתערי לאיניש ^ז די סליק קליה באורייתא ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער ^י מניה עובדין טבין.

עח) * (וכדוגמא דא, ^י ברא גופא, מארבע יסודות : אש, ורוח, ועפר, ומים. כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא, נשמה, ורוח, ונפש. מים דא דכר, ודא הוא מים ^כ מתיקי דקדושה, ואית מים המאררים, דאינון יצר הרע. אית אשא קדישא נוקבא, ואית אשא נוכראה, אש זרה. ועל דא כתיב, ^א ואל יבא בכל עת אל הקדש. דאיהי נוקבתא מן יצר הרע. רוח קדישא איהו דכר, אית רוח מסאבא, ^י דא יצר הרע, שנאמר ^ב כי משרש נחש יצא צפע, אית עפר קדישא, ואית עפר מסאבא.

עט) ועל דא, נשמתא דאיהי תשובה, דתקיפת ביה בההוא נחש, לתברא ליה, בשעבודא ^י דתשובה, ואמשיך ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ^ס וואינון ארבע יסודי מתפשטין לכ"ב אתוון, ^ג אחה"ע בומ"ף, גיכ"ק, דטל"נ"ת זסשר"ץ.

ע"כ גליון.

מסורת הזהר

א) ואר יבא בכל עת אל הקודש : (ויקרא ט"ז) ח"א קסז : קצה. ח"ב קנה : ח"ג נו : נו : נה : נט : ס. שא : ת"ו בהקדמה ה. חק' ס"ט קא : תק"ח ק טא שיג. קז טד שג. קי טד שלט. קיג טד שכו. קיד טא שלא. ב) כי משרש נחש יצא צפע : (ישעיה י"ד) ח"ג ככד : ת"ז חק' ס"ט צט : ג) אחה"ע בומ"ף וכו' : ת"ז חק' ע' קלב.

חלופי גרסאות ח נ"א אתערת. ז נ"א דיסלק. נ נ"א מינה. ד נ"א ברא. ס נ"א מתיקן. ו נ"א ליג דא. ז נ"א דאורייתא (אה"ל) ט נ"א בנין ולא יתגבר על דוח כד בקרמיתא ההיר ויעבור. וליג מן ואינון עד ויעבור (אה"ל)

ויעבור אברם בארץ

הסולם

מאמר

ויש לעומתם פים המאררים שהם יצר הרע. שה"ס סמאל. יש אש קרוש, שהיא בחינת נקבה, דהיינו בדומה לנשמה הבאה מכינה, ויש לעומתה, אש זרה, שעליה כתוב ואל יבוא בכל עת אל הקודש, שהיא הנוקבא מצד היצר הרע. דהיינו הנחש שהוא הנוקבא של סמאל. רוח קרוש הוא זכר. דהיינו ברמיון הרוח הבא מספירת הרע. ויש לעומתו רוח טמא, הוא היצר הרע, שעליו נאמר משרש נחש יצא צפע. דהיינו רוח הבהמה הנק' צפע, והוא תלדה של הנחש דטומאה, דהיינו מכינה דטומאה. וע"כ אומר הכתוב משרש נחש יצא צפע. ויש עפר קדוש, דהיינו בדומה לנפש הבאה משמאל הדעת. ויש לעומתה עפר טמא דהיינו הנפש הבהמי שהיא מצד היצר הרע.

בחכמה, כלומר שמקובלת מספירת החכמה, ביראה חכמה, הנשמה באה לאדם, כבינה. וז"ש הן יראת ה' היא חכמה. וע"כ אין נשמה לנשמה באה אלא על ידי יראה וחכמה. אבל הנשמה באה לאדם על ידי תשובה, הנקראת בינה, ונקראת שרה ירו' הוא שנקרא קול, ונקרא רעת, והוא נמשך לאדם המגביר קולו בתורה, והרוח גם נקרא תורה שבכתב, ונפש השכלית. נמשך ממנה מעש"ט. פירוש, חכמה בינה דעת, נמשכים מהם נשמה לנשמה, ונשמה, ורוח ונפש: הנשמה לנשמה ה"ס אברהם, ונמשך מספירת החכמה, הנשמה ה"ס שרה, ונמשכת מספירת הבינה. הרוח ה"ס יצחק ונמשך מספירת הרע. וכן הנפש שה"ס רבקה, נמשכת מדעת. הרוח ה"ס הימין של הדעת, והנפש ה"ס שמאל של הדעת.

עח) ועל דא נשמתא וכו' : ועל כן הנשמה, שהיא תשובה, דהיינו כינה, מתקפת בו באותו הנחש לשבר אותו בכח השעבוד של התשובה, ומושך אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואלן ארבעה יסודות שהם ו' בחינות חכמה, בינה, ת"ת ומלכות. מתפשטים לכ"ב אותיות היוצאים מ"י מוצאות הפה, אחה"ע מגרון. בומ"ף משפתים.

עח) וכדוגמא דא ברא גופא וכו' : וכעין זה, ברא הקב"ה את הגוף מארבעה יסודות, שהם אש, רוח, עפר, ומים. בדומה לנשמה לנשמה, נשמה, רוח ונפש. הנשמה לנשמה ה"ס מים. הנשמה ה"ס אש. הרוח ה"ס רוח. הנפש ה"ס עפר. מים, זהו בחי' זכר דהיינו בדומה לנשמה לנשמה, הבאה מחכמה, וזהו מים מתוקים דקדושה.

סתרי תורה

פ) "ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם. דא בי כנישתא, אתר א דדירורא, דשכינתא תמן, כד"א ב ואני נתתי לך שכם אחד. י דא שכינתא דאתחזי ליה, הואיל : ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו ד דירורא אלא בהדי צדיק, ודא הוא עד מקום שכם. עד אלון מורה. אלו בתי מדרשות, דאולפין ומורים י תמן תורה ברבים.

פא) והכנעני אז בארץ. כדין אתכסם ואתתקן יצר הרע בגופא בעל כרחיה. דסגיאינ שמהן אית ליה, ובגיני כך י אדכר בשמהן סגיאינ. אז בארץ. ודאי ואתכפיא בהאי, בגין דכדין איהו גופא, בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקווא דגופא, כדין הכנעני אז בארץ. אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא י לדינין בישין.

פב) ונשמתא קיימא בהאי עלמא י כדקא יאות, בגין למזכי בה לבתר כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת י סלקא י לאתרה דנפקת מתמן, דכתיב י אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, וכתיב אל המקום י אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה י בה"א.

פג) והשתא איהי י קיימא בין לסלקא לעילא, ובין לנחתא לתתא.

מסורת הזהר

א) ויעבור אברם: לעיל דף כ"ב ציון א' וש"נ. ב) ואני נתתי לך שכם אחר: בראשית מח. ג) אל מקום המזבח: (בראשית י"ב) ח"א פ: פד. ד) אשר היה שם אהלה: (בראשית יג) ח"א מט: פד. חלפי גרסאות א נ"א דירורא, ב נ"א ל"ג דא. ג נ"א ואקרי (אה"ל) ד נ"א דירוריה. ה נ"א ל"ג תמן. ו נ"א אהדר. ז נ"א אתכר (אה"ל) ז נ"א מוסיף ודאי ואחיישב בעל כרחיה (הרמ"ק) ח נ"א זינין ונ"א לזינין (אה"ל) ט נ"א מוסיף לאתקנא אורתא [אורתוי אה"ל] דגופא כדקא יאות (הרמ"ק) י נ"א סלקת ונ"א סלקאת. יא נ"א לאתרא. יב נ"א בה' יג נ"א קיימת. ונ"א קיימאת.

ויעבור אברם בארץ

חתמה מה שהיצר הרע נקרא כנעני. כי הרבה שמות יש לו ליצר הרע, והוא נזכר משום זה בהרבה שמות. אז בארץ, ודאי שהוא נכפה בזה, שהוא בגוף, בעת שמאיר בו הנשמה. שה"ס אברם. כי אז נמצא הגוף, במצב שהנחש עוד לא נעבר ממנו כל כך. ומשום דבקווא הגוף שיש עוד להנחש נמצא הכנעני אז בארץ. למה נקרא היצר הרע כנעני, משום שמקיף את הגוף עם דינים רעים. כי כנעני פירושו סוחר, שהוא לשון מקיף כמ"ש צנה וסוחרה אמתו (תהלים צ"א).

פב) ונשמתא קיימא וכו': והנשמה עומדת בעולם הזה כדאוי, כדי לזכות בה אחר שתצא מעולם הזה. ואם היא זכאית היא חוזרת למקום שיצאה משם. שכתוב, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. וכתיב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה. כתוב עם ה' שהיא השכינה (כנ"ל באות ע'). פג) והשתא איהי וכו': ועתה בעולם הזה, היא נמצאת בינתיים, בין לעלות למעלה, למקום.

שיצאה

הסולם

מאמר
ניכ"ק מתיך. דמלנית, מלשון. וסשר"ץ משנים. כי אלו ה' מוצאות הם כנגד כתר, חו"ב ותו"מ, שהם ארבע היסודות מים אשר רוח עפר כנ"ל. וע"כ אומר, שהד' יסודות, שהם סוד ה' מוצאות הפה הללו, מתפשטים בהם כ"ב אותיות (ע"כ גליון).

סתרי תורה

פ) ויעבור וכו' עד מקום שכם: זהו בית הכנסת, המקום שמדורת השכינה שמה. כמו שאתה אומר ואני נתתי לך שכם אחד, שכם זה השכינה. שהיא ראויה לו ליוסף, הואיל שנקרא צדיק. כי צדק, שהיא השכינה, אין מדורה אלא עם הצדיק. והוא הוא עד מקום שכם, שפירושו, עד מקום השכינה. דהיינו בית הכנסת. עד אלון מורה, הוא בתי מדרשות, שמא"פים ומורים שם תורה ברכים. פא) והכנעני אז בארץ: אז נתמתק היצר הרע ונתהקן בעל כרחו בהגוף שנקרא ארץ. ואל

דסו"י דף פ' ע"א

א * בין בית אל ובין העי. אי זכאת. י סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מאן עשה, ומאן מזבח. אלא, אשר עשה שם, דא קב"ה. דאיהו עבד תמן האי מזבח, ואתקין לה על ג תריסר אבנין, י למספר ז שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' י אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

פד) ומזבח י דא עשה שם בראשונה, י כד אתברי עלמא מ עלאה טמירא ס לכל עלמין, ומיכאל כהנא רבא, קאים ומקריב י עלה, קרבנין דנשמתין. כיון * דנשמתא סלקא תמן מה כתיב, י ויקרא שם אברם בשם ה'. נשמתא קארי תמן, י וואצירא י בצרורא דחיי.

פה) וכל דא אי י זכאה בהאי עלמא, י לאתקנא גופא כדקא יאות, י ולאכפיא תוקפא דההוא סו לטייא, עד דאתפרשא מניה. מה כתיב, י ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה סו לוט. דבכל יומא ויומא, בהאי עלמא,

מסורת הזהר

א) בין בית אל: שם. ב) למספר שבטי בני יעקב וגו': (מלכים א' י"ח) ח"א סו: ג) ויקרא שם אברם בשם ה' (בראשית י"ג). ז"ח לך כ"ד טב שלו. ד) צרורא דחיי: ח"א רכד: ח"ב נט. קמב: קעח: ח"ג כד: כה. נה. עא: ה) ויהי ריב בין רועי: (בראשית י"ג) ח"א פד. תקיח קי"ח טו שח חלופי גרסאות א) נ"א מוסיף דכתיב בין. ב) נ"א סלקא. ג) נ"א תריסר ד נ"א ליג שבטי. ה) נ"א אליו וגו' ישראל. ו) נ"א ליג דא. ז) נ"א כ"י. ח) נ"א ליג עלאה. ט) נ"א דכל. י) נ"א עליה. יא) נ"א ואצורא יב) נ"א זכאת. יג) נ"א לאתקנא. יד) נ"א מוסיף ולאכפיא ולאסטיא. כו) נ"א לטייא. לו) נ"א מוסיף לוט דא יצר הרע.

ויעבור אברם בארץ

הסולם

מאמר

העליון. הנסתר מכל העולמות היינו בינה דא"א. ומשמיענו שבנין המזבח על י"ב אבנים, הוא גבנה תחלה בעולם העליון הנסתר מכל העולמות, דהיינו הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש א"א, ונבנית שם בסוד י"ג תקוני דיקנא. (כמ"ש בתע"ס שיעור י"ג) ועליה רומז הכתוב, אשר עשה שם בראשונה, ומשם מקבל דמזבח, שדוא השכינה, את המוחין הגדולים השלימים מהארץ החכמה. ומיכאל המלאך ה"ס אור החסד, שהוא המקרב את הנשמה ומעלה אותה מבי"ע אל המזבח דאצילות. כ"ומר שבכח אור החסדים שהנשמה מקבלת יכולה לעלות ולהתדבק בשכינה. ומקבלת ממנה, השלימות הגדול דהארץ החכמה, מסוד י"ג תקוני דיקנא. וזהו שאומר, נשמתא קארי המן וואצירא בצרורא דחיי, שהנשמה סוראת שם בשם ה' ונקשרת בקשר החיים. כי המוחין דחכמה נקראים אור החיים.

שיצאה משם. ובין לרדת למטה, למקום העונשים דהיינו בין בית אל, שהוא למעלה, ובין העי שהוא למטה. במקום העונשים. ודורש עי מלשון עי מפלה.

אי זכאת סלקא וכו': שואל, אם היא זוכה עולה אל מקום המזבח אשר עשה וגו', לפי"ז, מי הוא אשר עשה ומה הוא מזבח. ומשיב, אלא אשר עשה שם זהו הקב"ה, שהוא עשה שם מזבח הזה, דהיינו השכינה ותקן אותה על י"ב אבנים למספר שבטי בני יעקב, אשר היה דבר ה' אליו לאמור, ישראל יהיה שמך, בודאי. פירוש. העשר ספירות כשמתוקנים להאיר בהארץ החכמה מתחלקות לי"ב. (כנ"ל בהסדרת הזהר דף י"ד ד"ה ועם זה) וה"ס בנין השכינה בשלמות ע"י ז"א בעלה, שאז נקרא ז"א בשם ישראל. שהוא נוטריקון לי ראש וזוסי"ה. ישראל יהיה שמך. דהיינו שמקבלת ראש וגו' מ' ישראל בעלה.

פד) ומזבח דא עשה וכו': ומזבח זה, שהוא השכינה, עשה שם בראשונה, כאשר נברא עולם העליון הנסתר מכל העולמות, ומיכאל, המלאך, כהן הגדול, עומד ומקריב עליו קרבנות מנשמות הצדיקים, כיון שהנשמה עולה שמה לקרנן מה כתיב עליה, ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה קוראת שם בשם ה', ונקשרת בקשר החיים. פירוש. הבינה, נקראת עולם

(דמוי דף פ' ע"א * פ' ע"ב)

אינון סיען ה ומנהיגין י דנשמתא, ואינון י סיען י ומנהיגין דיצר הרע, אינון בקטרוגא, מקטרגין אלין באלין, וכל שייפין דגופא בצערא ה בינייהו, בין נשמתא, וההוא נחש, דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

פו) מה כתיב, י ויאמר אברם אל לוט. נשמתא יאהדרא לגבי יצר הרע, ואמר ליה אל נא תהי מריבה י ביני וביניך ה ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. כי אנשים אחים אנחנו. יצר טוב ויצהר קריבין דא בדא, דא לימינא, ודא לשמאלא.

פז) הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיין חייביא אינון בעלמא, זיל ושוט אבתרייהו, ואתפרש מעמי. אם השמאל ואימינה ה וגוי. ואוכח ליה, ואעיק ליה, בכמה קרבין י דעביד בהדיה בכל יומא, עד דכתיב י ויפרדו י איש מעל אחיו.

פח) כיון י דמתפרשין דא מן דא, מה כתיב, י אברם ישב בארץ י כנען. יו אתישבת נשמתא באינון צדיקיא, י בישובא י טב י בשלם. ולוט ישב בערי הכר, ההוא לטיא מקטרגא, י אזיל לקטרגא, י ולאחברא באתר דחייביא תמן. דכתיב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה, י ואנשי סדום רעים וחטאים להי מאד. תמן כל שריא כנ ושוי כנ דיריה בינייהו, לאחברא בהו, י לאסטאה לון ולאובדא לון, י בעובדין בישין.

מסורת הוהר

א) ויאמר אברם אל לוט: (כראשית י"ג) ח"א פד. ב) הלא כל הארץ לפניך: (כראשית י"ג) ח"א פד. ג) אברם ישב (כראשית י"ג) ח"א פד. קח. ד) ואנשי סדום רעים (כראשית י"ג. ח"א מ. עט: פד. ז"ח לך כ"ד טד שו.

חלופי גרסאות ה ניא ומנהיגין. ב ניא ליג מן דנשמתא עד אינון בקטרוגא. ב ניא סיעין. ד ניא ליג ומנהיגין ה ניא בינייהו. ו ניא אהדרת. ז ניא ליג ביני וביניך. ח ניא בין. ט ניא ליג וגוי. י ניא דעבר. יא ניא [אברם ישב בארץ כנען] ולוט ישב בערי הכר. ולג מן ויפרדו עד ההוא לטיא. יב ניא ליג איש (אהל). יג ניא דמתפרשן. יד ניא הנגב. טו ניא אתישבת. וניא אשתארת. טז ניא רישובא. זניא רישוכה. יז ניא טבא. יח ניא בשלום. יט ניא ליג אזיל לקטרגא. כ ניא לאחברא. כא ניא שרי. כב ניא שרא (דיא). כג ניא ליג ושי. כד ניא ושוי (אהיל). כה ניא מרוריה. כו ניא ולאסטאה. כז בדווי הוא בסוגריים מן בעובדין עד בכלא בסוף אות צ, וגם כ חסר.

מאמר

הסולם

ויעבור אברים בארץ

הזה, בכל יום ויום, אלו המחנות והמנהיגים שמצד הנשמה הם במריבה עם אלו המחנות והמנהיגים שמצד הגוף, והם מריבים אלו עם אלו וכל אברי הגוף נמצאים בצער ביניהם; בין הנשמה ובין אותו הנחש. שהוא היצר הרע. הנלחמים בכל יום ויום.

פו) מה כתיב, ויאמר אברם אל לוט: הנשמה השיבה ליצר הרע, ואמרה לו, אל נא תהי מריבה ביני וביניך. ובין רועי ובין רועיך, דהיינו בין המחנות שלי והמחנות שלך. כי אנשים אחים אנחנו. שהיצר הרע והיצר טוב כרובים זה לזה, זה לימינו של אדם וזה לשמאלו. דהיינו יצהר לשמאלו ויצה"ט לימינו.

פח) כיון דמתפרשין דא מן דא וכו': כיון שנפרדו זה מזה, מה כתוב, אברם ישב בארץ כנען. שפירושו שהנשמה נתישבה בין הצדיקים בישוב טוב בשלום. ולוט ישב בערי הכר, שפירושו, שאותו ארור המקטרג, הלך לקטרג ולהתחבר במקום שהרשעים שמי שכתוב, ויאהל עד סדום. מה כתוב לאחר זה ואנשי סדום רעים וחטאים להי מאד. שם שכן, ושם משכנו ביניהם. להתחבר בהם להשטות אותם ולהאכיד אותם במעשים רעים.

פז) הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי וכו': הרבה רשעים הם בעולם, לך (דטווי דף ט' ע"ב)

(פט) כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא, ואתדכי גופא מההוא זוהמא, מיד קב"ה אשרי דיוריה ה בהדיה, וירית כ אחסנתא עלאה ותתאה, ואית ליה נייחא בין צדיקייא, וההוא ג לטיא בין אינון ד רשיעייא, חטאן בהדיה עד דלא הוה פורקנא לחובייהו.

(צ) מה כתיב, ו" וישמע אברם כי נשבה אחיו. וישמע אברם, דא נשמתא, דאשתארת בדכיו ג בגופא. כי נשבה אחיו, דא יצר הרע, דנשבה בין אינון חייביא בחובין סגיאיין. וירק את חניכיו ילידי ביתו. אלין אינון צדיקיא דלעאן באורייתא דאינון ה שייפי דגופא, זריון למיהך ה בהדיה י"ח ושלש מאות, אלין רמ"ח שייפין דגופא, ושבעין י דרזא דנשמתא, דנפקא מתמן. י"א בכלא אודרוז למהך תמן, לגבי אינון חייביא, לאתבא לון י מחובייהון.

(צא) מה כתיב, וירדוף עד דן. רדיף אבתרייהו, ואודע לון דינא דההוא עלמא, ועונשא דגיהנם, ולא יהיב דמיכו לעיניה, ביממא ובליילא, עד דאוכח לון לאינון חייבין, ואתיב לון בתיובתא לגבי קב"ה. מה כתיב וישב את כל הרכוש, אתיב לון בתיובתא י שלימא כדקא יאות.

(צב) וגם את לוט אחיו וגו', אפילו לההוא יצר הרע אתקיף בהדיה, עד דאכפייה בעל כרחיה י ואמתיק ליה, כדקא חזי. כלא אתיב בתיובתא שלימתא כדקא יאות, בגין דלא הו אשתכך יממא וליילא, עד דאוכח לון ורדף לון על ההוא חובא דחאבו, עד דתאבו בתיובתא שלימתא ה כדקחזו.

מסורת הזהר

(א) וישמע אברם כי נשבה: (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ד סד שז שלח. (ב) וירדוף עד דן: (בראשית י"ד) ז"ח לך כ"ד סד שמב. (ג) וגם את לוט (בראשית י"ד) ח"א קיא. ז"ח לך כ"ה טא שב. חלוסי גרסאות א נ"א בגוויח ולא אפרש מניה לעלמין (אה"ל). ז נ"א אחסנתא עלאי וחתאי (אה"ל). ג נ"א ליטא. ד נ"א חייביא. ה נ"א הוי. ו נ"א ליג וישמע אברם כי נשבה אחיו. ז נ"א דגופא (אה"ל). ח נ"א חו אלין אינון שייפין (אה"ל). ט נ"א בהדי. י נ"א ברזא. י"א נ"א מוסיף [ואברהם] בעונדין טכין בחשבה באורייתא בכלא. יב נ"א מחובין. יג נ"א ליג מן שלימא עד שלימתא. יד נ"א מוסיף ולא. ונ"א ולא אמחן ליה כד חזי דלא. טו נ"א אשתכח. טז נ"א כרקחזי. ונ"א כדקא חזי.

מאמר	הסוכרם	ויעבור אברם בארץ
------	--------	------------------

(פט) כיון דאשתארת וכו': כיון שנשארה הנשמה בלי מקטרג, והגוף נטהר מאותה הזוהמא, מיד הקב"ה משרה משכנו עמו, והוא יורש נחלה העליונה והתחתונה. ויש לו נחת בין הצדיקים, ואותו הארור, והיינו לוט, הוא בין הרשעים והם חוטאים עמו עד שאין להם עוד גאולה לחטאתם.

(צ) מה כתיב וישמע אברם כי נשבה אחיו וכו': וישמע אברם, זוהי הנשמה שנשארה בגוף בטהרה. כי נשבה אחיו, זהו היצר הרע, שנשבה בין הרשעים בהרבה עונות. וירק את חניכיו ילידי ביתו, אלו הם הצדיקים העוסקים בתורה, שהם אברי הגוף, כלומר, אברי הגוף מדומים לצדיקים העוסקים בתורה, המזוינים ללכת עמו, במספר שלש מאות ושמונה

(צא) מה כתיב וירדוף עד דן וכו': רדף אחריהם והודיעם הדין שבעולם האמת, ועונש הגיהנם, ולא נתן שינה בעיניו כיום ובלילה, עד שהוכיחם והחזיר אותם הרשעים בתשובה אל הקב"ה. מה כתוב, וישב את כל הרכוש, כי החזיר אותם בתשובה כראוי.

(צב) וגם את לוט אחיו וכו': אפילו אותו יצר הרע, הנקרא לוט, התקיף אותו עד שכפה אותו

צג) אהרנא למלי קדמאי דפרשתא. כתיב * מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו'. ה תנן, עבד קביה, י ירושלם לעילא, כגוונא דירושלם ג דלתתא, בשורין, ומגדלין. ופתחין ד פתיחין. ואינון חומות דתמן, אית עלייהו נטרין, * (דנטרי תרעי ה דאינון חומות, ו דכתיב ב על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וגו'. ז ומיכאל כהנא רבא, ח עלאה מכלהו נטרי תרעי ט דאינון חומות.

צד) י נשמה כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת, יא בגנתא דעדן יב דארעא, דנטע קביה לרוחיהון דצדיקייא, כגוונא דההוא יג גנתא דעדן דלעילא, ותמן כל צדיקיא דעלמא.

צה) וכד י נשמתא נפקת מהאי עלמא. עאלת י במערתא דכפלתא, דתמן יז איהי פתחא דגי'ע. פגעת באדם הראשון, ובאינון אבהן דתמן, אי זכאת

מסורת הזהר

א) מצאוני השומרים הסובבים: (שה"ש ה') ח"א פא: ז"ח כ' טב שמב כ"א טו שיב טב שיז.
 ב) על חומותיך ירושלם: (ישעיה ס"ב) ח"ב טט: ריב. ז"ח כ' טג שו. ביא טב של. ג) נשמתא — פגעת באדם הראשון: ח"א נו: טה: קכז. ד) מערתא דכפלתא: ח"א קכז.

חלופי גרסאות ה בדפווי מוסיף בסוגריים תנן כדוגמא [ב"א כדוגמא] דרמיז באברהם ויצחק ושרה ורבקה הי"ה כדוגמא דא רמיז בהאי קרא ושם האיש אלימלך ושם אחיו נעמי ושם שני בניו מתלון וכליון אפרתים, אלימלך דא נשמתא לנשמתא. נעמי דא נשמה. ואמאי אתקרי נעמי משום ויהי נועם ה' אליקינו. מתלון דא רותא קדישא. ולמה אתקרי מתלון שמתל לו הקביה [ב"א דמתל ליה קביה] רות דא נפש קדישא ואמאי [ב"א ולמה] אתקרי רות על שם תור, כליון דא רותא רבצירא ועיד אמר שלמה ע"ה רוח הבהמה דא יצר הרע, ערפה דא נפשא ישמאלא בת זוגיה ריצר הרע ואמאי [ב"א ולמה] אתקרי ערפה משום כי עם קשה עורף הוא. אי זכה כר נש סלקא נשמתא עלאה ואי לאו מסתלקי אינון דוכרי [ב"א דוכרי] נשמתא ורוחא. ואשתאר נשמתא (עלאה) ונפש השכלית מה כתיב ותצא מן המקום אשר היתה שמה [וגו'] (ושתי כלותיה עמה ותאמר נעמי לכלותיה) שובנה בנותי ונוי [ותאמר רות אל תפגעי כי וגו'] (הנה שבה יבמתך) וערפה שבה אל עמה ולאליה, ואהיל כתב כתיב מצאוני השומרים מכאן עד סוף הדרף תנן עבד קביה לא נמצא כטי המדויקים ועיין בספי הרא"ב ולהיה, וכד"א כתב מן תנן עד שבה לעמה ולאליה מצויין. ב ב"א ליג ירושלם. ג ב"א לתתא, ד ב"א פתוחין. ה ב"א אינון. ו ב"א ליג מן דכתיב עד נשמה. ז ב"א מיכאל. ח ב"א לעילא. ט ב"א אינון. י ב"א מוסיף נשמת דאתקרי נעמי. יא ב"א נשמתא. יב ב"א גי'ע. יג ב"א דארעא. יד ב"א בארעא. יז ב"א איהו.

<p>מאמר</p> <p>ואינון חומות דתמן וכו': ואלו החומות אשר שם, בהבינה ובהמלכות, יש עליהם שומרים שכתוב על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו'. ומיכאל כהן גדול הוא עליון על כל שומרי השערים.</p> <p>צד) נשמה כד נפקת וכו': הנשמה בעת שיוצאת מעולם הזה, רהיינו בפסירתו של אדם, אם האדם זוכה, היא נכנסת בגן עדן הארץ, שנטע הקב"ה בשביל רוחות הצדיקים בהארץ שהיא מלכות. כעין גן עדן העליון, שהיא בינה, ושם עומדים כל צדיקי עולם.</p> <p>צה) וכד נשמתא נפקת וכו': וכשהנשמה יוצאת מעולם הזה, היא נכנסת תחילה, במערת המכפלה ששם הוא פתח גן עדן. ופוגעת באדם הראשון ובאבות אשר שם. אם זוכה</p>	<p>הסולם</p> <p>אותו בעל כרחו והמתיקו כראוי. כולם השיב בתשובה שלמה כראוי. כי לא שקט יומם ולילה מלהוכיח אותם, ודרך אחריהם על כל עון ועון שחטאו. עד ששבו בתשובה שלמה כראוי.</p> <p>צג) אהרנא למלי קדמאי דפרשתא וכו': נחזור לרברים הראשונים שבפרשה. כתוב, מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו'. תנן עשה הקב"ה את ירושלים של מעלה, והיינו בינה כעין ירושלם של מטה, שהיא מלכות, בחומות ומגדלים ופתחים פתוחים. מגדלים, ה"ס גדלות המלכות, והיינו ג"ר חומות, ה"ס ו"ק שלה. פתחים, ה"ס מלכות שלה. וה"ס ראש חוץ סוף, ונפש רוח נשמה. ואומר שירושלם של מעלה שהיא בינה, נכללה מהמלכות, שהיא ירושלם של מטה. באופן, שכל הנהוג בהמלכות נוהג בהבינה.</p> <p>(דפווי דף ט' ע"ב ס' ס"א ע"א)</p>
---	--

איהי, חדאן ב, בה, ג ופתחין לה ג פתחין, ועאלת, ואי לא, דחין לה ז לבר. י ואי זכאת, עיילת לגנתא דעדן, כיון דעיילת, יתבא תמן י בגנתא, ז ואתלבשת תמן, בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא, ואתעדנת תמן. צו) סתרא דסתרין, לחכימי לבא ס אתמסר, י תלת דרגין אינון, דאחידן דא בדא, ואלין יא אינון: יי *נפש, רוח, ונשמה. יג נפש, איהו חילא, דגופא אתבני מניה. דכד בר נש אתער בהאי עלמא, לאזדווגא בנוקביה, כל יי שייפי טו מסתכמי ומתקני טו לאתהנאה י תמן, וההוא נפש ורעותא דיליה, אסתכמ ביה בההוא יי עובדא, ומשיך ליה לההוא נפש, ואעיל יי ליה תמן בההוא זרעא דאושיד.

צז) ומגו רעותא ומשיכו דנפשא, כ דמשיך תמן, אתמשך חילא כא אוחרא תמן, מאינון דרגין דאתקרון אישיב. ועאל כלא במשיכו דההוא זרעא, ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא ק, גאה תתאה, דאינון יי תלת.

מסורת הזהר

(א) נפש רוח נשמה: לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ו ציון א' ב' ג'.

חלופי גרסאות א ג"א ביה. כ ג"א ופתחין. ג ג"א פתחא. ד ג"א מוסיף לבר. ומה הוא אמרה כד דחין לה לבר מצאוני השוכרים וגו' אולת. לבתר דאולת תמן מקמי דאתאי לעלמא דא ויהיבת נר על רישיה שנאמר בהלו נרו עלי ראשי כל מאן דחזין [ג"א דחזון] לה מודעזין ואמרי [ג"א ואמר] הואת נעמ' אחיבת איהו [ג"א היא] ואמרה אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרה וגו', אני מלאה היכתי בההוא אתר וריקס השיבני הי בלא תורה ובלא מעשים טובים דעאל לי בגופא בישא למה תקראנה לי נעמי יה' ענה בי. ואה"ל כתב ומה היא גם זה הלשון עד יתבא תמן בגנתא לא נמצא בכי המדויקים ובדיא מן ומה עד ענה בי מצויין. ס ג"א ל"ג ואי. ו ג"א מוסיף בגנתא ואזדווגת [ג"א ואזדווג] באלימלך דא מחלון דדא רוח אזדווג ברות דדא נפש השכלית, ואה"ל כתב גם זה הלשון לא נמצא, וד"א כתב מן ואזדווגת עד השכלית הוא מצויין. ז ג"א ואתלבישו. ו ג"א ואתלבישת (אה"ל). ח ג"א ל"ג ואתעדנת תמן. ט ג"א אתמסרי (ד"א). י ג"א ארבע. יא ג"א ל"ג אינון (אה"ל). יב ג"א נפשא וחא ונשמה. יג ג"א נשמתא לנשמתא נשמהא עלאה דאתקרי יוד רוח ונשמה. יד ג"א מוסיף נפש. יו ג"א מוסיף לנשמה תמן. יז ג"א טו ג"א מתכנשי. ו ג"א מתכנשי תמן ול"ג ומתקני לאתהנאה. כו ג"א לאתנאה. כז ג"א מוסיף לנשמה תמן. יח ג"א מוסיף עובדא ממש. יט ג"א לה. כ ג"א דאמשיך (אה"ל). כא ג"א אחרא. כב ג"א שלש (ד"א).

תלת דרגין נר"ג

הכולם

מאמר

המשכת הנפש שהמשיך שמה נמשך שם כח אחר, מאלו המדרגות המלאכים הנקראים אישים, והכל נכנס בהמשכה של הזרע, והגוף נבנה מהם. זה הוא כח הראשון התחתון מאלו שלשה מדרגות הנ"ל, שהוא הנפש.

זוכה הם שמחים בה ופותחים לה הפתחים ונכנסת, ואם לא הם דוחים אותה לחוץ. ואם זוכה נכנסה בגן עדן ויושבת שם, ומתלבשת בלבוש מצורת עולם הזה. ומתעדנת שם. וביאור הדברים תמצא להלן בדף מ"ב ד"ה ביאור המאמר.

מאמר תלת דרגין נר"ג

צו) סתרא דסתרין לחכימי וכו': סתרי הסתרים לחכימי לב נמסר, שלשה מדרגות הן הנאחזות זו בזו, ואלו הן: נפש, רוח, נשמה. נפש, היא בחינת כח שהגוף נבנה ממנו. כי כשהאדם מחזורר בעולם הזה להזדווג בנוקביה, כל האכרים מוסכמים ומתקנים להנות מזה, והנפש והרצון של האדם, נכנס אז בהסכמה באותה הפעולה, ומושך את הנפש ומכניסה בהזרע שהוציא.

פירוש. כי האדם הוא תולדה דזו"ן דאצילות. (כנ"ל דף ז' ד"ה תאנא) וע"כ משורשו אין לו אלא בחינת נפש. כי אור הנמשך מהמלכות שה"ס הנוקבא דז"א, מכונה נפש. אמנם מתוך המיתוק, שהמלכות עלתה ונתמחקה בהבינה, נאחז האדם גם בבינה, ונמצא משום זה, שהאדם כולל ג' מדרגות, שהם בינה ת"ת ומלכות, שאור הבינה נקרא נשמה, ואור הת"ת נקרא רוח, ואור המלכות נקרא נפש. ווי"ש תלת דרגין אינון דאחידן דא בדא, שהם: נפש, רוח, נשמה. כמו שהולך ומבאר. ואלו ג' מדרגות, נמשכים מג' עולמות: בריאה, יצירה, ועשיה. ואם זכה

צז) ומגו רעותא וכו': ומתוך הרצון ועב (רפוי"ד דף ס"א ע"א)

צח) וּבגין דהאי ^ז נפש אקריב, בדבקותא ויסודא דגופא, קרבנא, דאתקריב לכפרא על ^ז נשמתא, ד אתיהיבת חולקא לאינון דרגין ^ז דאישים. ובגין דמשיכו דחולקא דההוא נפש אתי מנייהו. והיינו דכתיב * את קרבני לחמי ^ז לאשי. בגין ^ז דהוא כפרה דנפש, נטלי חולקיהון. ^ז וכד מית ב"נ ^ז בהאי עלמא, ההיא ^ז נפש לא אתעדי מן ^ז קברא לעלמין. ובחילא דא, ^ז ידעי ^ז מתייא ^ז ומשתעו דא עם דא.

צט) רוח, איהו ^ז דמקיים לנפש, בהאי עלמא. ואיהו משיכו דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא, כד אינון בתיאובתא חדא, ^ז וכדין אתערת לגבי דכורא

מסורת הזהר

א) את קרבני לחמי לאשי : (כמדבר כח) ח"א טט: קסד. ח"ג קי. רכד. רכה. רמ. רמב. רנב: רננ. שו: ב) נפש לא אתעדי מן קברא: ח"ב קמב. ג) ידעי מתייא: ח"א רכה. חלופי גרסאות א) נ"א וכגון. ב) נ"א מוסיף נפש איהו. ונ"א נשמתא לנשמחא. וליג נפש אקריב. ג) נ"א נפש. ד) נ"א ואתיהיב. ונ"א יהב. ונ"א אחיהיב. ונ"א אתיהיבת. ה) נ"א דאנשים דאתקרין רוח ונפש. וליג מן בגין ער והיינו (ד"א) ונ"א דאישים דאתקרין בגין (אה"ל). ונ"א אישים דאתקרין רוח ונפש השכלית. ו) נ"א דמשיכו ל"ג בגין, ונ"א מוסיף בגין דמשיכו. ז) נ"א נשמה. ח) נ"א מוסיף לאשי מהו [את קרבני] לחמי לאשי ודא הוא שפע למאור דאינון מחתן מורו השכינת, ט) נ"א דמההוא. ונ"א דמההוא נטלי חולקיהון וליג דהוא כפרה דנפש. י) נ"א ל"ג מן וכד ער רוח. יא) נ"א בההוא (אה"ל). יב) נ"א מקברא וליג מן. יג) נ"א מיחיא. יד) נ"א ומשתעי. טו) נ"א מקיים. טז) נ"א מוסיף וכדין איהו (אה"ל).

חלת דרגין נר"נ	הסולם	מאמר
<p>ב' אורות. רוח ונפש שבנפש, אשר נפש דנפש הוא מעולם העשרה. ורוח שבנפש, הוא מעולם המלאכים. מבחינת הנפש שבהם, הנקראים אישים. כמבאר.</p>	<p>יותר הם נמשכים מכינה ות"ת ומלכות מעולם האצילות.</p>	<p>והמשכה הראשונה היא אור הנפש. ומבאר כאן, שהיא כח שהגוף נבנה ממנו. והוא נמשך בכח אור הנפש של המולידים, כי בכח גדל תשוקת המולידים, שהיא בחינת הסכמה חזקה מאוד הנפש ש"הם, הם ממשכים מעולם העשרה הרוחני את אור הנפש של הולד, והוא מתלכש בהורע שלהם שמוציאים, ומאיר הזה הריחני הולך ונבנה גופו של הולד. אמנם לא יצויר כלל מציאות של הארת אור הנפש כלי הארה כאור הרוח. כי אין לך דבר שלא יהיה בו בחינת זכר ונקבה. והרוח הוא זכר. והנפש היא נקבה. כנודע. וע"כ יחד עם אור הנפש נמשך ל' אור הרוח מעולם המלאכים שהוא עולם היצירה. אבל בתחילת התהוותו של הולד אינו נמשך לו אז רוח ממש, אלא בחינת מלכות דרוח, דהיינו מהמלכות של עולם המלאכים. כי גם הם נחלקים לעשר ספירות, כח"ב חג"ת נה"מ, ונקראים: מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, (כמ"ש בזהר ח"ב מ"ג) הרי שמדרגה אחרונה שלהם הוא אישים דהיינו בחינת מלכות של המלאכים, שערכו הוא כמו נפש דרוח, והוא מתלבש באור הנפש של הולד, ונכחן בזה שיש לו</p>
<p>צח) ובגין דהאי נפש וכו': ומשום שנפש הזה מקרבת קרבן בדביקות יחד עם יסוד הגוף, שדוא נקרב כדי לכפר על הנשמה, ניתן חלק ממנו, לאלו המדרגות דבחינת אישים, משום שחלק מהנפש, שהוא הרוח שבנפש כנ"ל, נמשך מהם. והיינו שכתב את קרבני לחמי לאשי, שמירושו לאישים הנ"ל, כי משום שהוא כפרה הבאה בכח הנפש, לוקחים גם הם חלקם. דהיינו לפי שיעור מדת חלקם המלוכש בנפש ההיא המקרבת את הקרבן.</p>	<p>זכר ונקבה. והרוח הוא זכר. והנפש היא נקבה. כנודע. וע"כ יחד עם אור הנפש נמשך ל' אור הרוח מעולם המלאכים שהוא עולם היצירה. אבל בתחילת התהוותו של הולד אינו נמשך לו אז רוח ממש, אלא בחינת מלכות דרוח, דהיינו מהמלכות של עולם המלאכים. כי גם הם נחלקים לעשר ספירות, כח"ב חג"ת נה"מ, ונקראים: מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, (כמ"ש בזהר ח"ב מ"ג) הרי שמדרגה אחרונה שלהם הוא אישים דהיינו בחינת מלכות של המלאכים, שערכו הוא כמו נפש דרוח, והוא מתלבש באור הנפש של הולד, ונכחן בזה שיש לו</p>	
<p>וכד מית ב"נ וכו' : וכאשר האדם נפטר מעולם הזה, אותה הנפש לא תסור מן הקבר לעולם. ובכח הזה, של הנפש הנשארת כקברי יודעים המתים, ומדברים זה עם זה. צט) רוח, איהו דמקיים וכו', רוח: הוא המקיים את הנפש בעולם הזה שהוא ממשך שפע החיים ומשפיע להנפש. והוא מדרגה האמצעית מן מדרגות הנ"ל. והוא המשכה הבאה בהתעוררות הנוקבא דאצילות להדכר דאצילות, בעת שהם בתשוקה אחת, דהיינו בעת היווג כי אז מתעוררת להדכר מחמת תשוקתה לקבל ממנו אור הרוח, כעין הנוקבא דעולם הזה</p>	<p>זכר ונקבה. והרוח הוא זכר. והנפש היא נקבה. כנודע. וע"כ יחד עם אור הנפש נמשך ל' אור הרוח מעולם המלאכים שהוא עולם היצירה. אבל בתחילת התהוותו של הולד אינו נמשך לו אז רוח ממש, אלא בחינת מלכות דרוח, דהיינו מהמלכות של עולם המלאכים. כי גם הם נחלקים לעשר ספירות, כח"ב חג"ת נה"מ, ונקראים: מלאכים, אראלים, שרפים, חיות, אופנים, חשמלים, אלים, אלהים, בני אלהים, אישים, (כמ"ש בזהר ח"ב מ"ג) הרי שמדרגה אחרונה שלהם הוא אישים דהיינו בחינת מלכות של המלאכים, שערכו הוא כמו נפש דרוח, והוא מתלבש באור הנפש של הולד, ונכחן בזה שיש לו</p>	

(דסו"י דף פ"א ע"א)

א בתיאובתא כ דילה, ג להאי רוח. ד כגוונא דנוקבא דלתתא אשדיאת זרעא
 בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא * והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה.
 ק) והאי ה רוח ו נפקא מהאי עלמא, ואתפרשת מ מנפש. ס עאל
 י לגנתא דעדן, דבהאי יא עלמא, ואתלבש תמן גו אורא דגנתא. כמה
 דמתלבשי מלאכי יי עלאי, כד נחתין להאי עלמא, בגין דאינון מההוא רוח
 הו, דכתיב י עושה מלאכיו רוחות וגו'. י
 קא) י ובמציעות גנתא, אית עמודא חדא, מרקמא ס בכל גוונין. וההוא
 רוח, כד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא מ לבושא, י ועאל גו ההוא
 עמודא יי וסליק לעילא, גו ההוא אתר יי דנפקת כ מניה, לא כדכתיב והרוח
 תשוב וגו'.
 קב) יי ונטיל לה מיכאל כהנא רבא, יי ומקריב לה קרבן בוסמין, קמי
 קב"ה, כד ויתבא תמן ומתעדנא, בההוא צרורא דחיי, י דעין לא ראתה אלקים

מסורת הזהר

א) והרוח תשוב: (קהלת יב) ח"א קו: קל: ריו: ח"ב צו: קמא: ח"ג קח: רטו: רטו: רכו:
 ת"ז תק' עי קלו: ז"ח שה"ש ס"א טג שמו. רות פ"ח טד שמה. איכה צ"ב טד שי. ב) עושה מלאכיו
 רוחות: לעיל בראשית ב' דף כז ציון ג' ושינ. ג) צרורא דחיי: ח"א רכו: ח"ג כד: כה. גה. עא: צב.
 ד) עין לא ראתה: לעיל בראשית ב' דף י"א ציון ג' וש"ג.

חלופי נרסאות א גיא בחיאובתה. כ גיא ריליה. ג גיא האי ד גיא כד [ג"א רכו] אשדיאת [ג"א אשדי ונ"א אשדיח].
 שפע בתיאובתיה לגבי נוקבא והכא רוא והרוח וליג מן כגוונא ער והרות. ס גיא מוסיף
 רוח ונפש ונשמה ונשמחא לגשמחא כד. ו גיא מוסיף כד נפקא. וניא נפקן וניא נפקאן. ו גיא ואחפרש. וניא
 אחפרשן. ח גיא יה אסתלק לגנתא דערן בשמיא [וניא בשמיא] עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גוונ'
 וליג מנפש. ק גיא מוסיף ויה על. י גיא כננחא. וניא כננת. יא גיא מוסיף ע"מא תחאה. יכ גיא עלאה. יג גיא
 ממשין. אוף הכי רוחא (רוח דא) מחלבש (אחלבש) [אחלבשת] בגן ערן דארעא (בארעא) בדיוקנא דהאי עלמא. ותמן
 אחערנת ככל עירונין (עירונים) בגיע איח ציורין (ציורן) ודיוקנין דהאי (כהאי) עלמא, ואית ציורין ודיוקנין דעלמא
 עלאה. ותמן כל אינון ציריקיא (צדיקין) אולין ומתעדנין תמן. וניא דיוקנא (דיוקני) דא מרוח ואש דבהאי עלמא,
 זכדיוקנא דא אחערנו בכל עירונין. ובכל זמני וירחי ושכתי אסתלקי רוח ונפש. ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא
 עלאה בגיע דלעילא. מרקמא בכל גוונין. כאן אחר הוא יה בלבושא דיליה ואורוגו כחרא יה יה, ואינון נהנ'
 מאור השכינה, יד גיא ובמציעות, טז גיא לכל. טז גיא מוסיף לבושא ונפשא אשאתר [ג"א אשאתר ד"א] תמן
 בגופא. יז גיא ועאלת. וניא מוסיף ועאלת הרוח. יח גיא וסלקת וניא וסלקא. יט גיא רוסק. כ גיא ליה. וניא מינה.
 כל גיא כמריא. וניא ליג מן כדכתיב, ער מיכאל. ככ גיא כרין עייל לה מיכאל (אה"ל). כג גיא מקריב
 כד גיא ואתח וניא ואחי.

מאמר	דכולם	תלת דרגין גר"ג
------	-------	----------------

<p>הזה, המזרעת זרע בכח תשוקתה לקבל מהזכר. וזה סוד, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. דהיינו ששב אל הנוקבא הנקראת בשם אלקים. ואע"פ שהרוח נמשך מו"א שנקרא הוי"ה, מכל מקום, כיון שבא עם התעוררות הנוקבא היא נחשבת לו לשורש, שלאחר הפטירה מהגוף הוא שב אליה.</p> <p>ק) וראי רוח נפקא וכו': ורוח הזה, לאחר פטירת האדם, יוצא מעולם הזה ונפרד מהנפש, הנשארת חופפת על הקבר. והוא נכנס לגן עדן שבעולם הזה. ומתלבש שם בהאוויר של גן עדן, כמו מלאכיהם העליונים היורדים לעולם (דטו"י דף פ"א ע"א)</p>	<p>הזה, שמתלבשים באויר הזה כאשר יורדים לעולם הזה. משום שהם נתהוו מאותו הרוח, שכתוב עושה מלאכיו רוחות וגו'. קא) וכמציעות גנתא וכו': ובאמצע הגן, יש עמוד אחד מרוקם בכל הצבעים. ורוח ההוא, כשרוצה לעלות לעולם אצילות. מתשטט שם מאותו הלבוש, דאורא דג"ע ונכנס תוך העמוד, ועולה למעלה, אל המקום שיצא משם דהיינו אל הנוקבא דאצילות (כנ"ל בסמוך) כמו שכתוב, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. קב) ונטיל לה מיכאל וכו': ואז, מיכאל כהן הגדול לוקח אותו, את הרוח- ומקריב</p>	<p>הזה, המזרעת זרע בכח תשוקתה לקבל מהזכר. וזה סוד, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה. דהיינו ששב אל הנוקבא הנקראת בשם אלקים. ואע"פ שהרוח נמשך מו"א שנקרא הוי"ה, מכל מקום, כיון שבא עם התעוררות הנוקבא היא נחשבת לו לשורש, שלאחר הפטירה מהגוף הוא שב אליה.</p> <p>ק) וראי רוח נפקא וכו': ורוח הזה, לאחר פטירת האדם, יוצא מעולם הזה ונפרד מהנפש, הנשארת חופפת על הקבר. והוא נכנס לגן עדן שבעולם הזה. ומתלבש שם בהאוויר של גן עדן, כמו מלאכיהם העליונים היורדים לעולם (דטו"י דף פ"א ע"א)</p>
--	--	--

זולתך וגוי. לבתר * ב נחתא לגו י גנתא דארעא, ומתעדנא בכל עדונין, י ואתלבשת בהווא ד לבושא, י ויתבא תמן י בעטורא, על חד תרין י מכמה דהות ב בקדמיתא.

קג) ב נשמה, י היא חילא עלאה על כל אלין, ואיהי מחילא דדכורא, רוא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיד. וכל יא הני י תלת דרגין מתקשרין כחדא דא י בדא. וכד מתפרשן, י כלהו סלקין, י ותבין להווא אתר דנפקו מניה.

קד) כד האי י רוחא י נפקת מהאי עלמא, י ועאלת י בגו מערתא כ דאדם, ואבהן תמן, כ אינון, יהבין כ לה * פנקס סימנא, ועאלת לגבי גנתא דעדן. י קריבת תמן כ ואשכחת כרובים והווא להט החרב המתהפכת. אי כ זכאת, חמאן פנקס סימנא, ופתחין י לה פתחא, י ועאלת. ואי לא, דחין כ לה לבר.

קה) כ ויתבא תמן ל כל לל ההוא זמנא לב דיתבא, לב מתלבשא תמן

מסורת הזהר

(א) פנקס סימנא: ז"ח נח כא :

חלופי גרסאות ל ג"א דנחמא. ב ג"א מוסיף גנתא דעדן. ג ג"א ואזרוגת בנפש דידית. וליג ואתלבשת בהתיא לבושא. ד ג"א נפש וליג לבושא, וגי"א מוסיף לבושא ואזרוגת [גי"א ואזרוגא. וגי"א ואזרוג] בנפש דידית [גי"א דידה ד"א]. כ ג"א ליג ויתבא תמן בעטורא (ד"א). ז ג"א בטורא. וגי"א בעטורא. ז ג"א ליג מכמה דהות בקרמיתא. ח ג"א מוסיף בקרמיתא ודא הוא בחול [ונ"א מחול] ואסתלקא [גי"א ואסתלקת] בישיבת דג"ע ומתעסק [גי"א ומתעסק] באורייתא ובכל רישי ירחי וזמני ושכתי נחמא ואזרוגת בנפש. ואה"ל כתב ודא עד בנפש אר"ג. ט ג"א ונשמה. י ג"א איהי. יא ג"א אינון. יב ג"א ליג תלת. יג ג"א מוסיף בדא ואחיד דא בדא (אה"ל). יד ג"א ליג כלהו. טו ג"א ותבין. טז ג"א רוח. יז ג"א נפק. יח ג"א עאל. יט ג"א גו. כ ג"א מוסיף דאדם הראשון, וגי"א אדם הראשון ואבהן יהבין לה (אה"ל). כל ג"א וגי"א. כג ג"א קריב. כד ג"א ואשכח. כה ג"א זכה. כו ג"א ליה. כז ג"א ועאל. כח ג"א ליה. כט ג"א ויתב. גי"א יתבא (ד"א). ל ג"א ליג כל. לא ג"א ליג ההוא. לב ג"א דיתב. לג ג"א מתלבש.

מאמר	הסולם	תלת דרגין גר"ג
<p>ומקריב אותו קרבן ריח ניחוח לפני הקב"ה היינו ז"א, והוא יושב שם, ב"א דאצילות, ומתערך באותו צרור החיים, אשר עליו רומז הכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. ואחר כך, תורר ויורד משם לגן עדן הארץ, ומתערך בכל עדנים, ומתלבש שוב באותו הלבוש, דאורא דין עדן, ויושב שם עתה בעטרה, הגדולה בכפלים ממה שהיה לו מטרם עליהו לזו"ן דאצילות.</p>	<p>כלומר, שאינה באה מתחילה לגן עדן הארץ שבעוה"ז כמו הרוח, אלא שעולית לשורשה מיד, דהיינו לז"א, שהוא שורשה מבחינת המשכה, כמבואר.</p> <p>וכל הני תלת דרגין וכו': וכל שלש מדרגות הללו, שהן נפש רוח נשמה, מתקשרות זו בזו, וכאשר נפרדים מהגוף, כולם עולים וחוזרים אל המקום שיצאו משם. כמ"ש לעיל.</p>	
<p>קג) נשמה, היא חילא עלאה וכו': הנשמה: היא כח עליון על כל אלו, היינו על הנפש והרוח, והוא מכת הזכר, שהוא עץ החיים. כלומר שז"א הנקי עץ החיים מושך אותה מבינה דאצילות, ומשום שז"א מושך אותה הוא נבחן לשורשה, כמו הרוח, שהנוקבא נחשבת לשורשו, משום שממשכת אוהו מז"א. אמנם אור ז"א נקרא רוח, וא"ר הבינה נקרא נשמה. ודא סלקא לעילא מיד, והנשמה, אחר פטירתו של אדם, היא עולה למעלה מיד.</p>	<p>קד) כד האי רוחא וכו': כאשר הרוח יוצא מעולם הזה, ונכנס בתוך המערה של אדם הראשון והאבות, הם נותנים לו שם מכתב לסימן, והולך אל גן העדן, כשהוא קרב שם פוגש הכרובים ואותה להט החרב המתהפכת. אם זוכה, הם רואים את מכתב הסימן, ופותחים לו הפתח ונכנס. ואם לא, הם דוחים אותו לחוץ.</p>	
<p>(דסויי דף פ"א ע"א י) פ"א ע"ב)</p>	<p>עולם</p>	

בדיוקנא דהאי עלמא. וכריש ירחי ושבת, כד ה בעאת לסלקא, צדיקיא דנגנתא דעדן, יהבין לה פנקס סימנא, וסלקת בהווא * עמודא, ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם, אי י זכאה, פתחין לה פתחא וועאלת. ואי לא, נטלין ס מינה ההוא פנקס ודחיין לה לבר. י תבת לגנתא, ויאמרה ב מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי. דא איהו פנקס סימנא, דנטלי י מניה, שומרי החומות. אלין אינון נטרי חומות י ירושלם י (ע"כ ס"ת).

מסורת הזהר

(א) עמודא: ב"כ דף י"ד ציון ב' וש"נ (ב) מצאוני השומרים: לעיל דף ל"ז ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א נ"א בעי. כ נ"א ליה. נ נ"א ליג סימנא. ד נ"א ופלגא. ס נ"א ופגע. ו נ"א זכאה. ז נ"א ליה ה נ"א ועאל. ט נ"א מניה. י נ"א תב. יא נ"א ואמר. יב נ"א מינה. ונ"א מנה (אה"ל). יג נ"א ירושלם (אה"ל). יד נ"א מוסף ירושלם. הנין בכל יומא ויומא בת קול נפקת מטורא דחורב. ואמרת ווי לון לברייתא מעלבונה דאורייתא, דכל מאן ראשתול באורייתא בהאי עלמא, כד נפק מיניה לית בהווא עלמא מאן דימחי בידיה, אלא כל אינון נטרי חרעי ונטרי חומות וכל דוכתי כלתו מקרימין לגביה שלם, וקב"ה עליה ולא דחיל, הח"ד ארז הדכרים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו' כדפסס לקמן [דפ"י] דף פ"ה [אה"ל]. ונ"א מוסף כדוגמא [צ"ל כדוגמא ד"א] דא נשמחא לנשמחא אתפשט מהווא לבושא דלעילא ומסלק לעילא לעילא, ואתהני מאור השכינה, אצט [נ"א ונפשא ונ"א ונפש] אשתארת כגופא, ובכל רישי ירחי וזמני ושבת נחתא (נשמה לנשמה ומורווגא לנשמה דאשתארת וגופא) ומורווגא בנשמה, ודיוקנא דגנתא דערן דלעילא היה [נ"א הוא] מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגבי עילא ורוא יקרא הוא, ובלבושא דא מחלבש י"ה לבושא דגנתא דערן דלחחא הוא מאש ומים [נ"א ומים] שנאמר שמים (עד הכא) רוחא דשמאלא היורדת למטה אולת לדרגא דיליה ונפש דיליה אשתארא [נ"א אשתארת] כגופא דארעא [נ"א כארעא] דכתיב אך בשרו עליו יכאב וגו', ועל דא אמרו דמתיא [נ"א דמתיא] ידעי בעלמא דאתי מיקרא דצדיקא ומעלמא תחאה ומשתעיין דא עם דא, (וכו') [עד כאן] ואהיל כתב מן כדוגמא עד עם דא לא נמצא בספרי כ"י. ובר"א כתב מן (כדוגמא עד עם דא) מצויין.

<p>מאמר</p> <p>עולם הזה (כנ"ל בהק' הזהר דף צ' אות ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבת כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה מכתב סימן. והיא עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן התחתון. (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב' דף י"ד ר"ה ביאור ע"ש.) והיא פוגשת את שומרי חומות ירושלם. אם היא זוכה, פותחים לה הפתח ונכנסת. ואם לא, לוחצים ממנה את מכתב הסימן, ודוחים אותה לחיץ. והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי, זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי החומות, שהם שומרי חומות ירושלם.</p> <p>ביאור המאמר. כי המיתה באה לעולם מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת הדין של המלכות. (כנ"ל בפדשת נח דף ק"ח ר"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא אלפי שני וע"כ אין צדיק בארץ שלא יהטא. ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח נשמה במעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה בשורשו ואז הוא מת. כי בכל מקום שנגלתה נקודה זו מסתלקים אורות החיים משם. ואחר שתא אלפי שני.</p> <p>[דפ"י דף פ"א ע"ב]</p>	<p>מאמר</p> <p>עולם הזה (כנ"ל בהק' הזהר דף צ' אות ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבת כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה מכתב סימן. והיא עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן התחתון. (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב' דף י"ד ר"ה ביאור ע"ש.) והיא פוגשת את שומרי חומות ירושלם. אם היא זוכה, פותחים לה הפתח ונכנסת. ואם לא, לוחצים ממנה את מכתב הסימן, ודוחים אותה לחיץ. והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי, זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי החומות, שהם שומרי חומות ירושלם.</p> <p>ביאור המאמר. כי המיתה באה לעולם מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת הדין של המלכות. (כנ"ל בפדשת נח דף ק"ח ר"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא אלפי שני וע"כ אין צדיק בארץ שלא יהטא. ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח נשמה במעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה בשורשו ואז הוא מת. כי בכל מקום שנגלתה נקודה זו מסתלקים אורות החיים משם. ואחר שתא אלפי שני.</p> <p>[דפ"י דף פ"א ע"ב]</p>	<p>מאמר</p> <p>עולם הזה (כנ"ל בהק' הזהר דף צ' אות ק"ט ע"ש בהסולם) ובראש חודש ושבת כשהיא רוצה לעלות לג"ע העליון, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה מכתב סימן. והיא עולה דרך אותו עמוד שבאמצע גן עדן התחתון. (כמ"ש באורך לעיל בראשית ב' דף י"ד ר"ה ביאור ע"ש.) והיא פוגשת את שומרי חומות ירושלם. אם היא זוכה, פותחים לה הפתח ונכנסת. ואם לא, לוחצים ממנה את מכתב הסימן, ודוחים אותה לחיץ. והיא אומרת מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו', נשאו את רדידי מעלי וגו'. רדידי, זהו מכתב הסימן שלקחו ממנה אותם שומרי החומות, שהם שומרי חומות ירושלם.</p> <p>ביאור המאמר. כי המיתה באה לעולם מכח חטא עצה"ד, שגילה הנקודה דמדת הדין של המלכות. (כנ"ל בפדשת נח דף ק"ח ר"ה פירוש) שאין לה תקון בשתא אלפי שני וע"כ אין צדיק בארץ שלא יהטא. ואפילו זכה האדם להמשיך נפש רוח נשמה במעשיו הטובים, מ"מ יש כח למלאך המות לגלות הנקודה דמדת הדין הגנוזה בשורשו ואז הוא מת. כי בכל מקום שנגלתה נקודה זו מסתלקים אורות החיים משם. ואחר שתא אלפי שני.</p> <p>[דפ"י דף פ"א ע"ב]</p>
<p>תלת דרגין נר"ג</p> <p>כשתתוקן נקודה הזו, אז נאמר ובלע המות לנצח.</p> <p>אמנם מדת הדין הזה שה"ס צמצום א' אינו שולט רק על המלכות לברה ולא כלום על ט"ר, ולפיכך הוא שורה דק על הגוף הנמשך ממלכות הזו, וכן על הנפש שה"ס אור המלכות שממנו נבנה הגוף, (כנ"ל באות צ"ו) אבל לא על רוח ונשמה שה"ס ט"ד, כי הרוח ה"ס ז"א הכולל הג"ת נה"י, והנשמה ה"ס אור הבינה הכולל ג"ר, כי הם אינם נפגמים כלום, אלא פורחים מהגוף ומסתלקים לשורשם, ומכל מקום יש הפרש מרוח לנשמה, כי רוח ה"ס אור ז"א, שהוא מקיים את הנפש (כנ"ל באות צ"ט) וע"כ יש לו התכללות מן המלכות הזו דמדת הדין, וע"כ אינו יכול לעלות תכף לשורשו אלא שצריך למיתוק מחדש מן הבינה, אבל הנשמה שהיא אור הג"ר אין לה שום מגע עם מלכות הזו דמדת הדין וע"כ אינה צריכה שום מיתוק, וע"כ בעת מיתת הגוף היא עולה תכף לשרשה באופן שיש ג' הבחנות ביניהם, (א) הנפש והגוף, שעליהם רובץ כח מדת הדין הזה, שנגלה עם המיתה, המכונה קבר. (ב) הרוח, שיש לו תקון לחזור לשורשו על ידי שמקבל מיתוק</p>	<p>הסולם</p> <p>כשתתוקן נקודה הזו, אז נאמר ובלע המות לנצח.</p> <p>אמנם מדת הדין הזה שה"ס צמצום א' אינו שולט רק על המלכות לברה ולא כלום על ט"ר, ולפיכך הוא שורה דק על הגוף הנמשך ממלכות הזו, וכן על הנפש שה"ס אור המלכות שממנו נבנה הגוף, (כנ"ל באות צ"ו) אבל לא על רוח ונשמה שה"ס ט"ד, כי הרוח ה"ס ז"א הכולל הג"ת נה"י, והנשמה ה"ס אור הבינה הכולל ג"ר, כי הם אינם נפגמים כלום, אלא פורחים מהגוף ומסתלקים לשורשם, ומכל מקום יש הפרש מרוח לנשמה, כי רוח ה"ס אור ז"א, שהוא מקיים את הנפש (כנ"ל באות צ"ט) וע"כ יש לו התכללות מן המלכות הזו דמדת הדין, וע"כ אינו יכול לעלות תכף לשורשו אלא שצריך למיתוק מחדש מן הבינה, אבל הנשמה שהיא אור הג"ר אין לה שום מגע עם מלכות הזו דמדת הדין וע"כ אינה צריכה שום מיתוק, וע"כ בעת מיתת הגוף היא עולה תכף לשרשה באופן שיש ג' הבחנות ביניהם, (א) הנפש והגוף, שעליהם רובץ כח מדת הדין הזה, שנגלה עם המיתה, המכונה קבר. (ב) הרוח, שיש לו תקון לחזור לשורשו על ידי שמקבל מיתוק</p>	<p>הסולם</p> <p>כשתתוקן נקודה הזו, אז נאמר ובלע המות לנצח.</p> <p>אמנם מדת הדין הזה שה"ס צמצום א' אינו שולט רק על המלכות לברה ולא כלום על ט"ר, ולפיכך הוא שורה דק על הגוף הנמשך ממלכות הזו, וכן על הנפש שה"ס אור המלכות שממנו נבנה הגוף, (כנ"ל באות צ"ו) אבל לא על רוח ונשמה שה"ס ט"ד, כי הרוח ה"ס ז"א הכולל הג"ת נה"י, והנשמה ה"ס אור הבינה הכולל ג"ר, כי הם אינם נפגמים כלום, אלא פורחים מהגוף ומסתלקים לשורשם, ומכל מקום יש הפרש מרוח לנשמה, כי רוח ה"ס אור ז"א, שהוא מקיים את הנפש (כנ"ל באות צ"ט) וע"כ יש לו התכללות מן המלכות הזו דמדת הדין, וע"כ אינו יכול לעלות תכף לשורשו אלא שצריך למיתוק מחדש מן הבינה, אבל הנשמה שהיא אור הג"ר אין לה שום מגע עם מלכות הזו דמדת הדין וע"כ אינה צריכה שום מיתוק, וע"כ בעת מיתת הגוף היא עולה תכף לשרשה באופן שיש ג' הבחנות ביניהם, (א) הנפש והגוף, שעליהם רובץ כח מדת הדין הזה, שנגלה עם המיתה, המכונה קבר. (ב) הרוח, שיש לו תקון לחזור לשורשו על ידי שמקבל מיתוק</p>

קו) * וירד אברם מצרימה לגור שם. מיט למצרים. אלא, בגין דשקיל לגן ה'. דכתיב. כגן ה' כארץ מצרים. דתמן שקיל ונחית חד נהרא, דאיהו לימינא, דכתיב שם האחד פישון הוא ב הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב.

מסורת הזהר

א) וירד אברם מצרימה: (בראשית יב) ח"א פג: צח: קמ: קמז: ז"ח אחרי מ'וטב שו. שה"ש ס"ב סד שלה. תק"ח ק"ח טא שמה. סד שיו.

חלושי גרסאות א ג"א חסובב וגר.

<p>מיתוק מהבינה. ג) הנשמה שבלי שום מיתוק, היא עולה תכף לשורשה.</p> <p>וזה אמרו, וכד מית בר נש כהאי עלמא. ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין. כי קברא ה"ס כח מדת הדין שבמלכות שממנו מת האדם, ושם הוא נעול עד תה"מ בסו"ה בפתחי את קברותיכם וגו'. והוא רובץ בעיקר על הגוף שה"ס מלכות הזו, ועל הנפש שה"ס אור המלכות המקיים את הגוף. וע"כ הם בקברא. וז"ש כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא. ועאלת בנו מערתא דאדם ואבהן תמן אינון יהבין לה פנקס סימנא: כי אותו הקליפה הקשה שה"ס קבר אינו שולטת על הרוח אלא שצריך מיתוק מחדש מבינה. כנ"ל, וע"כ הוא נכנס במערת המכפלה. שה"ס מקום המיתוק של ב' ההין יחדיו. שהם מלכות ובינה. ומיתוק זה מכונה בשם פנקס. שפירושו אגרת מקופלה. על דרך שאמרו בעובר במעי אמו, שמקופל כפנקס ראשו על ברכיו. (גדה ל' ע"ב) וזה יורה על עליית נהי לחג"ת ג' גו ג'. (כמ"ש בתע"ס שיעור י' דף תשט"ו אות ל"ו ע"ש) וכשהרוח מקבל פנקס זה מאדם והאבות סימן הוא שנתמתק בהבינה. די צרכו, ואז ועאלת לנבי גנתא דערין וכו' חמאן פ:קס סימנא ופתחין לה. והיינו גן עדן התחתון. כי גן ה"ס מלכות. וכשהוא מתוקנת להיות לגמרי באורות הבינה, הנקראת ערין, נקראת המלכות גן עדן. ואז נבחן בה ב' כלליות, א) כללות הבינה במלכות, שה"ס גן עדן תחתון. ב) כללות המלכות בבינה שה"ס גן עדן עליון. (כמ"ש לעיל בראשית ב' דף ה' ד"ה היכלא) ושם מדבר בדרך כללות מרוח ונשמה יחדיו וכאן מדבר בפרטות. וע"כ אמר שרק הרוח עולה לגיע התחתון.</p>	<p>מאמר</p> <p>הסולם</p> <p>תלת ורגין נרין</p> <p>מאמר וירד אברם מצרימה</p> <p>קו) וירד אברם מצרימה וכו': שואל מה הטעם שירד למצרים. ואומר, אלא משום שהיא נדמה לגן ה' דהיינו גן עדן שכתוב, כגן ה' כארץ מצרים. כי שם שקיל וירד נהר אחד שהוא לימין. שכתוב שם האחד פישון וגו'. פירוש. כמו שהזהר מבאר להלן (בפ' חיי שרה דף קכ"ה במדרש הנעלם) שמטפות שהערין, שה"ס חכמה, מנטף לגן, שה"ס מלכות נעשה נהר גדול המתחלק לד' ראשים. שה"ס חו"ב חו"מ, אשר האחד המיוחד מכולם הוא פישון, שה"ס חכמה, והוא הנופל בארץ מצרים. ולפיכך היתה חכמת מצרים יותר מכל העולם. וזהו הנהר שראה יחזקאל בנבואתו. וע"כ אמר הכתוב, כי מלאה הארץ דעה את ה' שאותם מים מגדלים תמיד הידיעה בעולם. ע"כ לשונו בקיצור.</p>
---	--

וזהו אמרו כאן, דתמן שכול ונחית חד נהרא דאיהו לימינא. דהיינו חכמה שהוא בקו ימין. כי ג' קוין הם: חח"ן בימין. בג"ה בשמאל. דת"י באמצע. הרי שהחכמה היא בראש קו הימין. והיא לאפוקי מבינת החכמה שהוא בקו שמאל, דהיינו בינה החזרת לחכמה. שכל הארת חכמה שבזו"ן ממנה באים שהיא מכונה זהב. אבל נהר פישון הוא בחינת החכמה שבימין. שכתוב שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב. הרי שנהר פישון הוא החכמה שבימין, וע"כ סובב ומשפיע לארץ החוילה, שה"ס בינה, אשר שם הזהב, דהיינו הארת החכמה שבשמאל.

ואברהם

וז"ש ובריש ירחא ושכתא וכו' יהבין לה פנקס סימנא. כי בר"ח ושבת הרוח עולה (דמ"ו דף פ"א ע"ב)

קז) ואברהם, כיון דידע, ועאל ל בהימנותא שלימתא, בעא למנדע כל אינון דרגין, דאתאחדן לתתא. ומצרים הוה נטיל י מימינא, ובג"כ, נחת למצרים. ות"ח, כפנא לא אשתכח י בארעא, אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא. קח) * ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר ר"א, כאשר הקריב, כאשר קרב, מבעי ליה, מאי כאשר הקריב. אלא, ד כדכתיב, ופרעה הקריב, דאיהו אקריב להו לישראל, לתיובתא. אוף הכא הקריב, דאקריב גרמיה לקב"ה, כדקא יאות. לבא מצרימה. לאשגחא באינון דרגין, ולאחרקא מנייהו, ולאחרקא מעובדי י מצרים.

מסורת הזהר

א) ויהי כאשר הקריב: (כראשית י"ב) ח"א רנד: ח"ב קמג. תק"ח קי"ח טב שוה. ב) ופרעה הקריב: (שמות י"ד) ח"ב מז.

חלופי ג' סאות ל ג"א במהימנותא. כ ג"א לימינא. ג ג"א לי"ג בארעא, ד ג"א דכתיב. ט ג"א דמצרים, (אה"ל)

ויורד אברם מצרימה

הכולם

מאמר

אלו ניצוצות דחכמה מצד ימין בארץ מצרים וע"ז רומז הכתוב, כגן ה' כארץ מצרים. וע"כ לא יכול אברהם להבנות במוחין הגדולים. דחכמה דימין, אלא אחר שליטת אותם הניצוצין ממצרים. כמ"ש לפנינו.

קח) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וכו': אמר ר' אלעזר, הכתוב אומר, כאשר הקריב, היה צריך לומר כאשר קרב, ולמה אומר כאשר הקריב, אלא כמו שכתוב, ופרעה הקריב, שביארו, שהוא הקריב את ישראל לעשות תשובה. אף כאן הקריב, יורה שהקריב את עצמו להקב"ה כראוי לבא מצרימה, פירושו, להסתכל באלו המדרגות, שבמצרים, ולהתרחק מהן, ולהתרחק מעובדי מצרים.

ביאור הדברים. כי יש כאן ב' בחינות. א) הוא קדיבה למצרים. ב) מעשה מצרים ממש. והפרש ביניהם, כי מעשה מצרים, הוא המשכת אור החכמה ממעלה למטה, כמו החטא דעצה"ר. כי הכלים והניצוצין מבחינת החכמה, שפגם אדם בחטאו כעצה"ר, נפלו לחלקם של המצרים כנ"ל, וע"כ הם מאשיכים בהטא הזה. אגנס יש מדרגה קרובה למעשה מצרים, ואינה מעשה מצרים ממש. והוא, כי הוא ממשיך הארת החכמה ממעלה למטה פעם אחת, כדי לחזק ולגדל את החסדים המכוסים מחכמה. שמצד אחד הוא כמו מעשה מצרים, כי הוא ממשיך ממעלה למטה כמוהם. ומצד הב' הוא הפכי למעשה מצרים, כי הוא רק מחזק וקובע הארת החסדים המכוסים מחכמה. ולפיכך נכחנת מדרגה זאת שהוא קרובה למצרים, ולא ארץ מצרים ממש.

וזה אמרו מאי כאשר הקריב אלא כדכתיב ופרעה ונוי אוף הכא הקריב

דאקריב

קז) ואברהם, כיון דידע ועאל בהימנותא שלימתא. ואברהם אחד שידע ונכנס באמונה שלמה, דהיינו הנוקבא דו"א הנקראת אמונה, ואחר שנשלמה בהארת החכמה, מצד הבינה שחזרה לחכמה, היא נקראת אמונה שלמה, דהיינו הארת חכמה מס"ד השמאל, שה"ס הזהב כנ"ל, בעא למנדע כר אינון דרגין דאתאחדן לתתא. ומצרים היה נטיל מימינא, היה רוצה עתה לדעת כל המדרגות הנאחזות למטה, דהיינו היכולים להשפיע למעלה למטה, שה"ס החכמה שבקו ימין כמ"ש להלן. ומצרים היתה נוסעת מימין, כלומר, שהיא מבחינת נהר פישון, שה"ס החכמה שבקו ימין. ובגין כך נחית למצרים, ומשום זה ירד למצרים, כדי להוציא משם כל ניצוצים הקרושים שמבחינת החכמה ההיא שמצד ימין, ואח"ז חזר לארץ ישראל, ונשלם בזה עם המוחין דחכמה הללו. ות"ח כפנא לא אשתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא.

ובוא וראה, הרעב אינו בארץ אלא בעת שמסתלקים הדחמים מן הדין. כלומר, שז"א שה"ס רחמים נסתלק מהנוקבא שה"ס דין. כי נפרד זווג זו"ן, ונעשה רעב בהנוקבא, הנקראת ארץ. והטעם הוא, כי כן הדרך בכל פעם שזו"ן משפיעים מדרגה חדשה להתחתונים. חוזרים, לקטנותם ונפסק זווגם, כנודע. ואל תתמהאין אפשר שנהר פישון שה"ס החכמה השלמה יאיר בארץ מצרים מקום הקליפות וערות הארץ הענין הוא בסו"ה אמלאה הרבה, שאין הקליפות גבנות אלא מחורבנה של הקדושה, וכן להיפך, שאין הקדושה נבנית אלא מחורבנם של הקליפות. ולפיכך מסבת החטא דעצה"ד נסלו

(דפרי"ז דף ס"אע"ב)

(קט) א"ר יהודה, ת"ח, א בגין דנחת י אברהם למצרים בלא רשו, אשתעבידו בנוי במצרים, ארבע מאה שנין, דהא כתיב, וירד אברם מצרימה. ולא כתיב ירד מצרים, ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה. (קי) * ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. וכי עד י ההיא שעתא לא הוה ידע י אברהם, דאשה יפת מראה הות. אלא, הא אוקמוה, דעד י ההיא שעתא, לא אסתכל בדיוקנא דשרה, י בסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים, י אתגלייא י איהי, וחמא י בה. קיא) ד"א במה ידע. י אלא על ידא דטורח אורחא, ב"נ י מתבוה,

מסורת הזהר

(א) ויאמר - כי אשה יפת מראה את: (כראשית יב) ח"א מה. תק"ח קי"ח טב שו חלופי גרסאות א גיא כיון. ז גיא אברם. נ גיא רר אברם מצרימה. ד גיא ההוא. ס גיא מוסיף אברהם בשרי אנתתיה. ו גיא ההוא, ז גיא מסגיאות. ח גיא באתגלייא ט גיא איתתי. י גיא לת. יא גיא אלא אסילו בארחא דאית ביה טורה היא קיימא. יב גיא מוסיף מתבוה שופריה.

<p>מאמר</p> <p>דאקריב גרמיה לקביה כדקא יאות, כי הקריב פירושו שהקריב עצמו להקב"ה כדאוי דהיינו למדרגת חג"ת דז"א שהיא חסדים מכוסים. לבא מצרימה פירושו, לאשנחא באינון רגינו דהיינו להמשיך הארת החכמה ממעלה למטה כמו מדרגות המצרים, אבל לאתרחקא מנייהו. דהיינו להתרחק מהמשכת החכמה, ודהתרחקא מעוברי מצרים, אלא לחוק ולקצוע הארת החסדים המכוסים מחכמה, שהוא רחוק מקצה אל הקצה ממעשה מצרים. ושיעור הכתוב הוא, שהקריב עצמו להקב"ה וע"כ הקריב לבא מצרימה, לעשות כמעשיהם, אבל להתרחק מהם ולהתקרב להקב"ה, עשה מעשה זו. ע"כ נכחנת המעשה, שהקריב לבא מצרימה ועוד לא בא למצרים.</p>	<p>הכולם</p> <p>וירד אברם מצרימה</p> <p>דהיינו שהמשיך הארת חכמה ממעלה למטה, והוא השפיע אותם אל שרה, ואלו המוחין מכונים אצלה יפת מראה, כי מראה וראיה רומזים על מוחין דחכמה, וזש"ה אהר שהקריב לבא מצרים, הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. דהיינו אחר שקבלה ממנו המוחין בסוד הקרבה למצרים, וזה אמרו, דעד ההיא שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא וכו', כי אברהם ושרה היו מרכבה לדכר ונוקבא שמחזהו ולמעלה דז"א, ששם החסדים מכוסים מחכמה, המכונה ראה והסתכלות, וע"כ לא נסתכל בה. אלא כד קריב למצרים, דהיינו שהמשיך המוחין דחכמה ע"י קרבת מצרים כנ"ל, והשפיע אליה, אז אתגלייא איהי וחמא בה, אז נתגלו החסדים שלה בהארת החכמה, המכונה ראי וע"כ ראה בה.</p>
---	--

(קט) אר"י ת"ח וכו': א"ר יהודה בוא וראה, משום שירד למצרים בלי רשות, גשתעברו בנוי במצרים ארבע מאות שנים. שהרי כתוב וירד אברם מצרימה ולא כתוב שאמר לו הקב"ה, רד מצרים. וע"כ, נצטער כל אותו הלילה בשביל שרה, וביאור ידברים הללו, תמצא להלן בדרך מ"ח ד"ה ואין ע"ש. (קי) ויאמר אל שרי וגו' יפת מראה את: ושואל וכי עד אז עוד לא ידע אברהם שהיא אשה יפת מראה, ומשיב, אלא שבארוה דעד אז לא היה מסתכל בצורתה של שרה, מרוב הצניעות שהיתה ביניהם, וכאשר קרב למצרים היא נתגלתה, וראה אותה. פירוש, כמ"ש לעיל בסמוך, בסו"ה, ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה, שפירושו, שהקריב את עצמו ועשה מעשה קרובה למעשה מצרים,

והיא קיימא בשפירו דילה, ולא אשתני. ד"א הנה נא ידעתי, דחמא עמה שכינתא. ובגין כך, ה' אתרחץ אברהם, ויאמר אחותי היא.

קיב) ומלה דא י' אסתלק, י' לתרי גווינין. חד כמשמעו. וחד י' כדכתיב * אמור לחכמה אחותי את. וכתיב י' אמרי נא אחותי את. וכתיב י' ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי י' שכינה אמר, בעבורך ייטב לי קב"ה. וחיתה נפשי בגללך. בגין דבדא יסתלק ב"נ, ויזכה י' לאסתלקא י' לאורחא דחיי. קיג) אמרי נא אחותי י' וגו'. ר' ייסא אמר, ידע י' הוה אנרהם דכלהו מצראי י' שטיפין אינון בזמה, י' וכיון דכל האי (* ידע, אמאי לא דחיל על י' אתתיה, דלא אהדר מארחא, ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא י' עמה י'.

קיד) י' ויהי כבא אברם י' מצרימה ויראו המצרים את י' האשה כי יפה היא מאד. א"ר יהודה, בתיבה אעיל י' לה, ופתחו לה, למיסב י' מנה (ה) קוסטונא. כיון דאתפתח, הוה י' נהורא, כנהורא דשמשא, הה"ד כי יפה היא מאד.

דרך אמת

מסורת הזהר

(ב) ס"י מכס.

(א) אמיר לחכמה אחותי את: (משלי ז') ח"א

קיא: קיב. קמ: ח"ב יב. ח"ג קס. רצו. ת"ן

חק' ס"ט קה. ז"ח יתרו ל"ח טא שיב. תק"ח קי"ח טב שיג. ב) אמרי נא אחותי את: (בראשית י"ב' ח"ג נב. תק"ח קי"ח טר שיא. טר שכת. ג) ואת תדבר אלינו: (דברים ה') ח"ג רסא. ד) ויהי כבא אברם מצרימה: (בראשית י"ב) ח"א רנה. תק"ח קיח טב שלט.

חלופי גרסאות ה' נ"א אתרחץ. ז' נ"א לומר, ז' נ"א אסתלק. ז' נ"א לתרין. ט' נ"א דכתיב. ו' נ"א שכינתא ז' נ"א לסלקא. ח' נ"א לאורכא, ונ"א לארחא. ט' נ"א מוסיף את וגו'. י' נ"א ל"ג הוה. י"א נ"א שטופי זמה אינון. יב' נ"א כיון. יג' נ"א אנתתיה. יד' נ"א ל"ג עמה. טו' ברפויי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר בס"י יזר. והא"ל כתב וזה מה שחסר בחלופי גרסאות. טו' מצרימת. הרמ"ק כתב כאן מה שחסר בחלופי גרסאות. יז' נ"א האשה וגו'. יח' נ"א ליה. יט' נ"א מינה ונ"א מניה. כ' נ"א נהורא.

מאמר

הסולם

ויהי כבא אברם מצרימה

ד"א הנה נא ידעתי וכו': פירוש אחר על מה שאמר הנה נא ידעתי. כי ראה עמה את השכינה. כלומר שזכה לגילוי שכינה, וע"כ בטח אברהם ואמר אחותי היא.

קיב) ומלה דא אסתלק וכו': ומלה זו אחותי היא, מתבארת בב' פנים.

אחד כמשמעו, דהיינו אחותי. ואחד כמו שכתוב, אמור לחכמה אחותי את. וכתוב כאן אמרי נא אחותי את, והמלה את פירושו השכינה. וכן כתוב ואת תדבר אלנו, שגם שם פירושו השכינה. למען ייטב לי כעבורך אמר כלפי השכינה, כלומר בעבור השכינה, וכן וחיתה נפשי בגללך, משום שבזה דהיינו במחין הללו דחכמה, מתעלה האדם בדרך החיים. כי אור החכמה נקרא אור החיה כנודע.

קיג) אמרי נא אחותי את וכו': ר' ייסא אמר, ידע היה אברהם שהמצרים

(דפו"י דף פ"א ע"א * דף פ"ב ע"א)

קטו) מאי מאד. אלא, דחמו ה' בתיבה י נהורא י אחרא, אפיקו לה וחמו לה, כמלקדמין, הה"ד ויראו אותה שרי פרעה, י כיון דכתיב, ויראו המצרים את האשה. מאי * ויראו אותה שרי פרעה. אלא דאפיקו לה, וחמו לה, כמלקדמין. וכדין ויהללו אותה אל פרעה ה' וגו' י.

קטז) א"ר יצחק. ווי לאינן חייביא דעלמא, דלא ידעין ולא משגיחין י בעבדיתיה דקב"ה, ואנן לא מסתכלי מ' דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה איהו, דאיהו ידע ה' בקדמיתא, מה י דלהוי בסופא, דכתיב י מגיד מראשית אחרית. ואיהו אסתכי ועביד י' עבידן בקדמיתא, בגין לסלקא לון, לבתר יומין.

קיו) ת"ח, אלמלא י' דאנסיבת י' שרי לגבי פרעה, לא אלקי הוא, ואלקאותא דא גרים אלקאותא לבתר כן, י' דילקון מצרים בנגעים גדולים, כתיב הכא י נגעים גדולים, וכתיב התם י ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים, מה להלן עשר מכות, י' אף כאן עשר מכות. כמה י' דעביד קב"ה י' נסין וגבורן

מסורת הזהר

א) ויראו אותה שרי פרעה: (שם) ח"ב כס: ת"ז ט: ב מגיד מראשית אחרית: לעיל כ"א דף ר"ל א ציון א' ושל"ג. ג) נגעים גדולים: בראשית י"ב. ד) ויתן ה' אותות ומופתים: רברים ו'.

חלוסי גרסאות ה' נ"א ריוקנא אחרא כתיבת. כ נ"א [ריוקנא. נ נ"א אחורא (אה"ל). ד אה"ל כתב מן כיון עד אלא אר"ג. ה נ"א ותקח אותה בית פרעה וליג וגו'. ו ברפ"י כתב כאן שייך מה שבז"ח דף ל"ח ע"ב. ז נ"א בעבדתי. ח נ"א מוסיף בכלא, רכל. ט נ"א מקומה רנא. י נ"א להוי. ונ"א והוי. ונ"א דיתוי. יא נ"א עיבידין. יב נ"א דאתנסיבת. יג נ"א שרה. יד נ"א דאלקון. טו נ"א מוסיף מכת וקב"ה. טז נ"א אף הבא. יז נ"א וקב"ה עבד. יח נ"א נסין.

הכולם

מאמר

ויהי כבא אברם מצרימה פרעה הם שהוציאוה מן התיבה, וראו אותה עומדת ביפיה כמלפנים בעודה בתיבה. וע"כ יש כאן ב' ראיות: של המצרים ושל שרי פרעה.

קטז) א"ר יצחק ווי ראינן וכו': אר"י, ווי לרשעי עולם הללו, שאינם יודעים, ואינם מסתכלים כדי להבין, שכל מה שיש בעולם מהקב"ה הוא. כלומר, שהוא לבדו ית', עשה ועושה ויעשה את כל המעשים כולם שבעולם. שהוא ידע מראש מה שיהיה בסוף. שכתוב מגיד מראשית אחרית. והוא צופה ועושה מעשים מראשית. כדי לחזור עליהם ולעשותם בשלמה לאחר זמן.

קיו) ת"ח אלמלא דאנסיבת וכו': בוא וראה אלמלא לוקחה שרי אל פרעה לא היה פרעה מוכה, והכאה זו גרם הכאה לאחר מאן, שיוכו המצרים בנגעים גדולים, ביציאת ישראל ממצרים, כי כאן כתוב נגעים גדולים, ושם, ביציאת ישראל ממצרים, כתוב, ויתן ה' אותות ומופתים גדולים וגו'. וליקף גזירה שוה, גדולים גדולים, מה שם הם עשר מכות, אף כאן, הוכה פרעה עשר מכות. וכמו שעשה הקב"ה לישראל נסים וגבורות בלילה, אף כאן, עשה הקב"ה נסים וגבורות בלילה

היה הא"ר כאור השמש. כלומר שהיה אורה של שרה. שה"ס אור הלכנה גדול כאור החמה, בסוד ב' מאורות הגדולים. וזהו שכתוב כי יפה היא מאד.

קטו) מאי מאד וכו': ושאל מה רומז הכתוב בהמלה מאד. ומשיב, אלא שהמצרים ראו בתיבה אור אחד, דהיינו אור חסדים המכוסים, כנ"ל. הוציאו אותה מהתיבה והמשיכו האור ממעלה למטה בכחינת בית וראו אותה יפה כבתחילה, דהיינו כמו שהיתה בהתיבה. כלומר שמעשה מצרים לא פגמו אותה, ונשאר בה יפיה כמו שהיתה בהתיבה.

הה"ד ויראו אותה שרי פרעה: ושאל כיון שכתוב ויראו המצרים את האשה, למה לי ויראו אותה שרי פרעה, הריגם הם היו מצריים. ומשיב, אלא שהוציאו אותה מהתיבה, דהיינו שאור החכמה שהיה טמון בה המשיכו ממעלה למטה בכחינת בית וראו אותה עומדת ביפיה כבתחילה, כעוד שהיתה בהתיבה. ואז ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה. פירוש. כי המצרים פתחו את התבה, וראו את שרה בעודה בהתבה שהיה אורה כאור השמש. ושרי (רס"ו דף פ"ב ע"א)

כישראל א ליליא, אוף הכא י עבד לה קב"ה לשרה י נסין י וגבוראן
 פ ליליא.

חלופי גרסאות א ג"א לילה. ב ג"א עבד ג ג"א נסין. ד ג"א וגבורין. ה ג"א לילה.

מאמ"

הסול"ם

ויהי כבא אכרם מצרימה

בלילה הרי, שבשעה שעשה המכות לפרעה, בשביל שרה, היה צופה ומביט לחזור עליהם ולעשותם בגמר שלימותם לאחר זמן, בעת יציאת ישראל ממצרים.

והניצוצין האלו נמסרין מהמצרים לישראל אלא מדעתם ורצונם, וע"כ היה צריך פרעה לקום לילה ולומר לישראל מדעתו ורצונו, קומו צאו מתוך עמי וגו', שבדבורים הללו מסר להם הכלים מדעתו ורצונו.

ויש כאן עמקות מאד נפלא, ומוכרחני להאריך בו, להיותו הקוטב של כל המאמר שלפנינו, והנה כבר נתבאר לעיל (רף מ"ד ד"ה ביאור) סוד הכלים והניצוצין של מוח החכמה דאדם הראשון, שנשרו ממנו בסבת ההטא דעץ הדעת ונמסרו לקליפות, המה נמסרו למצרים, שה"ס והצ"ח מצרים, שבשעה שישראל יבררו כל הכלים הללו מהם ויחזירו אותם לקדושה, נאמר אז, והאבדתי את חכמת מצרים, אמנם אין הבירור הזה יוכל להעשות אלא על ידי המצרים עצמם, ולא ע"י עובדי השם, כי אי אפשר לבררם לצורך הקדושה, וזאת אס ימשיך לתוכם אור העליון ממעלה למטה, כי כמו שנפגמו על ידי המשכת האור ממעלה למטה, שה"ס איסור עץ הדעת (כנ"ל בראשית ב') דף ק"ע ד"ה ועל ע"ש) כן צריך להיות טהרתם מהקליפות ע"י המשכת האור אליהם מלמעלה למטה, שזו"ה, כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וגו' (במדבר ל"א), כי הכלים לא יפלטו מתיכם בליעת הטומאה, שה"ס זוהמא דחויא, שנבלע בהם בחטא עצה"ד, וזאת שיכשירו אותם באותו הדרך שבלעו האיסור, דהיינו על ידי המשכת האור ממעלה למטה שהוא החטא דעצה"ד, ולפיכך אי אפשר שיעשה זה אלא על ידי המצרים עצמם, שחטא דעץ הדעת וזוהמתו דבוקה בהם, והמה מבררים הכלים ונותנים אותם לישראל, כס"ה יכין רשע וצדיק ילבש, ובכדי שימסרו הכלים לישראל צריכים לזה ב' פעולות, א) היא בדרך כפיה, דהיינו שהקב"ה מכריחם על ידי מכות ויסורים, עד שימסרו אותם לישראל, ב) שהמסירה עצמה צריכה להיות מדעתם ומרצונם הטוב, שהסו"ה, והי נתן את חן העם כעיני מצרים וישאילום וינצלו את מצרים (שמות י"ב) הרי שלא יכלו ישראל לנצל את מצרים וזאת על ידי מציאת חן שמצאו בעיני מצרים, וכן ז"ס שהקב"ה לא הוציא ישראל ממצרים בעל רוחו של פרעה אלא שצוה אליו, שלח את עמי ויעבדוני, דהיינו דוקא בהסכמתו, וכן היה באמת אחר מכת בכורות, שנאמר, ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי וגו' ולכו עבדו את ה' כדברכם, כי הוא מטעם הנ"ל שאין הכלים

(דמויי דף סיב ע"א)

ואין המוחין הללו נגמרים שהם מדרגת אור החיה, אלא בג' פעמים, שהם ג' בחינות מוחין, א) בדרך נסיון, כמו אברהם, שלא ציחו הקב"ה לרדת מצרימה, אלא ששלח רעב בארץ, והכריחו בזה לרדת מצרימה מדעתו עצמו, ואחר שלוקחה שרה בית פרעה ונצטער כל אותו הלילה, חשב שהענישהו הקב"ה על החטא שידר למצרים ונתחבר ברשעים הללו, ואחר שעמד בנסיון ולא רהרר אחר מדותיו ית', זכה לקבל מפרעה את הכלים והניצוצין למוחין הגדולים, שנפלו לרשותו בעת החטא דעץ הדעת כנ"ל, בסו"ה ולאברם הטיב בעבורה וגו', וכן ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, כדוגמת הכחוב יציאת מצרים, ויהי בשלח פרעה את העם וגו', שבזה מסר לו פרעה את הכלים מדעתו ורצונו הטוב כנ"ל, ובחינה זו נבחנת לבירורי הכלים, למוחין דו"ק של המדרגה ראור החיה, והוא מטעם שלא השיג אותה על ידי דבר ה', וזאת ע"י חטא ונסיון.

ב) הוא על ידי מאמר ה', שהקב"ה אמר לו לרדת למצרים, וזהו מבואר בדבר ה', בהכתוב, ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול, שה"ס מוחין דחיה ממש, וכן אכר ליעקב אנכי ארדעכך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה וגו', ולפי שהירידה היה ברשות הקב"ה, ע"כ הכלים שהוציאו מהם חשובים ביותר, וזכו בהם למוחין הגדולים דחיה, שה"ס המוחין דליל ססח.

ג) בסוד המעמד הקדוש, שזכו לשמוע מפי הגבורה אנכי ה' אלקיך אשר הוציאך מארץ מצרים וגו' שז"ס ההמשך של גילוי המוחין דיציאת מצרים, וה"ס המוחין דיחידה, שה"ס חרות ממלאך השלום כנודע, והנה נתבאר שאין המוחין הללו נשלמים אלא בג' פעמים, והטעם, שבפעם הא', המה מחויבים לבא בדרך חטא ונסיון, הוא, משום שתחילת הבירור נעשה באיסור על ידי המצרים כנ"ל, ואם היה הקב"ה מצוה לרדת מצרים, היה מתדבק בהם, ובמעשיהם הללו, ולא היה פורש מהם לעולם, וע"כ

קִיחַ ר' יוסי פתח ב' ואמר, * ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד אע"ג דכל בני עלמא, ייתון לאגחא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי. ת"ח, כתיב מגן בעדי. אמר ב' דוד ב' לקב"ה, רבש"ע, מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה, כמה דחתמי ברכה באברהם, דכתיב ב' אנכי מגן לך, ג ואמרי מגן אברהם.

קִיט) א"ל קב"ה לדוד, ג אברהם כבר בחנתיו וצרפתי, וקאים קמאי בקיומא שלים. א"ל ה' דוד א"ה ב' בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון ד' דעבד ה' ההיא ה' מלה דבת שבע, אדכר דוד קמיה, על מה דאמר, ה' אמר י' בחנת לבי פקדת לילה צרפתי ב' תמצא זמותי בל יעבר פי.

מסורת הזוהר

א) ואתה ה' מגן בעדי: (תהלים ג') ח"ב ע'. ב) דוד: ח"א ח. נה. עג. עטו. סב. סט: צא: צט. קלב. קנא: קסג: קסח. קעג. ר. רז. רלג: רמח: ח"ב כו. לא. עג. צח. קו: קח. קמ. רכד. רלכ: רלג. רלר. ח"ג כג: כד. לח: נו. עח: קיד. קצה: רכב: רכג. רעב. רפר. רפז. רצב. ג) אנכי מגן לך: (בראשית ט"ז) ח"א טח: ח"ב רכד: רנ. ד) בחנני ה' ונסני: (תהלים כ"ז) ח"ב קו. ח"ג רצב. ה) מלה דבת שבע ח"א ח. עג: קז. ח"ג פג: לח: עח: רצב. ו) בחנת לבי פקדת לילה: (תהלים י"ז) ח"א רנב. חלופי גרסאות א' ג"א ליג ואמר, ב' ג"א קמי קביה מאריה דעלמא. ג' ג"א מוסיף וכדין חתמין ואמרי, ד ג"א כבר בחנתיו וצרפתי לאברהם. ה' ג"א ליג דוד. ו' ג"א דעכיר. ז' ג"א ההוא. ח' ג"א ליג אמר. ט' ג"א תמצא וגו'.

ויהי כבא אברם מצרימה

הסולם

מאמר

שהיה אז צופה ומביט בראשית מה שיהיה באחרית, ביציאת מצרים, דהיינו שהם רשימה והכנה לבירורי המוחין, ששיגו בשעה שיתן להם רשות לרדת מצרים, כמו שנתן רשות לישראל, שאמר לו אנכי ארד עמך מצרים וכו' כי הזוכה לזה ישיג אז המוחין הגדולים דאור החיה, כנ"ל. וזהו שמשוה הנסים של שרה, לנסים של יציאת מצרים. כי כל המעשים דבחינה א' דמוחין דו"ק דחיה הם רשימה והכנה להמוחין דבחינה ב', שהם מוחין דחיה. וגם אברהם עצמו זכה בידיעה זו, כמ"ש ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' שבידיעה זו השיג גם הוא אותם המוחין דיציאת מצרים.

זע"כ היה מוכרח לבא מעצמו בדרך חסא, כדי שימהר להסתלק מהם.

וזה אמרו (באות קט"ז) ווי לאינון חיביא וכו' ואינון לא מסתכלי דכל מה דהוי בעלמא, מעם קב"ה אידו. חיביא דעלמא, פירושו אותם שהתחילו לקבל מדרגות קדושות, ונתעכבו בתחילתם ואינם משיגים יותר, וזה עון פלילי, שהזהר מכנה אותם דעיילי ולא נפקי, ועיקר עכובם יקרה להם, בעת השגת מוחין דחיה בפעם הא' הנ"ל, מפאת שחושבים שמוחין הללו השיגו ע"י מעשיהם הם ולא על ידי הקב"ה, ואם היו חותרים לדעת ולהבין כמו אברהם, דכל מה דהוי בעלמא מעם קב"ה אידו, אז היו זוכים לבחינה הב' שהקב"ה יצוה אותם לרדת למצרים, שה"ס השגת מדרגה הגדולה מוחין דחיה, כמו שזכו ישראל ביציאת מצרים כליל פסח. כנ"ל. וויש ואנון לא מסתכלי, דהיינו שאינם מסתכלים להבין ולדעת כמו אברהם. וויש דאיהו ידע כהדמיתא מה דלהוי באופא וכו' ואלכאותא דא גרים אלקאיתא לבחר כן וכו'. שצריכים להסתכל עד שיזכו וישיגו שאלו המכות שקבל פרעה בפעם הא' באברהם, היה חכף על ידי הקב"ה עצמו.

קִיחַ ר' יוסי פתח וכו' ר"י פתח ואמר ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד, אפילו בני העולם יבואו ויעשו עמי מלחמה. לא יוכלו לי, כי ואתה ה' מגן בעדי. בוא וראה, כתוב מגן בעדי. אמר דוד להקב"ה רבוננו של עולם, מפני מה אין חותמים בי ברכה. כמו שחותמים ברכה באברהם, שכתוב אנכי מגן לך. ואמרים מגן אברהם. ולמה אין חותמים בי מגן דוד.

קִיט) א"ל קב"ה לדוד וכו': והשיב הקב"ה לדוד. אברהם, כבר בחנתיו וצרפתי, ועמד בנסיין לפני בקיום שלם. אפר

(קכ) אמר, **אנא אמינא**, בחנני ה' ונסני, ואנת בחנת לבי. **אנא אמינא** צרפה כליותי, ואת צרפתני, **בל תמצא**, כי לא אשכחת לי כדקא יאות. זמותי **בל יעבר פי**. מאן יתן והאי מלה : דחשבית, דלא יעבר ל לי פומאי.
קכא) ועם כל דא, חתמין ביה ברכה, דקאמרן מגן דוד. כי ובג"כ אמר **דוד** ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, ודאי דרגא מ דא יקרא **דילי דאנא** מתעטרנא ביה.
קכב) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. ת"ח, י קב"ה יא איהו מגן

מסורת הזהר

(א) ויצו עליו פרעה אנשים: (בראשית י"ב) תקיח קיח טג שטו. **חלוסי גרסאות** א גי'א ונת. ב גי'א ולא. ג גי'א מוסיף רחשבת ואמרי'ת קמך [קמי]. ד גי'א על. ה גי'א לבתר כך. ו גי'א מוסיף ראשי והאי ז גי'א ליג ודאי וגי'א ודא. ח גי'א ליג דא. ט גי'א אחעטרנא. וגי'א אעטרנא. י גי'א ליג מן קב"ה עד ר' יצחק פתח שכחות קכ"ה. יא גי'א ליג איהו.

הסולם

ויהי ככא אכרס מצרייה

מאמר

בקיומא שלים, כלומר שבפעם הא', אי אפשר להשיג מוחין הללו, אלא על ידי נסיון (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ואין ע"ש) כמו אברהם שלא זכה בהם, אלא ע"י שבחנתיו בהנסיון של חטיפת שדה וכו', ואם אתה מוכן לבא בנסיון כמוהו, תוכל גם עתה לזכות בהם. וז"ש א"ל דוד אי הכי בחנני ה' ונסני וגו'. כלומר שאמר, כי גם הוא מוכן לכך כמו אברהם.

וז"ש, כיון דעבר האי מלה רבת שבע אדכר דוד וכו'. כי באמת היתה בת זוגו של דוד מיום שנברא העולם. (כנ"ל בהקדמת הזהר דף ק"ז אות קל"ב. ובנח דף קיא אות שי"ט) אלא דוד לא היה יכול להשפיע לבת שבע אותם המוחין, כמו אברהם שלא היה יכול לברר אותם. וכמו שבררו המצרים אותם בשביל אברהם. (כנ"ל דף מ"ח ד"ה ויש) ואברהם קבל אותם מהמצרים בדרך חטא ונסיון כנ"ל, כן אוריה החתי נשא את בת שבע תחילה, והוא השפיע לה אותם המוחין, ואח"כ קבל דוד את המוחין הללו באמצעות בת שבע על ידי חטא ונסיון. בדומה לאברהם. ואז זכה באלו המוחין דמגן כמו אברהם. אלא שגדמה לו תחילה שלא עמד בנסיון כראוי. משום שהרג לאוריה בחרב בני עמון. וע"כ אמר בחנת לבי וגו' אבל לבסוף מחל לו הקב"ה וזכה בהמוחין הללו. וז"ש ועם כד דא חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד, דהיינו שזכה בהמוחין דמגן, כמו אברהם. ובגין כך אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי, ואחר שזכה בהם אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי. כבודי ומרים ראשי ודאי דרגא דא יקרא דילי, דאנא מתעטרנא ביה. כבודי ומרים ראשי, פירושו, שאמר, מדרגה זו דמנו הוא כבודי ודאי, שאני מתעטר בה.
קכב) ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו וכו'

לו דוד, אם כן, בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון שעשה אותו מעשה דבת שבע. נזכר דוד מה שאמר לפני הקב"ה. אמר, בחנת לבי וגו'. אמר, אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה בחנת לבי בנסיון עם כת שבע. אני אמרתי צרפה כליותי, ואתה צרפתני בל תמצא. זמותי בל יעבר פי. מי יתן שאותו דבר שחשבתי לא היה עבר אל פי. ולא אמרתי אז בחנני ה' ונסני וגו'.

ביאור הרברים. כי סוד הכתוב ואתה ה' מגן בעדי. וכן אנכי מגן לך. טובב על המוחין הנ"ל. הנבררים על ידי המצרים. ומכונים מגן סב' טעמים. א) משום שאין מי ששיגם אלא בדרך מגן והצלה. כמו שפרעה הוכה להגן על שרה ולהוציאה משם. וכן להגן על ישראל ולהוציאם ממצרים ב) משום שהזוכה בהם אין לו עוד פחד משום דבר. ונבחנים ע"כ כמו שהם מגן בעדו. וזה אמרו אמר דוד, אע"ג דכל בני ערמא ייתון לאנחא בי קרבא, ואתה ה' מגן בעדי. דהיינו כמבואר שהזוכה בהם אינו מפחד עוד משום דבר.

וזה אמרו, מפני מה לא עבדי כי חתימה דברכה כמה דחממי באברהם. דכתיב אנכי מגן לך ואמרי מגן אברהם. כלומר שבקש על המוחין דמגן הנ"ל. כי בכל ברכה ממשיכים בה תחילה בחינת ו"ק ממדרגה המיוחדת לה. ובחתימת הברכה, ממשיכים הג"ר שבה. ובחתימה דמגן נמשכים בחינת הג"ר הגדולים, שהכלים נבררים ע"י המצרים. כנ"ל. ולפי שאברהם זכה בהם ע"כ כתוב בו אנכי מגן לך. וע"כ חותמים בו. מגן אברהם. ובקש דוד מהקב"ה שיזכהו ג"כ במוחין הגדולים הללו כמו לאברהם. וז"ש א"ל קב"ה לדוד אברהם, בכר בחנתיו וצרפתיו, וקאים קמא (דפרי' דף ס"ב ע"א)

לצדיקיא, דלא ישלטון ב בהו בני נשא, וקביה אגין על אברהם דלא ישלטון ביה ובאתתיה.

קכג) ת"ת, שכינתא לא אתעדי מינה דשרה, כל ההוא ד ליליא, אתא פרעה למקרב בהדה, אתא ומלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי, הוא מ מלקי, ואברהם הוה מתקיף ב במאריה, דהא שרה לא יכלין לשלטאה עליה, הה"ד וצדיקים ככפיר יבטח. והכא נסיונא י הוא, דלא י הרהר י אבתריה דקביה.

קכד) א"ר יצחק, ת"ת, טו דבגין כך לא טי פקיד קב"ה, דנחתא י למצרים, אלא הוא י עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא, דאמר ליה כן, ולבתר אצטער על אתתיה.

קכה) ר' יצחק פתח ואמר צדיק כתמר יפרח ב כארו בלבנון ישגא צדיק כתמר י יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר. מה תמר, כיון דגורין ליה לא סליק עד זמן סגיא, אוף הכי י צדיק, כיון דאתאביד מעלמא, לא סליק אחר ב תחותי עד זמן כל סגיא.

דרך אמת

מסורת הזהר

א) וצדיקים ככפיר יבטח: (משלי כ"ח) ח"א רבו. רל: ח"ב קמג. ז"ח כ"ד טב שו. ב) צדיק כתמר יפרח: (ההלים צ"ב) ח"א רכ. ח"ג טו. רצב. ת"ז בהקדמה צב: תק' ע' קלד. תק' ו' בהשמטות קמו.

חלוסי גרסאות א נ"א בהין. ב נ"א והקביה. ג נ"א מנה. ד נ"א לילה. ה נ"א למיקרב. ו נ"א מלאכא. ז נ"א דחות. ח נ"א הוה. ט נ"א מאלקי. י נ"א היה. יא נ"א במארי. יב נ"א הוה. יג נ"א הרהיר. יד נ"א אבתרי. טו נ"א בגין. טז נ"א מוסף פקיד ליה (אה"ל). יז נ"א אל מצרים. יח נ"א ליג עצמו. יט נ"א ליג יפרח. כ נ"א הצריך וליג הכי. כ"א פ סוף סגיא כארו בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

מאמר

הסו"ם

ויהי ככא אברם מצרימה

וכו': בוא וראה הקביה הוא מגן לצדיקים, שלא ישלטו בהם אנשים. והקביה הגן על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו. פירוש, כי כאן בסוד ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו, מסר לו גמר הכלים דמוחין דמגן הנ"ל. שזוהו כמו סו"ה ויקם פרעה לילה וגו' ויאמר קומו צאו מתוך עמי, וכן ויהי בשלח פרעה את העם. ואז נמשכו לאברהם המוחין דמגן באותם הכלים. וז"ש קב"ה איהו מגן לצדיקיא, וכו' דלא ישלטון ביה ובאתתיה. כלומר, כי עתה זכה במוחין דמגן. שהזוכה בהם אינו מפחד עוד משום איש. (כנ"ל דף נ' ד"ה ביאור ע"ש).

קכג) ת"ת שכינתא וכו': בוא וראה, השכינה, לא היתה מסתלקת משרה כל אותה הלילה. בא פרעה לקרב אליה, בא המלאך זהכה אותו. בכל עת שאמדה שרה הך, הוא הכה. ואברהם היה מפציר בתפלה ברבונן. על שרה, שלא יוכלו לשלוט עליה. וז"ש וצדיקים

(דטויי דף פ"ב ע"א)

קכו) כתמר יפרח, מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא. אוף
 6 הכי צדיק, לא סליק אלא דכר ונוקבא, י דכר צדיק, ונוקבא צדקה, כגוונא
 דאברהם ושרה.

קכז) כארו בלבנון ישגא. מה ארו בלבנון עלא על כלא, וכלא יתבי
 תחותי, אוף י הכי צדיק, י הוא עלאה על כלא, וכלא יתבי תחותי. ועלמא
 לא קיימא אלא על צדיק חד, דכתיב * וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא,
 6 ובגיניה אסתמיך, ועליה אשתיל.

קכח) ר' יהודה אמר, והא י תנינן, דעל שבעה סמכין י עלמא קיימא,
 דכתיב 2 חצבה עמודיה שבעה. א"ל ר' יוסי, הכי הוא ודאי, אבל 3 כלהו
 אחרנין 6 בשביעאה * קיימי, דאיהו סמכא דעלמא ואיהו צדיק. ודא י אשקי
 ורוי עלמא 6 וזן כלא. ועליה כתיב 2 אמרו צדיק כי טוב י כי פרי מעלליהם
 יאכלו. וכתיב י טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו.

קכט) אמר ר' יצחק, הא כתיב 2 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. דא
 י הוא סמכא דעלמא קאים עליה, ואיהו אשקי י לגנתא, וגנתא אשתקי מניה,

מסורת הזהר

א) וצדיק יסוד עולם: לעיל בראשית א' דף רס"ז ציון ג' וש"נ. ב) חצבה עמודיה שבעה: ח"א
 קפ"ו. רלא. ח"ב רע"ו ז"ח ג' טא שא. ויצא כז טא שטו. תשא מ"ד טג שכא. רות עו טב שכה. ג) אמרו
 צדיק כי טוב: לעיל בראשית א' דף רס"ז ציון א' וש"נ. ד) טוב ה' לכל: לעיל ב"א דף רס"ז
 ציון ב' וש"נ. ה) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף ר"א ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות 6 ג"א ח"ג. ז ג"א ל"ג מן דבר עד כארז. נ ג"א ל"ג הכי. ד ג"א איהו. ה ג"א וביה. י ג"א
 חנן. ז ג"א קיימא עלמא. ח ג"א מוסיף הכא כלהו. ט ג"א בשבעה. י ג"א מוסיף אשקי לעלמא.
 יא ג"א מן. יב ג"א ל"ג כי פרי מעלליהם יאכלו. יג ג"א האי. יד ג"א מוסיף לגנתא דעון.

מז מ' הסולם ויהי כבא אברם מצרימה

שהיא הנוקבא. ובשכילו הוא נסמך. ועליו הוא
 נשתל. כלומר שמשפיע לה מג' קוין שלו.
 קאים ה"ס קו ימין. אסתמיך ה"ס קו שמאל.
 אשתיל ה"ס קו אמצעי.

קכח) ר' יהודה אמר וכו' ר"א, והרי למדנו,
 שעל שבעה עמודים העולם עומד.
 שהם: חג"ת נהי"מ, ולא על צדיק אחד בלבדו. כמ"ש
 ר' יצחק. א"ל ר' יוסי, כן הוא ודאי, אבל כל
 עמודים האחרים עומדים בכח עמוד השביעי
 שהוא הסומך של העולם, והוא הנקרא צדיק.
 דהיינו יסוד דו"א, והוא משקה ומרוה את העולם
 שהיא הנוקבא. וזן כל העולמות. ועליו כתוב
 אמרו צדיק וגו'. וכתוב טוב ה' וגו'. פירוש,
 בעת שיסוד דו"א נוסע מהבינה, כנ"ל בדבור
 הסמוך, נבחן היסוד לשביעי, כלומר לשביעי
 מבינה. וז"ש כלהו אחרנין בשביעאה קיימי.
 דהיינו בהיסוד שהוא ספירה שביעית מהבינה.
 ועליו לבדו העולם עומד כדברי ר' יצחק.

קכט) אמר ר' יצחק וכו': אד"ה, הרי כתוב
 ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן.

שהוא

קכו) כתמר יפרח וכו': הוא להורות, מה
 תמר אינו עולה אלא זכר ונקבה,

אף הצדיק כן. שאינו עולה אלא זכר ונקבה.
 הזכר הוא צדיק והנקבה היא צדקה, כמו
 אברהם ושרה. וע"כ אינו נשלם אלא בע' שנה
 שלמים כנ"ל. כארו בלבנון ישגא. מה ארו
 בלבנון הוא עליון על כל האילנות, אף הצדיק,
 הוא עליון על כל, והכל יושבים תחתיו. כלומר
 שמתקיימים בזכותו. פירוש כי הצדיק, שה"ס יסוד
 דו"א שורשו הוא בבינה, שהוא נכלל שם בסוד קו
 המכריע בין ב' הקוין ימין ושמאל אשר שם.
 (כנ"ל ב"א דף נ"ג ר"ה יסודא) וע"כ הוא
 נבחן לעליון על כל ז"ס חג"ת נהי"מ. וכן
 וכלא יתבי תחותי, כי הוא הממשיך המוחין
 מבינה ומשפיע אותם להנוקבא, וממנה לכל
 העולמות. וז"ש ועלמא לא קיימא אלא על
 צדיק חד, והעולם, שה"ס הנוקבא, אינה
 עומדת אלא על צדיק אחד, כמו שכתוב, וצדיק
 יסוד עולם. ועליה קאים עלמא, ובגיניה
 אסתמיך, ועליה אשתיל. ועליו עומד העולם
 (דמויי דף סיב ע"א * ס"ב ע"ב)

ומניה ^ה עבידא פירין. וכלהו פירין פרחין בעלמא, ואינון קיומא דעלמא, קיומא דאורייתא, ומאן נינהו. נשמתהון ^י דצדיקיא, דאינון פרי עובדוי דקב"ה.

ק) ובגין כך בכל ליליא וליליא, נשמתהון דצדיקיא סלקן, * וכד ^י אתפלג ליליא, קב"ה ^י אתי ^ה לגנתא דעדן לאשתעשעא ^י בהו. במאן. א"ר יוסי בכלהו. ^י בין אינון ^ה דמדוריהון בההוא עלמא, בין אינון דיתבי במדוריהון בהאי עלמא, בכלהו ^ה משתעשע ^י בהו קב"ה, בפלגות ליליא.

קלא) ת"ח, עלמא דלעילא, אצטריך לאתערותא דעלמא ^ה תתאה, וכד נשמתהון דצדיקיא נפקי מהאי עלמא, וסלקי לעילא, כלהו ^י מתלבשי בנהורא דלעילא, בדיוקנא יקר, ובהו קב"ה משתעשע. ותאיב לון, ^י דאנהו ^י פרי עובדוי. וע"ד אקרון ישראל, דאית לון נשמתין קדישין, בנין לקב"ה, כד"א ^י בנים אתם לה' אלקיכם. בנים ודאי, איבא דעובדוי.

מסורת הזהר

א) אתפלג ליליא: לעיל בהקדמת הזהר דף ק"ט ציון א' וש"נ. ב) בנים אתם לה': ח"א ריד: רמה: ח"ב כ. כב. פז: טז: צ. צר: צח. קכה. ח"ג ז. כד: לד. מב: פא. קיא: קכג: קנט: רכה. רלה. רמג. רעג: רעז: רעה: רפו: רצה. ת"ז בהקדמה ד: ה. ט. תכ"ב סח. תק"ח צ"ד טא שכא. ק"ו טד שמח. קי"ז טא שלה. ק"כ טג שיט.

חלופי גרסאות א) נ"א עבדי. ב) נ"א דצדיקין. ג) נ"א אתפליג. ד) נ"א מוסיף אחי עם צדיקיא. ה) נ"א לניצ. ו) נ"א מוסיף בהו כחדא. ז) נ"א באינון ול"ב בין. ח) נ"א דמדוריהו. ונ"א מוסיף דיתבי במדוריהון. ט) נ"א אשתעשע. י) נ"א ל"ג בהו. יא) נ"א דלתא. יב) נ"א ליג מתלבשי. יג) נ"א דאינהו. ונ"א דאינון. יד) נ"א פירי. (אה"ל).

מאמר הסולם הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא

עולם העליון, נצרך להתעוררות מעולם התחתון. וכאשר נשמות הצדיקים יוצאות מעולם הזה, ועולות למעלה לגן עדן. מתלבשות כולן באור העליון בצורה יקרה. ובהן הקב"ה משתעשע ומשתוקק אליהן. כי הן פרי מעשיו. ועל כן נקראים ישראל בנים להקב"ה, משום שיש להם נשמות קדושות, כמו שאתה אומר, בנים אתם לה' א ק: ט, כי הנשמות הן בנים ודאי, פרי מעשיו של הקב"ה.

פירוש. עולם העליון, היינו הנוקבא. הנקראת לילה, אשר שלמותה מצד קו השמאל, נגלית מחצות לילה ואילך שה"ס מחזה ולמטה של הנוקבא. בסו"ה ותקם בעוד לילה. אמנם להיות הארת השמאל בחינת חכמה בלי חסדים, הוא עוד לילה. כי אור החכמה אינו יכול להאיר בלי לבוש של חסדים. וז"ש. עלמא דלעילא אצטריך לאתערותא דעלמא תתאה, שעולם העליון שהיא הנוקבא, שהוא בבחינת חכמה בלי חסדים ואינו יכול להאיר הוא נצרך להתעוררות, דהיינו להעלאת מ"ן מעולם התחתון. דהיינו מעולם הזה. מהנשמות, שיעלו מ"ן אליה, שעל מ"ן הללו יוצאת קומת חסדים, ומגלה את קו האמצעי, שה"ס הקב"ה

המכריע

הוא יסוד דו"א היוצא מבינה שחורה לחכמה. הנקראת ערן. וזה הוא העמוד שהעולם עומד עליו, והוא המשקה להגן, שהיא הנוקבא, והגן מושקה ממנו, ועושה ממנו פירות, שהם נשמות בני אדם. וכל הפירות סודחים בעולם, שהיא הנוקבא, והן קיום העולם וקיום התורה. ושואל, מי המה פירות האלו. ואומר, הם נשמות הצדיקים, שהן פרי מעשיו של הקב"ה.

מאמר הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא. קל) ובגין כך בכל ליליא וכו': ומשום זה, משום שהנשמות הן תולדות הקב"ה, בכל לילה ולילה עולות נשמות הצדיקים לגן עדן, וכשנחלק הלילה הקב"ה בא לגן עדן להשתעשע בהן. ושואל, במי. במי הוא בא להשתעשע, אם בנשמות החיים אם בנשמות הנפטרים. אמר רבי יוסי בכולן, הן באלו שמשכנן בעולם האמת, הן באלו שמשכנן בעולם הזה, בכולן, הקב"ה משתעשע בהם בחצות לילה בגן עדן פירוש. לא לבד נשמות הנפטרים עולות בכל לילה למ"ן, אלא אפילו נשמות החיים עולות ג"כ למ"ן ולשעשועים בכל לילה. כמו שמבאר לפנינו להלן.

קלא) ת"ח עלמא דלעילא וכו': בוא וראה,

(דפו"י דף פ"ב ע"ב)

קלב) אמר ר' ייסא, ואפילו אינון דבהאי עלמא. האיך א"ל, בגין דבפלגות ליליא, כל אינון זכאי קשוט, כלהו דמתערי ס למקרי באורייתא, ולמשמע תושבחן דאורייתא, והא אתמר, דקב"ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא ו דעדן, כלהו צייתין לקליהון, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא, דכתיב * יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

קלג) ועל דא תושבחן דסלקין בליליא קמיה, דא תושבחתא שלימ. ת"ח בשעתא דישראל, הוו סגירין בבתיהון, כד קטל קב"ה ס בכוריהון דמצראי, הוו אמרי הלילא ס ותשבחן קמיה.

קלד) ת"ח י דוד מלכא, הוה קם בפלגות ליליא, דאי יא תימא י דהוה יתיב או שכיב בערסיה, והוה אמר שירין י ותושבחן, לא, אלא כמה דכתיב

מסורת הוהר

(א) יומם יצוה ה' חסדו: (ההלים מ"ב) ח"א צב. קלג. קעה. קצד: ח"ב יח: כא. מו. נא: קמט. ח"ג יד. לא. סה. קנ. קכא: קנ. קצא: רעה: ת"ז בהק' ב. תק' י"ח לו. תק' ע' קכ: ז"ח בראשית י"ח ט"א ש"ז יחרו לה טא שלה.

חלופי גרסאות א ג"א ר' ייסא אמר, כ ג"א דארעא. ול"ג דבהאי עלמא. ג ג"א די בפלגות. ד ג"א אתערי. ס ג"א למלעי. ו ג"א ל"ג דעדן. ז ג"א אינון תושבחן שלימין. ח ג"א בכרי מצרים. ט ג"א תושבחן. י ג"א דוד. יא ג"א תמצא (ד"א). יב ג"א הוה. יג ג"א חתיב חצות. (אה"ל).

הקב"ה משתעשע בנשמחון דצדיקיא

הסולם

מאמר

שבחצות לילה, כל אלו צדיקי אמת מתעוררים כולם לקרות בתורה ולהשמיע תשבחות של התורה. ולמדנו, שהקב"ה וכל אלו הצדיקים שבתך גן העדן, כולם מקשיבים לקולותיהם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום. כלומר ש"י המ"ן שהם מעלים על ידי התורה ותשבחות, נמשך קו האמצעי אל הנוקבא, שה"ס אור החסדים, כנ"ל בסמוך. ולפי שהם גרמו לאור הזה, זוכים בו גם הם. וז"ש וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא. דהיינו אותו חשיעור שגרמו להנוקבא. וזו"ס יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. שבשביל השירה שבלילה זוכים לחסדו ביום.

קלג) ועל דא תושבחן וכו': ועל כן, התשבחות העולות לפני הקב"ה בלילה, הן תשבחות שלמות. בוא וראה בשעה שישראל היו סגורים בבתיהם, כשהקב"ה הרג את בכורי מצרים, היו אומרים לפני הקב"ה הלל ותשבחות.

קלד) ת"ח דוד מלכא וכו': בוא וראה, דוד המלך היה קם בחצות לילה. ואם תאמר שהיה יושב או שוכב במטה, ואומד שירות ותשבחות. לא, אלא כמ"ש, חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי, בעמידה, היה עוסק בשירות ותשבחות של התורה, פירוש, מוחין דנה"י באור הנפש, מכונים שכיבה, שאין להשוכב

המכריע ומלביש החכמה באור החסדים. (כנ"ל דף ג' ד"ה ת"ח ע"ש). וז"ש, וכד נשמחון דצדיקיא נפקי טהאי עלמא וסלקי לעילא, כשהנשמות יוצאות מעוה"ז ועולות למעלה להנוקבא, הן מעלות מ"ן ומגלים בה את קו האמצעי, שה"ס הקב"ה, המכריע ומלביש החכמה בחסדים, שלבוש הזה דחסדים מכונה לבוש יקר, (כנ"ל בהק' הוהר דף י"ז ד"ה אתלבש ע"ש). וז"ש כלהו מתלבשי בנהורא דלעילא בדיוקנא יקר, כי שיעור האור שהתחתון גרם בעליון, זוכה בו גם התחתון, וע"כ כיון שהנשמות גרמו לבוש יקר דחסדים להנוקבא, זוכות בו גם הן, ומתלבשות בדיוקנא יקר הוה. וז"ש וברו הקב"ה משתעשע וחאיב לון כי הקב"ה ה"ס קו אמצעי, שעל ידי העלאת מ"ן של הנשמות הוא בא להנוקבא, שה"ס גן עדן, ומשלים אותה בקו האמצעי, כנ"ל. וע"כ משתעשע עם הנשמות ההם, ומשחוקק אליהם. דאינון פרי עובדיו, שהן תולדות הקב"ה. (כנ"ל דף ט' אות י"ג). וע"כ נקראים ישראל בנים כמ"ש בנים אתם לה' אלקיכם.

קלב) אמר ר' ייסא וכו': אר"י ואפילו באלו הנשמות שבעוה"ז אתה אומר הוא משתעשע, איך הוא זה. אמר לו, משום, (דפו"י דף ס"ב ע"ב)

א חצות לילה אקום להודות לך. אקום: ודאי בעמידה, לאתעסקא בשירין ותושבחן דאורייתא.

קלה) ב ובגין כך, דוד מלכא, י חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא, י איהו מלכא. דהא תנן מלכא משיחא, אי מן חייא הוא, דוד שמייה, ואי מן י מתייא הוא, דוד שמייה, ו איהו הוה י אתער בצפרא עד לא ייתי דכתיב י עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

קלו) ת"ח. כל ההוא לילא, דשרה הות לגביה דפרעה, אתו מלאכי עלאי, לזמרא ליה לקביה, בשירין ותושבחן, א"ל קב"ה, כלכו זילו י ועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעבד י לבתר. מה י כתיב וינגע ה' את י פרעה נגעים גדולים וגו'.

קלו) ת"ח, מה כתיב, י ויקרא פרעה י לאברם וגו'. מנא י הוה ידע, דהא לא כתיב הכא, כמה דאתמר באבימלך, דכתיב, י ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא וגו'. והכא לא א"ל מדי.

מסורת הזהר

א) חצות לילה אקום: (תהלים קי"ט) ח"א צב: ח"ב כו. ח"ג ריג: רכב: ז"ח בראשית י"ח טא שיד. תשא מ"ה סד שיד. אחרי מ"ז טג שכב. ב) עורה כבודי עורה: (תהלים נ"ז) ח"ב כו. ז"ח י"ג טג שכו ג) וינגע ה' את פרעה: (בראשית יב) ח"א סכ. קיג: ח"ג נב: רו: תק"ח קי"ח טג שא. שכג. ד) ויקרא פרעה לאברם: (בראשית י"ב). ה) ועתה השב אשת האיש: (בראשית ב') ח"א קיב: קיג:

חלוסי גרסאות א נ"א בגין. ב נ"א ל"ג חי. ג נ"א מוסיף דוד איהו (אה"ל). ד נ"א מיתיא. ונ"א מיתיא. ה נ"א ודוד (אה"ל). ו נ"א מתער צפרא. ז נ"א עבירו. ח נ"א לאתר דא. ונ"א לבתר דא. ט נ"א פרעה וגו' נגעים גדולים על דבר שרי אשת אברם. והרמ"ק מוסיף ואח ביתו כמה דאתקן אתמתי זקני ליה שמשא דרסא בגין דלא יקרב בהרה דשרה. ואה"ל כתב נגעים גדולים וגו' במין ראתן אתמתי דקסי ליה שמושא דרסא בגין דלא יקרב בהרה דשרה. י נ"א מוסיף לאברם ויאמר. יא נ"א ל"ג הוה.

מאמד הסולם הקכ"ה משתעשע בנשמחון דצוריקא

להשוכב שום קומה. מוחין דויק מכוניס ישיבה, כי היושב, נמצאים נה"י שלו מקיפלים תחתיו. והוא חסר אז נה"י דכלים וגו' דאורות. מוחין דג"ר מכוניס עמידה, כי אז כל ג' חלקי קומת האדם זקופים שהם: ראש, תוך, וסוף. וז"ש דאי תימא דהוה יתיב, דהיינו ששיבח להקב"ה במוחין דויק הנכחנים לשיבה. או שכיב בערסיה, או ששיבח במיחין דנה"י הנבחנים לשיבה, אלא כמה דכתיב וכו', אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין וכו'. דהיינו במוחין דג"ר הנבחנים לעמידה. ובמוחין האלו היה עוסק בשירות ותשבחות לסני הקב"ה, ששיעור קומתו גדלה בכל הגדלות. קלה) ובגין כך דוד מלכא וכו': ומשום זה

מאמר וינגע ה' את פרעה קלו) ת"ח כל ההוא ליליא וכו': בוא וראה, כל אותו הלילה, ששרה היתה אצל פרעה, באו מלאכים העליונים לזמר לפני הקב"ה בשירות ותשבחות. אמר להם הקב"ה: לכו כלכם ונגעו נגעים גדולים במצרים, לרשימה וסימן. למה שאני עהיר לעשות לאחר כך. מה כתוב: וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים וגו'.

קלו) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, ויקרא פרעה לאברם. ושואל מאין ידע ששרה אשת אברם היא, שהרי לא כתוב כאן כמו שנאמר באבימלך, שכתוב, ועתה השב אשת

משום שעסק בשירות ותשבחות במוחין דג"ר שה"ס עמידה, וה"ס אור החיה, דוד המלך חי לעולם, ואפילו בימות המלך המשיח, הוא המלך. כי למדנו, אשר מלך המשיח, אם הו' (דעו"י דף סיב ע"ב)

קלח) אמר רבי יצחק, הא כתיב * על דבר שרי אשת אברם. דהכי הו
 אמרי ל' ליה, על דבר שרי אשת אברם. דהא לא הוה ממליץ עמיה, כמה
 י דממליץ י באכימלך, אלא י במלה דא אתמר, ולא יתיר, מכתשא דא, על
 דבר שרי אשת אברם איהי, ולא י הוה י מליץ י עמיה, כדין י ידע דהא
 אתתיה דאברהם איהי, מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו'.

קלט) י ויצו עליו פרעה אנשים. למה, בגין, דלא יקרב בר נש בהו,
 לאבאשא לון. וישלחו אותו. לוייה עבדו ליה, בכל ארעא דמצרים. א"ל י קב"ה
 י הכי אנת זמין למעבד לבנוי, את תוויף לון מארעך, דכתיב, י ויהי בשלח
 פרעה את העם. דאזויף לון מכל ארעיה.

קמ) א"ר אבא, כל כך למה אודמן ליה לאברהם, ולמאי אצטריך. אלא,
 בגין לגדלא שמיה דאברהם ושרה בעלמא, * דאפילו במצרים, דאינון חרשי
 עלמא, ולא הוה י יכיל בר נש, י לאשתזיב מנייהו, אתגדל אברהם, י ואסתליק
 לעילא, הה"ד י ויעל אברם ממצרים, לאן אתר, הנגבה. י

קמא) אמר רבי שמעון, תא חזי, כלא רזא דחכמתא איהו, י וקא רמו
 הכא בחכמתא. ודרגין דלתתא, דקא נחית אברהם י לעומקייא דלהון, וידע
 לון, ולא אתדבק בהו, ותב י לקמי מריה.

מסורת הזהר

א) על דבר שרי י לעיל דף נ"ה ציון ג' וש"נ. ב) ויצו עליו פרעה: לעיל דף נ' ציון א' וש"נ
 ג) ויהי בשלח פרעה: (שמות י"ג) ח"ב מד. מה: ד) ויעל אברם ממצרים: (בראשית י"ג)
 ח"א פג: קכב: קמ: קמו:

חלופי גרסאות ל' גיא ליג ליה. כ גיא דמלי. ג מוסיף באכימלך דכתיב (ד"ז). ד גיא ליג במלה.
 וגי' מלה. ה גיא ליג הוה. ו גיא מלה. וגי' מתמלל, וגי' ממלל (אה"ל). ז גיא מוסיף דא
 עמיה. ח גיא מוסיף ידע הוא. ט גיא מוסיף קב"ה לפרעה פרעה. י גיא מוסיף הכי הוא. יא גיא ליג יכיל.
 יכ גיא דאשתזיב. יג גיא אסתלק. יד גיא מוסיף ומאי [גיא וטעם] הוא ואשתו וכל אשר לו אלא לאורעא דלא גול'
 [מניה] מדעם מאינון מתנן דיהבו ליה בריל שרה דחאה למלאכ. כו גיא דקא. כז גיא לעומקא. כח גיא לקמיה. כט גיא
 לקיומיה וליג מריה.

מאמר

הסוכרם

ויננע ה' את פרעה

קמ) א"ר אבא וכו': אר"א למה נודמן לו
 לאברהם כל כך, ולמה נצרך כל זה.
 ואומר, אלא שהוא כדי להגדיל שמו של
 אברהם ושרה בעולם, שאפילו במצרים, שהמה
 מכשפי העולם שאיש לא יכול להציל עצמו
 מהם, גם שם נתגדל אברהם ונתעלה למעלה.
 וזהו שכתוב ויעל אברם ממצרים, לאיזה
 מקום, הנגבה, דהיינו למדרגתו שהיה בה
 בתחילה.

קמא) אמר ר' שמעון ת"ח וכו': אר"ש בוא
 וראה, הכל סוד החכמה הוא. והכתוב
 מרמו כאן בבחינת החכמה ומדרגות שלמטה,
 דהיינו מדרגות הכזרים שממשיכים החכמה מלמעלה
 למטה. (כנ"ל דף מ"ה ר"ה ויש) אשר אברהם
 ירד לעמקות שלהם, וידע אותן. ולא נתדבק
 בהם, אלא חזר אל רבונו.

אשת האיש וגו', וכאן לא אמר הקב"ה לפרעה
 כלום. אמר רבי יצחק, הרי כתוב, על דבר
 שרי אשת אברם, כי כן היו המלאכים אומרים.
 על דבר שרי אשת אברם, כי לא דבר עמו
 הקב"ה כמו שדבר עם אבימלך, אלא מלות אלו
 נאמרו לו ולא יוחר: ננע זה על דבר שרי
 אשת אברם. וגם זה לא דבר עמו הקב"ה
 אלא המלאכים המכים אמרו זה, אז ידע כי היא
 אשת אברם. מיד ויקרא פרעה לאברם וגו'.

קלט) ויצו עליו פרעה אנשים וכו': ושואל.
 למה עשה זה. ואומר כדי שלא יקרב
 אדם להרע להם. וישלחו אותם. לוייה עשו לו,
 דהיינו שליוו אותם, בכל ארץ מצרים אמר לו
 הקב"ה, לפרעה, כן אתה עתיד לעשות לבניו,
 אתה תלוה אותם מארצך, שכחוב, ויהי בשלח
 פרעה את העם: שליוה אותם מכל ארצו.

(דפווי דף ט"ב ע"ב * דף פ"ג ע"א)

קמב) ולא ב' אתפתא בהו. כאדם, דכד מטא להווא דרגא, ב' אתפתא
 בנחש, וגרים מותא לעלמא. ולא י' אתפתא כנח, דכד ז' נחת ומטא להווא
 דרגא, מה כתיב, * וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. ה' ב' אהלה כתיב
 בה"א.

קמג) אבל ו באברהם מה כתיב, ויעל אברם ממצרים. ז' דסליק ולא נחית,
 ותב לאתריה, לדרגא עלאה, דאתדבק ביה בקדמיתא. ועובדא ב' דא הוה, בגין,
 לאחזאה חכמתא, דאתקיים בקיומא שלים, כדקא חזי ליה, ולא פ' אתפתא, וקם
 י' בקיומא, ותב לאתריה. הנגבה: דא דרום, דרגא עלאה, ב' דאתאחיד ב' ביה
 בקדמיתא, דכתיב ז' הלוך ונסוע הנגבה. אוף הכא י' הנגבה, אתר דאתדבק ביה
 בקדמיתא.

קמד) ת"ת, רזא דמלה, אי אברם לא ייחות למצרים, ולא יצטרף תמן
 בקדמיתא. לא י' יהא חולק עדביה טו בקב"ה. טו כגוונא דא לבנוי, כד בעא
 קב"ה למעבד י' ליה עמא חדא, עמא שלים, ולקרבא לון לגביה, אי לא נחתו
 בקדמיתא למצרים, ולא י' יצטרפון תמן, לא הוו עמא יחידא דיליה.
 קמה) כגוונא דא, אי לא אתייהיבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא,
 וישלוט בה, לא י' הות ארעא חולקיה ועדביה, דקב"ה. וכלא רזא כ' חדא.
 קמו) ר"ש הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' אלעזר בריה, ורבי אבא

מסורת הזהר

א) וישת מן היין וישכר: לעיל נח דף ק"י ציון א' וש"נ. ב) אהלה כתיב בה': ח"א עג. ט. פד.
 ג) הלוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות ה' נ"א אחפתה. ז' נ"א אחפתה. ד' נ"א נחית. ט' נ"א ליג אהלה כתיב. ו' נ"א
 אברהם. ז' נ"א סק. ה' נ"א ליג רא. ט' נ"א אחפתה. י' נ"א בקיופיה. י"א נ"א דאתאחרי. י"ב נ"א
 מוסיף ביה באברהם, י"ג נ"א ליג הנגבה. י"ד נ"א הוה. טו נ"א דקביה. טז נ"א ליג כגוונא רא לבנוי (אהיל). יז נ"א
 לון. ונ"א להו. יח נ"א יצטרפו. יט נ"א חתה. כ' נ"א מוסיף חדא ועקרא חדא. ונ"א ועקרא דרזא ריש הוה (אהיל).

מאמר	הסולם	ויננע ה' את פרעה
------	-------	------------------

קמב) ולא אתפתא בהו וכי: ולא נתפתה
 מהם, כמו אדם, כאשר הגיע לאותה
 מדרגה, נתפתה על ידי הנחש, וגרם מות לכל
 העולם. ולא נתפתה כנח, כאשר ירד לאותה
 המדרגה, מה כתוב, וישת מן היין וישכר ויתגל
 בתוך אהלה, אהלה כתיב בה' שה"ס אשה זרה,
 (כנ"ל בפרשת נח דף ק"ח אות ש"ת ע"ש).

קמג) אבל באברהם מה כתיב וכי: אבל
 באברהם מה כתיב בו, ויעל אברם
 ממצרים, שעלה ולא ירד, וחזר למקומו, למדרגה
 העליונה, שנתדבק בה בתחילה, ומעשה זו
 חיתה כדי להורות חכמה, שנתקיים בקיום שלם
 כראוי לו, ולא נתפתה אחר המצרים, ועמד
 בקיומו וחזר למקומו, הנגבה, זהו רוח דרום,
 חסד דז"א, הוא מדרגה העליונה שאחז בה בתחילה,
 שכתוב הלוך ונסוע הנגבה, אף עתה הנגבה,
 דהיינו המקום שנתדבק בו בתחילה.

קמד) ת"ת רזא דמלה וכי: בוא וראה סוד
 הדבר, אם לא ירד אברם למצרים,
 ולא נצרף שם בתחילה, לא היה חלק גורלו
 בהקב"ה. כעין זה איה לבנוי, כאשר רצה
 הקב"ה לעשותם עם אחד, עם שלם, ולקרבם
 אליו, אם לא ירדו מתחילה למצרים, ולא
 נצרפו שם, לא היו עם אחד שלו. כעין זה, אם
 לא ניתנה ארץ הקדש מתחילה לכנען, והיו
 מושלים בה, לא היתה הארץ חלקו וגורלו של
 הקב"ה והכל סוד אחד. וכבר נתבאר כל זה. (ענין
 אברהם ומצרים נתבאר לעיל דף מ"ח ד"ה ואין
 ע"ש. ודיני ישראל ומצרים נתבאר לעיל דף
 מ"ה ע"ה ב' וג') ע"ש. וענין כנען וארץ הקדש
 נתבאר לעיל פרשת נח דף קי"ב ד"ה והסוד
 הוא ע"ש.

מאמר, נסשי אויתך בלילה
 קמו) ר"ש הוה אזיל וכי: ר' שמעון היה הולך
 בדרך

(דפו"י סי' ע"א)

א ורבי יהודה. עד דהוו אזלי, אר"ש, תוהנא, י היך בני עלמא לא י משגיחין, למנדע מלי דאורייתא, ועל מה קיימי. פתח ואמר, * נפשי אויחך בלילה אף רוחי בקרבי י אשחרך. האי קרא אוקמוה, ואוקימנא ליה, אבל ת"ח, נפשא דב"נ, י כד סליק ו לערסיה, נפקת מניה, וסלקא לעילא. ואי תימא, דכלהו י סלקאן. לאו כל חד י וחד י חמי אפי מלכא, אלא י נפשא י סלקא, ולא אשתאר י בה בהדי גופא, בר (ב) חד י רשימו (ג) י דקסטא דחיותא דלבא.

קמו) ונפשא אזלא ובעיא לסלקא. וכמה דרגין לדרגין לסלקא, שטאת, טו והיא טו אתערעת, בהני (ג) קומרין י טהירין י דמסאבותא, אי היא י דכיותא, דלא י אסתאבת ביממא, סלקא לעילא. ואי לאו כה דכיותא, אסתאבת בינייהו, ואתדבקת בהו, ולא י סלקא יתיר.

קמח) ותמן, מודעי לה מלין, כ וואיהו יד אתדבקת מאינון מלין, דזמן קריב. ולזמנין (ד) כה דחייכין בה, ומודעין לה מלין כדיבין. וכדין אזלא י כהאי גוונא כל ליליא, עד כ דיתער בינ, כ ואתאבת לאתרה. כט זכאין אינון צדיקיא, דגלי לון קב"ה, רזין דיליה בחלמא, בגין דיסתמרון מן דינא. ווי לאינון חייבי עלמא, ל דמסאבין גרמייהו, ונפשייהו.

מסורת הזהר

(א) נפשי אויחך כלילה: (ישעיה כ"ה). (ב) כד סליק לערסיה: ח"א יוד: רמב: ח"ב ל. קצה: ח"ג כג: נב: סז. קז: קיג: קיט. קנו: רס. ז"ח י"ג טב שלב. לוחה השמה ומודיעים לה דברים כזכיס.

דרך אמת

(ח) נשאר חללו בעת שינתו רשימה מקום הכלי שחוט הכל והשט בו חזיר, (ג) מדה וכלי, (ג) כמות חילונות שהם מנכה וקליפה לטהירין שהם האורות עליונות ומלת קומרין ט" כסויים שהם מנכסים האורות בעת חגבורתם כמ"ט סכתה בעק. (ד) שהם משחקים עם

חלופי גרסאות א ג"א מוסיף ורבי יהודה ורבי יצחק. וגי' ור' יצחק ור' יהודה. ב ג"א איך. ג ג"א משגיחין. ד ג"א אשחרך וגר'. ס ג"א מוסיף כד איהו. ז ג"א ערסיה. ח ג"א סלקן וג"א סלקין. ט ג"א יסג וחד. ק ג"א זכי למחמי. י ג"א נפשה. יא ג"א נפקת וג"א סלקת. יב ג"א ביה. יג ג"א נשימו. יד ג"א דקסטו טו ג"א והאי. טז ג"א אערעת. יז ג"א מוסיף טהירין שטר [ג"א דסטר] רוח. יח ג"א מסאבותא. יט ג"א דכיות. כ ג"א מסתאבת. כא ג"א מוסיף היא דכיות. כב ג"א סלקת. כג ג"א ל"ג ואיהו. כד ג"א ואתדבקת. כה ג"א אדבקת כט ג"א דחייבין. לו ג"א בהאי. לז ג"א ואתער. לח ג"א ותבת. כט ג"א ל"ג מן זכאין עד ווי. (ל) ג"א דמסאבי.

נפשי אויחך כלילה

הסולם

מאמר

מדרגות על מדרגות הם, לעלות היא משוטטת ופוגשת בקליפות של אורות הטומאה. אם היא טהורה, שלא נטמאת עם הגוף ביום, היא עולית למעלה. ואם אינה טהורה, היא נטמאת בין הקליפות הללו ומתדבקת בהן. ולא תעלה עוד קמח) ותמן מודעי וכו': ושם, בין הקליפות, מודיעים לה דברים מאלו דברים העתידים לבא בזמן קרוב, והנפש מתדבקת בהם. ולפעמים, שמצחקים בה, ומודיעים לה דברי שקר. וכך הולכת באותו אופן כל הלילה עד שיעור האדם משנתו. ואז חוזרת הנפש למקומה, להגוף.

זכאין אינון: אשריהם הצדיקים, שהקב"ה מגלה להם בחלום את הסודות שלו, כדי שישמרו עצמם מן הדין. ווי לאותם הרשעים המטמאים עצמם ונפשם.

בדרך, והיה עמו ר' אלעזר בנו, ורבי אבא, ורבי יהודה, בעוד שהיו הולכים. אמר ר' שמעון, תמיהני איך בני העולם אינם מסתכלים להבין דברי תורה. ולדעת על מה הם עומדים בעולם. פתח ואמר, נפשי אויחך כלילה וגו', מקרא זה בארוהו וגם אנו בארנו אותו. אבל בוא וראת. נפש האדם, בעת שעולה לישן על מטתו, יוצאת ממנו ועולה למעלה. ואם תאמר שכולם עולים והיינו שגם שאר המדרגות: רוח ונשמה עולים עמה למעלה, אינו כן, כי לאו כל אחד ואחד רואה סני המלך, אלא הנפש עולה, אל המלך, (וטעם הדבר הוא להלן דף ג"ט ד"ה ת"ח) ולא נשאר אז עם הגוף, רק רשימה אחת שהיא מדת החיים של הלב.

קמו) ונפשא אזלא וכו': והנפש הולכת, מן הגוף, ומבקשת לעלות. וכמה

גרסויי דף ס"ג ע"א

קמט) ת"ח, אינון דלא אסתאבו, כד ב סלקי בערסייהו, ג נפשא ג סלקא
 וועאלת בין כל הני ה דרגין בקדמיתא, וסלקא ו ולא אתדבקת בהו. ו לבתר
 אזלא ושטאת, ה וסלקא כפום פ אורחה.
 קנ) ההיא נפשא ו דזכת לסלקא, יא אתחזיאת קמיה דסבר אפי יומין,
 ואתדבקת ברעותא לאתחזאה יב בתיאובתא עלאה, יג למחמי בנועם מלכא, ולבקרא
 בהיכליה. ודא הוא ב"ג דאית ליה חולקא תדיר בעלמא יד דאתי.
 קנא) טו ודא טו היא נפשא, טז דכסיפא יז דילה, יח כד סלקא, יט בקביה, ולא
 אתדבקת בהני כא זינין טהירין אחרנין, והיא אזלת בתר זינא קדישא,
 כג באתרא דנפקת מתמן. ובג"כ כתיב נפשי אויתיך בלילה. בגין למרדף כד בתרך
 ולא לאתפתאה נ) כד בתר זינא אחרא נוכראה.
 קנב) ת"ח, * נפשי: כס דא נפש דאיהי שלטא בלילה, ולמרדף בתר
 ט דרגא. רוח ביום, דכתיב נפשי אויתיך * בלילה, דא נפש דאיהי שלטא
 בלילה, אף רוחי בקרבי אשחרך. דא רוח כז דאיהו שלטא ביממא.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) שמאזכה. ג) מיני אורחא אחרים טהים כל הקליטה א) נפש-רוח: לעיל בהקדמת הזהר דף קס"ח ציון חלונים.

חלופי גרסאות א) נ"א סליקו, ב) נ"א גששיחו. ג) נ"א סלקת. ד) נ"א ועאלין. ה) נ"א מוסיף דרגין ודרגין. ו) נ"א ל"ג מן ולא ער כסום. ז) נ"א מוסיף ולבתר הכי. ח) נ"א מוסיף וסלקא לעילא. ט) נ"א אורחיה ונ"א ארחה. י) נ"א אורחתא. יא) נ"א דזכאה. יב) נ"א אתחזיית. יג) נ"א בחיובתא. יד) נ"א דאתי תדיר. טו) נ"א ודא נפשא דכסופא דילה בקביה תדיר דכסופא דילה כד סלקא בקביה. טז) נ"א ל"ג היא. יז) נ"א דכסופא. יח) נ"א דילה. יט) נ"א ל"ג כד סלקא. כ) נ"א מוסיף בקביה תדיר. ונ"א ל"ג בקביה (אחיל). כא) נ"א זיני. ונ"א זינין. כב) נ"א בתר אתרא [ונ"א אתרא אחיל]. כג) נ"א אבתרך. כד) נ"א אחר. כס) נ"א ל"ג דא נפש. ואחיל כחב דא נפש דאיהי שלטא בלילה אד"ג. כז) נ"א מוסיף דרגא וילה. כז) נ"א דאיהו.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

קנב) ת"ח אינון וכי: בוא וראה. נפשי, זו היא השולטת בלילה, ולרדוף אחר המדרגה שלה, שהיא הנוקבא דז"א, להדבק בה. רוח, שולט ביום. שכתוב נפשי אויתיך בלילה, זו היא הנפש השולטת בלילה. דהיינו כנ"ל, שאז עולית ומתראית אל פני המלך וכי. אף רוחי בקרבי אשחרך, זה הוא רוח, השולט ביום. פירוש. נפש רוח נמשכים מזו"ן, הרוח מז"א, שה"ס חסדים. והנפש מהנוקבא. וכמו שז"א שולט ביום כן הרוח שולט ביום. וכמו שהנוקבא שולט בלילה, בסו"ה ותקם בעור לילה, כן הנפש שולטת בלילה, ומטעם זה אומר לעיל באות קמ"ו לאו כל חד וחד חמי אפי מלכא אלא נפשא סלקא, להיותה דומה אל הנוקבא, שבה נוהג דאיה, (כנ"ל בראשית א"י דף ע"ד ד"ה ועלמא, ודף רע"ז ד"ה ועוד) אבל שאר המדרגות, רוח ונשמה הנמשכים מז"א ובינה, אינם עוליים להראות לפני המלך, כי בהם אינה נוהגת דאיה כמ"ש שם.

קמט) ת"ח אינון וכי: בוא וראה. אלו שלא נטמאו ביום, כשעולים למטתם לישן, עולה הנפש ונכנסת מתחילה בין כל אלו מדרגות הקליפות הנ"ל, ועולה מהן, ואינה מתדבקת בהן, ואחר כך הולכת ומשוטטת ועולה למעלה לפי מדרגתה.
 קנ) ההיא נפשא וכי: אותה הנפש שזכתה לעלות. היא מתראית אל פני המלך, ומתדבקת בהרצון להראות, בתשווקה עליונה, לראות בנועם המלך ולגקר בהיכלו, וזה הוא אדם שיש לו חלק תמיד, בעולם הבא.
 קנא) ודא היא נפשא וכי: וזו היא נפש, אשר בעת שהשחוקקות שלה עולה, היא להקב"ה, ואינה מתדבקת במיני אורות אחרים, והיא הולכת אחר מינה הקדוש, במקום שיצאה משם. שה"ס הנוקבא, שהיא יוצאת ונמשכת ממנה, ומסום זה כתוב, נפש אויתיך בלילה, כדי לרדוף אחריך להדבק בך, ולא להתפתות אחר מין אחר זר.

קנג) ואי תימא, דתרין דרגין אינון בפרודא. לאו הכי, דהא דרגא חד אינון, ואינון תרין, בחבורא חד. וחד עלאה, דשלטא עלייהו, ואתדבק בהו, ואינון ביה, ה' ואתקריאת נשמה.

קנד) וכלהו דרגין ב' סלקאן ברזא דחכמתא, דכד י מסתכלן אלין דרגין, יסתכל ב"ג, בחכמה עלאה, והאי נשמה עייל בהו, י ומתדבקן י בה, וכד האי שלטא, כדין ההוא ב"ג, אקרי קדוש, שלים מכלא, רעותא חדא לגבי קב"ה.

קנה) נפש: איהו אתערותא תתאה, ודא סמיכא בגופא, וזנת י ליה, וגופא אחיד בה, י והיא אתאחדת בגופא. לכתר אתתקנת, ואתעבדת כרסייא לאשראה עלה ה' רוח, באתערותא דהאי נפש. דאתאחדת בגופא, ה' כמה דכתיב * עד יערה עלינו רוח ממרום.

קנו) לכתר י דמתקני תרווייהו, זמינין לקבלא יא נשמה, דהא רוח אתעביד י כרסייא, לגבי נשמה, לאשראה עליה. י והאי נשמה, איהי סתימא, עלאה על כלא, טמירא דכל טמירין.

קנז) אשתכת, י דאית טו כרסייא ה' לכרסייא וכרסייא לגבי עלאה י עלייהו. וכד תסתכל בדרגין, תשכח רזא דחכמתא בהאי מלה. וכלא הוא חכמתא י לאתדבקא י בהאי גוונא מלין סתימין.

קנת) ת"ח, נפש כ איהי אתערותא תתאה, ה' דאתדבקא ביה בגופא. כגוונא

מסורת הזהר

א) עד יערה עלינו רוח ממרום: (ישעיה ל"ב) ח"ג ע: קיב: קכב.

חלוסי גרסאות ה' נ"א ואקרי, ונ"א ואקרו, כ נ"א סלקן. ג נ"א מסתלקאן (אה"ל). ד נ"א ומסתכלין. ונ"א ומתנון (אה"ל). ס נ"א ביה, ו נ"א לה, ז נ"א ואיהי אחירא ביה, ח נ"א מוסיף ההוא רוח. ט נ"א כד"א. י נ"א דמתקני. יא נ"א מוסיף האי נשמה. יב נ"א כרסיא. יג נ"א רהא (אה"ל). יד נ"א מוסיף דאית לה. טו נ"א כרסייא. ונ"א כרסיא. ז טו נ"א כרסיא. יז נ"א דעלייהו. יח נ"א לאדבקא. יט נ"א כהאי. כ נ"א דאיהי. כא נ"א דאתדבקת.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

הנפש הנאחזת בהגוף, לכמו שכתוב עד יערה עלינו רוח ממרום.

קנו) לכתר דמתקני וכו': לאחר שכבר נתקנו שניהם, הנפש והרוח, הם עתידים לקבל נשמה, כי הרוח נעשה כסא אל הנשמה שתשרה עליו. ונשמה זו היא עליונה על כולם וסתומה, בלתי מושגת, נסתרת מכל נסתר.

קנז) אשתכח דאית וכו': נמצא, שיש כסא לכסא, כי הנפש היא כסא להרוח שהוא ג"כ כסא, וכסא אל העליון עליהם, כי הרוח הוא כסא אל הנשמה שהיא עליונה עליהם. וכשתסתכל בדרגות תמצא בדבר זה סוד החכמה, כלומר איך אור החכמה נמשך על ידי נפש רוח נשמה הללו. והכל הוא חכמה לחשיג בדרך הזה דברים סתומים.

קנת) ת"ח נפש איהו וכו': בוא וראה, נפש היא התעוררות תחתונה הנדבקת

בהגוף. כעין אור הנר, שאור התחתון שבו שהוא

קנג) ואי תימא דתרין וכו': ואם תאמר, שנפש רוח הם ב' מדרגות נפרדות זו מזו. אינו כך, כי מדרגה אחת הם, והם שנים בחיבור יחד. ואחת עליונה השולטת עליהם ומתדבקת בהם, והם בה, ונקראת נשמה.

קנד) וכלהו דרגין וכו': וכל המדרגות עולות בסוד החכמה. כי כשהמדרגות מסתכלות זו בזו, מסתכל אז האדם בחכמה העליונה, ונשמה הזו נכנסת בהם, כהנפש ורוח, והם מתדבקים בה. וכאשר זו שולטת, דהיינו הנשמה, נקרא אז האדם, קדוש, שלם מכל, והוא ברצון אחד אל הקב"ה.

קנה) נפש איהו וכו': נפש היא התעוררות תחתונה, כלומר, היא התחזונה מהאורות נר"ן. וזו סמוכה לרג"ף, ומזינה אותו, והגוף אוהז בה, והיא נאחזת בהגוף. לאחר כך, הנפש מתתקנת ע"י מעשים טובים שעושה האדם, ונעשית כסא, שישרה עליה הרוח, בכח התעוררות של

(דפו"י דף ס"ג ע"ב)

דנהורא ^ב דבוצינא, דנהורא תתאה, ^ב דאיהי * אוכמא ^ב אתדבקת ^ב בפתילה, ^ב ולא אתפרש ^ב מנה, ולא אתתקנת אלא בה. וכד אתתקנת בפתילה, אתעבידת ^ב כרסייא לנהורא עלאה חוורא, ^ב דשרייא על ההוא נהורא ^ב אוכמא. קנט) ^ב לבתר כד ^ב מתתקנן תרווייהו, ^ב י אתעבידת ההוא נהורא חוורא ^ב כרסייא לנהורא ^ב סתימאה, דלא אתחזי ולא אתיידע, מה דשרא על ההוא נהורא ^ב חוורא. וכדין, נהורא שלים. ^ב וכך ^ב הוא בר נש, דאיהו שלים בכלא. וכדין אקרי קדוש כד"א ^ב לקדושים אשר בארץ המה ^ב וגו'.

קס) כגוונא דא ברוא עלאה. ת"ח בשעתא דעאל ^ב אברהם לארעא, אתחזי ליה קב"ה, כמה דאתמר. דכתיב ^ב לה' הנראה אליו, וקביל תמן נפש ^ב ובנה מזבח לההוא דרגא. לבתר הלוך ^ב ונסוע ^ב לה' הנגבה, ^ב כד קביל רוח. כג לבתר דסליק לאתדבקא גו נשמה, כדין, ^ב ויבן שם מזבח לה' סתם, דא ^ב היא נשמה, דאיהי סתימא דכל סתימין.

קסא) לבתר ידע, כס דבעי ^ב לאצטרפא, ולא תעשרא בדרגין, מיד ^ב וירד

דרך אמת

מסורת הזהר

א) נהורא אוכמא - חוורא: ח"א גא. ב) לקדושים אשר בארץ: (תהלים ס"ז). ג) לה' הנראה אליו: לעיל דף כ"ט ציון ב'.

ד) הרוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"ג. ה) ויבן שם מזבח: לעיל דף כ"ט ציון ב' וש"ג. ו) וירד אברהם מצרימה: לעיל דף מ"ג ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות א) נ"א דבוסינא. ב) נ"א דאיהו. ג) נ"א ואתדבקת. ד) נ"א מוסיף בפתילה אתעבידת כרסייא. ס) נ"א ל"ג מן ולא עד אתעבידת כרסייא (אה"ל). ו) נ"א מינת. ז) נ"א כרסייא. ח) נ"א דשרא. ונ"א דשריא. ט) נ"א אוכמא. י) נ"א מוסיף לבתר דא. יא) נ"א מתתקנו (אה"ל). יב) נ"א אתעביד. ונ"א אתעברת (אה"ל). יג) נ"א כרסייא. יד) נ"א סתימא. טו) נ"א ל"ג חוורא. טז) נ"א כך. יז) נ"א מוסיף הוא שלים. יח) נ"א ואדירי כל הסצי במ ול"ג וגו'. יט) נ"א אברהם. כ) נ"א ל"ג ובנה. כא) נ"א ל"ג הנגבה. כב) נ"א מוסיף דקביל בית. כג) נ"א ער. ונ"א מוסיף לבתר סליק עד דסליק (אה"ל). כד) נ"א ל"ג היא. כה) נ"א דבעא. כו) נ"א לצרפא, ונ"א לאתצרפא, ונ"א לאתרעא (ד א).

מאמר

המילים

נפש רוח נשמה

שהוא שחור, מתדבק בפתילה, ואינו נפרד ממנו ואינו מתתקן אלא בו. וכשאר השחור מתתקן ונאחו בפתילה, הוא נעשה כסא לאור הלבן העליון שעליו, כי הוא שורה על אור השחור. ואור הלבן הזה הוא כנגד אור הרוח קנט) לבתר כד מתתקנן וכו': לאחר ששניהם מתתקנים, אור השחור ואור הלבן שעליו, נעשה אור הלבן כסא, לאור סתום שאינו נראה ולא נודע, מה ששורה על אור הלבן והוא כנגד אור הנשמה ואז הוא אור שלם, באופן שיש באור הנר ג' אורות זה על זה. א) אור שחור הרבן בפתילה, שהוא למטה מכולם. ב) אור הלבן השורה על אור השחור ג) אור סתום לא נודע, השורה על אור הלבן וכך היא בר נש דאיהו שלים בכלא, וכן הוא האדם השלם בכל. שיש לו ג"כ ג' אורות זה על זה, כנ"ל באור הנר, שהם נפש רוח

אומר, לקדושים אשר בארץ המה וגו'. קס) כגוונא דא ברוא עלאה, ת"ח וכו': כעין זה בסוד עליון הוא בהכתובים שלסנינו. בוא וראה. בשעה שאברהם בא לארץ נראה לו הקב"ה. כמו שאמרנו, שכתוב לה' הנראה אליו. והשיג שם אור הנפש. ובנה מזבח למדרגה זו. לאחר זה כתוב, הלוך ונסוע הנגבה, שהשיג בזה אור הרוח. ואחר כך, שעלה להתדבק תוך אור הנשמה שה"ס בינה הנק' עלמא דאתכסיא. כתוב אז ויבן שם מזבח, סתם. שלא כתוב לה' הנראה אליו. אשר זה הוא נשמה, שהיא סתומה מכל סתום, וע"כ לא כתוב בה לה' הנראה אליו, כמו שכתוב באור הנפש. קסא) לבתר ידע דבעי וכו': לאחר כך, ידע אברהם שהוא צריך להצרף, ולהתעטר

(דשריי דף מ"ג ע"ב)

אברם מצרימה, ואשתזיב מתמן. ולא א' אתפתא (ב) גו אינון טהירין, ואתצריך ותב לאתריה. כ' כיון ג' דנחת ואתצריך, מיד * ויעל אברם ממצרים, סליק ודאי ותב לאתריה, ואתדבק ד' במהימנותא עלאה, דכתיב הנגבה. קסב) מכאן ולהלאה ידע אברהם, חכמתא עלאה, ואתדבק ס' בקב"ה, ואתעביד ימינא דעלמא. כדין, כ' ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובוזהב. כבד מאד, ו' בסטרא דמזרח. במקנה, ז' בסטרא דמערב. בכסף ס' מסטרא דדרום. בוזהב ס' מסטרא דצפון.

קסג) אתו ר' אלעזר ור' אבא, וכלהו חבריא, ונשקו ידוי. בכה ר' אבא דאמר, יווי ווי כד י" תסתלק מן עלמא, מאן ינהיר נהורא דאורייתא, זכאה י' חולקהון דחברייא דשמעין מלין דאורייתא. י" אלין מפומך. קסד) אמר רבי שמעון, תא חזי, מהכתיב, ז' וילך י' למסעיו. למפקד אתריה, ודרגוי. טו' למסעיו, (ז) טו' למסעו כתיב. ז' מאן י" מסעו. דא דרגא קדמאה, דאתחזי ליה בקדמיתא, כתיב הכא מסעו, וכתיב התם י' אבן שלמה מסע י" נבנה. והא כ' אוקימנא, אבן שלמה ודאי. מסע כמה דאתמר.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) סוד לוסן לורוז כוחות חילנות כמכר. (ב) הימס כי אלו כחוכ כך וכפרת בלק ר"ג כי ומנכטות למר רב מחיבתא מלא ולו כחיב ובמחיבתא עלאה חסר ור"ו וכן אל חירא לוחו וכן עד דרוס לחיך לוחו וכן כלס ולחרים ג"כ וכן ויכי ריב.

חלוסי גרסאות א' נ"א לתפתאה. ב' אהיל כתב מן כיון ער ואתדבק אדל"ג. ג' נ"א דנחית. ד' נ"א במהימנותה ט' נ"א מוסיף ביה כקב"ה ו' נ"א בסטרה. ז' נ"א בסטרה. ח' נ"א בסטרא. ט' נ"א בסטרא. ונ"א בסטרה. י' נ"א ריש ווי. ונ"א ריש ריש ווי ווי. יא' נ"א מוסיף אנת תסתלק. יב' נ"א חולקין. יג' נ"א אילין י' נ"א למסעו. טו' נ"א למסעו. טו' נ"א למסעו מבעי ליה (אה"ל), יז' נ"א מאי. יח' נ"א למסעו. ונ"א למסעיו. ונ"א מוסיף דאתחזי מדרגא דרגא כדארין [ונ"א כדארין] למסעיו דא דרגא קדמאה (הרמ"ק ואה"ל). יט' נ"א ל"ג נבנה. כ' נ"א אוקימנא.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

מערב, שהוא מלכות. בככף. מצד דרום, שהוא חכמה. כוזהב. מצד צפון, שהוא בינה.

קסג) אתו ר' אלעזר וכו': באו ר' אלעזר ור' אבא וכל החברים ונשקו ידיו של ר"ש. בכה ר' אבא ואמר, ווי ווי כאשר תסתלק מהעולם מי יאיר אור התורה. אשרי חלקם של החברים ששמעו דברי תורה הללו מפיך.

מאמר וילך למסעיו

קסד) אריש וכו' ויך למסעיו וכו': וילך למסעיו פירושו, שהלך לפקוד את

מקומו ומדרגתו. למסעו, למסעו כחוב, בלי י', שהוא לשון יחיד, ושואל, איזה מסע, ואומרי זו היא מדרגה הראשונה שגראח לו בתחילה. כתוב כאן מסעו, וכתוב שם אבן שלמה מסע נבנה, ובארנו לעיל (פרשת נח קי"ד אית שכו') אבן

עוד במדרגות, מיד, וירד אברם מצרימה ונצל משם ולא נתפתה תוך אותם האורות שלהם, ונצרך ושב למסומו. כיון שירד למצרים ונצרך שם, מיד ויעל אברם ממצרים, עלה ודאי. כלומר שהיה לו עליה במדרגה, כי זכה לאור החיה שה"ס חכמה דצד ימין (כנ"ל דף נ"ו ד"ה אמר) ושב למקומו לארץ ישראל, ונתדבק באמונת העליונה, שכתוב הנבנה, שפירושו חכמה דצד ימין: דהיינו חסד שעולה לעת גדלות ונעשה חכמה, אמנם יש גם במדרגה זו ה' מדרגות נרנח"י ועתה זכה למדרגות הראשונות שבה כמ"ש להלן.

קסב) מכאן ולהלאה וכו': מכאן ואילך, ידע אברהם חכמה עליונה ונתדבק בהקב"ה ונעשה ימינו של העולם, אז נאמר ואברם כבד מאד במקנה בכסף וזהב, כבד מאד, מצד מזרח, שהוא ת"ת. במקנה, מצד

(דמויי דף ס"ג ע"ב)

קסה) וילך למסעיו. כל אינון דרגין, דרגא בתר דרגא, כמה דאתמר. מנגב * ועד בית אל, ל' לאתקנא אתריה, ולתברא לון ביחודא שלים. דהא מנגב ועד בית אל, אשתכח רזא דחכמתא, כדקא יאות.

קסו) אל המקום אשר היה שם י אהלה בתחלה י אהלה בה"א, מאן אהלה. דא בית אל, אבן שלמה י כדאמרן. תו רשים ואמר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. דכתיב לה' הנראה אליו. וכדין * ויקרא שם אברם בשם ה'. כדין אתדבק במהימנותא שלימתא.

קסז) ת"ח, בקדמיתא סליק מתתא לעילא, דכתיב וירא ה' אל אברם, וכתיב לה' הנראה אליו. ודא הוא דרגא קדמאה, כדאמרן אבן י שלמה, ולבתר הלוך ונסוע הנגבה. דרגא בתר דרגא, עד דאתעטר בדרום, חולקיה ועדביה. י לבתר סתים י מלה, כד סליק, ואמר לה' סתם, י דא עלמא עלאה. ומתמן נטיל בדרגין, ונחית מעילא לתתא, ואתדבק כלא באתריה, כדקא יאות.

מסורת הזהר

א) ויקרא שם אברם: לעיל דף ל"ד ציון ג' וש"ג.

חלושי גרסאון: א) נ"א מוסיף ובג"כ וילך. ב) נ"א לאתקנא. ג) נ"א אהלה בה"א בתחלה מאן תחלה [ונ"א אהלה] דא. ד) נ"א ל"ג אחלה בה"א. ונ"א אהלה. כתיב (אח"ל). ה) נ"א כדאמרן. ו) נ"א מוסיף שלמה מסע [בנבנה] וכתוב למסעו [למסעיו]. ז) נ"א ולבתר סליק. ח) נ"א ל"ג פלה. ט) נ"א ורא.

וילך למסעיו

הסולם

מאמר

קסו) אל מקום אשר היה שם אהלה בתחילה: אהלה כתיב עם ה' ולא עם ו'. זהו יורה אשר אהל"ה היא בית אל. הנקראת אבן שלמה. כמו שאמרנו (באות ע') דהיינו הנוקבא דז"א. עוד מציינן שכוונתו על הנוקבא, ואומר, אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה, שכתוב בו לה' הנראה אליו, שה"ס הנוקבא כנ"ל (באות ק"ס) ואז, ויקרא שם אברם בשם ה'. כי אז נתדבק באמונה שלמה. דהיינו בהנוקבא בשלמותה, שנקראת אמונה שלמה.

אבן שלמה ודאי, דהיינו אבן שהוא מלכות, של המלך שהשלום שלו. כי שלמה רומז על המלך שהשלום שלו שהוא ז"א (כנ"ל ב"א דף רמ"א אות רצ"ג). ואבן שלמה היא הנוקבא דז"א. ויליף גזירה שוה שאף כאן, היא הנוקבא דז"א. מסע, כמה דאתמר. מסע פירושו, כמו שנתבאר שם (בפרשת נח דף קי"ד אות שכ"ז). ע"ש.

קסז) ת"ח כקדמיתא וכי': בוא וראה, מתחילה עלה במדרגות ממטה למעלה. שכתוב וירא ה' אל אברם. וכתוב לה' הנראה אליו. וזה הוא מדרגה הראשונה, כמו שאמרנו, שה"ס אבן שלמה, דהיינו מדרגת הנוקבא, (כנ"ל באות ע') שבה נוהג ראייה, ומכאן השיג נפש. ואחר כך כתוב, הלוך ונסע הנגבה, דהיינו שהלך מדרגה אחר מדרגה עד שנתעטר בדרום שהוא חסד דז"א. שהוא חלקו וגורלו. ומכאן השיג רוח. אחר כך, כשעלה יותר למעלה סותם הדבר, ואומר ויבן שם מזבח לה' סתם, ויינו אומר לה' הנראה אליו, (כנ"ל באות ק"ס) זה הוא עולם העליון. דהיינו בינה, ומכאן זכה בנשמה, (כנ"ל באות ק"ס) ומשם נסע עוד במדרגות. דהיינו שידר למצרים ועלה משם, שבה השיג

קסה) וילך למסעיו וכי': למסעיו, פירושו, שהלך בכל אלו המדרגות מדרגה אחר מדרגה. כמו שנתבאר לעיל (באות קס"א) מנגב ועד בית אל. הוא כדי לתקן את מקומו שהוא חסד הנקרא נגב, ולחבר אותו עם בית אל שהיא הנוקבא, ביחוד שלם. כי מנגב עד בית אל נמצא סוד החכמה כראוי. פירושו, כי הנוקבא הנקראת בית אל, היא מאירה באור החכמה, כי נקראת חכמה תתאה. אמנם אין החכמה יכולה להאיר בה בלי חסדים. וע"כ אומר, דהא מנגב, שהוא חסד, עד בית אל אישתכח רזא דחכמתא כדקא יאות. כי כשמחבר את הנגב שהוא חסדים, עם החכמה, שבבית אל יכולה החכמה להאיר כראוי. אבל מטרם שנתחברה בנגב אין החכמה שבבית אל יכולה להאיר. (כנ"ל דף ס"א ד"ה לבתדר).

(דטו"י דף ס"ג ע"ב *) דף ס"ד ע"א

קסח) והכא כד תסתכל בדרגין, תשכח רזא דחכמתא עלאה, מה כתיב, וילך ^ה למסעו מנגב, מסטרא ^ב דימינא, ^י שירותא דעלמא עלאה, סתימא עמיקא לעילא, עד אין סוף, ^ז ונחית דרגא בתר דרגא, ^ס מנגב ^ו ועד בית אל ^י מעילא לתחא.

קסט) וכתיב, ויקרא שם אברם בשם ה'. ^ה אדבק, יחודא באתריה, כדקא יאות, דכתיב, אל מקום המזבח אשר ^ס עשה שם בראשונה, מאי אשר עשה ^י שם. דסליק לה, מתתא לעילא. והשתא ^{יא} נחית בדרגין מעילא לתתא, בגין דהוא לא תעדי מאינון דרגין עלאין, ואינון לא יעדון ^{יב} מנה, ^{יג} ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות.

קע) כדין אתעטר אברהם, והוה חולק עדביה דקב"ה ודאי. זכאין אינון צדיקיא, דמתעטרי ביה, בקב"ה. והוא, מתעטר בהון. זכאין אינון בעלמא דין, זכאין אינון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב ^א ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ ^ב וכתיב ^ג ואורח צדיקים כאור ^ד נוגה הולך ואור עד נכון היום.

קעא) אולו, כד מטו ^{טו} בחד בי חקל, יתבו. פתח ר' שמעון ואמר, ^י פנה אלי וחנוני וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, והא אוקימנא ליה, בכמה אתר. אבל ^{יא} בהאי קרא, מלין סתימין אית ביה, פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני.

מסורת הזהר

(א) ועמך כולם צדיקים: לעיל בראשית א' דף ש"א ציון א'. (ב) ואורח צדיקים כאור נגה: לעיל ב"א דף דנ"ב ציון א' וש"ג. (ג) פנה אלי וחנוני: (תהלים פ"ו) ח"ג סד. כזה:

חלופי גרסאות א' ג'א למסעו. ב' ג'א לימינא. ג' ג'א שרואא. ד' ג'א ונחת. ו' ג'א ונטל. ז' ג'א ונטל. (אה"ל) ה' ג'א מוסיף עד מנגב. ו' ג'א עד ול"ב מנגב. ז' ג'א ל"ג מעילא לתתא (אה"ל). ט' ג'א אדבק. י' ג'א עשה וגו'. י' ג'א ל"ג שם. יא' ג'א נחת. יב' ג'א מינה. יג' ג'א ויתייחד. יד' ג'א מוסיף וכתיב צדיקים ירשו ארץ וישכנו לעד עליה (הרמ"ק). טו ג'א נוגה וגו'. טז ג'א חד. יז ג'א האי.

וילך למסעו

הסולם

מאמר

במקומוכראוי. שכתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. מה פירושו של אשר עשה שם, הוא, כי מתחילה העלה את הנוקבא ממטה למעלה, כנ"ל. ועתה הוריד אותה בהמדרגות, ממעלה למטה כדי שלא תעבור מאלו מדרגות העליונות והן לא תעבורנה ממנה. ויתיחד הכל ביחוד אחד כראוי.

השיג מדרגת חכמה שמצד ימין שחסר נעשה לחכמה, כנ"ל. ואח"כ ירד ממעלה למטה, כמ"ש כאן כהכתוב וילך למסעו כנ"ל. ונתדבק הכל במקומו כראוי להיות.

קסח) והכא כד תסתכל וכו': וכאן כאשר תסתכל במדרגות שבהכתוב, תמצא כאן סוד חכמה העליונה, דהיינו החכמה שמצד ימין. מה כתוב, וילך למסעו מנגב, שפירושו מצד ימין, שהוא דרום. והוא התחלה של העליון, דהיינו כינה, הסתום ועמוק למעלה עד אין סוף. פירוש הנגב, שאומר כאן פירושו חכמה שכראש קו ימין, שהוא התחלה ושורש אל הבינה העומדת בראש קו שמאל. שחכמה זו סתומה ועמוקה עד א"ס. ומשם ירד מדרגה אחר מדרגה ממעלה למטה, מנגב עד בית אל שהיא הנוקבא.

קע) כדין אתעטר וכו': אז נתעטר אברהם, ונעשה חלק גורלו ודאי בה'. אשריהם הצדיקים שמתעטרים בהקב"ה, והוא מתעטר בהם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם כתוב ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתוב, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

קסט) וכתיב ויקרא וכו': וכתוב ויקרא שם אברם בשם ה'. דהיינו שהדביק היחוד

קעא) אולו כד מטי וכו': הלכו, כשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח ר"ש ואמר, פנה אלי וחנוני וגו'. מקרא הזה יש להסתכל בו. והרי בארנוהו בכמה מקומות. אבל דברים סתומים יש

קעב) אלא, בגין דרגא א דיליה, דאיהו אתעטר ביה קאמר, תנה עוןך
 נ לעבדך. תנה עוןך, דא נ עז עלאה כדכתיב * ויתן עז למלכו. מאן מלכו. דא
 מלך סתם, מלכא משיחא. אוף הכא לעבדך, דא מלכא משיחא, ד כדאמרן
 מלך סתם.

קעג) והושיעה לבן אמתך. וכי לא הוה בריה דישי ו איהו, עד דאיהו
 אמר בשמא דאמיה, ולא בשמא דאבוי. אלא, הא אוקימנא, דכד ייתי
 ב"נ, ה לקבל מלה עלאה ה לאדכרא, בעי למהך במלה דאיהו ודאי. ועל דא,
 אדכר לאמיה, ולא לאבוי ותו, ה הא תנינן יא דדא מלך כדקאמרן.
 קעד) אמר ר' שמעון, ת"ח, מה כתיב, ב ויהי ריב בין רעי מקנה יי אברם,
 רב כתיב, חסר יוד, דבעא לוט למהדר לפולחנא נוכראה, דפלחי יתבי ארעא,
 וסופיה דקרא אוכת, דכתיב והכנעני והפריזי או יושב בארץ.
 קעה) ומנלן דלוט אהדר יי לסרחניה, לפולחנא נוכראה, יי דכתיב, ויסע
 לוט מקדם. מאי מקדם. מקדמונו של עולם. יו כתיב הכא, ויסע לוט מקדם,
 וכתיב ג ויהי בנסעם מקדם, מה להלן נטילו מקדמונו יי של עולם אוף
 הכא יי כן.

מסורת הזהר

(א) ויתן עוז למלכו: (שמואל א' ב') ח"א קסו: ח"ג יט: (ב) ויהי ריב בין רועי מקנה אברם
 לעיל דף ל"ד ציון ה' וש"ג. (ג) ויהי בהנסעם מקדם: לעיל סרעט נה דף קי"ח ציון א' וש"ג.
 חלופי גרסאות א גי'א דיליה. ב גי'א מוסיף לעבדך סתם. ג גי'א עון. ד גי'א כדקאמרן. ה גי'א מוסיף הוה יוד
 ו גי'א ליג איהו עד (אה"ל). ז גי'א מוסיף אמר [והושיעה לבן] כן אמתך. ח גי'א לקבלא.
 ט גי'א לאחדכרא. י גי'א דהא. יא גי'א דהא. יב גי'א דהא. יג גי'א אברם וגו'. יד גי'א לסרחניה. יו גי'א הח"ד, טו גי'א:
 מוסיף אמר [לוט] אי אפשי [גי'א אפשי] באברהם ולא באלוהו כתיב (הרמיק ואה"ל). נז גי'א דעלמא. יח גי'א מקדמונו.
 דעלמא וליג כן.

מאמר	הסולם	ויילך למסעיו
------	-------	--------------

כמו שאמרנו. כלומר, שלא התפלל בשביל
 עצמו אלא בשביל הנוקבא הנקראת מלך סתם,
 וע"כ הזכיר לאמו, שה"ס הנוקבא ולא הזכיר
 לאביו.

מאמר ויהי ריב בין רועי מקנה אברם
 קעד) אמר ר"ש ת"ח וכו': אמר ר"ש בוא
 וראה מה כתוב. ויהי ריב בין
 רעי מקנה אברם. רב כתוב חסר י'. יורה,
 שלוט רצה לחזור לעבודה זרה, שיושבי הארץ
 עבדו. וסוף הכתוב מוכיח זה. שכתוב והכנעני
 והפריזי או יושב בארץ. שזה מלמד שלוט
 היה רוצה לעבוד ע"ז כמותם. ומה שאומר רב
 חסר י' מורה על עבודה זרה. וה"ס הכתוב ורב
 יעבוד צעיר. וכן עשו אמר ליעקב יש לי רב.
 ויעקב אמר לו יש לי כל. וכן ה"ס וערב רב
 עלה אתם.

קעה) ומנלן דלוט וכו': ומאין נשמע שלוט
 חזר לסורו לעבודה זרה. שכתוב.
 ויסע

יש במקרא הזה. פנה אלי, שואל, וכי דור
 שהיה עניו. יאמר פנה אלי וחנני. ומשיב אלא
 שאמר זה, בשביל מדרגה שלו שהוא מתעטר
 בה. דהיינו שהתפלל בשביל הנוקבא דו"א.
 תנה עוןך לעבדך וכו': תנה עוןך, זה הוא
 עז העליון, שהוא חכמה שכתוב ויתן עז למלכו.
 מי הוא מלכו, זה הוא מלך סתם שהוא מלך
 המשיח. דהיינו המלכות שהיא נוקבא דו"א.
 (כנ"ל בראשית א' דף רמ"א אות רצ"ג) אף
 כאן לעבדך הוא מלך המשיח, כמו שאמרנו
 מלך סתם. דהיינו הנוקבא.

קעג) והושיעה לבן אמתך: שואל, וכי לא היה
 בנו של ישי. עד שהיה צריך ליומר
 בשמו של אמו, ולא בשמו של אביו. ומשיב, אלא
 בארנוהו. כאשר יבא האדם להזכיר עצמו
 לקבל דבר עליון, הוא צריך לבא ברבר שהוא
 ברור. וע"כ הזכיר את אמו, שאמר לבן אמתך
 ולא לאביו. ועוד הרי למדנו שזהו מלך סתם
 (רש"י דף פ"ר ע"א)

קעז) כיון די דע אברהם, דלוט א להכי נ נטי ג לביה. מיד * ויאמר אברם אל לוט ד וגוי הפרד נא מעלי. לית אנת בדאי לאתחברא בהדאי. כדין אתפרש אברהם מניה, ולא בעא למיהך ולא אתחברא עמיה, דכל מאן דיתחבר ל לחייבא, סופיה ס למיהך אבתריה, ס ולא תענש * בגיניה.

קעז) מנלן, מיהושפט, דאתחבר עם אחאב, ואלמלא זכו דאבהן, אתענש תמן. דכתיב ב ויצעק יהושפט. וכדין אשתזיב, דכתיב ויסיתם אלקים ממנו.

קעח) וע"ד לא בעא אברם, למיהך בהדיה דלוט. י ועם כל דא, לא בעא לוט, למהדר מסורחניה, אלא ב ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן. ויסע לוט מקדם. אתנטיל מן קדמאה דעלמא, ולא בעא לאתדבקא במהימנותא שלימתא, כאברהם.

קעט) י אברם ישב בארץ כנען. לאתדבקא באתרא דמהימנותא, ולמנדע חכמתא, לאתדבקא במאריה. ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, עם אינון חייבין דעלמא, דנפקו מגו מהימנותא, דכתיב, ו ואנשי סדום רעים וחטאים לה' יא מאד. כל חד אתפרש לארחה, כדקא יא ת. בג"כ זכאין אינון חברייא דמשתדלי באורייתא יממא יב וליליא, וחברותא דלהון בקב"ה. ועלייהו כתיב י ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

מסורת הזהר

א) ויאמר - הפרד נא מעלי: לעיל דף ל"ה ציון א' וש"נ. ב) ויצעק יהושפט: ד"ה ב' י"ח ג) ויבחר לו לוט: לעיל דף כ"ד ציון א' וש"נ. ד) אברם ישב בארץ כנען: לעיל דף ל"ה ציון ג' וש"נ. ה) ואנשי סדום רעים: לעיל דף ל"ה ציון ד' וש"נ. ו) ואתם הדבקים בה': לעיל כ"ב דף ק"ו ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא הכי. ב גיא נטיל. ג גיא נטל. ד גיא בית. ד גיא ל"ג וגוי. ס גיא אברם. ו גיא ל"ג מן למיהך עד למיהך. ז גיא לחייבא. ח גיא למחך. ט גיא ולא תענשא. י גיא ל"ג מן ועם עד אלא. יא גיא מוסיף מאד יודעים את רבונם ומכוונים למרוד בו (הרמ"ק ואה"ל). יב גיא ולילי.

הכולם

מאמר

ויחי ריב בין רועי מקנה אברם לא רצה אברהם ללכת עם לוט, ועם כל זה לא רצה לוט לחזור מחטאו, אלא ויבחר לו לוט וגוי ויסע לוט מקדם, שפירושו, שנסע מקדמונו של עולם, ולא רצה להדבק באמונה השלימה כמו אברהם.

ויסע לוט מקדם, מהו מקדם. מקדמונו של עולם. כתוב כאן ויסע לוט מקדם, וכתוב ויהי בהנסעם מקדם, מה שם נסעו מקדמונו של עולם, אף כאן כן.

קעט) אברם ישב בארץ כנען: ארץ כנען ה"ס

הנוקבא, והכחוב אברם ישב בארץ כנען, שפירושו, כדי להתדבק במקום האמונה שה"ס הנוקבא, ולדעת חכמת רבנו, ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום, דהיינו שנתחבר עם רשעי עולם האלו שיצאו מן האמונה, שכתוב עליהם, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, כל אחד נפרד לדרוכו כדאוי לו, אנדהם לקרושה, ולוט לרשעי עולם, בשביל זה אשריהם החברים, שעוסקים בתורה יום ולילה והתחברותם הוא בהקב"ה, דהיינו שעושים כמעשה אברהם ולא כמעשה לוט, ועליהם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

קעז) כיון די דע אברם אשר לוט נטה לכו אחר ע"ז, מיד ויאמר אברם אל לוט הפרד נא מעלי. אין אתה כדאי להתחבר עמי. אז נפרד אברהם ממנו. ולא רצה עוד ללכת להתחבר עמו, כי כל מי שמתחבר לרשע סופו ללכת אחריו ולהענש בשבילו.

קעח) מנלן מירושפט וכו': מאין לנו זה, מיהושפט שנתחבר עם אחאב. זאלמלא זכות אבות שהיה לו, היה נענש בשבילו, שכתוב ויצעק יהושפט וגוי ואז נצל שכתוב ויסיתם אלקים ממנו.

קעח) ועל רא לא בעא אברם וכו': וע"כ

(רמזי דף ס"ד ע"א * פ"ר ע"ב)

קפ) * וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. ר' אבא פתח
 ב' ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו', ו' ווי למאן י דאסתתר מקמי
 קב"ה, דכתיב ביה י' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. והוא אתי
 למערק מקמיה.

קפא) אלא, כתיב י' יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי: דא כנסת
 ישראל. בחגוי הסלע: דא ירושלם, דאיהי סלקא על כל עלמא. מה סלע,
 איהי עלאה ותקיפא על כלא, אוף ירושלם איהי עלאה ותקיפא על כלא.
 בסתר המדרגה: י' דא אתר דאקרי בית קדש הקדשים, י' לבא דכל עלמא.
 קפב) ובג"כ כתיב בסתר המדרגה, בגין דתמן הות שכינתא מסתתרא,
 כאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ולא נפקא ס' מביחא י' לבר. כמה דאת אמר,
 " אשתך כגפן פוריה ברכתי ביתך וגו'. כך כנסת ישראל לא שרייא לבר
 י' מאתרהא, בסתירו דדרגא, אלא בזמנא דגלותא, ס' דאיהו בגו גלותא, ובגין
 דאיהי בגלותא, שאר עמין אית לון טיבו ושלוח יתיר.

מסורת הזוהר

א) וה' אמר - אחרי הפרד לוט: (בראשית י"ג) ח"א פה. צה. קה. קנה. ח"ב רכו: ב) ויקם יונה
 לברוח תרשישה: (יונה א') ח"א פה. ח"ב קע: קעא. ג) הלא את השמים: (ירמיה כ"ג) לעיל
 פרשת נח דף ס"ט ציון ד' וש"נ. ד) יונתי בחגוי הסלע: (שה"ש ב') ח"ג סא. ז"ח שה"ש ע"ה טב שכה.
 תק"ח קט"ז טג שלה. ה) אשתך כגפן פוריה: (תהלים קכ"ח) ח"א קטו: קטו. רלה. ח"ב קכ. קע:
 ח"ג קכה: קכו.

חלופי גרסאות א' ג"א וכי מן קמי דכתיב. ולי"ג מן ווי ער דכתיב. ונ"א וכי מאן יכיל למערק מקמיה תקב"ה (הרמ"ק)
 ונ"א וכי מאן יכיל לערקא מקמי קב"ה (אח"ל). ב' ג"א דערקי. ונ"א דאסתר. ג' ג"א מוסיף דא בית המקדש.
 ד' ג"א בלבא. ונ"א מוסיף אתר דאיהו לבא (אח"ל). ה' ג"א מביחא. ו' ג"א ל"ג לבר. ז' ג"א מאתרת. ח' ג"א דאיהי

<p>מאמר</p> <p>קפ) וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט וגו': ר' אבא פתח. ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו' ווי למי שמסתיד עצמו מלפני הקב"ה, שכתוב בו, הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה'. ומחמה יונה בא לברוח מלפני הקב"ה.</p> <p>קפא) אלא כתיב יונתי וכו': ומשיב אלא כתוב יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי, היא כנסת ישראל. דהיינו השכינה. בחגוי הסלע היא ירושלים, שהוא גבוה מכל העולם. מה סלע הוא גבוה וחזק מכל, אף ירושלים היא גבוה וחזקה מכל. בסתר המדרגה זהו המקום שנקרא בית קדש הקדשים שהוא הלב של כל העולם.</p> <p>קפב) ובג"כ כתיב וכו': ועל כן כתוב, בסתר המדרגה, על הקדש קדשים, משום שהשכינה היתה מסתרת עצמה שם, כאשר שהיא צנועה לבעלה, ואינה יוצאת מביתה לחוץ. כמו שאתה אומר, אשתך כגפן פוריה (דסו"י דף פ"ד ע"ב)</p>	<p>הסולם</p> <p>וה' אמר - אחרי הפרד לוט ברכתי ביתך, כך כנסת ישראל אינה שורה מחוץ למקומה, שהוא בסתר המדרגה, אלא בזמן הגלות, שהיא בתוך הגלות. ומשום שהיא בתוך הגלות, ע"כ שאר האומות יש להם טובה ושלוח יותר ישראל. פירוש, בית המקדש ה"ס הנוקבא. וכתוב, והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. כי הפרכת ה"ס הפרסא שבמקום החזה המבדילה בין מחזה ולמטה, ששם החסדים מגולים בהארת חכמה, שה"ס הקדש, ובין מחזה ולמעלה, ששם החסדים מכוסים ונעלמים מהארת חכמה, שה"ס קדש הקדשים, וע"כ נקרא קדש הקדשים בשם סתר המדרגה, כי החכמה מסתרת שם ואינה מתגלית. אמנם מקום הזווג אינה אלא בבחינת מחזה ולמעלה, (כנ"ל בראשית א' דף פ"ו ד"ה וזה אמרו) דהיינו במקום קדש הקדשים. וז"ש דתמן הות שכינתא מסתתרא כאתתא דאיהי צנועה לבעלה, ודא נפקא מביחא לבר, כי אין פני אדם אלא שם כנ"ל ע"ש.</p> <p>ת"ח</p>
---	--

קפג) ת"ח, בזמנא דישראל שריין על ארעא קדישא, כלא הוה מתתקן כדקא יאות, ו כרסייא שלימ ערייהו, ועבדי פולחנא, ובקע אוירין דעלמא, וסליק ההוא פולחנא לעילא לאתריה, בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא, אלא לישראל בלחודייהו. ובג"כ, שאר עמין עעכו"ם, הוו מתרחקי, דלא הוו שלטין בה ד כדהשתא, בגין דלא אתזנו אלא מתמצית.

קפד) ואי תימא, הא חמינן כמה מלכין הוו, דשליטין בזמנא דבית המקדש קיים על עלמא. ת"ח, בבית ראשון, עד לא סאיבו ישראל ארעא, לא הוו שליטין שאר עמין ו עעכו"ם, אלא אתזנו מתמצית, ובה הוו שליטין, ולא כל כך. כיון דחבו ישראל, וסאיבו ארעא, ו כדין כביכול, דחו לה לשכינתא מאתרה, ואתקרבת לדוכתא אחרא, וכדין שליטין שאר עמין, ואתייהיב לון רשו לשטאה.

קפה) ת"ח, ארעא דישראל, לא שליט עליה ממנא אחרא, בר קב"ה בלחודוי. ובשעתא דחאבו ישראל, והוו מקטרין לטעוון יא אחרנין, בגו ארעא, כביכול יא אדחייא שכינתא מאתרה, ומשכי ומקטרי לאתקשרא טעוון אחרן יא גו שכינתא, וכדין אתייהיב לון שלטנותא. (ב) בגין דקטרת יא קטרא יא הוא לאתקטרא. יא וכדין, שלטו שאר עמין, ובטלו נביאים, וכל אינון דרגין עלאין לא שלטו בארעא.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) לפי שהקטרה הוא מקשר המדרגות יחד ולכן נקרא בשם קטרה שהוא לשון קשור כלשון חנוכה.

שליט עליה ממנא אחרא: ח"א סא. קח: ח"ב לג. קל: קמ: קנא: רט. ח"ג יוד. עב: ב) לא

חלופי גרסאות א) נ"א ורסיא. ב) נ"א ליג עעכו"ם. ג) נ"א ליג בה. ד) נ"א כהשתא. ה) נ"א שליטין. ו) נ"א ליג עעכו"ם ונ"א עע"ו. ז) נ"א ליג כדין. ח) נ"א מאתרהא. ט) נ"א מוסיף ולא אחרא. י) נ"א דחבו. יא) נ"א אחרן. יב) נ"א אחריהו. יג) נ"א בגו. יד) נ"א קטרא. ונ"א קטורא. טו) נ"א איתו. טז) נ"א ומכדין. (אה"ל)

וה' אמר אחרי הפרד לוט

הסולם

מאמר

קפג) ת"ח בזמנא וכו': בא וראה, בשעה דישראל שרוים בארץ הקדושה הכל היה מתקן כראוי, והכסא שהוא הנוקבא היה שלם עליהם, כלומר, שהיתה כסא שלם לישראל העליון ועבדו עבודת השם, דהיינו שהעלו מ"ן, ובקעו אוירים של העולם, והעבודה עלתה למעלה למקומה לזו"ן, וגרמו להם זווג. כי הארץ אינה מתוקנת לעבודה רק לישראל כלברם. ועל כן שאר האומות היו מתרחקים מהארץ. שלא היו שולטים בה כמו עתה, כי לא היו נוזנים אלא מתמצית. כלומר השפע שהמשיכו ישראל ע"י עבודתם. השלים גם את אומות העולם, אבל עיקר השפע הגיע לישראל, והאומות קבלו רק תמצית מהשפע. לפיכך היתה הממשלה לישראל.

קפד) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי אנו רואים כמה מלכי האומות היו

שלטו (רמ"י דף ס"ד ע"ב)

קפו) ולא ה' אעדיו שלטנותא דשאר עמין, בגין דאינון ג' משכו לשכינתא ד לגבייהו. וע"ד, בבית שני, הא שולטנותא ס' משאר עמין, לא אעדיו, וכ"ש בגלותא, דשכינתא ו' בשאר עמין, אתר דשאר ממנן שלטין, ובג"כ ז' כלהו ינקין מן שכינתא, דאתקריבת גבייהו.

קפו) ועל * דא, בזמנא דישראל, הוה שראן על ס' ארעא, ופלחי פולחנא דקב"ה, שכינתא ס' הות צנועה בינייהו, ולא נפקת מגו י' ביתא לבר י"א באתגלייא. ובג"כ, כל אינון נביאים דהוה בההוא זמנא, לא נטלו נבואה אלא י' באתרה כדקאמרן. ובג"כ, יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא, דלא יתגלי עליה נבואה, ולא יהך י' בשליחותא דקב"ה.

קפח) ואי תימא, הא חמינן דאתגלייא שכינתא בבבל, דאיהו לבר. הא אוקימנא, דכתיב, * היה י' היה, דהוה, מה דלא הוה ס' מן קדמת דנא, מיומא דאתבני בי מקדשא, וההיא נבואה לשעתא הות.

קפט) וכתיב, על נהר כבר. נהר דכבר הוה, מיומא דאתברי עלמא, ושכינתא אתגלייא תדיר עליה, דכתיב ז' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד ס' וגו'. י' ודא איהו חד מינייהו.

קצ) ותמן י' אתגלייא י' שכינתא, לפום שעתא דאצטריכו לה ישראל,

מסורת הזהר

א) היה היה — נהר כבר: (יחזקאל א') ח"א סמט. רכב. ח"ב א. ה. סב. קסו. ת"ז בהקדמה ד. ז"ח יתרו ל"ח טא שא. ב) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף רי"א ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות א' ג"א אעדו (אח"ל). ב' ג"א משאר. ג' ג"א מסכי. ד' ג"א גבייהו. ה' ג"א רשאר. ו' ג"א בין שאר. ז' ג"א כלהון. ח' ג"א בארעא וליג על. ט' ג"א מוסיף שראת והות י' ג"א ביתהא י"א ג"א באתגלייא. י"ב ג"א באתריה. י"ג ג"א בשליחותיה. י"ד ג"א מוסיף היה דבר ה' אל יחזקאל וגו' על נהר כבר וגו'. טו ג"א מקדמת וליג מן. טז ג"א מוסיף וגו' שם האחד וגו'. יז ג"א וחאי. יח ג"א אתגלי עליה וליג שכינתא. י"ט ג"א מוסיף שכינתא עליה (אח"ל).

וה' אמר — אחר הפרד לוס

הסולם

מאמר

קפח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הדי אנו רואים שנגלה השכינה בבבל, ליחזקאל. שהוא חו"ל. הנה ביארנו, שכתוב, היה היה, שהיה אז, מה שלא היה מקודם לכן, מיום שנבנה בית המקדש. ואותה הנבואה לשעה היתה. כדי לנחם את ישראל כמ"ש להלן. וכתוב על נהר כבר, שפירושו. נהר שכבר היה מיום שנברא העולם והשכינה היתה נגלה עליו תמיד, היינו מטרם שנבנה ביהמ"ק. שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים וגו', ונהר זה כבר, הוא אחד מד' נהרות הליל. פירוש, הגן, הי"ס השכינה. (כנ"ל ב"א דף רי"א ד"ה ומיד) שממנה נמשך הנהר היוצא מעדן. שה"ס חכמה, ונעשה לד' נהרות, ע"כ היתה נגלה על ד' נהרות הללו מטרם שנבנה בית המקדש.

שלטו שאר האומות, ינתבטלו הנביאים. וכל אלו מדרגות העליונות לא שלטו בהארץ. קפי) ולא אעדיו וכו': ולא הוסדה השליטה משאר האומות. משום שמשכו אצלם את שפע השכינה. ועל כן בבית שני לא הוסדה השליטה משאר האומות, ומכל שכן בזמן הגלות. ששע השכינה היא בשאר האומות במקום שאר הממונים שולטים, וע"כ יונקים כולם מהשכינה שנתקרבה אליהם. קפו) ועל דא בזמנא וכו': ועל כן, בשעה שישראל היו שרוים בארץ, ועברו עבודת הקב"ה, השכינה היתה צנועה ביניהם ולא יצאה מן הבית לחוץ בגלוי. ומשום זה כל הנביאים שהיו אז באותו זמן, דהיינו בזמן שביהמ"ק היה קים, לא קבלו נבואה מחוץ למקומה, היינו מחוץ לארץ ישראל, כמו שאמרנו. ומשום זה ברח יונה לחוץ מארץ הקדושה, כדי שהנבואה לא תתגלה עליו, ולא יהיה מחויב ללכת בשליחותו של הקב"ה.

קצ) ותמן אתגלייא שכינתא וכו'. ושם נגלה השכינה לצורך השעה. שהיו ישראל צריכים אותה, כדי לנחמם מצער של חורבן

(רס"י דף ס"ד ע"ב י' דף מ"ה ע"א)

לפום צערייהו. אבל בזמנא אחרא לא אתגלייא, ובג"כ יונה, בגין דלא תשרי
 עלוי שכינתא, ולא תתגלי א עליה, אזל כ מארעא קדישא, וערק. הה"ד
 " מלפני ג ה'. וכתוב כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא בורח.
 קצא) ת"ח כמה דשכינתא לא אתגלייא, אלא באתרא דאתחזי לה, אוף
 כ הכי לא ו אתחזי ולא ו אתגלייא. אלא בב"נ דאתחזי לה. דהא מן יומא,
 דסליק על ס רעותיה דלוט, לאתהפכא בסרחניה, אסתלקת י רוחא קדישא
 מאברהם. יא וכד יי אסתלק לוט מניה, מיד שרא רוח יי קודשא בדוכתיה.
 הה"ד, וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו י וגו'.

מסורת הזוהר

(א) מלפני ה': יונה א' ג'. (ב) כי ידעו האנשים: יונה א' יד.

חלוסי גרסאות א נ"א עלוי. ב נ"א מן ארעא. ג נ"א מוסיף ה' לברוח חרשיה. ד נ"א ל"ג מן וכתוב קד תיח.
 ס נ"א הכא. ו נ"א אחזייא. ז נ"א אתגלייא. ח נ"א ל"ג לה. ונ"א ליה. ט נ"א רעותא. י נ"א
 רוח קודשא. יא נ"א כיון דאסתלק. יב נ"א אחרש (אהלי). יג נ"א קדישא, יד נ"א מוסיף וגו' שא נא עיניך וראה
 כל המקום אשר אתה שפוגו.

מאמר

דסולם

ה' אפר - זחרי הפרד לוט

ולמטה לבחינת חצוניות, כי לא יוכלו להתברר
 ולהשתלם סטרם גמר התקון, כי אז יקבלו
 הזו"ן השלמה דמין הב' כמ"ש באות קל"ג.
 וזהו ההפרש מנשמת ישראל לאומות
 העולם, כי ישראל נמשכים מבחינת כלים
 דפנים, והם דאויים לקבל אורות שלמים גם
 מטרם גמר התקון. אבל אומות העולם
 נמשכים מבחינת כלים החצונים, וע"כ לא
 יוכלו לקבל שום שלמות מטרם גמר התקון.
 ועד"נ נחלקו העולמות לפנימיות וחיצוניות.
 וארץ ישראל, הי"ס כלים דפנים מבחינת העולם.
 וחוף לארץ הם כלים דחיצוניות. וע"כ אין
 שלמות בחוף לארץ מטרם גמר התקון, כי אז
 נאמר והיה ה' למלך על כל הארץ וגו'. וכן
 ומלאה הארץ דעה וגו'. אבל מטרם גמר התקון.
 אין שלמות רק בהכלים דפנים מהעולם בלבדם.
 שהם סוד ארץ ישראל.

בית המקדש, אבל בזו"ן אחר לא נגלה השכינה
 בחוף לארץ. ומשום זה, ברח יונה, כדי שלא
 תשרה עליו השכינה, ולא תתגלה עליו, וע"כ
 הלך מארץ הקדושה וברח. וזהו שכתוב, מלפני
 ה', וכתוב כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא
 בורח.

קצא) תא חזי כמה וכו': בוא וראה, כמו
 שהשכינה אינה מתגלה אלא במקום
 הראוי לה, כן אינה נראית ואינה מתגלה אלא
 לאיש הראוי לה, שהרי מיום שעלה ברצוני
 של לוט להתהפך בחטאו, נסתלק רוח הקדש
 מאברהם, וכשלוט נפרד ממנה, מיד שרה רוח
 הקדש במקומו, דהיינו על אברהם, וזהו שכתוב,
 וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'.
 ביאור המאמר, כי ידעת שכל מדרגה
 נחלקת לפנימיות וחיצוניות, שזורשו של
 התחלקות הזה, הי"ס עלית ה"ת לעינים, ונעשה
 סיום חדש בסיום גלגלתא ועינים שה"ס פרסא,
 ואח"כ יצאו לחוף מהמדרגה. (עי' בפתיחה
 לחה"ק אות ע"ז) ולפיכך הכלים שלמעלה
 מפרסא שנשארו בהמדרגה נקראים פנימיות,
 והכלים שיצאו למטה מפרסא נקראים חיצוניות,
 או אחרים, עש"ה. ואע"פ שבעת גדלות
 מוחזרים הכלים החצונים שלמטה מפרסא אל
 המדרגה, עם כל זה, כיון שז"ת ראצילות, שהם
 זו"ן, אינם נשלמים רק בדרך עליה להמקום
 שלמעלה מחזה, שה"ס השלמת התחתון בעליון,
 ואינם נשלמים במקומם עצמם, בהמקום שמחזה
 ולמטה, כמו שנתבאר באורך בסתיחה לחכמת
 הקבלה, מאות קל"ד עד אות קמ"ד, עש"ה,
 ע"כ נחנים תמיד הכלים בינה ותו"מ שמחזה

יזה אמרו, ארעא דישיראל לא שליט
 עלה ממנא אחרא בר קב"ו בלחודו. כי
 ארץ ישראל להיותה מבחינות כלים דפנים,
 קבלה תקון גם בזמן הזה, בסו"ה ארץ אשר
 עיני ה' אלקיך בה וגו' והשכינה מתגלית בה.
 מה שאין כן בחוף לארץ, כי נתנה לשליטת ע'
 שרים, שגם הם בחינת חיצוניות מהקדושה,
 דהיינו שנמשכים מכלים החצונים שאין להם
 שום שלמות מטרם גמר התקון, ולפיכך עוד לא
 נתקיים, והיה ה' למלך על כל הארץ, אלא
 בארץ ישראל לבד.

ווי"ש כמה דשכינתא לא אתגלייא אלא
 באתרא דאתחזי לה, דהיינו בארץ ישראל.

קצב) ת"ת, כיון דחמא אברהם, דלוט הוה תב לסחרניה, הוה דחיל
 ל אברהם, אמר דילמא ח"ו, בגין חברותא דדא, אבידנא בגיניה חולקא קדישא,
 דאעטר לי קב"ה. כיון דאתפרש מניה, א"ל * שא נא עיניך וראה מן המקום
 אשר אתה שם.

קצג) מאי י מן המקום אשר אתה שם. דאתדבקת ביה בקדמיתא,
 ואתעטרת בהימנותא שלימתא. צפונה, ונגבה, וקדמה, וימה. אלין אינון
 מסעיו, דהוו בקדמיתא, דכתיב י וילך למסעיו. וכתיב, ג הלוך ונסוע י הנגבה.
 אלין דרגין עלאין, דאתעטר במהימנותא שלימתא י בקדמיתא.

קצד) וכדין אתבשר, דלא יעדי מניה ומן בנוי לעלמין, דכתיב כי את
 כל הארץ אשר אתה רואה. מאי אשר אתה רואה. דא דרגא קדמאה דאתגליא
 ליה, כד"א לה' הנראה אליו. ובג"כ אשר אתה רואה, בגין דדרגא דא קדמאה,
 אחליל מכלהו דרגין, י וכלהו י אתחזון ביה, ובג"כ, כי את כל הארץ אשר
 אתה רואה וגו'.

קצה) ר' אלעזר, אערע בבי ז אושפיזא בלוד, והוה עמיה רבי חזקיה. קם

מסורת הזהר

א) שא נא ויניך: לעיל דף ס"ז ציון א' וש"ג. ב) וילך למסעיו לעיל דף ס"ב ציון ג' וש"ג.
 ג) הלוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל ציון א' וש"ג.

הלופי גרסאות א) נ"א ליג אברהם. ב) נ"א ליג מן המקום. ג) נ"א ליג הנגבה. ד) נ"א כקדמיתא. ה) נ"א וכלהוין.
 ו) נ"א אתחזון. ז) נ"א אושפיזא.

הכולם

וה' אמר—אחרי הפרד לוט

מאמר

המקום שנתדבקת בו בתחילה ונתעטרת
 באמונה שלמה, דהיינו צפונה ונגבה קדמה
 וימה, אלו הם המסעות שנסע בתחילה,
 שכתוב וילך למסעיו. כמו שנתבאר (באות קס"ה)
 שה"ס נפש רוח נשמה וחיה ע"ש. צפונה ה"ס
 בינה ונשמה. נגבה, ה"ס חכמה וחיה. קדמה
 ה"ס ת"ת, ורוח. ימה, ה"ס מלכות, ונפש.
 וכתיב הלוך ונסוע הנגבה וכו': אלו הן
 מדרגות העליונות שנתעטר בהם באמונה
 שלמה בתחילה.

אוף הכי וכו' בכר נש דאתחוי לה וכו',
 דהיינו שיהיה נשמר מלעורר הזווג בחיצוניות
 הנוקבא, שהיא בהמקום שלמטה מחזה. כי אז
 הוא מפריד הנוקבא מו"א, והשפע הולכת לחוץ
 לארץ, אל ע' שרים של אומות העולם שהם
 בעלי הכלים החיצונים המתאווים לאיתו השפע.
 וז"ש (באות קס"ה) וכשעתא רחאכו והו
 מקטרין למעיון אחרנין וכו', דהיינו שעוררו
 זווג בכלים החיצונים של הנוקבא והמשיכו השפע
 ממעלה למטה. שאז הולכת השפע לאלהים
 אחרים כנ"ל. וכדין שלטו שאר עמין וכו', כי
 השפע הגיע לע' שרים שלהם. ובג"כ כלהו
 ינקין מן שכינתא דאתקריבת נבייהו, כי
 הכלים החיצונים של השכינה, קרובים לאומות
 העולם, כי רק הם מקבלים מהם כנ"ל. ובדרך
 תזה תבין כל המאמר.

קצד) וכדין אתבשר וכו': ואז נתבשר, שלא
 יסורו ממנו ומן בנוי לעולם.
 שכתוב, כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך
 אתננה ולזרעך. ושואל מהו אשר אתה רואה
 ואומר, זה הוא מדרגה הראשונה שנתגלה לו
 שהיא מדרגת הנפש, כמו שאתה אומר, לה'
 הנראה אליו (כנ"ל באות קס"ז) ומשום זה
 נאמר אשר אתה רואה, משום שמדרגה זו
 הראשונה, שהיא הנוקבא, נכללת מכל
 המדרגות, וכל המדרגות נראות בה, ומשום
 זה נאמר, כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'.

מאמר כתמוח בעצי היער

קצה) ר' אלעזר אערע וכו': ר' אלעזר אירע
 במלון בלוד. והיה עמו שם ר'

קצב) תא חזי כיון וכו': בוא וראה, כיון
 שדאה אברהם שלוט חזר לסורו,
 היה מפתה, אמר, אולי ח"ו, משום התחברותי
 עם זה, אברתי בשבילו. חלק הקדוש שהקב"ה
 העטיר אותי. כיון שלוט נפרד ממנו. א"ל
 הקב"ה, שא נא עיניך וגו', ושואל מהו
 מן המקום אשר אתה שם, ואומר שפירושו,

(דס"י דף ט"ח ע"א)

בליליא דמלעי באורייתא, קם רבי חזקיה גביה, איל ר' אלעזר, (ה) ב בקיסטרא
י דקוסטא, חברייא שכיחי.

קצו) פתח ר' אלעזר ואמר, * כתפוח בעצי י היער וגוי. כתפוח, דא קב"ה
דאיהו חמיד ומתעטר בגוונוי, מכל שאר אילנין, דלא אית דדמי ליה. רשים
איהו מכלא, ד רשים הוא, דלית כ אחרא כוותיה.

קצו) בגיני כך, בצלו חמדתי. בצלו: ולא בצלא אחרא. בצלו: ולא בצלא
דשאר ממנן. חמדתי, אימתי, מן יומא, דהוה אברהם בעלמא, דאיהו חמיד
ורחים ליה לקביה באהבה. כד"א ב אברהם אוהבי. ופריו מתוק לחכי,
דא הוא יצחק, דאיהו כ איבא קדישא.

קצח) ד"א, בצלו חמדתי וישבתי, דא יעקב. ופריו מתוק לחכי, דא יוסף

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) כתפוח בעצי היער: (שה"ש ב') ח"א סה: ח"ב
קכ"ב. קכח. רכג: ח"ג כה. עד. קג. קלג: רנה:
רסו: ת"ז חק' כ"ה ע: ב) אברהם אוהבי: לעיל
דף ב' ציון ב'.

(א) נאהל שלים זו הלכותם ונמכר להם ככל נמדה
שם מלים תמיד חכמים אשר הם עוכרים ופנים שכן
הם נאים לנפשיתם אף בלוד כמנואל.

חלופי גרסאות א) נ"א בקיסטא. ונ"א בקיסרא (אה"ל). ב) נ"א דקוסטא (אה"ל). ג) נ"א מוסיף היער כן דודי בין
הבנים וגוי. ד) נ"א ל"ג רשים הוא (אה"ל). ט) נ"א אחר ונ"א אחרה. ז) נ"א מוסיף חמדתי
וישבתי. ז) נ"א מוסיף זרע אברהם. ח) נ"א דא יוסף ול"ג כן הוא יצחק עד דא יוסף. ט) נ"א איבו.

כתפוח בעצי היער

הסולם

מאמר

השכינה בצל אחר, דהיינו בצל דעלי תאנה
(כנ"ל בראשית ב' דף קפ"א ד"ה ויתפרו ע"ש)
בצלו ולא בצלא דשאר ממנן, דהיינו בצל
של ע' שרים. כנ"ל חמדתי אימתי, שואל,
בצלו חמדתי מאימתי חמדה, כי אי אפשר לומר
שחמדה חמיד, שהרי מסכת החטא נטחה לע' שרים
כנ"ל בדבור הסמך, ואומר, שהוא מיום שבא
אברהם לעולם, ואהב את הקב"ה באהבה, כמו
שאתה אומר אברהם אוהבי. אז תקן את
השכינה, וחזרה ונתיחדה בז"א, ופריו מתוק
לחכי, זהו יצחק, שהוא טרי קדוש של אברהם.
פירוש, כי בעוד שנסתה לע' שויים, שה"ס
הארת השמאל, היתה ריקנית הן מחכמה והן
מחסדים כנ"ל (דף י"ג ד"ה והענין) ואחר
שאברהם תקנה לזווג עם ז"א, וקבלה ממנו
קו ימין שה"ס חסדים המכוסים הנבחנים
לצל, חזר להאיר בה גם קו השמאל, שה"ס
הארת החכמה המתלבשת בחסדים דימין.
(כנ"ל דף י"ז ד"ה כיון) ונמצא הארת
החכמה בבחינת פרי ותולדה דקו ימין, כי
לא יכלה להאיר מקודם לכן. וז"ס אברהם
הוליד את יצחק.

חזקיה, קם ר' אלעזר בלילה ללמוד תורה,
עמד אצלו ר' חזקיה, בסמוך לו. כי היה צר להם
המקום. אמר לו ר' אלעזר, בארמון צר החברים
מצויים. כלומר מתוך שהם מרבים בתורה
וממעטים במלאכה, לכן פוגשים אותם תמיד
בבית מלונות צרים וקטנים. כי אין להם
כסף לשכור בתים מרווחים. קיסטרא, פירושו
ארמון, לפי הענין. קיסטא, פירושו מקום צר
ודחוק. כמ"ש (תענית כד.) דירנא בקוסטא
דחיקא.

קצו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר,
כתפוח בעצי היער וגוי. כתפוח,
זהו הקב"ה, שהוא נחמד ומתעטר בגוונוי
שה"ס ב' קוין חג"ה, הנבחנים לג' גוונין, לבן אדום
וירוק. שאין דומה לו, בכל שאר אילנות,
שהם ע' שרים המתרמים לקדושה כקוף בפני אדם.
מצוין הוא מכל, מצוין הוא שאין אחר כמותו.
פירוש, כי מחמה חטא דעצה"ד, נמשכה
השכינה לצד ע' שרים, שהם בחינת חיצוניות
דז"א, כמ"ש לעיל (בהסולם באות קצ"א ע"ש)
וע"כ אחר שנתקנה וחזרה ונתדבקה בז"א,
הנקרא הקכ"ה, אמרה השכינה כתפוח בעצי
היער וכ שאין דומה לו בע' שרים שנתדבקה
מקודם, וניכר יהרוננו ית' עליהם עתה, כיתרון
האור על החשך.

קצו) בגיני כך בצלו חמדתי בצלו ולא בצלא
אחרא וכו': כי מטרם תקונה היתה

קצח) ד"א בצלו וכו': פירוש אחר. בצלו
חמדתי וישבתי, זה יעקב, שה"ס
קו אמצעי, שלהיותו מכריע בבחינת
מסך דחירק, הממעט הקומה, (כנ"ל דף י"ז
ד"ה

(דסויי דף פ"ה ע"א)

הצדיק, דעבד פירין קדישין בעלמא. וע"ד ה' כתיב"א אלה תולדות יעקב יוסף. דכל אינון תולדות י' דיעקב י' ביוסף הצדיק קיימי, י' דעביד תולדות. ובג"כ, אקרון ישראל, על שמא דאפרים, דכתיב י' הבן יקיר לי אפרים וגו'.

קצט) ו"א כתפוח בעצי היער. דא אברהם. דדמי ליה לתפוח, דסליק ריחין, *) ואתרשים במהימנותא שלימתא, על כל בני דריה, י' ואתרשים י' חד לעילא, ואתרשים י' חד לתתא, דכתיב, י' אחד היה אברהם.

ר) מאי טעמא הוה אחד. דלא הוה אחרא בעלמא, י' די סליק י' למהימנותא דקב"ה, בר י' איהו. א"ל ר' חזקיה, והא כתיב י' ואת הנפש אשר עשו בחרן. א"ל עד כען. אינון לא הוו, בדרגין עלאין, דאתעטר בהו אברהם. רא) לבתר א"ל, תו שמענא, דלא אקרי אברהם אחד, עד י' דאסתלק ביצחק ויעקב. כיון דאסתלק ביצחק ויעקב, י' והווי כלהו י' תלתהון אבהון דעלמא. כדין אקרי אברהם אחד. וכדן י' הוא תפוח בעלמא. רשים מכל בני יו עלמא. א"ל שפיר קאמרת.

רב) ד"א, כתפוח בעצי י' היער, דא י' קב"ה. כן י' דודי, דא קב"ה. בצלו,

מסורת הוהר

א) אלה תולדות יעקב יוסף: (כראשית ל"ז) ח"א כא: קצו: קפ. קפכ: ח"ב קמה. רמכ. ח"ג רמח: ז"ח וישב כ"ט טד שכא. תשא מ"ד טא שמו. ב) הבן יקיר לי אפרים: (ירמיה ל"א) ח"ב יב: ח"ג קמא: ת"ז תק' ו' כא: ג) אחד היה אברהם (יחזקאל ל"ג) ח"א רנו: ד) ואת הנפש אשר עשו בחרן: לעיל דף כ' ציון ב' וש"ג.

חלופי גרסאות א' נ"א וכתיב ולגי וע"ד, ונ"א עד כתיב (אה"ל). ב' נ"א יעקב (אה"ל). ג' נ"א יוסף איהו דעניד תולדות כעין כלהו שבטיס. ד' נ"א דעבר (אה"ל). ונ"א מוסיף דעביד תולדות כעין כלהו שבטיס. ונ"א כעין כלהו ולגי שבטיס. ט' נ"א ואתרשים חד לעילא. ו' נ"א ליג חד ונ"א מו"י. י' למהוי חד. ז' נ"א מוסיף למהוי חד. ח' נ"א דיסליק (אה"ל). ט' נ"א במהימנותא. י' נ"א מוסיף איהו. כתפוח היער דא אברהם דדמי לתפוח דסליק ריחין ואתרשים במהימנותא שלימותא (אה"ל). י"א נ"א דאתעטר. ונ"א דיתעטר (אה"ל). יב' נ"א והא. יג' נ"א תלתיהון. יד' נ"א הוה. טו' נ"א דריה (אה"ל). טז' נ"א מוסיף היער כמה דאתמר. יז' נ"א מוסיף קב"ה כמה דאתמר (אה"ל). יח' נ"א מוסיף דודי בין הבנים.

הסולם

כתפוח ופצי היער

מאמר

ד"ה וכיון) ע"כ נכחן לצל, ולבחינת ישיבה. ופריו מתוק רחבי, זה יוסף שה"ס יסוד שהוא עשה פירות קדושים בעולם דהיינו נשמות וע"כ כתוב אלה תולדות יעקב יוסף, שכל אלו תולדות דיעקב ביוסף הצדיק עומדי, שהוא בחינת יסוד של יעקב, ומשום זה נקראים ישראל על שם אפרים, שכתוב הבן יקיר לי אפרים וגו'.

קצט) ד"א כתפוח בעצי היער וכו': זהו אברהם שהוא דומה לתפוח המעלה ריח. והוא נצטיין באמונה שלמה יותר מכל בני דורו. ונצטיין לבחינת אחד למעלה ובבחינת אחד למטה, שכתוב, אחד היה אברהם.

ר) מאי טעמא וכו': שואל, מהו דטעם שהיה אחד ואומר, שלא היה אז אחר בעולם, שיתעלה באמונת הקב"ה חוץ ממנו.

רב) ד"א כתפוח וכו': פירושו אחר, כתפוח

בעצי

(רמזי דף פ"ה ע"א *) פ"ה ע"ב

דא קב"ה. חמדתי וישבתי, ביומא דאתגלי קב"ה, על טורא דסיני, וקבילו ישראל אורייתא, ואמרו " נעשה ונשמע.

רג) 6) ופריו מתוק לחכי. אלין מלין דאורייתא, דכתיב ה' בהו' ומתוקים מדבש ונופת צופים. ד"א ופריו מתוק לחכי, אלין נשמתהון דצדיקיא, דכלהו י איבא נ דעובדוי דקב"ה, וקיימי עמיה נ לעילא.

רד) ת"ח, כל נשמתין דעלמא, דאינון איבא נ דעובדוי דקב"ה, כלהו חד, ברזא חד, וכד נחתי לעלמא, ד כלהו י מתפרשין, ס בגוונים, ו דכר ונוקבא, י ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא.

רה) ס ות"ח, י תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, עביד נפש. ורעותא ס דתיאובתא דכורא, לגבי נוקבא, ואתדבקותא דיליה בה, אפיק נפש, י וכליל יא תיאובתא י דנוקבא, ונטיל לה. ואתכליל תיאובתא תתאה, י בתיאובתא דלעילא, ואתעבידו רעותא חדא, בלא פרידא.

רו) וכדין י כליל כלא נוקבא, ואתעברת מן דכורא, ותיאובתין טידתרווייהו מתדבקן כחדא, ועל דא, כלא כליל דא בדא. וכד נשמתין נפקין, דכר ונוקבא כחדא ס נפקין.

מסורת הזהר

דרך אמת

6) לעיל פ"ב ב"י. 3) עיין בספרים רמזים מהמקמ סער ח' פרק כ"ב ופקודי רמ"ו א'.

7) ומתיקים מדבש: לעיל פרשת נח דף צ"ג ציון א' וש"נ. 8) איבא דעובדוי דקב"ה: ח"א ס. פב: 9) מתפרשין - דכר ונוקבא: ח"א צ: צא: ח"ב רמו: ח"ג מנ: רפג: 10) תיאובתא - עביד נפש: ח"א פא. קפב. רט.

חלופי גרסאות א' נ"א ל"ג כהו. ב' נ"א ל"ג דעובדוי. ג' נ"א מוסיף לעילא כמרומי רומה (אה"ל). ד' נ"א כלהו. ס' נ"א כגוונים. ו' נ"א דכר. ז' נ"א ל"ג מן ואינון עד ותיאובתא דכורא (אה"ל). ח' נ"א ת"ח. ט' נ"א מוסיף ותיאובתא דכורא לגבי (לגביה) נוקבא עביד נפש. ונ"א ותיאובתיה (אה"ל). ונ"א ל"ג מן דתיאובתא עד ואתדבקותא. י' נ"א מוסיף וכליל ועביד. יא' נ"א תיאובתיה. יב' נ"א ל"ג דנוקבא. יג' נ"א בתיאובת. יד' נ"א נטיל קו נ"א תרווייהו. טז נ"א נפקי.

כתפוח בעצי היער

הסולם

מאמר

כהן שהן זכר ונקבה, אלא כשיוורת לעולם כל הנשמות בכחינות זכר ונקבה, וכל נשמה היא זכר ונקבה מחוברים כאחד.

בעצי היער זהו הקב"ה, דהיינו קו ימין. כן דודי, זהו הקב"ה, היינו קו שמאל. בצלזו זהו הקב"ה, היינו קו אמצעי. חמדתי וישבתי, הוא כיום שנגלה הקב"ה על הר סיני וישראל קבלו את התורה, ואמרו נעשה ונשמע. אז אמרה השכינה חמדתי וישבתי.

רה) ות"ח תיאובתא וכו': ובוא וראה השתוקקותה של הנקבה להזכר עושה נפש. וכן רצון השתוקקותו של הזכר להנקבה, ודבקותו בה, מוציא נפש, והיא כוללת את הנפש מהשתוקקות הנקבה, ולוקחת אותה. ונכלל השתוקקות של התחתון הנקבה בהשתוקקות של העליון הזכר, ונעשו ב' הנפשות רצון אחד בלי פירוד.

רג) ופריו מתוק לחכי: אלו הם דברי התורה, שכתוב בהם ומתוקים מדבש ונופת צופים. פירוש אחר, ופריו מתוק לחכי אלו הן נשמות הצדיקים, שכולן הן פרי מעשיו של הקב"ה, ועומדים עמו למעלה.

רו) וכדין כליל וכו': ואז הנקבה כוללת הכל. שלוקחת ב' הנפשות, ומתעברת מן הזכר, בהן, והשתוקקותם של שניהם מתדבקים ונעשו אחד, ועל כן, כלול הכל זה בזה, וכאשר הנשמות יוצאות, זכר ונקבה כלולים בהן כאחד.

רד) ת"ח כל נשמתין וכו': כל נשמות העולם, שהן פרי מעשיו של הקב"ה, כולן הן אחד בסוד אחד, כלומר שלמעלה עוד לא ניכר ורמזי דף ס"ה ע"ב)

רו) ל לבתר. כיון דנחת, מתפרשן דא לסטרא דא, ודא לסטרא דא, וקב"ה מזווג לון לבתר. ולא אתייהיב י זווגא לאחרא, אלא לקב"ה בלחודוי, דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון, כדקא יאות.

רח) זכאה הוא ב"נ, דזכי בעובדוי ואזיל י באורח קשוט. בגין י דאתחבר נפש בנפש, כמה דהוה י מעיקרא. דהא אי זכי בעובדוי, דא הוא ב"נ שליט כדקא יאות, ובג"כ כתיב, ופריו מתוק לחכי. י דהוא י בתקונא מברך, לאתברכא מניה עלמא, בגין דכלא בעובדין דבר נש תליא, אי זכי אי לא זכי.

רט) א"ר חזקיה, הכי שמענא, דכתיב י ממני פריך נמצא. י קב"ה אמר לה לכנסת ישראל, ממני ודאי, פריך נמצא, י פריי נמצא, לא כתיב, אלא פריך, ההוא תיאובתא דנוקבא, י דעביד נפש, ואתכליל בתוקפא דדכורא, ואתכליל נפש בנפש, ואתעבידו חד, כליל דא בדא, י כדאמרן. לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא, י ודא בחילא דדכורא, אשתכח איבא דנוקבא.

רי) ד"א י בתיאובתא דנוקבא, אשתכח איבא דדכורא, דאי לאו תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא, לא אתעבידו פירין לעלמין, הה"ד ממני פריך נמצא.

מסורת הזהר

א) וקב"ה מזווג לון: ח"א פט: קלו. רכט: ב) דאתחבר נפש בנפש (זווג): ח"א יד: כא מט: ג. ס: עג: פט: צ. צד. קיב. קל: קלב. קלז. קמח: קנה. קעו. קפו. רד. רמה. ח"ב כח. פט. קיא: קלו: רה. ריט. רלה. רנה. רנט: ח"ג יט. לו: מט. עז. פא: סב. פד. צ. קד: קיח: קכו. קמג. קסז: קעו. רכד. רמו. רעו. רפכ: ג) ממני פריך נמצא: (הושע י"ד) ח"א קטו: רכו: ח"ב רכג: חלופי גרסאות ח ג"א ולבתר. כ ג"א ידיעה לאחרא בזווגא. ג ג"א באתר. ד ג"א דיתחבר. ה ג"א מעקרא ו ג"א דא הוא. ז ג"א חקרא. ח ג"א רבית. ט ג"א פרי. י ג"א דעבד. יא ג"א ליג כדאמרן יכ ג"א ודאי (אהיל). יג ג"א תאובתא.

כתפוח בעצי היער

הכולם

מאמר

רו) לבתר כיון וכו': אח"כ, כיון שיורדים לעולם הם נפרדות זה מזה, הזכר מהנקבה, זה פונה לעברו וזה פונה לעברו. והקב"ה מזווג אותם לאחר כך. ולא ניתן מפתח הזווג לאחר אלא להקב"ה בלבדו, שרק הוא יודע זיוגם לחבר אותם כראוי. דהיינו, שיהיו זכר ונקבה מנשמה אחת.

רח) זכאה וכו': אשרי האיש הזוכה במעשיו, והולך בדרך האמת. כדי שיתחברו לו נפש בנפש, זכר בנקבה, כמו שהיו מקודם שירדו לעולם. אבל אם אינו זוכה לא יחנו לו בת זיוגו. וע"כ כתוב עליו ופריו מתוק לחכי. כי איש הזה נתברך בתקון זכר ונקבה כראוי, שיתברך ממנו העולם בפירות מחוקים, דהיינו תולדות נאות, משום שהכל תלוי במעשיו של האדם אם זכה או לא.

רט) א"ר חזקיה הכי וכו': א"ח, כך שמעתי. שכתוב ממני פריך נמצא. הקב"ה אמר לכנסת ישראל, שהיא השכינה, ממני ודאי

פריך נמצא. ולא כתוב פריי נמצא אלא פריך, להורות על אותה השתוקקות של הנקבה העושה בחינת הנקבה של הנפש, שנכללת בתוקפו של הזכר ונכללו נפש הנקבה בנפש הזכר, ונעשו אחד כלולים זה בזה כמו שאמרנו. ואח"כ נמצאים שניהם נפרדים בעולם, ודאי שבכחו של הזכר, נמצא הפרי של הנוקבא, בעולם. פירוש, הסלה פריך, קאי על פירות הנקבה, דהיינו על הנפש הנמשך בהשתוקקותה, ומשמיענו הכתוב, שאפילו נפש הנקבה אינה מבחינתה עצמה, אלא מכח התכללותה בנפש הזכר. וע"כ אומר ממני פריך נמצא.

רי) ד"א בתיאובתא וכו': פירוש אחר. על הכתוב ממני פריך נמצא. כי בהשתוקקות הנקבה עצמה שמשם באה בחי' הנקבה של הנפש, נמצא פריו של הזכר. כי לולא השתוקקות הנקבה אל הזכר, לא היו נעשים פירות בעולם, כלומר שלא היו שום תולדות. וז"ש ממני פריך נמצא.

ריא) * ויהי בימי אמרפל מלך שנער וגו'. רבי יוסי פתח, ^ב מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא. אבל האי קרא ברזא דחכמתא איהו. דהא תנינן, ^ג שבעה רקיעין עבד קב"ה לעילא, וכלהו ^ה לאשתמודע יקרא דקב"ה, וכלהו קיימין ^ז לאודעא רזא דמהימנותא עלאה.

ריב) ת"ח אית רקיעא עלאה סתים, לעילא מנייהו, דאינון שבעה, ודא הוא רקיעא דדבר לון ונהיר לון לכלהו, ודא לא אתיידע, וקיימא בשאלתא, דלא ידיעא, בגין דאיהו סתים ועמיק, וכלא ^ה תוהין עליה, ובג"כ אקרי מי, כמה דאוקמוה דכתיב ^י מבטן מי יצא הקרת, ואתמר. ^כ והאי הוא רקיעא עלאה, * דקיימא על כל אינון ^ג שבעה.

ריג) ואית לתתא רקיעא, דאיהו תתאה מכלהו ולא נהיר. ובגין דאיהו תתאה דלא נהיר, ההוא רקיעא דעלייהו, אתחבר ביה, ואלין תרין אתוון, כליד לון בגויה, ^ז ואקרי ים, דההוא רקיעא עלאה, דאקרי ^ח מי.

ריד) בגין דכל אינון רקיעין אחרנין, אתעבידו נחלין, ועאלין לגביה, וכדין איהו ים עלאה, ^ט ועבד איבין ^ו ונונין לזנייהו, ועל דא אמר דוד ^י זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין ^י מספר חיות קטנות עם גדולות.

מסורת זוהר

דרך אמת

ה) כלם מתמיחס. ^ב נהקדמה ^א כי וסי וימי ^א ויהי בימי אמרפל: בראשית י"ד. ^ב מי העיר ממזרח: לעיל בראשית ב' דף צ"ה ציון ב' וש"נ. ^ג ו' רקיעין: לעיל ב"א דף שט ציון ב' וש"נ. ^ד מבטן מי יצא הקרח: לעיל ב"א דף רמ"ז ציון ב' וש"נ. ^ה מ"י: ע"י לעיל נהקדמת זוהר דף ח' ציון ב' וש"נ. ^ו זה הים גדול: (תהלים ק"ד) ח"א יו: רלו. ^ז ח"ב מח: מט. ^ח נו: ח"ג יוד. ס.

חלופי גרסאות ^א ג"א לאשתמודעא. ^ב ג"א לאודעה. ^ג ג"א מוסיף שבעה רקיעין. ^ד ג"א וכדין אקרי. ^ה ס ג"א ועבד. ^ו ג"א ורחין. ^ז ג"א מסטר וגו'.

ויהי בימי אמרפל

הכולם

מאמר

אות שייג). וזהו רקיע העליון, העומד על כל שבעה הרקיעים.

ריג) ואית לתתא וכו': ויש למטה רקיע, דהיינו המלכות, שהוא התחתון מכולם, ואינו מאיר. ומשום שהוא תחתון שאינו מאיר, אותו רקיע העליון שעליהם שהיא בינה הנקראת מ"י. מתחבר בו. כלומר שרקיע העליון, שה"ס מ"י, אינו מאיר החכמה לשום רקיע מהז"ת אלא להתחתון שבהם, שהיא מלכות (כנ"ל ב"א רע"ז אות שמ"ד). ואלו ב' האותיות מ' י', של רקיע העליון הנקרא מ"י, הוא כולל אותם בתוכו, ונקרא ים שהם אותיות מ"י.

ריד) בנין דכל אינון וכו': משום שכל אלו רקיעים האחרים שלמעלה מרקיע התחתון, שהם חג"ת נה"י. נעשו נחלים ונכנסים לתוכו ואז הוא נעשה ים עליון ועושה פירות ודגים למינם, שהם המוחין שמשפיע לבי"ע. ועליו אמר דוד, זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות.

ועל

ריא) ויהי בימי אמרפל וגו': ר' יוסי פתח, מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו וגו' מקרא זה בארוהו החברים, אבל מקרא זה בסוד החכמה הוא. כי למדנו, ז' רקיעים עשה הקב"ה למעלה שהם ז"ת דאצילות, חג"ת נה"מ, וכולם הם כדי להכיר כבוד הקב"ה. וכולם עומדים להודיע סוד האמונה העליונה.

ריב) ת"ח אית רקיעא וכו': בוא וראה, יש רקיע עליון סתום, למעלה מאלו שבעה רקיעים, שה"ס בינה דאצילות, וזה הוא הרקיע המנהיג אותם ומאיר אל כולם, והוא לא אתידע, והיינו ג"ר שלו, שה"ס או"א. ועומד בשאלה, שהיא לא ידוע, היינו ז"ת שלו, שה"ס ישסו"ת, משום שהוא סתום ועמוק והכל תמהים בו. ומשום זה נקרא מ"י, היינו הז"ת שלו, כמו שבארוהו, שכתוב מבטן מי יצא הקרח, וזה נתבאר (לעיל בראשית א' דף רנ"ו

(דפו"י דף ס"ה ע"ב *) דף ס"ו ע"א)

רטו) ועל דא כתיב * ה מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו. מי העיר ממזרח דא אברהם. צדק יקראהו כ לרגלו, דא ג הוא רקיעא תתאה דכלהו רקיעין, דאתעביד ים. יתן לפניו ל גוים. מאן האי. ה הוא רקיעא תתאה ו דאמרן, דעביד נוקמין, ואפיל שנאין. ובהאי י אשתבח דוד ח ואמר ג ואויבי נתתה לי עורף ומשנאי אצמיתם.

רטז) יתן לפניו גוים. אלין אינון עמין דהוה רדיף עליהון אברהם, וקביה הוה קטיל פ לון. י ומלכים ירד, ה) יא אלין ממנן רברבן דלעילא. דכד עביד קביה דינא י בעלמא, בכלא עביד דינא, בעילא ותתא.

ריז) ירדפם יעבור יי שלום אורח ברגלו לא יבא. ירדפם, י דא אברהם. דאברהם הוה רדיף לון וקביה הוה יו עבר קמיה, וקטיל לון. דכתיב יעבור שלום. דא קביה דאקרי שלום.

ריח) אורח ברגליו לא יבא. י וכי סלקא דעתך, דהוה אברהם אזיל בגו ענני או בגו סוסון ורתיכין. אלא אורח ברגליו לא יבא, דלא הוה י אזיל קמיה דאברהם, לא י מלאכא, ולא שליחא, אלא קביה בלחודי, דכתיב אורח ברגליו, מאן רגליו, אלין מלאכין דאינון תחותי דקביה, כד"א ג ועמדו רגליו ביום ההוא וגו'.

זר: אמת

מסורת הזהר

- ה) אלו כרי מ: למ: פשים אומות שנעולס. א) מי העיר ממזרח: לעיל ב"ב דף צ"ה צית ב' ושינ. ב) ואויבי נתת לי עורף: תהלים י"ח. ג) ועמדו רגליו: (זכריה י"ד) ח"ב רנח. ת"ז חק' י"ח לה:

חלופי גרסאות ה ג"א ל"ג מן מי עד מי. ז ג"א מוסיף לרגלו דא שרה, ד"א צדק יקראהו לרגלו (וגו'). ג ג"א היא. ד ג"א גוים וגו'. ה ג"א מוסיף דא הוא. ו ג"א ל"ג הוא. ו ג"א ל"ג דאמרן. ז ג"א משתבח. ח ג"א ל"ג ואמר. ט ג"א ל"ג לון. י ג"א מוסיף ומלכים ירד (מאי [ג"א ומאי] ירד אלא [ומלכים ירד]). אלין מלכין ממנן [דממנן] דלעילא עלייתו יתן לפניו גוים אלין עמין דלתתא. ומלכים ירד. יא ג"א אילין. יב ג"א בעמא ג ג"א שלום וגו'. יד ג"א ל"ג דא. טו ג"א עביר. ו ג"א עביד. זא ג"א ל"ג וכי. יז ג"א ל"ג אזיל. יח ג"א מלאכ.

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרפל

רטו) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב. מי העיר ממזרח צדק יקראחו לרגלו מי העיר ממזרח, זה אברהם. כלומר, אברהם העיר את רקיע העליון הנקרא מ"י, שישפיע החכמה לרקיע התחתון הנקרא י"ם. צדק יקראהו לרגלו. זה הוא רקיע התחתון מכל ז' הרקיעים, שנעשה י"ם. יתן לפניו גוים, שואל מי הוא לפניו. ואומר, הוא רקיע התחתון שאמרנו, שהוא העושה נקמות ומפיל השונאים. ובו משתבח דוד ואמר, ואויבי נתת לי עורף משנאי אצמיתם. פירוש כי הארת החכמה משמידה כל התצוננים והקליפות, ולפי שרק רקיע התחתון מקבל הארת החכמה, ולא ששה העליונים ממנו. ע"כ אומר, שהוא עושה נקמות ומפיל האויבים, וכן יתן לפניו גוים.

רטז) יתן לפניו גוים: אלו הם העמים שאברהם (דטוירף מינע"א) היה רודף אחריהם, והקביה הורגם. ומלכים ירד, אלו הם המלאכים הממונים עליהם למעלה. כי כשהקביה עושה דין בעולם, בכלום הוא עושה הדין. למעלה ולמטה, דהיינו בהעמים שלמטה ובשרים שלהם שלמעלה בשמים. ריז) ירדפם יעבור שלום וגו': ירדפם, זהו אברהם. כי אברהם היה רודף אותם, והקביה היה עובר לפניו והורגם. שכתוב, יעבור שלום, זהו הקביה שנקרא שלום. ריח) אורח ברגליו לא יבא: שואל וכי יעלה על דעתך, שהיה אברהם הולך בתוך העננים, או על סוסים ומרכבות. כי נאמר אורח ברגליו לא יבא. ומשיב, אלא, אורח ברגליו לא יבא, פירושו, שלא מלאך ולא שליח הלך לפני אברהם, אלא הקביה בלבדו. שכתוב אורח ברגליו

ריט) ד"א, מי העיר ממזרח. ת"ח, בשעתא דקב"ה אתער עלמא, ל לאייתאה לאברהם, נ ולקרבא ליה לגביה, האי אתערותא, בגין דזמין יעקב : למיפק מניה, ולקיימא תריסר שבטין, כללו זכאין קמיה דקב"ה.
 רכ) צדק יקראהו לרגלו. דקב"ה הוה קרי ליה תדיר, מן יומא דאתברי עלמא, כד"א " קורא הדורות מראש. ובג"כ, צדק יקראהו ודאי. לרגלו : לאתחברא ביה בפולחניה, ולקרבא ליה לגביה. כד"א : העם אשר ברגליך.
 רכא) ד"א מי העיר ממזרח. דמתמן שרותא דנהורא לאנהרא. בגין דדרום ההוא תוקפא דנהורא די ליה, מגו מזרח איהו. ועל דא מי העיר ההוא נהורא דדרום, ממזרח. בגין דאיהו נטיל ואתון בקדמיתא, ותיאובתא דההוא רקיעא עלאה, למיהב ליה למזרח.
 רכב) צדק יקראהו לרגלו. דא מערב, דאיהו קרי ליה תדיר ולא שכיך. כד"א : אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דמערב אתער תדיר לגביה. יתן לפניו גוים ומלכים ירד. דהא מניה קביל תוקפא ל לאכנעא כל אינון עמין דעלמא.

מסורת הזהר

א) קורא הדורות מראש : (יעשיה מא) ח"א רכו : ב) העם אשר ברגליך : שמות יא. ג) אלקים אל דמי לך : (תהלים טג) ח"א עז : קעח : ח"ב קמ. רנו : ח"ג ריט. ז"ח רות ט"ה טא שמב.
 חלוסי גרסאות ל נ"א מוסיף לאייתאה ליה. נ נ"א ולקרבה. נ נ"א למפק. ד נ"א דכל מלכין דעלמא (אה"ל).

מאמר

הסולם

ויהי בימי אמרפל

ברגליו, ושואל מי המה רגליו, ומשיב, אלו הם המלאכים שהם מתחת הקב"ה. כמו שאתה אומר, ועמדו רגליו ביום ההוא וגו', שהוא המלאכים הנקראים רגליו. ושיעור הכתוב הוא, רגליו, שהם המלאכים, לא יבאו אז באורח אברהם. אלא הקב"ה לבדו היה בדרכו.
 ריט) ד"א, מי העיר ממזרח : בוא וראה, בשעה שהעיר הקב"ה את העולם שהוא מלכות, להביא את אברהם ולקרבהו אצלו, היה התעוררות הזה, בשביל יעקב, שה"ס מזרח, בשביל שיעקב עתיד לצאת ממנו, ולהעמיד ממנו י"ב שכטים, שהיו כולם צדיקים לפני הקב"ה. ושיעור הכתוב, מ"י שהוא בינה העיר את העולם להביא את אברהם, ממזרח בשביל מזרח שהוא יעקב, כי אברהם יצחק יעקב, מכונים, דרום צפון, מזרח.
 רכ) צדק יקראהו לרגלו : הקב"ה היה קורא אותו את יעקב, תמיד, מיום שנברא העולם. כמש"א, קורא הדורות מראש, ומשום זה צדק, שהיא המלכות, יקראהו ודאי, לרגלו, פירושו, להתחבר בו כעבודתו ולקרבהו אליו, כמו שאהה אומר העם אשר ברגליך, שפירושו (דמיון דף פ"ו ע"א)

העם המחובר בך, אף לרגלו, שבכאן פירושו להתחבר עמו.
 רכא) ד"א מי העיר ממזרח : כי משם האור מתחיל להאיר, משום שדרום, שהוא חסד, כל תוקף האור שבו הוא ממזרח, שהוא ת"ת, וע"כ אוה"כ מי העיר את אור הדרום שהוא חסד, ממזרח, המזרח שהוא ת"ת העיר אותה כי הוא, דהיינו הת"ת, לוקח וניזון תחילה, ואח"כ הוא נותן לשש קצוות הכלולים בת"ת, שבתוכם הוא הדרום, שהוא חסד, וחשקן של רקיע העליון, דהיינו בינה, הוא להשפיע למזרח, שהוא ת"ת, כלומר שהמקבל מבינה הוא ת"ת, שהוא העיקר מהשש קצוות, ואח"כ הוא משפיע להקצוות, שאור החסד בתוכם, ונמצא הדרום אינו מקבל מבינה, אלא ממזרח, וע"כ אומר הכתוב מי העיר ממזרח.
 רכב) צדק יקראהו לרגלו : זהו מערב, שהוא מלכות, שהוא קורא למזרח תמיד, שהוא ת"ת, ואינו שוקט, כמש"א אלקים אל דמי לך וגו', משום שהמערב שהוא המלכות הנש' אלקים, מתעוררת אליו תמיד, יתן לפניו גוים ומלכים ירד, כי ממנו, מן המזרח, מקבל כח להכניע כל עמי העולם.

רכג) רבי יהודה אמר מי העיר ה' ממזרח, דא אברהם: י דלא נטיל אתערותא לגבי קביה אלא ממזרח, בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא, מסטרא דמזרח, נטיל אתערותא לנפשיה י דאיהו קב"ה, אמר דא הוא מלכא דברא יתי, פלח ליה כל ההוא יומא. לרמשא חמא, שמשא דאתכניש, י וסיהרא נהרא. אמר ה' דא הוא ודאי, דשליט על ההוא י פולחנא דפלחית כל האי יומא, י דהא אתחשך קמיה ולא נהיר. פלח ה' ליה כל ה' ההוא ליליא.

רכד) לצפרא, חמא דאזלא י חשוכא, ואתנהיר סטרא דמזרח, אמר ודאי כל אלין, מלכא אית עלייהו, י' ושליט דאנהיג לון. כיון דחמא קב"ה, תיאובתא דאברהם לגביה, כדין אתגלי עלוי, ומליל עמיה, דכתיב צדק יקראהו לרגלו. דמליל עמיה, ואתגלי עליה.

רכה) ר' יצחק פתח * דובר צדק מגיד מישרים. * קב"ה, כל מלוי אינון בקושטא, ועביד מישרים, במה י' עביד מישרים. בגין, דכד ברא קב"ה עלמא, לא הוה קאים, והוה מתמוטט להכא ולהכא. א"ל קב"ה לעלמא, מה לך י' דאת מתמוטט. א"ל י' רבונו של עולם, לא יכילנא למיקם, דלית בי יסודא, על מה דאתקיים.

רכו) א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק, טו דאיהו אברהם, די ירחים ליי. מיד קאים עלמא בקיומיה, הה"ד י' אלה תולדות השמים והארץ בהבראם; (ב) אל תקרא י' בהבראם אלא באברהם. באברהם י' מתקיים עלמא.

מסורת הזהר

דרך אמר

(א) דובר צדק: ישעיה מ"ה. (ב) אלה תולדות השמים והארץ: לעיל בראשיח ב' דף ק"א ציון

(ג) לעיל ג' ב' וכו' ח'.

א' וס"ג. ג) בהבראם אלא באברהם: לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ח ציון ה' וס"ג.

חלופי גרסאות ח' נ"א מוסיף ממזרח שמש. כ נ"א ולא. ג נ"א ליג דאיהו קביה (אה"ל). ד נ"א ליג וסיהרא נהרא. ונ"א וירחא נפקא [נפקא]. ונ"א מוסיף וירחא נפקא וסיהרא נהרא (ד"א). ונ"א ונהרא סיהרא. (אה"ל). ס נ"א ודאי דא הוא. ו נ"א ליג פולחנא. ונ"א דפלחנא ליה כל האי (אה"ל). ז נ"א דהאי. ח נ"א לירחא. ט נ"א ליג ההוא. י נ"א חשוכא. יא נ"א שליט (אה"ל). יב נ"א עבד. יג נ"א דאנת. יד נ"א מאריח דעלמא. טו נ"א ואיהו. טז נ"א אחקיים.

הסולם

מאמר

ויהי בימי אמרפל

של אברהם אליו. או נגלה אליו ודיבר עמו. שכתוב צדק יקראהו לרגלו. צדק זה הקב"ה שקרא אחוה, ודבר עמו ונגלה עליו.

רכה) ר' יצחק פתח וכו': ד"י פתח. דובר צדק מגיד מישרים, הקב"ה. כל דבריו אמתי ועושה מישרים, ושואל, במה עושה מישרים, ואומר, כי כאשר ברא אלקים את העולם לא היה העולם עומד, אלא היה מתמוטט. לכאן ולכאן, אמר לו הקב"ה אל העולם: מה לך שאתה מתמוטט, וא"ל רבונו של עולם איני יכול לעמוד. כי אין בי יסוד שעליו אעמוד.

רכו) א"ל הא אנא וכו': א"ל הקב"ה, הרי אני עתיד להעמיד בתוכך צדיק אחד, שהוא אברהם, שהוא יאהב אותי יידי עמד העולם.

רכג) ר' יהודה אומר וכו': רי"א מי העיר ממזרח זהו אברהם, שלא לקח התעוררות אל הקב"ה אלא ממזרח. כי כשראה את השמש יוצא בבקר מצד מזרח, לקח לעצמו התעוררות, שהוא הקב"ה, אמר על השמש, זהו המלך שברא אותי, ועבד אל השמש כל היום, לערב ראה ששקעה השמש והלבנה האירה, אמר על הלבנה, זהו ודאי, השולט על עבודה היא שעבד כל אותו היום, אל השמש, שהרי השמש נחשך מפני הלבנה ואינו מאיר. עבד אל הלבנה כל אותה הלילה.

רכד) לצפרא חמא וכו': בבוקר ראה שהלבנה הולכת לה חשוכה, והאיר צד המזרח, אמר, בודאי, שיש מלך ושליט על כל אלו שמנהיג אותם, כיון שראה הקב"ה חשקו (דטו"י דף ס"ו ע"א * ס"ו ע"ב)

רכז) אמר רבי חייא. ^א מגיד משרים. דהא אתיב ליה עלמא לקב"ה. ההוא אברהם, זמין ^ב הוא ^ג דיפקון מניה בנין, ^ד דיחריבו ^ה מקדשא, ^ו ויוקידו אורייתא. אמר ליה, זמין חד ^ז בני ^ח למיפק מניה, דאיהו יעקב, ויפקון מניה תריסר שבטין, כלהו זכאין. מיד אתקיים עלמא בגיניה הה"ד מגיד משרים. רכח) ר' אלעזר אמר, הא אתערנא, וידבר, ויגד, ויאמר, כלהו לטעמייהו מתפרשן, וידבר: איהו באתגליא, דרגא לבר, דלא איהו דרגא פנימאה. כאינון דרגין עלאין, ודא איהו דובר צדק.

רכט) ויגד: איהו רמז לדרגא פנימאה עלאה, ^א דשלטאה על דבור, ודא הוא ^ב מגיד משרים, ^ג מאן משרים, דא דרגא עלאה דיעקב שרייא ביה. הה"ד ^ד אתה כוננת משריב, ובג"כ מגיד כתיב, ולא כתיב דובר. רל) א"ר יצחק, והא כתיב, ^א ויגד לכם את בריתו. א"ל הכי הוא ודאי איהו דרגא דשלטא על תתאה, דאיהו דובר צדק. וכלא ^ב איהו ^ג לאסתכלא ^ד הכא. ת"ח, דאע"ג ^ה דדבור איהו תתאה, לא תימא, דלאו עלאה איהו, אלא

מסורת הזהר

דרך אפח

ה) כזכר שיר הכסרים מאן מיסכים אלן ייס דכחמו ^א מגיד משרים: לעיל דף ע"ט ציון א' וש"נ. דילכון לגבי ואל' וכו'.

ב) אתה כוננת משרים: (תהלים צ"ט) ח"א רלב:

ח"ב נא: ח"ג לט: גט. ז"ח חוקת ג"א טב שכא.

שה"ש ס"ו טד שכא שמב. ג) ויגד לכם את בריתו (דברים ד') ח"ב עט: ד) דיבור: לעיל בראשית ב' דף קמ"ז ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות ^א ג"א ומגיר. ^ב ג"א ל"ג הוא. ^ג ג"א ל"ג דיסקון מניה בנין. וג"א לנפקא [ג"א למיטק ד"א] מניה [מיניה] ישמעאל א"ל חא יצחק א"ל זמין למיטק [ג"א לנפקא ד"א] מניה [ג"א מיניה] עשו. (חילא אח"ל) דיחבר. ד ג"א די יחריב. וג"א דיחבר. ^א ג"א מוסיף בי מקדשא. ו ג"א ויוקיד. ^ב ג"א למפק. ^ג ג"א דשלטא. ^ד ג"א בהו. ^ה ג"א לאשתלא. וג"א מוסיף בגין לאסתכלא. וג"א בגין לאשתלא. ^ו ג"א איבא וג"א איבא, וג"א אחיא.

ויהי בימי אמרפל

הסולם

מאמר

העליונות ממנה. וזה היא דובר צדק. דהיינו המלכות שהיא בחינת דיבור, כמבואר.

רכט) ויגד, רומז למדרגה פנימיות עליונה ממלכות. שהיא שולטת על הדיבור שהיא מלכות. וזה הוא מגיד משרים, מי הוא משרים זה הוא מדרגה עליונה, אשר יעקב שורה בה. והיינו ת"ת. וז"ש אתה כוננת משרים ועל כן כתוב כאן מגיד ואינו כתוב דובר, להורות שהכונה הוא כאן על ת"ת, ולא על המלכות. ור' אלעזר מביא בדבריו אלו, ראיה לדברי ר' חייא.

רל) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, והרי כתוב ויגד לכם את בריתו. וא"כ כמו שכתוב הגדה אצל ברית יכול לומר ג"כ אצל צדק. אמר לן כן הוא ודאי, שהגדה הוא גם בחינת ברית, דהיינו יסוד, כי ת"ת וברית חד הוא. אבל יסוד הוא מדרגה השולטת על התחתונה, שהוא דובר צדק. וע"כ יתכן לומר גם בה לשון הגדה. ותכל

העולם על קיומו. הה"ד אלה תולדות השמים וארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם, כי באברהם נתקיים העולם, (ועי' לעיל בהקדמת הזהר דף מ"ח והלאה, שנתבאר זה באורך).

רכז) אמר ר' חייא וכו': אר"ה. מגיד משרים פירושו כי העולם השיב להקב"ה, אותו אברהם. עתיד שיצאו מפנו בנים שיחריבו את בית המקדש וישרפו התורה. אמר לו הקב"ה אדם אחד עתיד לצאת ממנו, שהוא יעקב, ויצאו ממנו י"ב שבטים כולם צדיקים. מיד נתקיים העולם בשבילו. וזה שכתוב מגיד משרים. כי משרים ה"ס יעקב שהוא ת"ת.

רכח) ר' אלעזר וכו': ר"א אמר, הנה הערנו, וידבר, ויגד, ויאמר, יש לכל אחד טעם מיוחד, וידבר, פירושו בגלוי, שה"ס מלכות שנק' עלמא דאתגליא. והיא מדרגה חיצונית לכולן, ואינה מדרגה פנימיות כאלו מדרגות (שפירי דף ס"ו ע"ב)

ודאי ד דבורי מלייא איהו מכללא ודרגא עלאה איהו. יוסימניך * כי לא דבר רק הוא מכם.

רלא רבי אלעזר, הוה אזיל לבי חמוי, והוה עמיה ר' חייא, ור' יוסי, ור' חזקיה. אמר ר"א, הא חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו, אלא כד אתער לתתא, דהא אתערותא דלעילא, בתיאובתא דלתתא * תלייא.

רלב) פתח ואמר, * אלקים אל דמי * לך אל תחרש ואל תשקוט אל. * דא הוא אתערותא דלתתא. בגין לשלטאה. אמר דוד, אלקים אל דמי לך, לאתערא לגבי * עלאה, ולא תחברא גבי ימינא.

רלג) מאי טעמא, בגין * כי הנה * אויביך יהמיון וגו', * כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו, ובגין כך, אלהים אל דמי לך, * לאתערא לגבי עילא, דהא כדין אתערת ימינא, וקטירת לה בהדה. וכד אתקשרת בימינא, כדין * אתבר שנאין * דכתיב, * ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

רלד) ותא חזי, בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין, לאגחא קרבא עליה

מסורת הזהר

א) כי לא דבר רק הוא: (רברים ל"ב) ח"א קסג. קסת. ח"ג ר': ב) אלקים אל דמי: לעיל דף ע"ה ציון ג' וש"ג. ג) כי הנה אויביך: תהלים ס"ג. ד) כי נועצו לב יחדיו: (תהלים ס"ג) ח"ב רמא: ה) ימינך ה' נאדרי בכח: (שמות ט"ו) ח"א רסז: ח"ב ה. כו. ל: גב: נו: נז: נח: סו: פא ח"ג כו. לו. קמב: קעה. רא. ת"ז תק' מ"ז סד: תק' ס"ט קא:

חלופי גרסאות א גי'א דבר, וגי'א דבר. כ גי'א וסימן. ג גי'א מוסיף תלייא מלחא. ד גי'א לך וגו'. ס גי'א מוסיף אלקים אל דמי לך דא. ו גי'א עילא. ז גי'א אויביך ה' וגו'. ח גי'א מוסיף וכתיב. ט גי'א מוסיף דהא כדין אתערא [גי'א אתערא] ימינא לאתערא לגבי עילא. י גי'א יחבר. יא גי'א כד"א.

<p>מאמר</p> <p>והכל הוא להסתכל כאן. בוא וראה, אע"פ שאמרנו שדבור הוא תחתון מכולן, אל תאמר בשביל זה, שהוא אינו מדרגה עליונה וחשובה אלא ודאי דבור, יורה שהוא מלא מכל המדרגות, ומדרגה עליונה היא. והסימן שלך שכתוב כי לא דבר רק הוא מכם. פירושו, כי הגם שדבור היא מדרגה החיצונה מכולם, דהיינו מלכות, אמנם אין המלכות נקראת בשם דבור, אלא בשעה שהיא נבנית ונעשית פרצוף פנימי עליון בשוה עם ז"א פנים בפנים, שאז נקרא ז"א קול והנוקבא דבור. הרי שמצד אחד, דבור פירושו מלכות, שהיא חיצונה ותחתונה מכולן, ומצד ה' יורה על בנינה השלם סב"פ עם ז"א, שאז היא מדרגה עליונה.</p>
--

דאברהם, אתייעטו לאעברא ליה מן א עלמא, וכיון ד דשטו בלוט, בר אחוה דאברהם, מיד אזלו, דכתיב * ויקחו את לוט ואת ג רכושו בן אחי אברם וילכו. ד מיט. בגין, דדיוקניה דלוט הוה דמי לאברהם, ובגין כך וילכו, י דכל ההוא קרבא, בגיניה הוה.

רלה) מאי טעמא. בגין, דהוה אברהם אפיק בני עלמא, מפולחנא נוכראה, ואעיל לון, בפולחנא דקב"ה. ותו, קב"ה אתער לון בעלמא, בגין לגדלא שמא דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה.

רלו) ורזא דמלה, כיון דאברהם אתער למרדף אבתרייהו, כדין אלקים אל דמי דך, עד דאתקשר כלא באברהם, וכד אתקשר ו כלא באברהם, כדין אתברו כלהו מלכין מקמיה, וכדקא אמרן דכתיב 'ימינך ה' תרעץ אויב ויגוי' (ה).

רלז) ס י ומלכי צדק מלך שלם הוציא לתם ויין. רבי שמעון פתח ואמר י ויהי בשלם סכו וגוי. ת"ח, כד סליק ברעותא דקב"ה, למכרי עלמא, (ג) אפיק חד שלהובא י דבוצינא דקרדינותא, (ג) ונשף זיקא בזיקא, י חשכאת ואוקידת. ואפיק מגו *) יא סטרי י תהומא, חד (ד) טיף, וחבר לון כחד, וברא י בהו עלמא.

דרך אמת

מסורת הוהר

א) כאן בייד עד דהו אזלי הכחוב בדף שאחר זה באמנע הדף. ב) הוליא מהעלם אל הגילוי שלהבת אחת והוא מניחות קו סדין שנחאלל מנזינאל דקרדוינחא הכו' לעיל בריש דף ס"ז א'. ג) ויהי מנשב ומכה רוח עליון כרוח מחתן שהוא הסך לש היסודי. ד) סיפה אחת והוא קו החסד שהוא התכונה סוד לוח יוד שהוא סיפה אחת.

א) ויקחו את לוט: בראשית י"ד. ב) ומלכי צדק מלך שלם: (בראשית י"ד) ח"א פז. ח"ג ז: רצא: ז"ח לך ב"ה טא שכד. ג) ויהי בשלם סכו: (חלהים ע"ו) ח"א קעב: ח"ג ז: ד) בוצינא דקרדניחא: לעיל ב"א דף ב' ציון א, וש"נ.

חלופי גרסאות א גיא מעלמא וליג מן. ב גיא מוסיף דשטו ליה. ג גיא רכושו וגוי. ד גיא מוסיף מיט וילכו. ה גיא דהא כל (אה"ל). ו גיא מלה. ז גיא כדקאמרן. ח גיא ליג וגוי. ט ברזו כתב כאן עד דהו אזלי שבאות רמ"ד עד סוף אות ר"ס ומתחיל ומלכי צדק אחר זה. י גיא חשכא. יא גיא חשוכא (אה"ל). יב גיא סטרי וגיא סטרי (אה"ל). יג גיא תחומי. יד גיא בהון.

מאמר

הסולם

אלהים אל דמי לך

אחי אברהם. מיד הלכו. שכתוב ויקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו. מה הטעם, משום שצורתו של לוט היתה דומה לאברהם, ומשום זה, וילכו. כי כל מלחמה הוה בשבילו היתה. וחשבו שכבר נפל בידיהם.

באברהם, שה"ס חסד דז"א, דהיינו שהחכמה שבה נתלבשה בחסדים ונשלמה הארתה וכשנקשר הכל באברהם אז נשכרו לפניו כל המלכים, כמו שאמרנו לעיל (כאות הסמוך) שכתוב אז, ימינך ה' תרעץ אויב.

מאמר ומלכי צדק

רלה) מאי טעמא וכו': ושואל, מה הטעם שרצו להרוג את אברהם. ואומר, שהוא משום שאברהם הוציא את בני העולם מלעבוד עבודה זרה, והביאם לעבודת הקב"ה. וע"כ רצו להורגו. ועוד, כי הקב"ה עורר אותם בעולם, להלחם באברהם, כדי לגדל שמו של אברהם בעולם, ולקרבהו לעבודתו.

רלז) ומלכי צדק מלך שלם וגוי: ר' שמעון פתח ואמר, ויהי בשלם סכו וגוי, בוא וראה. כשעלה ברצונו של הקב"ה, שה"ס בינה, לברוא העולם, שהוא ז"א הנכרא עולם, הוציא להבה אחת של בוצינא דקרדנותא, ונשב רוח ברוח, ונחשכה הלהבה, וגם שירסת. והוציא מתוך צדדי התהום טפה אחת, וחבר אותם כאחד. דהיינו הטפה עם הלהבה, וברא בהם את העולם, שהוא ז"א. פירוש, כדי לבאר הכתוב ומלכי צדק וגוי, וסוד הברכה אשר ברכו, הוצרך לבאר היטב בדיוק סדר עליית זרין אל הבינה בסוד פ"ן, כדי להשלים הארתה.

שבזה

(דעו"י דף ס"ז ע"ב *) (ס"ז ע"א)

רלח) ההוא ה' שלהובא סליק, ואתעטרא בשמאלא, וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא, סלקו חד בחד, ג אחלפו דוכתי, דא לסטרא דא, ודא לסטרא דא, ד' דנחית סליק, ודסליק נחית.

מסורת הזהר

(א) דנחית סליק ודסליק נחית: ח"א ל: לג: ח"ב קלב: ת"ז תק' כ"ב טח:

חלופי גרסאות ה' ג"א שלהובה, כ ג"א ואחעטר, ג ג"א אחלפו, ד ג"א ודנחית.

מאמר	הסולם	ומלכי צדק
<p>שבזה מתבאר ברכה הראשונה, בדרך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. ואח"כ הוצרך לבאר סדר קבלת ז"א ונוקביה את המוחין מבינה אחר עליתם שם. שבזה מתבאר ברכה ה' וברוך אל עליון אשר מנן צריך בידך וגו'.</p> <p>ונודע, שבעת שהבינה משפעת בחינת ז"ק לזו"ן, היא צריכה או להתמעט בעצמה לבחינת ו"ק. שאז מורידה ג' אתוון אל"ה דאלקים. אל זו"ן, והיא עצמה נשארה כב' אותיות מ"י דאלקים, שהם בחינת ו"ק בלי ראש, ואז משפעת ו"ק לזו"ן. (כנ"ל דף ז' ר"ה פירוש ע"ש) וכשרוצה להשפיע ג"ר לזו"ן. היא מעלית ג' אתוון אל"ה מזו"ן ומחזרת אותם למדרגתה, והזו"ן עולים עמהם, ואז יוצא קו שמאל בהבינה. ונעשו ה' אתוון אלקים סתימא בשמא, מטעם חסרון חסדים, ונעשו מחלוקת בין ב' הקוין ימין ושמאל רבינה, ואז נעשה ז"א בחינת מין אליה עם סוד המסך דחירק, שמצד אחד ממעט כחו של קו שמאל, ומצד ה' הוא מרבה חסדים ואז מכריע ביניהם ומיחד אותם זה בזה. (כנ"ל דף י"ג ר"ה ונתבאר ע"ש) ואחר שז"א השלים ג' הקוין בבינה, זוכה גם הוא באותם ג' הקוין כי כל השיעור שתחתון גורם בעליון זוכה בו התחתון, וכבר נתבאר זה בכ"מ. וכאן בא הזרה לבאר רק השפעת מוחין דג"ר אל הזו"ן. שהוא מבחינת ג"ר של עצמה. דהיינו שכבר החזירה לעצמה ג' אתוון אל"ה, והאירה בה הארת השורק, דהיינו קו השמאל שבה, שהאורות נסתמים בה אז, וצריכה לעלית ז"א עם המסך שלה, שתודווג עליו ותוציא על ידו קו האמצעי המכריע ומשלים ב' הקוין שלה, וזה אמרו, כד סליק ברעותא דקב"ה, שהוא בינה, למכרי עלמא, דהיינו להשפיע מוחין דג"ר אל העולם, שהוא זו"ן. אפי"ן חד שלהובא דבוצינא דקרדינותא, דהיינו שגילתה את כח הדין של קו השמאל, שהוא כאש שורף מחוסר חסדים, ואז ונשרף זיקא בזיקא, שרוח התחתון שהוא ז"א, נשב ברוח העליון שהוא ז"ת דבינה, כלומר, שז"א עלת</p>	<p>אז למ"ן עם המסך שלו אל ז"ת דבינה, ונעשה לה בהינת רוח. שזה נבחן כנשיבת הרוח ברוח. ואז חשכאת ואוקידת, כלומר שנכסלו הדינים בז"ת דבינה, כי מטרם שנעשה זווג על המסך דז"א, לא לכד שלא נתקן האש דקו שמאל אלא עוד שקו השמאל נתמעט ונחשך לבחינת ו"ק. (כנ"ל דף ט"ז ר"ה עוד) שה"ס חרן, ע"ש, ונמצא דחשכאת מטעם המסך דז"א שעלה, וגם אוקידת, כי עוד לא יצא הזווג על המסך שימשיך קומת החסדים.</p> <p>ואחר זה נעשה הזווג מאור העליון על המסך דז"א ויצאה עליו קומת חסדים, וז"ש ואפי"ן מגו סמרי תהומא חד טיף, המסך דצמצום ב' מכונה תהום (כנ"ל בראשית א' דף ל"ח ר"ה אבנין ע"ש) וקומת החסדים שה"ס קו אמצעי מכונה חד טיף, טפה אחת, כי ג' הקוין מכונים ג' טפות, (כנ"ל בראשית א' דף דס"ד אות שכ"א) ואומר שהוציא בסוד הזווג על המסך, המכונה סמרי תהומא, טפה אחת דהיינו קומת החסדים, וחבר לזין כחד, שקומת החסדים חיבר ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה להיות כמו קו אחד, דהיינו שעשה שלים ביניהם, ונתלכשו זב"ז החכמה שבשמאל בהחסדים שבימין וכן החסדים שבימין בהחכמה שבשמאל, וברא בהו עלמא, ובאלו המוחין ברא את העולם, שהוא ז"א, כי מתוך שז"א גרם הארת המוחין הללו בבינה, זכה בהם גם הוא, כנ"ל.</p> <p>רלח) הדוא שלהובא וכו': אחר שביאר בדרך כלל, ענין יציאת המוחין בבינה, והמשכתם לז"א, בא עתה לבאר זה בפרטיות, ואומר, שלהבת היא עלתה ונתעטרה בקו שמאל דבינה, וטפה היא שהיא קו אמצעי, עלתה ונתעטרה בקו ימין דבינה, ואז סל"קו חד כחד, נכללו ב' הקוין זה בזה, אחלפו דוכתי דא לסטרא דא ודא לסטרא דא, החליפו מקומותיהם הימין והשמאל, החסדים שבצד ימין ומשכו ובאו לצד שמאל, והארת החכמה שהיה שם בשמאל, כשלהבת שורפת, נתלכשת בהחסדים וחזרה לבחינת הארת חכמה</p>	<p>המתוקה</p>

(דפו"י דף פ"ו ע"א)

רלט) אתקטרו דא בדא, נפיק מבינייהו רוח שלים. כדין אינון תרין סטרין, אתעבידו חד, ואתייהיב בינייהו, ואתעטרו חד בחד. כדין אשתכח שלם לעילא, ושלם לתתא, י ודרגא י אתקיים.

רמ) אתעטרת ה"א בוא"ו, וא"ו בה"א, כדין סלקא ה"א, ואתקשרא בקשורא שלים. כדין ומלכי צדק מלך שלם. מלך שלם ודאי, מלך איהו דשליט בשלימו, אימתי איהו מלך שלם, ביומא דכפורי דכל אנפין נהירין .

חלופי גרסאות א נ"א שלם אשתכח. ב נ"א ודרג (רמק). ג נ"א אתקיימת (אה"ל). ד נ"א ואתעטרת (אה"ל). ה נ"א ה. ו נ"א ואתקשרת. ז נ"א דאיהו שלים (אה"ל). ח בדפוסי מוסיף ד"א ומלכי צדק מלך שלם אריש בעא קביה למיסק [נ"א לאסקא] כהונתא משם כדיא ברוך אברם לאל עליון כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה [נ"א דמאריה] א"ל אברהם וכי מקרימין ברכתא דעברא לברכתא דמריה [נ"א דמאריה] מיד אתייהיבת [אתייהיבת] כהונתא לאברהם דכתיב נאם ה' לאדוני שב לימיני, וכתיב בתריה נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק דכתיב והוא כהן לאל עליון [נ"א מוסיף הוא כהן] ואין זרעו כהן [נ"א כהן].

ומלכי צדק	הסולם	מאמר
נתעטר בחסדים דימין ונשלם החכמה שבו, והימין נתעטר בחכמה שבשמאל ונשלם בג"ר גם הוא. וקו האמצעי נתעטר בהחסדים דימין. והשיג גם הוא ג"ר מהימין. כדין אשתכח שרם לעילא ושרם לתתא, אז נמצא שלימות למעלה בבינה ושלימות למטה בז"א, ודרגא אתקיים. והמדרגה של המוחין דז"א נשלמה.	נתעטר בחסדים דימין ונשלם החכמה שבו, והימין נתעטר בחכמה שבשמאל ונשלם בג"ר גם הוא. וקו האמצעי נתעטר בהחסדים דימין. והשיג גם הוא ג"ר מהימין. כדין אשתכח שרם לעילא ושרם לתתא, אז נמצא שלימות למעלה בבינה ושלימות למטה בז"א, ודרגא אתקיים. והמדרגה של המוחין דז"א נשלמה.	המתוקה והארת החכמה שבשמאל נמשכה ובאה לצר ימין. והחסדים שהיו שם בימין בבחינת ו"ק קבלו עתה מהארת השמאל בחינת ג"ר. דנחית סליק ודסליק נחית, כלומר, דנחית, מי שירד מקודם לכן, דהיינו הארת השמאל שהאידה מקודם לכן ממעלה למטה, נמצא עתה סריק. שעולה הארתו להאיר רק ממטה למעלה. ודסריק, מי שעלה הארתו מקודם לכן, דהיינו הארת הימין, שהאידה מקודם לכן רק ממטה למעלה, נמצא עתה, אחר שנכללה בהארת השמאל, שהיא נחית, שפאידה ממעלה למטה. וטעם השינוי, הזה נתבאר לעיל (בראשית א' דף ש"ג ד"ה ונודע) ע"ש ואין להכפיל דברים.
רמ) אתעטרת ה"א בוא"ו וכו': ונמצא שנתעטרה ה ראשונה דהויה, שהיא בינה, עם הו' דהויה שהוא ז"א. כי ע"י עלית ז"א לבינה נתגלו המוחין שבה. בסוד תלת נפקי מחד. וא"ו בה"א, הו' דהויה, שהוא ז"א נתעטר במוחין ע"י הו' דהויה, שהיא בינה, בסוד חד בתלת כיימא.	רמ) אתעטרת ה"א בוא"ו וכו': ונמצא שנתעטרה ה ראשונה דהויה, שהיא בינה, עם הו' דהויה שהוא ז"א. כי ע"י עלית ז"א לבינה נתגלו המוחין שבה. בסוד תלת נפקי מחד. וא"ו בה"א, הו' דהויה, שהוא ז"א נתעטר במוחין ע"י הו' דהויה, שהיא בינה, בסוד חד בתלת כיימא.	רלט) אתקטרו דא ברא וכו': נתקשרו ב' הקוין, ימין ושמאל דבינה, זה בזה, ויצא מהם רוח שלם. דהיינו שז"א הנקרא רוח נאצל מזווגם. כמ"ש (לעיל בראשית א' דף רפ"ז אות שס"ג) תלת נפקי מחד. חד בתלת קיימא כיון שז"א גרם בעלייתו לבינה, שיצא ג' קוין בבינה, לכן זכה גם ז"א באותם ג' קוין, וז"ש כאן, נפיק מבינייהו רוח שלים, דהיינו שז"א נאצל מהם בג' קוין. ומבאר, אינון תרין סטרין, ימין ושמאל דבינה, אתעבידו חד, נכללו זה בזה ונעשו בז"א לאחד, ואתייהיב בינייהו, והרוח עצמו, ניתן ביניהם בבחינת קו אמצעי, וע"כ יצא בו ג' קוין. ואתעטרו חד בחד, וכל ג' הקוין דז"א נתעטרו זה בזה, דהיינו כמו שנתבאר לעיל בג' הקוין דבינה אשר השמאל (רמזי דף ס"ז ע"א)

רמא) וּמַלְכֵי צְדָקָה. דַּא עֲלַמָּא בְּתַרְיָא. מַלְךְ שְׁלָם, דַּא עֲלַמָּא עֲלַאה. י דַּא תַּעֲטֵר חַד בְּחַד, בְּלֵא פְרוּדָא, תְּרִין עֲלָמִין כַּחְדָּא, וְאִפִּילוּ עֲלַמָּא תַתְיָא, כְּלֵא י חַד מֵלָה אִיהוּ. הוּצִיא לְחַם וַיִּין, דְּתִרִין אֲלִין י בֵּיה. ה וְהוּא כְהֵן לֵאל עֲלִין וּ מְשַׁמֵּשׁ עֲלַמָּא לְקַבֵּל עֲלַמָּא. וְהוּא כְהֵן, דַּא יִמְיָנָא. לֵאל עֲלִין, (ח) עֲלַמָּא עֲלַאה. וּבְגִיכ, בְּעֵי כְהֵנָּא, לְבִרְכָא ה עֲלַמָּא.

רמב) ת"ח, ברכאן ס נטיל האי עלמא תתא, כד אתחבר בכהנא רבא. כדין, ויברכהו, ויאמר * ברוך אברם י לאל עליון. הכי הוא ודאי. כגוונא דא בעי כהנא לתתא, לקשרא קשרין, ולברכא האי דוכתא. בגין דיתקשר בימינא, לאתקשרא תרין עלמין כחד.

רמג) ברוך יא אברם. רוא דמלה, תקונא דברכאן י איהו. ברוך אברם,

מסורת הזהר

דרך אמת

(ה) סי בינה ועיין סי תרומה קנ"ג א'. (א) ברוך אברם לאל עליון: (בראשית י"ד)

ח"א קסד: ח"ב קטו. ז"ח לך כ"ה טא שכו.

חלוסי גרסאות א גיא מוסיף ד"א ומלכי. כ גיא לאתעטרא. ג גיא מוסיף הוא ותר. ו גיא כלא בה ותר מלה. ד גיא בה. ס גיא ל"ג מן והוא כהן עד והוא כהן. ז גיא מוסיף דהא משמש. ז גיא מוסיף דא עלמא. ח גיא עלמין וגי' עמא (אחיל). ט גיא מוסיף כד נטיל. ו גיא נטיל (ד"א). י גיא מוסיף אברם וגו'. יא גיא מוסיף אברם וגו'. יב גיא ל"ג איהו.

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

עליון, הוא עולם העליון, דהיינו בינה. ושיעור הכתוב הוא, והוא כהן, שהנוקבא משמשת באור החסדים הנק' כהן, לאל עליון, בשביל הבינה. כי הכרעת קו אמצעי בנינה, שיצאה ע"י הזווג על המסך דחידק, נמצאת הנוקבא דז"א לנושאת את המסך הזה, וע"כ הנוקבא משמשת לבחינת כהן דהיינו לתאיר את החסדים, דאך עליון, אל תבינה. (כניל ב"א דף כ"ה ד"ה יזהירו) וע"כ מתברכת גם הנוקבא בחסדים.

רמא) ומלכי צדק דא עלמא בתראיה: ומרחיב לבאר את הכתוב, ואומר ומלכי צדק, זהו עולם האחרון, דהיינו הנוקבא דז"א. מלך שלם דא עלמא עלאה דאתעטר חד בחד בלא פרודא, תרין עלמין כחדא, מלך שלם, פירושו עולם העליון, בינה בעת שנתעטר אחד באחד, דהיינו עולם התחתון נתעטר בעולם העליון, בלי פירוד. ושני העולמות הם כמו אחד. ואפילו עלמא תתאה, כלא חד מלה איהו, ואפילו עולם התחתון הוא כולו דבר אחד עם עולם העליון. והטעם הוא, כי בעת ההוא, עולה הנוקבא דז"א ומלבשת הבינה, וכל תחתון העולה לעליון נעשה לגמרי כמוהו. וע"כ נעשו אז ב' העולמות שהם הנוקבא עם הבינה, כמו דבר אחד. הוציא לחם ויין דהרין אלין ביה, כי לחם פירושו אור החסדים שבימין. יין פירושו הארת החכמה שבשמאל. וע"כ אומר הכתוב הוציא רחם ויין, להשמיענו ששני הארות הללו נמצאות עתה במלכי צדק, שה"ס הנוקבא בעת שמלבשת לבינה. כניל. והוא כהן לאל עריון, משמש עלמא רקבר ערמא. והוא כהן, דא ימינא, ראל עליון עלמא עראה. והוא כהן לאל עליון, פירושו עולם התחתון משמש בחסדים כנגד עולם העליון, כי והוא כהן זהו ימין, כלומר אור החסדים שבנוקבא. ראל (דמ"ז דף פ"ז ע"א)

רמב) ת"ח ברכאן נטיל האי עלמא תתאה כד אתחבר בכהנא רבא: עולם התחתון, שהיא הנוקבא, מקבלת ברכות. בעת שמתחבר בכהן גדול, דהיינו בקו ימין שבבינה הנק' כהן גדול, כרין ויברכהו, אז, אחר שהנוקבא קבלה הברכות מכהן גדול, היא בדכה את אברהם, כמ"ש, ויאמר ברוך אברם לאל עליון. כי כן הוא ודאי, כעין זה הכהן למטה בעולם הזה, צריך לקשור קשרים, דהיינו ליחד יחודים, כמ"ש לפנינו, ולברך את המקום תזה. דהיינו הנוקבא דז"א, כדי שתתקשר בהחסדים שבימין הבינה, שבוה נמצאים מתקשרים ב' העולמות, הנוקבא והבינה. ונעשים אחד.

רמג) ברוך אברם. רוא דמלה תקונא דברכאן איהו. סוד חדבה, שברכה זו ברוך אברם וגו', מסודר בה תיקון הכונה

כמה ה' דאמרינן ברוך אתה. לאל עליון, ה' אלקיננו. קונה שמים וארץ. מלך העולם. והאי קרא, רזא י דברכאן איהו. י ויברכהו, מתתא י לעילא. וברוך אל י עליון, מעילא לתתא. ויתן לו מעשר מכל. לאתדבקא באתר דקשורא אתקשר לתתא.

חלופי גרסאות ה' ג'א דאמרן. ז ג'א מוסיף דתקונא דברכאן. ז' ג'א ל'ג ויברכהו. ז'א ג'א מוסיף בגיב ויברכהו. ד ג'א ל'ג לעילא. ה ג'א מוסיף עליון אשר מגן צריך בידך.

מאמר

הסולם

ומלכי צדק

הכונה שצדיקים לכוון בכל הברכות. שאנו מכריזים. כי ברוך אברם, כמה דאמרינן ברוך אתה: ברוך אברם, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ברוך אתה. לאל עליון ה' אלקנו. לאל עליון, שבכאן, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה ה' אלקנו. קונה שמים וארץ, דומה למה שאנו אומרים בכל ברכה מלך העולם. והאי קרא רזא דברכאן איהו, פסוק הזה ה"כ הברכה. ויברכהו, מתתא לעילא, ויברכהו ויאמר ברוך אברם וגו', הוא סדר הכוונה ממטה למעלה. וברוך אל עליון, מעילא לתתא, וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, הוא סדר הכוונה ממעלה למטה.

ביאור הדברים. כי כונת הברכה בכל מקום, הוא, שמתחילה מודירים שפע מבינה לזו"ן כדי שיוכלו לעלות אל הבינה ולהוציא בה את המוחין. וזה נבחן לבחינה ממטה למעלה, כלומר שמעלים זו"ן ממקומם למעלה אל הבינה להשלים אותה. וסדר זה הוא בחצי ברכה הראשונה עד מלך העולם. ולבסוף ממשכים השפע ממעלה למטה, דהיינו מהבינה אל זו"ן ואל התחתונים. שזהו בסיום הברכה אחר מלך העולם. והביאור הוא, כיון שכל זכותם של הזו"ן לקבל את המוחין מבינה הוא משום שעלו והשלימו את המוחין דבינה עם קו אמצעי היוצא על המסך שלהם. בסוד תלת נפקי מחר, אשר אז זוכים גם הזו"ן אותו השיעור שהאיר מכחם בהבינה. בסוד חר בתלת קיימא, כנ"ל א"כ אם אנו רוצים להמשיך איזה מדרגה מבינה אל זו"ן, צדיקים מקודם להעלות הזו"ן אל הבינה, שיגרמו בה תוספת מוחין, שאח"כ יקבלו גם הם אותה התוספת שגרמו בבינה וסוד עליות זו"ן אל הבינה הוא ע"י אתון אל"ה דאלקים. שבעת מיעוטה של הבינה יורדות לזו"ן, ובעת גדלותה שמתזרת אליה אתון אל"ה עולים אליה עמהם גם הזו"ן, (וכנ"ל דף פ"ג ד"ה ונודע ע"ש). ולפיכך מסודר נוסח חצי הברכה הראשונה,

(דפו"י דף פ"ו ע"א)

בבחינת ממטה למעלה. שפירושו להעלות זו"ן למעלה להשלים הבינה. והמלה ברוך, פירושה, להמשיך בבחינת קטנות הבינה שה"ס בריכה עליונה, ג' אתון אל"ה, ולהורידם אל חג"ת דז"א, שהם ג' המלות אתה ה' אלקיננו. אתה זה חסד. ה', זה ת"ת. אלקיננו, זה גבורה. ואחד שנמשכו אתון אל"ה בחג"ת דז"א, אנו מכוונים שהבינה מחזרת אתון אל"ה שלה למדרגתה, אשר אז עולים עמהן גם זו"ן, ומשלימים בה המוחין בסוד קו האמצעי כנ"ל, ואז נקראת הבינה, מלך העולם, מאחר שנשלמו בה המוחין ואח"כ חצי ברכה השניה. אנו ממשכים המוחין ממעלה למטה דהיינו מבינה אל זו"ן ואל התחתונים, כי אותו השיעור שגרמו זו"ן בבינה זוכים בה גם הם כנ"ל.

וז"ש כאן. ברוך אברם, רזא דמלך. תקונא דברכאן איהו, שסוד הדבר, שמשודר כאן תקון נוסח של כל הברכות. ברוך אברם כמה דאמרינן ברוך אתה וכו' אשר ג' המלות. אברם לאל עליון, רומזים על חג"ת דז"א שמקבלים אתון אר"ה מברכה עליונה. כמו ג' המלות אתה ה' אלקיננו. קונה שמים וארץ, הוא כמו מלך העולם. דהיינו בשעה שהבינה החזירה אתון אל"ה אליה, שעלו עמהם גם הזו"ן והשלימו בה את המוחין, שאז נקראת הבינה קונה שמים וארץ, כמו בשאר ברכות שנקראת אז, מלך העולם. ועד כאן, ויברכהו מתתא לעילא, דהיינו שמעלים זו"ן ממקום עצמם למעלה להשלים את הבינה. וברוך אל עליון, וגו', מעילא לתתא, דהיינו שממשכים המוחין מלמעלה מהבינה למטה אל הזו"ן. דהיינו כמו חצי ברכה השניה כשאר הברכות. ויתן לו מעשר מכל, לאתדבקא באתר דקשורא אתקשר לתתא. ויתן לו מעשר מכל, פירושו, שנתן להנוקבא מעשר, כדי להתדבק בהמקום שהקשר לנקשר למטה, דהיינו בסוד מלכות המסיימת את הארת הנוקבא, שלא ליתן אחיזה לחיצונים, שסוד המעשר מסיימת הארתה.

רמד) עד דהוו אזלי, אערע בהו, ר' ייסא וחד יודאי בהדיה. א והוה אמר ההוא יודאי, * לדוד אליך ה' נפשי אשא. לדוד, וכי אמאי לא כתיב, מזמור לדוד, או לדוד מזמור.

רמה) אלא, בגין דרגיה קאמר לדוד, י תושבתתא י דאמר בגיניה. אליך ה' נפשי אשא. אליך ה', לעילא. י נפשי: י מאן י נפשי. דא י דוד, י דרגא קדמאה דקאמרן. אשא: אסלק. כד"א י אשא עיני אל ההרים. בגין, דכל יומי י דוד, הוה משתדל לסלקא דרגיה, לאתעטרא לעילא, ולא תקשרא תמן י בקשורא שלים, כדקא יאות.

רמו) כגונא דא, י לדוד ברכי נפשי את ה', יא בגין י דרגיה קאמר ומאי י אמר, ברכי נפשי את ה'. את: לאתקשרא בקשורא י לעילא. וכל קרבי מאן קרבי. אלין שאר חיון ברא, דאקרון קרבים, כד"א י ומעי (ה) המו יו עליו ד"א, ברכי נפשי, בגיניה קאמר. יו את ה', דא שלימו דכלא, יאת ה' י כללא דכלא. רמו) י א"ל ר"א, לר' ייסא, חמינא לך, דהא עם שכינתא קאחית ואתחברת. א"ל, הכי הוא ודאי, ותלת פרסי י הוא דאזילנא בהדיה, ואמר לי כמה מילי מעלייתא, ואנא אגירנא ליה ליומא דא, ולא ידענא דאיהו בוצינא דנהיר כל כדחמינא כה השתא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) נכקמס י"ג א' ע' כי סס אמר כי נמנה יתחלל מן כמעט לנו לנו ול"ע.

ח"ב רב: ח"ג קכ: קכא. רמא: שז: ב) אשא עיני אל ההרים: ח"א רח: ח"ב סג: קי

ג) לדוד ברכי נפשי: (תהלים קג) ח"א צו: ח"ג קכו. קכו. ד) ומעי המו עליו: שה"ש ה'.

חלוסי גרסאית: א נ"א מוסיף פתח וחיה. ונ"א פתח ואמר וליג והוה אמר (אה"ל). ב נ"א תושבתתא דא. ג נ"א ליג דאמר בגיניה (אה"ל). ד נ"א מוסיף נפשי אשא (אה"ל). ה נ"א מוסיף מאן הוא נפשי. ונ"א ליג מא נפשי. ו נ"א מוסיף נפשי אשא. ז נ"א ליג דוד. ח נ"א מוסיף הוא דרגא. ט נ"א ליג דוד. י נ"א קשורא יא נ"א מוסיף בגין דוד. יב נ"א דרגיה. יג נ"א מוסיף איהו [נ"א הוא אה"ל] דאמר. יד נ"א דלעילא. טו נ"א לו. ונ"א עליו. קז נ"א ואת (אה"ל). קי נ"א ליג את ה'. יח נ"א מוסיף דא כללא. יט נ"א אמר. כ נ"א אינון. ונ"א חוה. כל נ"א ליג כדחמינא. ככ נ"א כהשתא.

ומלכי צדק

הכולם

מאמר

למעלה בבינה ולקשרה שם בקשר שלם כראוי. רמו) כנונא דא וכו': כעין זה, לדוד ברכי נפשי את ה', אמר גם כן בשביל מדרגתו עצמו. ומה אמר. ברכי נפשי את ה'. את פירושו, להתקשר בקשר למעלה, בבינה. וכך קרבי, מה היא קרבי, אלו הם שאר חיות חשדה היינו ספירות הנוקבא. הנקראים קרבים, כמש"א ומעי המו עליו. ד"א. ברכי נפשי בשביל מדרגתו עצמו אמר. את ה'. זהו שלימות הכל, הכלל של הכל. כלומר א"ת ח"ס המלכות ה' ז"ס ז"א, את ה' היא רומז על יחוד השלם של ז"א ונוקביה.

רמו) א"ל ר' ארעור וכו': אמר לו ר"א לר' ייסא, אני רואה אותך, שעם

השכינה

רמד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו מהלכים סגע אותם ר' ייסא ויהודי אחר עמו, ואמר אותו היהודי. שכתוב לדוד, אליך ה' נפשי אשא. ושאל, נאמר לדוד, למה לא נאמר, מזמור לדוד, או לדוד מזמור.

רמה) אלא בנין דרגיה וכו': ומשיב, אלא בשביל מדרגתו עצמו אמר לדוד, והשכח שאמר בשביל עצמו הוא. אליך ה' נפשי אשא. פירושו, אליך ה' למעלה, נפשי מי היא נפשי. זהו דוד, שהוא מדרגה הראשונה שאמרנו, דהיינו מלכות, שהיא הראשונה ממטה למעלה. אשא פירושו אערה, כמש"א אשא עיני אל ההרים. כי בכל ימיו של דוד היה משתדל להעלות מדרגתו לבינה, להעטירה

(דמ"י דף ס"ז ע"א)

רמח) א"ל רבי אלעזר, ה' לההוא יודאי, מה שמך, א"ל יועזר. א"ל יועזר
 ואלעזר, ג' יתיבן כחדא. ד' יתבו גבי חד טנרא * בההוא חקל. פתח ההוא
 יודאי ואמר, * אנכי אנכי הוא מוחה פשעך למעני וחטאתיך לא אזכור, מאי
 טעמא, תרי זמני, אנכי אנכי.

רמט) אלא, ה' חד בסיני. ו' וחד ז' בשעתא דברא עלמא. דכתיב, ג' אנכי
 ה' אלקיך, דא הוא בסיני. ח' וחד ט' כד ברא עלמא. י' דכתיב, ג' אנכי עשיתי
 ארץ ואדם עליה בראתי. י"ב הוא בגין לאחזאה, דלא הוי פרודא בין עילא
 ג' ותתא.

רנ) מוחה פשעך. מעביר פשעך לא כתיב, אלא מוחה, בגין דלא יתחזון
 לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אינון רחמין דתליין בי. דכתיב י' כי אל
 רחום ה' אלקיך וגו'.

רנא) ד"א, מוחה פשעך למעני. ת"ח, י' חייבי עלמא י" עבדין פגימותא
 לעילא, דכד אינון חובין סלקין, טו רחמין, טו ונהירו עלאה, ויניקו דברכאן, לא
 נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיף ברכאן דלעילא. י" לינקא י" לתתא. ובג"כ
 למעני, בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא י" לכלא.

מסורת הזהר

א) אנכי אנכי היא מוחה: ישעיה מ"ג. ב) אנכי ה' אלקיך: ח"ב ו. סד: פה: ז. צא. רעו. ח"ג
 יא: סד: קיא: רסב. רצנ. ת"ז חק' ל' עד. חק' ל"ב עו. ג) אנכי עשיתי ארץ: (ישעיה מה) ח"א
 קלא: קלד: רה: ד) כי אל רחום ה': (דברים ד') ח"ג קכב:

חלוסי גרסאות ה' ג"א ל"ג לההוא יודאי. כ ג"א מוסיף ואלעזר מלה חדא. ג ג"א ותיבו. ד ג"א ליג יתבו.
 ונ"א יתבא. ט ג"א חדא. ו ג"א וחדא. ז ג"א כד ברא וליג בשעתא. ח ג"א ליג וחד. ט ג"א
 וכד. י ג"א כתיב. י" ג"א חד. י"ב ג"א לתתא. י"ג ג"א חייבין דעלמא. י"ד ג"א עבדי. טו ג"א מוסיף רחמין
 סלקין. ונ"א רחמי. טז ג"א נהירו. י"ז ג"א דינקן. י"ח ג"א לינקא. י"ט ג"א לתתא. י"ט ג"א ליה. ונ"א מוסיף לכלא
 ליה (ד"א). ונ"א ועילא (אה"ל).

ממלכי צדק   המולם   מאמר

גם הבינה בשם אנכי כמו המלכות. אנכי ה'
 אלקיך זה בסיני ואחד כשברא העולם, שכתוב
 אנכי עשיתי ארץ וכו'. וכוללם כאן המלכות
 ובינה יחדיו, כדי להראות שלא היה סירוד, בין
 למעלה שהיא בינה, ובין למטה שהיא
 מלכות.

רנ) מוחה פשעך: שואל, מעביר פשעך
 לא כתוב, אלא מוחה. ומשיב, שהוא
 כדי שלא יתראו עוד לעולם. למעני מהו
 סירושו. היינו בשביל לגלות הרחמים התלויים
 בי. כמ"ש כי אל רחום ה' אלקיך, וגו'.

רנא) ד"א מוחה פשעך למעני: בוא וראה.
 רשעי העולם בחטאיהם עושים
 גם למעלה. כי כשהחטאים עולים, הרחמים
 ואור העליון ויניקת הברכות אינם יורדים
 למטה. ומדרגה זו, דהיינו הנוקא הנק' אנכי
 אינה מקבלת משום זה ברכות מלמעלה
 להניק להתחתונים, וע"כ נחשב זה אצלה למגם
 ומשום

השכינה באת ונתחברת. כי ראה שהשכינה שרתה
 על אותו היהודי שבא עמו. אמר לו כן הוא
 ודאי. וג' פרסאות, הוא שהלכתי עמו, ואמר לי
 כמה דברים טובים. ואני שכרתי אותו
 שישמשני יום הזה, ולא ידעתי שהוא נר
 המאיר כמו שאני רואה עתה.

רמח) א"ל ר"א דההוא וכו': א"ל ר"א לאותו
 היהודי, מה שמך. א"ל יועזר. א"ל יועזר
 ואלעזר יושבים יחד. כלומר שמבטאם קרובים.
 ישבו אצל אבן אחד באותה השדה. פתח אותו
 היהודי ואמר, אנכי אנכי הוא מוחה פשעך
 וגו' ושאלו מה הטעם שאומר ב' פעמים
 אנכי אנכי.

רמט) אלא חד בסיני וכו': והשיב אלא אנכי
 אחד הוא בסיני ואנכי אחד בשעה
 שנברא העולם. סירוש. אנכי הוא שם המלכות.
 וזהו בסיני. אבל בכריאת העולם הוא שם
 הבינה, כי בסוד עלית המלכות לבינה נקראה
 (דמו"י דף ט"ו ע"א *) דף ט"ו ע"ב)

(רנב) כגוונא דא, * ראו עתה כי אני אני הוא, ה לאחזאה דלא הוי פרודא, בין עילא ותחא. כמה דאתמר.

(רנג) ת"ח, כגוונא דא, כד אשתכחו זכאין בעלמא, אתערו י ברכאן לעלמין כלהו. כיון דאתא אברהם, י אתער ברכאן לעלמא. דכתיב י ואברכך. והיה ברכה, מאי והיה ברכה. רמז י דישתכחון בגיניה ברכאן, ה לעילא י ותתא. דכתיב ונברכו בך ז וגו' ה וכתבי ואברכה מברכך.

(רנד) אתא יצחק, אודע לכלא, דאית דין ואית דין לעילא, לאתפרעא פ מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא, בגין דידחלון ליה לקב"ה, כל בני עלמא. אתא יעקב, ואתער רחמי בעלמא, ואשלים מהימנותא בעלמא, כדקא חזי.

(רנה) י ביומי דאברהם מה כתיב, ומלכי צדק מלך שלם, דאתעט. ת כרסייא י בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם, בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין י לעלמין, כלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין, דלא אתמנעו ברכאן מכלהו עלמין, הוציא: כד"א י תוצא י הארץ, מדרגין דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעלמין כלהו.

מסורת הזהר

(א) ראו אתה כי אני: לשיל בראשית א' ק"ג ציון ד' וש"ג. (ב) ואברכך - והיה ברכה: לעיל דף י"ח ציון א' וש"ג. (ג) תוצא הארץ: לשיל בראשית ב' דף ק"י ציון א' וש"ג.

חלוסי גרסאות ה ג"א לאתחואה. ג ג"א ברכן. ג ג"א אתערו. ד ג"א דישתכחו. ה ג"א לעלמא לתתא (אה"פ). ו ג"א ולתתא. ז ג"א ליג וגו'. ח ג"א מוסיף כל משפחות האדמה. ט ג"א ליג וכתבי. י ג"א מן חייביא. יא ג"א ביומוי יא ג"א ברוכתא (אה"פ). יב ג"א לעלמא. יג ג"א מוסיף הארץ גפס חיה למינה תוצא הארץ מדרגין (אה"פ).

מאמר

ומשום זה אומרת למעני, שלא ימנעו ממני, הברכות להניק לכל.

(רנב) כגוונא דא ראו עתה וכו'. כעין זה כתוב ראו עתה כי אני אני הוא. ששם ג"כ אני א' יורה על בינה, ואני ב' על המלכות, כדי להראות שאין פירוד בין הכינה שלמעלה והמלכות שלמטה. כמו שאפרנו. בהכתוב א:כי אנכי וגו'.

(רנג) ת"ח כגוונא דא וכו': בוא וראה, כעין זה, כאשר נמצאים צדיקים בעולם נמשכות הברכות לכל העולמות. כיון שבא אברהם, נמשכו הברכות לעולם, שכתוב ואברכך. והיה ברכה. ושואל, מהו והיה ברכה. דאומרי, רמז, שבזכותו תמצאנה הברכות למעלה, בעולמות העליונים, ולמטה, בעולמות החתונים. שכתוב ונברכו בך וגו', דהיינו החתונים וכתוב ואברכה מברכך. דהיינו עולמות העליונים. שבשעה שמשפיעים ברכות למטה הם מתברכים תחילה. כנודע. שז"ס ואברכה מברכך.

(רנד) אתא יצחק אודע וכו': בא יצחק הודיע (דסרי דף פ"ז ע"ב)

הסולם

ומלכי צדק

לכל, שיש דין ויש דין למעלה להפרע מן הרשעים. והוא העיר הדין בעולם. כדי שכל בני עולם ייראו את הקב"ה. בא יעקב, והעיר רחמים בעולם, והשלים האמונה בעולם כראוי. כי אברהם המשיך החסד, שה"ס קו ימין של האמונה שה"ס הנוקא. ויצחק המשיך לה הדין והגבורה. שה"ס קו שמאל שלה. ויעקב השלים אותה בהמשכת הרחמים שה"ס קו האמצעי.

(רנה) ביומי דאברהם וכו': בימיו של אברהם מה כתוב. ומלכי צדק מלך שלם. שנתעטר הכסא, דהיינו הנוקא, בשקומה. בבינה, ואז נמצאת הנוקא שהיא מלך שלם בלי פגם כלל. דוציא לחם ויין שהנוקא הוציאה מזונות לכל העולמות כדאוי. דוציא לחם ויין, יורה שלא נמנעו הברכות מכל העולמות. הוציא, הוא כמשיא. תוצא הארץ, שהיא הנוקא, שהוציאה ממדרגות העליונות מזונות וברכות לכל העולמות.

והוא

(רנו) * והוא כהן לאל עליון. דאשתכח ב' כלא בשלימו עלאה. כדקא חזי.
 ב' לאתחזאה כמה דחייביא עבדי פגימו בעלמא, ומנעי ברכאן. הכי נמי, ג' בגין
 זכאין ד' אתיין ברכאן לעלמא, ובגינייהו ה' אתברכאן כל בני עלמא.
 (רנו) ב' ויתן לו מעשר מכל. מאי מעשר מכל, מאינון ברכאן, דנפקי
 מכל. בגין דאיהו אתר, דכל ברכאן דנחתי לעלמא, מתמן נפקי. ד"א, ויתן לו
 מעשר מכל. קב"ה יהב ליה י מעשרא. ומאן איהו. דא דרגא, דכל פתחין
 דמהימנותא, ז' וברכאו דעלמא, ביה קיימי. ואיהו מעשר, ואיהו חד מעשרה,
 ואיהו עשרה ממאה. מכאן ולהלאה י' עאל אברהם, בקיומא. דלעילא, כדקא
 חזי. א"ל ר' אלעזר שפיר פ קא אמרח.

רנח) א"ל ר' אלעזר, מאי י"א עכידתך. א"ל קרינא דרדקי באתרי, השתא
 אתא ר' יוסי דכפר חנין למחא, יוסליקו י' לון י' מגבאי. ואיתבו לון טו לגביה.
 והוו יהבין ל' טו כל בני מתא אגרא, כההוא זמנא דדרדקי הוו גבאי.
 ואסתכלנא בנפשאי, דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא, ואגירנא גרמאי.
 י" בהדי י"א דהאי חכים. אר"א, ברכאן דאכא, אצטריכו הכא.

רנט) קמו. אתו קמיה י"ס דר"ש. והוה יתיב ולעי כל יומא קמיה דר"ש.
 כ' ויומא חד, הוה עסיק בנטילת ידים קמיה, אמר, כל מאן דלא נטיל ידוי
 מסורת הזהר

א) והוא כהן לאל עליון: לעיל דף פ"ב ציון ב' ושינו. ב) ויתן לו מעשר מכל: ת"ז. תק' י"ח ע"ו.

חלופי גרסאות א' נ"א כלה. ב' נ"א לאחזאה. ג' נ"א לאחזאה. ד' נ"א לאחזאה. ה' נ"א לאחזאה. ו' נ"א לאחזאה. ז' נ"א לאחזאה. ח' נ"א לאחזאה. ט' נ"א לאחזאה. י' נ"א לאחזאה. י"א נ"א לאחזאה. י"ב נ"א לאחזאה. י"ג נ"א לאחזאה. י"ד נ"א לאחזאה. י"ה נ"א לאחזאה. י"ו נ"א לאחזאה. י"ז נ"א לאחזאה. י"ח נ"א לאחזאה. י"ט נ"א לאחזאה. כ' נ"א לאחזאה. כ"א נ"א לאחזאה. כ"ב נ"א לאחזאה. כ"ג נ"א לאחזאה. כ"ד נ"א לאחזאה. כ"ה נ"א לאחזאה. כ"ו נ"א לאחזאה. כ"ז נ"א לאחזאה. כ"ח נ"א לאחזאה. כ"ט נ"א לאחזאה. ל' נ"א לאחזאה. ל"א נ"א לאחזאה. ל"ב נ"א לאחזאה. ל"ג נ"א לאחזאה. ל"ד נ"א לאחזאה. ל"ה נ"א לאחזאה. ל"ו נ"א לאחזאה. ל"ז נ"א לאחזאה. ל"ח נ"א לאחזאה. ל"ט נ"א לאחזאה. מ' נ"א לאחזאה. מ"א נ"א לאחזאה. מ"ב נ"א לאחזאה. מ"ג נ"א לאחזאה. מ"ד נ"א לאחזאה. מ"ה נ"א לאחזאה. מ"ו נ"א לאחזאה. מ"ז נ"א לאחזאה. מ"ח נ"א לאחזאה. מ"ט נ"א לאחזאה. נ' נ"א לאחזאה. נ"א נ"א לאחזאה. נ"ב נ"א לאחזאה. נ"ג נ"א לאחזאה. נ"ד נ"א לאחזאה. נ"ה נ"א לאחזאה. נ"ו נ"א לאחזאה. נ"ז נ"א לאחזאה. נ"ח נ"א לאחזאה. נ"ט נ"א לאחזאה. ס' נ"א לאחזאה. ס"א נ"א לאחזאה. ס"ב נ"א לאחזאה. ס"ג נ"א לאחזאה. ס"ד נ"א לאחזאה. ס"ה נ"א לאחזאה. ס"ו נ"א לאחזאה. ס"ז נ"א לאחזאה. ס"ח נ"א לאחזאה. ס"ט נ"א לאחזאה. ס"י נ"א לאחזאה. ס"יא נ"א לאחזאה. ס"יב נ"א לאחזאה. ס"יג נ"א לאחזאה. ס"יד נ"א לאחזאה. ס"יה נ"א לאחזאה. ס"יז נ"א לאחזאה. ס"יח נ"א לאחזאה. ס"יט נ"א לאחזאה. ס"כ נ"א לאחזאה. ס"כא נ"א לאחזאה. ס"כב נ"א לאחזאה. ס"כג נ"א לאחזאה. ס"כד נ"א לאחזאה. ס"כה נ"א לאחזאה. ס"כו נ"א לאחזאה. ס"כז נ"א לאחזאה. ס"כח נ"א לאחזאה. ס"כט נ"א לאחזאה. ס"ל נ"א לאחזאה. ס"לא נ"א לאחזאה. ס"לב נ"א לאחזאה. ס"לג נ"א לאחזאה. ס"לד נ"א לאחזאה. ס"לה נ"א לאחזאה. ס"לו נ"א לאחזאה. ס"לז נ"א לאחזאה. ס"לח נ"א לאחזאה. ס"לט נ"א לאחזאה. ס"מ נ"א לאחזאה. ס"מא נ"א לאחזאה. ס"מב נ"א לאחזאה. ס"מג נ"א לאחזאה. ס"מד נ"א לאחזאה. ס"מה נ"א לאחזאה. ס"מו נ"א לאחזאה. ס"מז נ"א לאחזאה. ס"מח נ"א לאחזאה. ס"מט נ"א לאחזאה. ס"נ נ"א לאחזאה. ס"נא נ"א לאחזאה. ס"נב נ"א לאחזאה. ס"נג נ"א לאחזאה. ס"נד נ"א לאחזאה. ס"נה נ"א לאחזאה. ס"נו נ"א לאחזאה. ס"נז נ"א לאחזאה. ס"נח נ"א לאחזאה. ס"נט נ"א לאחזאה. ס"ס נ"א לאחזאה. ס"סא נ"א לאחזאה. ס"סב נ"א לאחזאה. ס"סג נ"א לאחזאה. ס"סד נ"א לאחזאה. ס"סה נ"א לאחזאה. ס"סו נ"א לאחזאה. ס"סז נ"א לאחזאה. ס"סח נ"א לאחזאה. ס"סט נ"א לאחזאה. ס"ע נ"א לאחזאה. ס"עא נ"א לאחזאה. ס"עב נ"א לאחזאה. ס"עג נ"א לאחזאה. ס"עד נ"א לאחזאה. ס"עה נ"א לאחזאה. ס"עו נ"א לאחזאה. ס"עז נ"א לאחזאה. ס"עח נ"א לאחזאה. ס"עט נ"א לאחזאה. ס"פ נ"א לאחזאה. ס"פא נ"א לאחזאה. ס"פב נ"א לאחזאה. ס"פג נ"א לאחזאה. ס"פד נ"א לאחזאה. ס"פה נ"א לאחזאה. ס"פו נ"א לאחזאה. ס"פז נ"א לאחזאה. ס"פח נ"א לאחזאה. ס"פט נ"א לאחזאה. ס"ק נ"א לאחזאה. ס"קא נ"א לאחזאה. ס"קב נ"א לאחזאה. ס"קג נ"א לאחזאה. ס"קד נ"א לאחזאה. ס"קה נ"א לאחזאה. ס"קו נ"א לאחזאה. ס"קז נ"א לאחזאה. ס"קח נ"א לאחזאה. ס"קט נ"א לאחזאה. ס"קכ נ"א לאחזאה. ס"קכא נ"א לאחזאה. ס"קכב נ"א לאחזאה. ס"קכג נ"א לאחזאה. ס"קכד נ"א לאחזאה. ס"קכה נ"א לאחזאה. ס"קכו נ"א לאחזאה. ס"קכז נ"א לאחזאה. ס"קכח נ"א לאחזאה. ס"קכט נ"א לאחזאה. ס"קל נ"א לאחזאה. ס"קלא נ"א לאחזאה. ס"קלב נ"א לאחזאה. ס"קלג נ"א לאחזאה. ס"קלד נ"א לאחזאה. ס"קלה נ"א לאחזאה. ס"קלו נ"א לאחזאה. ס"קלז נ"א לאחזאה. ס"קלח נ"א לאחזאה. ס"קלט נ"א לאחזאה. ס"קמ נ"א לאחזאה. ס"קמא נ"א לאחזאה. ס"קמב נ"א לאחזאה. ס"קמג נ"א לאחזאה. ס"קמד נ"א לאחזאה. ס"קמה נ"א לאחזאה. ס"קמו נ"א לאחזאה. ס"קמז נ"א לאחזאה. ס"קמח נ"א לאחזאה. ס"קמט נ"א לאחזאה. ס"קנ נ"א לאחזאה. ס"קנא נ"א לאחזאה. ס"קנב נ"א לאחזאה. ס"קנג נ"א לאחזאה. ס"קנד נ"א לאחזאה. ס"קנה נ"א לאחזאה. ס"קנו נ"א לאחזאה. ס"קנז נ"א לאחזאה. ס"קנח נ"א לאחזאה. ס"קנט נ"א לאחזאה. ס"קס נ"א לאחזאה. ס"קסא נ"א לאחזאה. ס"קסב נ"א לאחזאה. ס"קסג נ"א לאחזאה. ס"קסד נ"א לאחזאה. ס"קסה נ"א לאחזאה. ס"קסו נ"א לאחזאה. ס"קסז נ"א לאחזאה. ס"קסח נ"א לאחזאה. ס"קסט נ"א לאחזאה. ס"קע נ"א לאחזאה. ס"קעא נ"א לאחזאה. ס"קעב נ"א לאחזאה. ס"קעג נ"א לאחזאה. ס"קעד נ"א לאחזאה. ס"קעה נ"א לאחזאה. ס"קעו נ"א לאחזאה. ס"קעז נ"א לאחזאה. ס"קעח נ"א לאחזאה. ס"קעט נ"א לאחזאה. ס"קפ נ"א לאחזאה. ס"קפא נ"א לאחזאה. ס"קפב נ"א לאחזאה. ס"קפג נ"א לאחזאה. ס"קפד נ"א לאחזאה. ס"קפה נ"א לאחזאה. ס"קפו נ"א לאחזאה. ס"קפז נ"א לאחזאה. ס"קפח נ"א לאחזאה. ס"קפט נ"א לאחזאה. ס"קק נ"א לאחזאה. ס"קקא נ"א לאחזאה. ס"קקב נ"א לאחזאה. ס"קקג נ"א לאחזאה. ס"קקד נ"א לאחזאה. ס"קקה נ"א לאחזאה. ס"קקו נ"א לאחזאה. ס"קקז נ"א לאחזאה. ס"קקח נ"א לאחזאה. ס"קקט נ"א לאחזאה. ס"קכ נ"א לאחזאה. ס"קכא נ"א לאחזאה. ס"קכב נ"א לאחזאה. ס"קכג נ"א לאחזאה. ס"קכד נ"א לאחזאה. ס"קכה נ"א לאחזאה. ס"קכו נ"א לאחזאה. ס"קכז נ"א לאחזאה. ס"קכח נ"א לאחזאה. ס"קכט נ"א לאחזאה. ס"קל נ"א לאחזאה. ס"קלא נ"א לאחזאה. ס"קלב נ"א לאחזאה. ס"קלג נ"א לאחזאה. ס"קלד נ"א לאחזאה. ס"קלה נ"א לאחזאה. ס"קלו נ"א לאחזאה. ס"קלז נ"א לאחזאה. ס"קלח נ"א לאחזאה. ס"קלט נ"א לאחזאה. ס"קמ נ"א לאחזאה. ס"קמא נ"א לאחזאה. ס"קמב נ"א לאחזאה. ס"קמג נ"א לאחזאה. ס"קמד נ"א לאחזאה. ס"קמה נ"א לאחזאה. ס"קמו נ"א לאחזאה. ס"קמז נ"א לאחזאה. ס"קמח נ"א לאחזאה. ס"קמט נ"א לאחזאה. ס"קנ נ"א לאחזאה. ס"קנא נ"א לאחזאה. ס"קנב נ"א לאחזאה. ס"קנג נ"א לאחזאה. ס"קנד נ"א לאחזאה. ס"קנה נ"א לאחזאה. ס"קנו נ"א לאחזאה. ס"קנז נ"א לאחזאה. ס"קנח נ"א לאחזאה. ס"קנט נ"א לאחזאה. ס"קס נ"א לאחזאה. ס"קסא נ"א לאחזאה. ס"קסב נ"א לאחזאה. ס"קסג נ"א לאחזאה. ס"קסד נ"א לאחזאה. ס"קסה נ"א לאחזאה. ס"קסו נ"א לאחזאה. ס"קסז נ"א לאחזאה. ס"קסח נ"א לאחזאה. ס"קסט נ"א לאחזאה. ס"קע נ"א לאחזאה. ס"קעא נ"א לאחזאה. ס"קעב נ"א לאחזאה. ס"קעג נ"א לאחזאה. ס"קעד נ"א לאחזאה. ס"קעה נ"א לאחזאה. ס"קעו נ"א לאחזאה. ס"קעז נ"א לאחזאה. ס"קעח נ"א לאחזאה. ס"קעט נ"א לאחזאה. ס"קפ נ"א לאחזאה. ס"קפא נ"א לאחזאה. ס"קפב נ"א לאחזאה. ס"קפג נ"א לאחזאה. ס"קפד נ"א לאחזאה. ס"קפה נ"א לאחזאה. ס"קפו נ"א לאחזאה. ס"קפז נ"א לאחזאה. ס"קפח נ"א לאחזאה. ס"קפט נ"א לאחזאה. ס"קק נ"א לאחזאה. ס"קקא נ"א לאחזאה. ס"קקב נ"א לאחזאה. ס"קקג נ"א לאחזאה. ס"קקד נ"א לאחזאה. ס"קקה נ"א לאחזאה. ס"קקו נ"א לאחזאה. ס"קקז נ"א לאחזאה. ס"קקח נ"א לאחזאה. ס"קקט נ"א לאחזאה. ס"קכ נ"א לאחזאה. ס"קכא נ"א לאחזאה. ס"קכב נ"א לאחזאה. ס"קכג נ"א לאחזאה. ס"קכד נ"א לאחזאה. ס"קכה נ"א לאחזאה. ס"קכו נ"א לאחזאה. ס"קכז נ"א לאחזאה. ס"קכח נ"א לאחזאה. ס"קכט נ"א לאחזאה. ס"קל נ"א לאחזאה. ס"קלא נ"א לאחזאה. ס"קלב נ"א לאחזאה. ס"קלג נ"א לאחזאה. ס"קלד נ"א לאחזאה. ס"קלה נ"א לאחזאה. ס"קלו נ"א לאחזאה. ס"קלז נ"א לאחזאה. ס"קלח נ"א לאחזאה. ס"קלט נ"א לאחזאה. ס"קמ נ"א לאחזאה. ס"קמא נ"א לאחזאה. ס"קמב נ"א לאחזאה. ס"קמג נ"א לאחזאה. ס"קמד נ"א לאחזאה. ס"קמה נ"א לאחזאה. ס"קמו נ"א לאחזאה. ס"קמז נ"א לאחזאה. ס"קמח נ"א לאחזאה. ס"קמט נ"א לאחזאה. ס"קנ נ"א לאחזאה. ס"קנא נ"א לאחזאה. ס"קנב נ"א לאחזאה. ס"קנג נ"א לאחזאה. ס"קנד נ"א לאחזאה. ס"קנה נ"א לאחזאה. ס"קנו נ"א לאחזאה. ס"קנז נ"א לאחזאה. ס"קנח נ"א לאחזאה. ס"קנט נ"א לאחזאה. ס"קס נ"א לאחזאה. ס"קסא נ"א לאחזאה. ס"קסב נ"א לאחזאה. ס"קסג נ"א לאחזאה. ס"קסד נ"א לאחזאה. ס"קסה נ"א לאחזאה. ס"קסו נ"א לאחזאה. ס"קסז נ"א לאחזאה. ס"קסח נ"א לאחזאה. ס"קסט נ"א לאחזאה. ס"קע נ"א לאחזאה. ס"קעא נ"א לאחזאה. ס"קעב נ"א לאחזאה. ס"קעג נ"א לאחזאה. ס"קעד נ"א לאחזאה. ס"קעה נ"א לאחזאה. ס"קעו נ"א לאחזאה. ס"קעז נ"א לאחזאה. ס"קעח נ"א לאחזאה. ס"קעט נ"א לאחזאה. ס"קפ נ"א לאחזאה. ס"קפא נ"א לאחזאה. ס"קפב נ"א לאחזאה. ס"קפג נ"א לאחזאה. ס"קפד נ"א לאחזאה. ס"קפה נ"א לאחזאה. ס"קפו נ"א לאחזאה. ס"קפז נ"א לאחזאה. ס"קפח נ"א לאחזאה. ס"קפט נ"א לאחזאה. ס"קק נ"א לאחזאה. ס"קקא נ"א לאחזאה. ס"קקב נ"א לאחזאה. ס"קקג נ"א לאחזאה. ס"קקד נ"א לאחזאה. ס"קקה נ"א לאחזאה. ס"קקו נ"א לאחזאה. ס"קקז נ"א לאחזאה. ס"קקח נ"א לאחזאה. ס"קקט נ"א לאחזאה.

מאמר
 (רנו) והוא כהן לאל עליון: היינו שנמצא
 הכל בשלימות עליונה כראוי.
 דהיינו בשלימות הכינה הנקראת אל עליון. להודות
 כמו שהרשעים עושים פגם בעולם, ומונעים
 הברכות מן העולם. כן בשביל הצדיקים באים
 ברכות לעולם, ובשבילם מתברכים כל בני
 העולם.

(רנו) ויתן לו מעשר מכל: שואל מהו מעשר מכל.
 ואומר, שנתן לו מלכי צדק מאלו הברכות
 היוצאות מכל שהוא יסוד. כלומר שמלכי צדק היא
 הנקבא קבלה המעשר שה"ס הברכות, מהיסוד,
 והשפיעה לאברהם. ולמה מהיסוד. משום שהוא
 המקום, אשר כל הברכות הירדות לעולם,
 משם הן יוצאות. דבר אחר, ויתן לו מעשר
 מכל. שהקב"ה נתן לאברהם מעשר, ומה הוא
 מעשר. הוא אחד מעשרה, והוא עשרה ממאה.
 דהיינו המלכות, אשר בקטנותה אין בה אלא
 ספירה אחת כתר, והוא אז אחת מעשר ספירות
 שבז"א. יבגלותה יש לה עשר ספירות שלמות.

(דטויי דף ס"ז ע"ב)

ומלכי צדק
 והיא אז עשר ממאה ספירות שבז"א. והקב"ה
 נתן לאברהם מדרגה הזאת. מכאן ואילך,
 נכנס אברהם בהקיום של מעלה כראוי.
 דהיינו שזכה להשגה שלמה לנצחיות. א"ל
 ר' אלעזר יפה אמרת.

רנח) א"ל ר' אלעזר וכו': א"ל ר' אלעזר
 מה מעשיך. אמר לו. מלמד תנוקת
 אני במקומי. ועתה בא לעיר. ר' יוסי דכפר
 חנין, ולקחו ממני את התנוקות והושיבו
 אותם אצל. ומכל מקום נתנו לי כל בני עירי
 את שכרי כמו בעת שחתנוקות היו אצלי.
 אלא שהסתכלתי בנפשי שלא ראוי לי להנות
 מהם בחנם. השכרתי את עצמי אל חכם הזה.
 דהיינו לר' ייסא, כנ"ל. אמר ר' אלעזר. צריכים
 כאן לברכותיו של אבי, הוא ר' שמעון
 בן יוחאי.

רנט) קמו אתו וכו': קמו וכו' לפני ד"ש. והיה
 אותו היהודי יושב ולימד כל היום לפני
 ר' שמעון. יום אחד היה עוסק לפניו בהלכות
 נטילת

כדקא יאות, אע"ג דאתענש לעילא, אתעניש לתתא. ומאי עונשיה לתתא, דגרים ליה לגרמיה מסכנותא. כמה דעונשיה, כך הכי הוא זכי, מאן דנטיל ידוי כדקא יאות. דגרים ב לגרמיה ברכאן דלעילא, דשראן ב ברכאן על ידוי ג כדקא יאות, ואתברך בעותרא.

(רס) * ד לבתר אקדים ר"ש, חמא ליה, ה דאנטל ידוי במיא, ונטיל לון, בשיעורא ו סגייא דמיין. אר"ש ז מלא ידיו מברכותיך. וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה, אתעתר, ה ואשכח סימא, והוה לעי באורייתא, ויהיב מזונא למסכני כל יומא, והוה חדי עמהון ס ומסבר לון אנפין נהירין. קרא עליה ר"ש, ואתה תגיל בה' בקדוש י וגוי יב .

(רסא) * אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל י אברם וגוי. ר' יהודה פתח ב אני לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, י אבל י' ב באתערותא דלתתא, אשתכח אתערותא ס לעילא, ס דהא לא אתער לעילא, עד דאתער לתתא. י וברכאן דלעילא לא משתכחי, אלא במה דאית ביה ממשא, ולא איהו ריקניא. (רסב) מנלן. ב מאשת עובדיהו, דאמר לה אלישע ה הגידי לי מה יש לך

מסורת הזהר

דרך אמת

ב) יתרו פ"ז ב' ומרומה קכ"ג ב' וסדרם רמזים טעם א) אחר-היה דבר ה' אל אברם: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"ג. ב) אני לחדוי ח' פ"כ.

וועלי תשוקתו: (שה"ש ז') ח"ג קלב: רפה. באתערותא דלתתא אשתכח אתערותא לעילא: ח"א לה. עז: ח"ב לא: קלהו רסה: ח"ג לא: מ. סו: צב: צט: קה. קי: קיב: קמה. קנב. קפג: ד) ברכאן-על פתורא ריקניא: ח"א פח: רמ. ח"ב סג: סז: פח. קנג: קנז: ח"ג לד. ה) הנרידי לי מה יש לך בבית: (מלכים ב' ד') ח"ב סז: קנג: קנז: ח"ג לד.

חלוסי גרסאות א) ג"א מוסף ליה לגרמיה. ב) ג"א ל"ג ברכאן, ג) ג"א ל"ג כדקא יאות. ד) ג"א יומא חד. ה) ג"א דאולו. ו) ג"א דאמלי (אה"ל). ז) ג"א דאנטל. ח) ג"א דאולו. ט) ג"א דאטל. י) ג"א סגיא. יא) ג"א קב"ח ימלא ידיך מברכוי (אה"ל). יב) ג"א ואשכח. יג) ג"א ואסבר. יד) ג"א מוסף בקדוש ישראל תהלה ול"ג וגוי. יה) ברוכי כתב חסר. יז) ג"א מוסף אברם בפחוז לאמר. יח) ג"א ל"ג אבל. יט) ג"א דבאתערותא. כ) ג"א דלעילא סז ג"א ל"ג דהא לא אתער לעילא. כא) ג"א אלא כד משתכחי ברכאן לתתא.

ומלכי צדק

הסולם

מאמר

מזונות לעניים, והיה שמח עמם, ומסכיר פנים מאירות אליהם. קרא עליו ר"ש, ואתה תגיל בה' בקדוש וגוי.

צטילת ידים, אמר ר' שמעון, כל מי שאינו נוטל ידיו כראוי, מלבד שנענש על זה למעלה, נענש גם כן למטה בעולם הזה. ומה ענשו למטה, הוא שגורם לעצמו עניות. וכמו שהוא ענשו, כן הוא שכרו ג"כ למעלה ולמטה. ומי שנוטל ידיו כראוי, גורם לעצמו ברכות של מעלה. שהברכות העליונות שורות על ידיו כראוי, וכן מתברך למטה בעשירות.

מאמר אחר הדברים האלה (רסא) אחר הדברים האלה, וגוי: ר' יהודה פתח. אני לדודי ועלי תשוקתו כבר בארות, אבל על ידי התעוררות של מטה נמצא התעוררות של מעלה. כי לא נתעורר מלמעלה מטרם שנתעורר מלמטה. והברכות של מעלה אינן נמצאות, רק במה שיש בו ממש, ולא במקום דיקן, שאין בו ממש.

(רס) לבתר אקדים וכו': אחר כך הקדים ר"ש עצמו לראות איך נוטל ידיו. ראה אותו נוטל ידיו במים, ונוטלם במדה גדולה של מים. אמר ר' שמעון מלא ידיו מברכותיך. וכך היה, מאותו יום ואילך נתעשר ומצא מטמון והיה לומד בתורה, ונותן בכל יום (דפו"י דף ס"ז ע"ב *) דף ס"ח ע"א)

בבית, דהא ברכאן דלעילא, לא שריין על פתורא ריקניא, ולא באחר ריקניא. מה כתיב, ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. ^ז מאי אסוך. אלא ^ח א"ל, שיעורא דהאי משחא, לאו איהי, אלא כדי משיחת ^ז אצבעא זעירא.

רסג) אמר לה, ^ו נחמתני. דהא לא ידענא, היאך ישרון ברכאן דלעילא, בדוכתא ריקניא, אבל השתא, דאית לך שמן, דא הוא אתר, ^ז לאשתכחא ביה ברכאן. מנלן דכתיב ^א כשמן הטוב וגו'. וסיפיה מה כתיב, ^ב כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובאתרא דא ^ח שראן ברכאן.

רסד) ^ט ואי תימא ^ז כטל חרמון שיורד על הררי ^י ציון, ולא כתיב ^י שמן אלא טל. אלא, איהו שמן, ואיהו טל. ההוא טל, ^י איהו, דאטיל קב"ה ממשחא עלאה. דההוא שמן נפק לסטרא דימינא.

רסה) תרין אינון: ^י יין ושמן. ^י ואזלו לתרין סטרין, יין לסטר שמאלא, ^ה שמן, לסטר ימינא. ^ז ומסטרא דימינא, נפקי ^{טו} ברכאן לעלמא, ומתמן אחמשת מלכותא קדישא. ובגין דשמן הוה אתתקן לתתא בקדמיתא, שמן אזדמן לעילא. אריקו דברכאן.

רסו) ת"ח. מאתערותא * דהאי שמן ^{טו} דלעילא, קאי לארקא על דוד

מסורת הזהר

דרך אמת

(ב) ה' ולעיל טיב כי ויקרא ז' כי וטו ל"ד א' (א) כשמן הטוב: (ההלים קל"ג) ח"ב סו: ח"ג ז: לר. לט. פח: קלב: רט. רעב: רצה: ז"ח חוקת נ"א ואמור ס"ח כ"י.

טג שמא. (ב) כי שם צוה ה' את הברכה:

(ההלים קל"ג) ח"ג ט: יא. לו. קיו: קיח. רצו: (ג) כטל חרמון: לעיל ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות לא נ"א ריקן. נ נ"א מוסיף מאי כי אם. נ נ"א אמרה. ד נ"א גופא, בהדיח (אה"ל). ס נ"א מוסיף כיון דידע כן אמר. ו נ"א נחמתני. ז נ"א דאשתכחא. ח נ"א שרן. ט נ"א ואחמרה. ונ"א ואיתימא. י נ"א מוסיף ציון וגו'. יא נ"א מוסיף שמן וגו' (אה"ל). יב נ"א מוסיף ההוא. ונ"א הוא. יג נ"א ואזלי. יד נ"א ומסטר. טו נ"א ברכן. טז נ"א לעילא.

אחר הדברים האלה

הסולם

מאמר

הררי ציון. שהוא בסמוך להכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה. ולא כתוב שמן אלא טל. נמצא שטל הוא מקום הברכה ולא שמן. ומשיב, אלא הוא שמן והוא טל. כלומר ששניהם בחינה אחת הם. כי טל הזה הוא שהטיל אותו הקב"ה משמן העליון, ששמן הזה יוצא לצד הימין.

רסה) תרין אנון וכו': שנים הם. יין ושמן. והולכים לב' צדדים, יין לצד שמאל

ושמן לצד ימין, ומצד הימין יוצאות ברכות לעולם. ומשם נמשח מלכות הקדושה. דהיינו למלכי ישראל. ומשום ששמן היה מתתקן למטה מתחילה דהיינו שהיה לה אסוך שמן. שה"ס אתערותא דלתתא. נודמן שמן מלמעלה. דהיינו הורקת הברכות מלמעלה. שה"ס אתערותא דלעילא. כמ"ש שם (מלכים ב' ד') הם מגישים אליה והיא מוצקת.

רסו) ת"ח אתערותא וכו': בוא וראה. מן אתערותא דלעילא של שמן הזת.

כנ"ל

לה, הגידי לי מה יש לך בבית. כי הברכות שלמעלה אינן שורות על שולחן ריקן כמ"ש הלן בלחם הסנים, ולא במקום ריקן. כמ"ש באשת עובריהו. מה כתוב, ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. ושואל מהו אסוך, ואומר אלא, שהיה בו רק כדי משיחת אצבע קטנה. שה"ס ו"ק בלי ראש המכונה אצבע קטנה, בסוד ו' קטועה.

רסג) אמר לה וכו': אמר אלישע נחמתני כי לא ידעתי, איך תשרינה הברכות

של מעלה במקום ריקן. אבל עתה שיש לך שמן, זה הוא מקום שתמצאנה בו הברכות. מאין לנו זה. כי כתוב כשמן הטוב וגו'. ובסופו מה כתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. הרי שבמקום הזה דהיינו בשמן שורות הברכות.

רסד) ואי תימא. כטל חרמון וכו': ואם תאמר, הרי כתוב שם, כטל חרמון שיורד על

(דפוסי דף ס"ח ע"א * דף ס"ח ע"ב)

ושלמה, לאתברכא ב בוני מנ"ל, דכתיב, * ויעמוד השמן. כתיב הכא ויעמוד. וכתיב התם ב שורש יש, אשר עומד לנס עמים.

רסז) ת"ח, משלחן דלחם הפנים, ב דברכאן נפקין מתמן, ומזונא לעלמא, ג לא בעי לאשתכחא ד ריקניא, אפילו רגעא חדא, בגין דלא יסתלקון ברכאן מתמן, אוף ה הכי לא מברכין על שלחן ו ריקניא, דהא ברכאן דלעילא, לא שריין ה על ס שלחן ריקניא.

רסח) ת"ח, מה כתיב אני לדודי ועלי תשוקתו. אני לדודי בקדמיתא, ולבתר ועלי תשוקתו. י אני לדודי, לאתקנא ליה דוכתא בקדמיתא, ולבתר, ועלי תשוקתו.

רסט) ד"א יא אני לדודי. דהא תנינן שכינתא לא אשתכחת עמהון דחייביא, כיון דאתי בר נש לאתדכאה, ולמקרב י גבי דקב"ה, כדין שכינתא שריא עליה. הה"ד אני לדודי בקדמיתא, ועלי תשוקתו לבתר. ג אתי בר נש לאתדכאה, מדכאין ליה.

רע) ת"ח, אחר הדברים האלה, דרדף אברהם בתר י אליו מלכין, וקטיל לון קב"ה, הוה אברהם טו תוהא, אמר דילמא ח"ו, גרענא ההוא אגרא, דהוינא אהדר בני נשא, לגבי קב"ה, ואחידנא בהו, לקרבא לון לגביה, והשתא טו אתקטילו בני נשא על י ידי. מיד א"ל קב"ה, ד אל תירא טו אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה וגו'. אגרא י קבילת עליהו, דהא כלוה לא יזכון לעלמין.

מסורת הזהר

א) ויעמוד השמן: (מלכים ב' ד') ח"ג לה. ב) שורש ישי אשר עומד: (ישעיה יא) ח"ב רכא: ג) אתי בינ לאתדכאה מברכאין ליה: ח"א גר. טב. קכה: קלו: קמד: קסט: ז"ח יור טג שלח. י"א טא שיא פ' נח כ' טג שח. כ"ד טב שמד. ד) אל תירא אברם: לעיל דף מ"ט ציון ג' ש"ג.

חלופי גרסאות א גיא מוסיף על בנוי, כ גיא דברכין, ג גיא דלא, ד גיא ריקניא, ס גיא הכא, ו גיא ריקנא, ז גיא ל"ג מן דהוה ער ת"ח, ה גיא ל"ג על, ט גיא בשלחן, י גיא ל"ג מן אני עד ד"א, יא גיא ל"ג אני לדודי, יב גיא גביה, יג גיא עליו, יד גיא אילין, טו גיא תוה, טז גיא אתקטלו, יז גיא ידיו, יח גיא אברם וגו'. שכרך הרבה מאד, יט גיא קביל.

אחר הדברים האלה	הסולם	מאמר
אני לדודי לתקן לו מקום מתחילה, כאתערוחא דלחמא כנ"ל, ואחר כך ועלי תשוקתו.	כנ"ל, עומד להריק על דוד ושלמה, שיתברכו בניהם. מאין לנו, שכתוב, ויעמוד השמן, וילפינן גזירה שוה, כתוב כאן ויעמוד, וכתוב שם, שורש ישי אשר עומד וגו'. מה שם דוד ושלמה ובניהם אחריהם, שהם משורש ישי, אף כאן לדוד ושלמה ובניהם אחריהם.	רסז) ת"ח משלחן וכו': בוא וראה, משלחן של לחם הפנים, שממש יוצאות ברכות ומזונות לעולם, אשר אינו ראוי שימצא ריקן אפילו רגע אחד, כדי שלא יעברו הברכות משם. כן אין לברך על שלחן ריקן, כי הברכות של מעלה אינן שורות על שלחן ריקן.
רסט) ד"א אני לדודי וכו': פירוש אחר על אני לדודי, כי למדנו שהשכינה אינה נמצאת עם הרשעים, כיון שאדם בא לטהר, ולקרב את עצמו אל הקב"ה, אז שורה עליו השכינה, ונ"ש אני לדודי מתחילה, ואחר כך, ועלי תשוקתו, כי כשבא האדם לטהר, מטהרין אותו.	רסח) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה, מה כתיב, אני לדודי ועלי תשוקתו. שמתחילה אני לדודי, ואחר כך ועלי תשוקתו.	(רש"י דף ט"ח ע"ב)

רעא) * היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר. מאי במחזה. אלא, בההוא חיו, דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה. אר"ש ת"ח, עד לא אתגור אברהם, הוה חד דרגא מלי" עמיה, ומאן איהו, דא מחזה, דכתיב במחזה שדי יחזה. רעב) כיון דאתגור, הוה כלהו דרגין שראן על האי דרגא, וכדין מלי" עמיה, הה"ד, ^ג וארא * אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. ועד לא אתגור, לא הוה אינון דרגין שראן ^ה עלוי למללא.

רעג) ואי תימא, דהא בקדמיתא כתיב, ^ד וירא ה' אל ^ג אברם, וכתיב, ^ה ויסע אברם הלוך ונסוע ^ג הנגבה. וכתיב ויבן שם ^ז מזבח. הא הכא אינון דרגין עלאין. והשתא אמרן דעד לא אתגור, לא הוה אינון דרגין עלאין, שראן על האי דרגא ^ס למללא עמיה.

רעד) ת"ח, בקדמיתא יהב קב"ה חכמה לאברהם, למנדע ^י חכמה ^י לאתדבקא ביה, וידע רזא דמהימנותא, אבל למללא עמיה, לא הוה, אלא האי דרגא תתאה בלחודוי. כיון דאתגור, כלהו דרגין עלאין הוה שראן על האי דרגא ^י תתאה, בגין למללא עמיה, וכדין אסתלק אברהם בכלא. כמה ^ט דאתמר.

מסורת הזהר

א) היה-אל אברם במחזה: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"ג. ב) מחזה שדי יחזה: (כמדבר כ"ד) ח"ב קיב"ז ח"ג קצד. רח. ג) וארא אל אברהם: (שמות ו') ח"א קה. ח"ב ככו. כג: כד: כו. נה: ת"ז חמ"ט טו. חכ"ו עכ. חס"ט קיא: ח"ע קכ. ד) וירא ה' אל אברם: לעיל דף כ"ט ציון א' וש"ג. ה) ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה: לעיל דף ל' ציון א' וש"ג.

חלופי גרסאות א' גיא עלי. ב' גיא אברם וגוי. ג' גיא מוסיף הנגבה. וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אחר לוט (הרמ"ק). ד' גיא מוסיף מזבח לח'. ט' גיא דמללא. ו' גיא חמסאה. ז' גיא מוסיף בגין לאתרבקא. ח' גיא ליג תתאה. ט' גיא דאחזוי.

מאמר	הכולם	היה - אל אברם במחזה
מיד א"ל הקב"ה, אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה וגוי, שכר אתה מקבל עליהם, על שנהרגו, כי כולם, לעולם לא יזכו להשיב מעשיהם	מאמר היה-אל אברם במחזה	דבר עמו, אלא הנוקבא בלברת, שה"ס מחזה שדי בלבד.
מאמר היה-אל אברם במחזה	רעא) היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר, שואל מהו במחזה. ואומר, אלא במראה ההוא, שהיא מדרגה שכל הצורות נראות בה. אמר ר' שמעון בוא וראה. מסרם שנמול אברהם, היה רק מדרגה אחת מדבר עמו. ומי היא, זהו מחזה, דהיינו הנוקבא, שכתוב בה, מחזה שדי יחזה.	רעג) ואי תימא דהא וכו': ואם תאמר, הרי כבר כתוב וירא ה' אל אברם שהיא מדרגת הנפש. וכתוב ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה, שהוא רוח. וכתוב ויבן שם מזבח, שהוא נשמה (כנ"ל דף ס"א אות ק"ס) הרי כאן מדרגות העליונות שהשיג, ואיך נאמר שמסרם שנמול, לא היו מדרגות העליונות שורות על אותה המדרגה לדבר עמו.

רעב) כיון דאתגור וכו': כיון שנמול, היו כל המדרגות שורות על אותו מדרגה הנקראת מחזה, ואז דבר עמו. וז"ש וארא אל אברהם שה"ס חסדי, אל יצחק ה"ס גמרה, ואל יעקב ה"ס ת"ח, באל שדי ה"ס יסוד ומלכות שכל המדרגות מחסי ואילך מאירים בהנוקבא. ומסרם שנמול לא היו אלו המדרגות שורות עליו (דפו"י דף ט"ח ע"ב * דף מ"ט ע"א)

רעה) ת"ח, עד לא אתגזר בר נש, לא אתאחיד בשמא דקב"ה, כיון דאתגזר, עאל בשמיה, ואתאחיד ביה. ואי תימא אברהם, דאתאחיד ביה, עד לא אתגזר. הכי ה הוה, דאתאחיד ביה ולא כדקא יאות, דהא מגו רחימותא עלאה דרחים ליה קב"ה קרינ ליה.

רעו) לבתר פקיד ליה. י דיתגזר, ואתייהיב ליה ברית. קשורא דכלהו דרגין עלאין. ברית קשורא לאתקשרא כלא כחדא, י לאכללא דא בדא, ברית קשורא, דכלא אתקשר ביה, ובג"כ אברהם עד לא אתגזר. מלוי לא הוה עמיה, אלא במחזה. כמה דאתמר.

רעז) ת"ח. בשעתא דברא קב"ה עלמא. לא אתברו אלא על פ ברית. ו כד"א בר"א-ש"ת ברא אלקים והיינו י ברית דעל פ ברית קיים קב"ה עלמא וכתב * אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי, דהא ברית קשורא איהו, דיומא פ וליליא י לא י מתפרשאן.

רעח) אמר רבי אלעזר, כד ברא קב"ה עלמא, על תנאי הוה, דכד ייתון ישראל, אם יקבלון אורייתא יאות, ואם לאו הרי אנא אהדר י לכו, לטהו ובהו. ועלמא לא אתקיים, עד דקיימו ישראל, על טורא דסיני, וקבלו אורייתא, וכדין אתקיים עלמא.

רעט) ומההוא יומא ולהלאה, קב"ה ברי עלמין, ומאן אינון. וזוגין דבני

מסורת הזהר

(א) אם לא בריתי יומם ולילה: לעיל טרשת נח דף א' ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות ה נ"א הוא. ז נ"א מוסיף דיתגזר ואתגזר. נ נ"א לאתכללא. ד נ"א מוסיף מליל עמיה. פ נ"א מוסיף ברית אש. ו נ"א כד"א בראשית ברא אלקים דהיינו ברית אש דעל. ז נ"א ליג ברית. ח נ"א ליג ברית. ט נ"א מוסיף וליליא קשורים כחדא ומחוברים וכ"כ אקרי בריתי יומם ולילה (הרמ"ק). ונ"א מוסיף וליליא ובג"כ אקרי בריתי יומם ולילה (אה"ע). י נ"א ולא. יא נ"א מתפרשאן. יב נ"א עלמא.

היה-אל אכרם במחזה

הסולם

מאמר

רעז) ת"ח בשעתא וכ"ו: בוא וראה, בשעה שהקב"ה ברא את העולם, לא ברא אותו אלא על ברית. כמו שאתה אומר ברא-שית ברא אלקים. ושית היינו ברית. כי על ברית ברא הקב"ה את העולם. וכחוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. כי ברית קשר הוא, שיום ולילה שהם ז"א ונוקבא, לא יפרדו. (וביאור הענין ע"י לעיל בראשית א' דף רפ"ה ד"ה וזה).

כדי לדבר עמו. ואז נתעלה אברהם בכל המדרגות כמו שנתבאר.

רעה) ת"ח עד לא וכ"ו: בוא וראה, כל עוד שלא נמול האדם, אינו נאחז בשם הקב"ה. כיון שנמול, נכנס בשמו ונאחז בו. ואם תאמר, הרי אברהם, שנאחז בו מטרם שנמול. ומשיב, כן הוא, שנאחז בו אבל לא כראוי להיות. כי מתוך אהבה עליונה שאהב אותו הקב"ה, קרבהו אליו. ועכ"ז לא היה כראוי.

רעח) אמר ר' אלעזר וכ"ו: אר"א, כשברא הקב"ה את העולם, היה על חנאי שאם יבואו ישראל ויקבלו את החורה תתקיימו ואם לא, הריני מחזיר אתכם לטהו ובהו. והעולם לא נתקיים עד שעמדו ישראל על הר סיני, וקבלו התורה, ואז נתקיים העולם.

רעו) לבתר פקיד וכ"ו: אחר כך, צוה אותו הקב"ה למול, וניתן לו הברית שהוא יסוד הוא הקשר של כל מדרגות העליונות. ברית, הוא קשר, שיהיו נקשרות כולן יחד, לכללם זו בזו. ברית הוא קשר, שהכל נקשר בו. ומשום זה, מטרם שנמול אברהם, לא היו דיבוריו עמו אלא במחזה. כמו שאמרנו. שהיה חסר בה מדרגות העליונות. כי היה חסר הברית שהוא המקשר כל המדרגות יחד.

רעט) ומההוא יומא ולהלאה וכ"ו: ומיום ההוא ואילך, הקב"ה בורא עולמות. ומי המה. הם הזוגים של בני אדם.

(דפו"י דף פ"א ע"א)

נשא. דהא מההוא ב' זמנא, קב"ה מזווג זווגין, ו' ואומר בת פלוני לפלוני,
ו' ואלין אינון עלמין דהוא ברי. *

סתרי תורה

רפ) ד' אחר הדברים האלה וגו'. אלין פתגמי אורייתא, ה' דכתיב ב' את
הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם. ו' מה להלן פתגמי אורייתא, ז' אוף
ה' הכא פתגמי אורייתא. בטר דאשתדל י' ב"נ בהאי עלמא, בדברים האלה,
קב"ה מבשר ליה, י' ואקדים לה י' לנשמתא י' שלם, הה"ד ב' אל תירא אברם
אנכי מגן לך. מכל זיינין בישין דגיהנם.

רפא) י' שכרך הרבה מאד. בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא בהאי
עלמא, זכ"י ו' ואתסין ירותא אחסנתא י' בעלמא דאתי, כמה דכתיב י' להנחיל
אוהבי יש. מאי יש. י' דא עלמא דאתי. ואוצרותיהם אמלא, בהאי עלמא,
מעותרא ומכל טיבו דעלמא, י' מאן י' דאזיל לימינא, זכ"י י' לעלמא דאתי. ומאן
דאזיל לשמאלא, י' הא עותרא בעלמא דין כל.

מסורת הזהר

א אחר הדברים האלה: לעיל דף מ"ט ציון ג' וס"ג. ב את הדברים האלה: דברים ה'
ג אל תירא אברם: לעיל דף מ"ט ציון ג' וס"ג. ד להנחיל אוהבי יש: לעיל בהקדמת הזהר
דף ג"ח ציון א' וס"ג.

חלומי גרסאות א' נ"א יומא (אה"ל). ב נ"א ואמר. ג נ"א אלין. ד נ"א מתחיל [אחר הרברים האלה היה דבר ה'
אל אברם וגו']. חנינן בכל יומא ויומא כת קול נפקא מסורא דחורב ואמרה ווי לון [נ"א להין]
לברייתא מעלבונא [מעלבינה] דאורייתא [דכל מאן דאשתדל באורייתא] בהאי עלמא כר נפק מניה [מיניה] לית בתהוא [נ"א
בהאי אה"י] עלמא יומא [דימחיה] בידה אלא כל אינון נסרי תרעי ונסרי חומות [נ"א תרעה ונסר חומת] וכל דוכתי
כלהון [כלהו] מקרימין לגביה שלם [לגבי שלום] וקביה עליה ולא דחיל הה"ד אחר הרברים האלה היה דבר ה' אל אברם
וגו' אחר הרברים האלה אלין [תרמיס והאריזיל]. ונ"א אחר הרברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו'. אחר הדברים
האלה אלין. ס נ"א ליג מן דכתיב עד בטר. ו נ"א ליג מה להלן פתגמי אורייתא. ז נ"א ליג אוף הכא פתגמי
אורייתא. ח נ"א הכי. ט נ"א ליג בינ. י נ"א ואקדים בשורות טובות, וליג לה לנשמתא שלם. יא נ"א לנשמתה.
יב נ"א שלום. יג בגין דהא שכרך הרבה מאד הווא אשתדלותא דאשתדלתא באורייתא הרבה מאד בגין [אה"ל]. יד נ"א
זאחסין אחסנתיה וליג ירותא ונ"א ירות. טו נ"א דעלמא. טז נ"א ראי יש מאין תלת עשר [נ"א תליטר] מכילן [נ"א נהרי
דאפרסטונא דכ"א] דיהבי ליה אחסנתא בעלמא דאתי. יז נ"א ומאן. יח נ"א דאזיל [ד"א]. יט נ"א עלמא וליג זכ"י.
כ נ"א ליג הא. ונ"א דא. כל נ"א מוסיף דאית שמאלא קדישא ואית שמאלא מסאבא דא [הוא] דאמרינן [נ"א דאמר]
מאן דמתעסק באורייתא יחבי [נ"א דיהבי] ליה אורך ימים בעלמא דאתי ויהבי ליה עושר וכבוד בעלמא דין שנאמר
אורך ימים בימינה וגו', ושאן דיתרעי דיתגני נופא בעלמא דין ולא אתעסק באורייתא ובעובדין טבין יחבי ליה עותרא
בעלמא דין מסטרא דשמאלא מסטרא דיצר חרע ובעותרא דא עבדי ביש וירית גיתנם ואי היטא [נ"א אמר] וכי לא אית
בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה אין דכל [נ"א אפר כל] המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר ודא הוא
עותרא טבא דמסטרא דקדושה.

היה — אל אברם במחזה

הסולם

מאמר

אגן עליך מכל בחינות הרעות שבגיהנם.
רפא) שכרך הרבה מאד: משום. שכל מי
העוסק בתורה בעולם הזה, זוכה
ויורש ירושה ונחלה בעולם הבא. כמ"ש להנחיל
אוהבי יש. ושואל מהו יש, ואומר זהו עולם
הבא. ואוצרותיהם אמלא. בעולם הזה מעושר
ומכל טוב שבעולם. מי שהולך לימין זוכה
לעולם הבא. ומי שהולך לשמאל זוכה לעשירות
בעולם הזה.

כי מזמן ההוא הקב"ה כזווג זווגים, ואומר
בת פלוני לפלוני ואלו הם העלמית שהוא
בורא. כי כל זווג נבחן לעולם.
רפ) אחר הדברים האלה וגו': הדברים
האלה הם דברי תורה. שכתוב את
הדברים האלה וגו' מה שם הם דברי חורה אף
כאן הם דברי חורה. ושיעור הכתוב אחר, שעסק
האדם בעולם הזה כדברים האלה הקב"ה
מבשר את הנשמה ומסדים לה שלום. וזהו
שכתוב, אל תירא אברם אנכי מגן לך.

רפב) ר' אבא ב כד אתא מהתם, הוה מכריז, מאן בעי עותרא, ומאן בעי אורכא דחיי ב בעלמא דאתי, ייתי וישתדל באורייתא. הוה מתכנשין ג כולי עלמא ד לגביה. ה רווק חד הוה ו בשיבכותיה. יומא חד ז אתא ח לגביה, א"ל ר', בעינא למלעי באורייתא, ס כדו שיהיה לי עותרא. י א"ל הא ודאי. א"ל מה שמך. א"ל יוסי. אמר לון יא לתלמידוי, י דיקרון ליה ר' יוסי י מארי דעותרא ויקרא. יתיב ואתעסק באורייתא.

רפג) ליומין, י הוה יו קאים קמיה, א"ל ס ר', אן הוא עותרא. אמר * שמע מינה, דלאו י לשם שמים י קא עכיד, י ועאל לאדריה, שמע י חד קלא דהוה אמר, לא כל תענשיה, דגברא רבא ליהוי. תב לגביה, אמר ליה, תיב ברי תיב, ואנא יהיבנא לך עותרא.

רפד) אדהכי, אתא גברא חד, ומאנא דפו בידיה, אפקיה ונפל נהורא בביתא. א"ל ר' בעינא למזכי באורייתא, כ ואנא לא זכינא, ובעינא מאן דישתדל באורייתא בגיני. דהא אית לי עותרא סגי, דקא שבק לי אבא, זכד כ יתיב על פתוריה, הוה מסדר כז עליה, תליסר כסי מאלין. ובעינא למזכי באורייתא. ואנא יהיבנא עותרא.

רפה) כ א"ל להווא רווק, כו תשתדל באורייתא, כז ודא יהיב לך עותרא.

חלופי גרסאות א גיא ליג כד אתא. ב גיא דעלמא. ג גיא ליג כולי עלמא. ד גיא ליג מן לגביה עד בשיבכותיה. ו גיא גביה. ס גיא גברא. ז גיא בשיבכותיה ו גיא בשבכותיה. ח גיא אתא חד אניש. ט גיא לגבי. י גיא ליג כרי. יא גיא עיש (אהיל). יב גיא ליג אמר ליה הא ודאי. יג גיא ליג יתלמידוי. יד גיא לתלמידוי. יו גיא לתנווי ליה. ו גיא קרון ליה. ז גיא אמר לון לתנווי ליה וקרן ליה. ו גיא וקרן ליה. ו גיא לתלמידוי ויקרו ליה (ר"א). יז גיא מאריה. יח גיא ליג הוה קאם קמיה. יט גיא ליג קאים קמיה. כו גיא ליג ר'. כז גיא לשום. כח גיא ליג קא. כט גיא על. ל גיא ושמע. לא גיא מוסיף תענשיה טוב [גיא תב] לגביה. לב גיא ליג מן ואנא עד רהא. לד גיא דאנא לא זכינא לבנין ובעינא (אהיל). לה גיא מוסיף הוה יתיב כד גיא עליה. לו גיא על פתוריה. כס גיא קרא ר' אבא לרי יוסי א"ל לא יערכנת וליג מן א"ל להווא עד לא יערכנת. כז גיא תשתדל (אהיל). כח גיא והא.

היה-אל אברם במחזה

הסולם

מאמר

רפב) ר' אבא כד אתא וכו': ר"א כאשר בא משם, מבבל היה מכריז, מי רוצה עושר ומי רוצה אריכות ימים בעולם הבא, ילך ויעמוק בתורה. היו מתאספים אליו כל העולם לעסוק בתורה.

רווק חד וכו': איש אחד פנוי מאשה, היה בשכונתו. יום אחד בא אליו, ואמר לו: רבי, אני רוצה ללמוד תורה, כדי שיהיה לי עשירות. אמר לו ר' אבא, הנה ודאי, שתזכה על ידי התורה לעשירות אמר לו מה שמך. אמר לו יוסי. אמר לתלמידיו שיקראו אותו, יוסי בעל העשירות והכבוד. והיה יושב ועוסק בתורה.

רפד) אדהכי אתא וכו': בינתים, בא, איש אחד ובידו כלי סז. הוציא לעינים והכריק אורו בבית. אמר לו רבי, אני רוצה לזכות בתורה. ואני בעצמי לא זכיתי להבין בתורה, ואני מבקש, מי שיעסוק בתורה בשבילי. כי יש לי עושר רב שהניח לי אבי שבעת שישב על שלחנו היה מסדר עליו שלשה עשר כוסות מאלה, דהיינו מפז. ואני רוצה לזכות במצות לימוד התורה, ואני נתן בעד זה עושר.

רפג) ליומין הוה קאים וכו': לימים, כשהיה עומד לפניו, אמר לו: רבי, אנה הוא העושר. אמר, ר' אבא, משמע, שאינו עושה לשם שמים. ונכנס לחדרו, להתישב (רפויי דף סיח ע"א י' סיח ע"ב)

רפה) א"ל להווא רווק וכו': אמר לאותו איש הפנוי מאשה, עסוק בתורה, ואיש הזה יתן לך עושר, נתן לו האיש אוהו הכוס: של

י' יהב ליה ההוא כסא י דפן. קרא עליה ר' אבא, * לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. יתיב ולעא באורייתא, וההוא ב"נ י הוה יהיב ליה עותרא. (רפו) ליומין עאל חמידו דאורייתא, במעוי. יומא חד הוה יתיב, והוה בכי, אשכחיה רביה דהוה בכי. א"ל על מה קא בכית. א"ל, ומה ל מנחנא חיי דעלמא דאתי, בגין האי, לא בעינא אלא למזכי ס לגבאי. וא"ל י השתא ס שימ דהא לשם שמים קא עביד.

רפז) קרא ליה דההוא גברא, א"ל טול עותרך והב ליה ליתמי ס ולמסכני, ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא, בכל מה דאנן לעאן. אהדר ליה ר' יוסי ההוא כסא דפז, ועד יומא לא אעדי שמיה ומן י בנוי בן פזי, והיינו ר' יוסי בן פזי, יא וזכה לכמה אורייתא, הוא ובנוי. י דלית לך אגר טב בעלמא כמאן דלעי י באורייתא.

רפח) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם במחזה לאמר וגו'. בכל אתר דכתיב באורייתא במחזה, י דא שמא דאתגלי לאבהן, ומאן איהו. שדי, שנאמר י וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי. כד"א אשר מחזה שדי יחזה. ודא איהו חיוו דכל חוון עלאין אתחזיין ס מגויה, ס כהאי מראה, דכל דיוקנין י אתחזיין י ביה, וכלא חד. מראה מחזה חד הוא, דא תרגום. ודא לשון י הקודש.

רפט) כ א"ר יוסי, סגיאין אינון באורייתא, כל וע"ד כ הוה כ ליה רשו

מסורת הזהר

א) לא יערכנה זהב וזכוכית : (איוב כ"ח) ח"א רמו. ח"ב קנט. ח"ג מ: קעח: ב) וארא אל אברהם : לעיל דף צ"ד ציון ג' וש"נ

חלופי גרסאות א נ"א יהיב. ב נ"א ליג דפן. ג נ"א ליג תוה. ד נ"א אנתנא. ה נ"א גבאי. ו נ"א אמר. ז נ"א ליג השתא. ח נ"א שמעת מינה (אה"ל). ט נ"א ומסכני. י נ"א מוסיף בנוי בנוי. יא נ"א וזכא. יב נ"א מוסיף בגין דלעא באורייתא. יג נ"א מוסיף באורייתא ומקיימת. יד נ"א ליג דא. טו נ"א כגויה (אה"ל). טז נ"א רהאי. יז נ"א בהאי. יח נ"א ליג מן כהאי עד מראה מחזה. יט נ"א אתחזי. כ נ"א אחון (אה"ל). כא נ"א בה (אה"ל). כב נ"א הקדש. כג נ"א ר' יוסי אומר. כד נ"א ליג מן ועיר עד ולישנא. כה נ"א היי כג נ"א ליג לית.

היה—אל אברם במחזה

המילים

מאמר

השם בן פזי ממנו ומכניו. והיינו ר' יוסי בן פזי המפורסם. וזכה להרבנות תורה הוא ובניו, כי אין לך שכר טוב יותר בעולם, כמי שעוסק בתורה. ואין צדיקים לתמורה בערה. כמ"ש לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז.

של פז. קרא עליו ר' אבא, לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. ישב ועסק בתורה, ואותו האיש היה נותן לו עושר.

רפח) אחר הדברים האלה וכו': בכל מקום שכתיב במחזה, בתורה, הוא השם שנגלה לאבות, ומי הוא, הוא שדי. שנאמר וארא אל אברהם וגו' באל שדי. וכמו שאתה אומר, אשר מחזה שדי יחזה. וזה הוא מראה, אשר כל מראות העליונות נראות מתוכה. כמו מראה של זכוכית, שכל הצורות נראות בה. והכל אחד מראה ומחזה, ואחד הם, אלא שזה תרגום וזה לשון הקודש.

רפו) ליומין עאל חמידו וכו': לימים, נכנסת חמדת התורה במעיו. יום אחד היה יושב וכוכה. מצאו רבו שהיה בוכה. אמר לו, על מה אתה בוכה. והשיב לו, ומה אני מניח בשביל זה העושר, את חיי עולם הבא. איני רוצה ללמוד עוד בשביל האיש, אלא לזכות בתורה ב"ד עצמי. אמר ר' אבא, עתה משמע, שכבר עושה לשם שמים.

רפז) קרא ליה וכו': קרא לאותו האיש ואמר לו קח העושר שלך, ותן אותו ליתומים ועניים, ואני אתן לך חלק גדול יותר בתורה, בכל מה שאנו לומדים. החזיר לו ר' יוסי את הכוס של פז. ועד היום הזה לא ניטל (דפו"י דף פ"ח ע"ב)

רפט) א"ר יוסי סגיאין וכו': אר"י הרבה מלת ארמיות הן בהתורה. ועל כן היה רשות

ח לאונקלוס, לתרגם בהווא לישנא דגלי קב"ה באורייתא. ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי כ עלאה. במחזה, ג דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא, כד ממליד ביה באברהם.

רצ) ז מ"ט. בגין דאברהם לא הוה מהול, ס והוה ערל, ו סתים בשרא. ו ובגין כך הוה סתים מנייהו, בלשון תרגום. כגוונא דא בלעם, דכתיב (* אשר מחזה שדי יחזה. ח סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת, בגין דלא יהא לון פטרא, דקב"ה ממלד בהווא ערל ס מסאבא. דהא כ מלאכי י קדישי ילאו י נזקקין בלשון תרגום.

רצא) י אי תימא דלא ידעי, והא גבריאל אוליף ליוסף ע' לשון, ותרגום חד מע' לשון הוא. אלא מנדע ידעי, אבל י לא נזקקין תנן. דלא חיישי ולא משגיחין עליה, דהא מאיס איהו קמייהו, מכל שאר לשון.

רצב) ואי תימא, הואיל ומאיס איהו טו ממלאכי עלאי, אמאי תרגום אונקלוס אורייתא בהאי לשון, ויונתן בן עוזיאל המקרא. אלא מאיס הוא טו קמייהו, והכי אצטריך ג י דלית קנאה למלאכי עלאי בהדייהו יי דישראל יתיר, ועל דא תרגום י" תורה ומקרא כך, ולאו מאיס איהו, דהא בכמה דוכתי כתב קב"ה כ באורייתא הכי.

מסורת הזהר

א) אשר מחזה שדי יחזה: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"נ. ב) מלאכי - לאו נזקקין בלשון תרגום ח"א ט : עד: עה: ח"ב קכט: ג) דלית קנאה למלאכי עלאי: ח"ב קכז.

חלוסי גרסאות ח ג"א לאנקלוס. כ ג"א ע"אי. ג ג"א דהא ונ"א דהוא. ד ג"א ומ"ט. ס ג"א ליג והוה ערל (אה"ל). ז ג"א וסתים בבשרא. ונ"א וסתים בבשריה. ונ"א וקיימא קדישא לא הוה סתים בבשריה (אה"ל). ז ג"א מוסיף ובג"כ הוה סתים מגו מלאכי עלאה [ג"א עלאי] בגין דלא יהא לון פטרא דקב"ה מליד עם בר נש [ג"א בב"ג] ערל. ח ג"א מוסיף מחזה סתים. ט ג"א במסאבא (אה"ל). י ג"א קדושי ונ"א מוסיף עלאי קדושי (אה"ל). יא ג"א לא. יב ג"א יקרון. יג ג"א ואי. יד ג"א ליג לא. טו ג"א קמי מלאכי עלאי מכל שאר לשון (אה"ל). טז ג"א קמיהו. ח ג"א דאית (שלמה). יט ג"א מוסיף דישראל אלא אורייתא ואלמלא הווי ידעי שבתי דאורייתא הוה לחו קנאה בהדייהו דישראל יתיר (אה"ל). יט ג"א מוסיף של תורה. ונ"א חרגום של תרגום ול"ג תורה ומקרא כך. כ ג"א אורייתא ול"ג קב"ה.

מאמר	הסולם	היה - אל אברם במחזה
<p>רשות לאונקלוס לתרגם התורה באותו לשון שגילה הקב"ה בתורה. ולשון זה סתום הוא ממלאכי עליון, ולא הכירו בה כאשר דבר הקב"ה עם אברהם.</p>	<p>רצא) אי תימא דלא ידעי וכו': ושואל אם תאמר, שהמלאכים שאינם יודעים לשון תרגום. הרי גבריאל למד את יוסף ע' לשון. ותרגום הוא אחד מע' לשון. ומשיב, אלא שרם יודעים אבל לא נזקקין תנן, שפירושו, שאינם חוששים לו ואינם משגיחים עליו, כי לשון זה נמאס להם מכל הלשונות.</p>	<p>רצב) ואי תימא הואיל וכו': ואם תאמר, אם נמאס הוא ממלאכי עליון. למה תרגם אונקלוס את התורה באותו הלשון, ויונתן בן עוזיאל את המקרא. ומשיב, אלא רק להם הוא נמאס, וכן נצרך להיות, כדי שמלאכים העליונים לא יקנאו את ישראל. באמרם קדושה וסדרא וכדומה, (כמ"ש בזהר תרומה דף סכ"ט ע"א דפ"י) אבל לנו אינו נמאס. ועל כן תרימו התורה</p>
<p>רצ) מאי טעמא, בנין וכו': ושואל, מהו הטעם, שהקב"ה דבר עם אברהם בלשון שלא יכירו בו המלאכים. ומשיב, לפי שאברהם לא היה מהול, והיה ערל אטום בשר, ומשום זה היה הדיבור בלשון תרגום הסתום מהם מהמלאכים, כמו זה, בבלעם. שכתוב בו, אשר מחזה שדי יחזה, יחזה, מלה זו היתה סתומה ממלאכי השרת, שהוא לשון ארמית, כדי שלא יהיה להם פתחון פה, שהקב"ה מדבר עם אותו ערל הטמא, כי מלאכים הקדושים אינם נזקקים ללשון תרגום. ועל כן לא ידעו שהקב"ה דבר עם בלעם. (דפ"י דף פ"ח ע"ב * פ"ט ע"א)</p>	<p>והמקרא</p>	

רצג) ובג"כ סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי. ועל דא אתגלי ל ביה
באברהם ב באורח סתים. דלא ישגחון ביה י מלאכין ס קדישין, ולא יהא לון
פטרא, דקביה אתגלי על בר י נש ערל.

רצד) אימתי י אתגלי ליה ס באתגליא דמלאכי עלאי כד יהיב ליה ברית
קיימא קדישא, דכתיב * וידבר אתו אלקים לאמר. ס אלקים שמא דקודשא
ולא כתיב במחזה, שמא באתגלייא.

רצה) לאמר. מאי לאמר. י לאמר יא ולאכרזא בכל לשון, דלא תהא
י באתכסיא, י לאו י בלישנא אחרא, אלא ס בלישנא דכלא משתעיין בה, דיכלי
למימר דא דא, ולא יכלי לקטרגא ולמימר ס פטרא, ועל דא וידבר אתו
אלקים לאמר. אלקים, ולא מחזה. י בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא,
וקריב ליה לגביה.

רצו) ר' יהודה אמר, בג"כ י את ה' לא י אתייהב ליה עד דאחגור. מ"ט.
דאיהי ממש ברית אקרי. וע"ד כיון דעאל בברית, כדן כאתייהיבת ליה כיה כנ את
כ ה"א. דכתיב, י אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים י ולא יקרא עוד
שמך אברם וגו'.

רצז) אחר הדברים האלה. רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר,
פגע ביה רבי חגאי, א"ל האי ארחא י דמתקנא קמיה דמר, לאן איהו אזיל.

מסורת הזוהר

א) וידבר אתו אלקים: (בראשית יז) ח"א צו: ב) אני הנה בריתי (בראשית יז) ח"א סה: צו:
ג) ולא יקרא-שמך אברם (שם) ח"א קה. קעה. ח"ג ריו: ז"ח לך כיה טא שלה כ"ו טא שמא. שה"ש
ע"ב טב שכה. טג שיא. תק"ח ק"כ טא שכב.

חלופי גרסאות ל נ"א ליה. נ נ"א לאברהם. נ נ"א בארח. ד נ"א מלאכי. ס נ"א קדישי. ז נ"א ל"ג נש. ז נ"א
אתגלייא. ח נ"א באתגלייא. ט נ"א ל"ג אלקים. י נ"א ל"ג לאמר. יא נ"א לאכרזא. יכ נ"א
מתכסיא. יג נ"א לא. יד נ"א בלישנא. טו נ"א ל"ג בלישנא. טז נ"א מוסיף פטרא אחרא. יז נ"א כגון היה. יח נ"א
אות. יט נ"א אתיחב. כ נ"א אתיחב. כ"א נ"א אתיחב. כ"ב נ"א לית (ד"א). כ"ג נ"א אות. כ"ד נ"א ח'. כ"ה נ"א מחקנא.

היה-אל אברם במחזה

הסולם

מאמר

לומר ולהכריז בכל לשון, שהקב"ה דבר עם אברהם
שלא יהיה עוד בהעלם מהמלאכים ולא בלשון
אחר שהוא תרגום, אלא בלשון שהכל מדברים
בה. שיוכלו לספר זה לזה. ולא יוכלו לקטרג
ולומר ולפתוח פה. ועל כן וידבר אתו אלקים
לאמור, אלקים ולא מחזה, משום שהיה מכניסו
באות ברית קדש, וקרבהו אליו.

רצו) ר' יהודה אמר וכו': ר"א לפיכך לא
ניתן לו אות ה' שהיא השכינה, עד
שנמול. מהו הטעם, משום שהיא נקראת ברית
ממש. ועל כן כיון שנכנס בברית, ניתן לו אז אות
ה' בשמו. שכתוב, אני הנה בריתי אתך, והיית
לאב המין גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו':

מאמר ר"ח אזיל למחמי לר"א

רצז) אחר הדברים האלה וכו': ר' חייא הלך
לראות את ר' אלעזר. פגע בו ר'
חגאי. אמר לו, דרך זה המתקן לפני אדוני.

לאן

והמקרא בלשון זה, ואינו נמאס, שהרי בכמה
מקומות כתב הקב"ה בתורה מלשון הזה.

רצג) ובג"כ סתים איהו וכו': ומשום זה
שהוא סתום ממלאכים העליונים
הקדושים, על כן נגלה לאברהם בדרך זה
הסתום, כדי שלא יסתכלו בו מלאכים הקדושים,
ולא יהיה להם פתחון פה לקטרג, שהקב"ה
נגלה על אדם ערל.

רצד) אימתי אתגלי וכו': שואל, מתי נגלה לו
בגלוי לפני מלאכים העליונים.
ואומר, הוא כאשר נתן לו אות ברית הקדוש.
שכתוב אז, וידבר אתו אלקים לאמור, אלקים
שהוא שם קדוש, ולא כתוב במחזה, אלא שם
באתגליא שהוא אלקים.

רצה) לאמר מאי לאמר וכו': ושואל, לאמר,
מהו לאמר, ומשיב לאמר פירושו

א איז למחמי נ רבי אלעזר. איל ואנא נמי ג איזיל בהדך. א"ל, אי תיכור למסבר סברא למאי דתשמע, זיל. ואי לאו תוב אכתרך. א"ל, לא ליחוש מר להאי, דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא, וכילנא למיקם ד בהו. רצח) פתח ר' חגאי ואמר מאי דכתיב * את קרבני לחמי לאשי * וגו'. את קרבני, דא קרבן בשרא, דאתקרב ו לכפרא, דמא על דמא, בשרא על בשרא, בגין דכל קרבנין לאו מתקרבין אלא * על בשרא, לכפרא על בשרא. רצט) והכי שמענא, אי ב"נ חטא, בהמה מה חטאת, * דקב"ה אמר * אדם כי יקריב מכם קרבן וגו'. אמאי. אלא קב"ה עביד רוח בני נשא, ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא. ובג"כ * רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה וגו'. ודאי מתפרש דא מן דא.

ש) עד לא חטא אדם, מה כתיב, ד ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגו', וכתוב לכם יהיה לאכלה, ולא יתיר. כיון דחטא, ויצה"ר אשתאיב בגופא דיליה, ובכל אינון תולדין, עבד בהו דינא. שא) ולכתר אתא נח, וחמא דהא גופא אתבני י" מאתרא דיצה"ר י" אקריב קרבן, כמה דאקריב אדם, מה כתיב * וירח ה' את ריח הניחח וגו'. י" כי יצר לב האדם רע מנעוריו. אמר קב"ה, מכאן ולהלאה, הואיל וגופא אשתאיב

מסורת הזהר

א) את קרבני לחמי: לעיל נח דף ל"ט ציון א' וש"נ. ב) אדם כי יקריב (ויקרא א') ח"א רלט: ח"ב סו. קח. סעה. רלט. ח"ג נ: ד: ה: כו: מח. צח. רלד: ש: ת"ז תכ"א סג. חס"ט קו: ג) רוח בני האדם העולה לעיל בראשית ב' קפ"ח ציון ד' וש"ג. ד) ויאמר - הנה נתתי: (בראשית א') ח"א יד. הנה. ח"ג יב. ת"ז ח"ע קל"ה. תק"ח קי"ב טג שכ שלט. ה) וירח ה' את ריח הניחח: לעיל נח דף ס"א ציון ג'. ו) כי יצר לב האדם: שם.

חלופי גרסאות ח נ"א ל"ג א"ל. כ נ"א לסבר אפי יומין (אה"ל). ג נ"א אויל, ד נ"א ביה. ס נ"א והשתא שמענא רזא דהאי קרא דכתיב (אה"ל). ו נ"א מוסיף לכפרא על בשרא (אה"ל). ז נ"א ל"ג רמא, ח נ"א מן. ט נ"א ל"ג דקב"ה אמר. י נ"א ל"ג דיליה, יא נ"א מאסתאבו (אה"ל). יב נ"א ואקריב. יג נ"א מוסיף וכתוב כי.

מאמר הסולם ר"ח אוזיל למחפ לר"א

לאן הוא הולך. אמר לו: שהולך לראות את ר' אלעזר אמר לו גם אני אלך אתך. אמר לו אם תוכל להבין השכל והטעם ממה שתשמע, לך, ואם לא, חזור לאחריך. אמר לו, אל יראג אדוני לזה, כי שמעתי כמה סודות התורה ויכולתי לעמוד בהם. רצח) פתח ר' חגאי וכו': פתח ר' ח ואמר. מה שכתוב, את קרבני לחמי לאשי וגו'. את קרבני, זהו קרבן בשר הנקרב לכפר דם הקרבן על דם האדם בשר הקרבן על בשר האדם. משום שכל הקרבנות אינם נקרבים אלא על בשר, דהיינו לכפר על בשר. רצט) והכי שמענא וכו': וכך שמעתי. אם האדם חטא, בהמה מה חטאת, שהקב"ה אמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה. מן הבהמה וגו'. ומשיב, אלא הקב"ה עשה את רוח האדם ורוח הבהמה, ואפריש דא מן דא. ובג"כ * רוח בני האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה וגו'. ודאי מתפרש דא מן דא. ש) עד לא חטא אדם, מה כתיב, ד ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע וגו', וכתוב לכם יהיה לאכלה, ולא יתיר מזה. ולא הותר לו לאכול בעלי חיים. כיון שחטא ויצר הרע נבלע בגוף שלו, ובכל תולדותיו, עשה בהם רין. דהיינו שהביא עליהם המבול. שא) ולכתר אתא נח וכו': ואחר כך בא נח, וראה שהגוף נבנה ממקום יצר הרע, הקריב קרבן כמו שהקריב אדם. מה כתוב וירח ה' את ריח הניחח וגו' כי יצר לב האדם רע מנעוריו, אמר הקב"ה מכאן ואילך, הואיל והגוף

(דמויי דף פ"ט ע"א * דף פ"ט ע"ב)

מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי ליה, 6 ייכול בשרא. * כירק עשב נתתי לכם את כל.

שב) כד אכיל בשרא, מההוא בשרא אתענג בשרא דיליה, ואתערב דא בדא, ואתרבי גופא מניה, ומההוא ענג, גופא חטא בכמה חטאין. אמר קביה כפרה על גופא בשרא. 7 בשרא אכיל, ובשרא אתרבי מיניה, וביה חטא, בג"כ 8 לכפרא על גופיה 7 בשרא. 9 ובשרא דאכיל בשרא, עביד דמא לגופא, 10 בג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא 11 לבר, 12 אתעתד לכפרא על דמא, דאתעביד מההוא בשרא דיליה, דכתיב 13 כי הדם הוא בנפש יכפר.

מסורת הזהר

(א) כירק עשב נתתי לכם את כל: בראשית ט. (ב) כי הדם הוא בנפש: (ויקרא י"ז) ח"א רח: חלופי גרסאות א נ"א ויכול. ב נ"א ליג מן בשרא עד ובשרא דאכיל. ג נ"א לכפרה. ד נ"א בשרא דאכיל ב"ג עכ"ד וליג ובשרא דאכיל בשרא (י"ל). ט נ"א בשרא. 10 נ"א מוסיף בג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא דאכיל בשרא עביד [עבר] דמא לגופא בג"כ. 11 נ"א דיליה (אה"ל). 12 נ"א אתעתד (אה"ל).

מאמר והגוף כבר נכלע מאותו יצר הרע, יתענג הגוף כמה שירצה, ויאכל בשר, ואמר, כירק עשב נתתי לכם את כל.

שב) כד אכיל וכו': כאשר האדם אוכל בשר, מתענג בשר האדם מאותו בשר ומתערבים זה בזה, בשר אדם ובשר בהמה. והגוף מתגדל ממנו. ומאותו העונג שנתענג באכילת הבשר, חוטא הגוף בכמה חטאים. אמר הקב"ה, בשר, יהיה כפרה על הגוף, דהיינו בשר הקרבן. כי בשר אכל, ובשר נתגדל ממנו בהגוף, ובו חטא. לפיכך, יהיה הבשר של הקרבן, לכפרה על גופו. ובשר דהיינו הגוף, האוכל בשר, עושה דם בהגוף, ומשום זה, דם הנשאר מבחוץ שנשאר מהבשר של הקרבן, מזומן לכפר על הדם של האדם שנעשה מאותו הבשר של הבהמה. שכתוב כי הדם הוא בנפש יכפר.

פנימיות הדברים. וצריך שתזכור כל המתבאר לעיל פרשת נח דף מ"ח אות ק"ל בהסולם עש"ה ואין להכפיל דברים. היוצא משם שהכלי דבשר שבכל פרצוף הוא מחסר שלמות. משום שהמאציל לא תקן רק בחינת ו"ק של הכלי דבשר, להמשכת ו"ק דאור החיה, דהיינו לבחינת הארה שממטה למעלה. והג"ד דכלי דבשר שהוא המשכת האור ממעלה למטה, נמצאים עוד בשבירה. שהם הקליפות וס"א שלא יתוקנו מטרם גמר התקון, וה"ס האיטור של עץ הדעת, שחמשיך האורות ממעלה למטה, דהיינו לגשלים הג"ד דכלי דבשר. כמ"ש שם עש"ה. גם נתבאר שם סוד הסרבנות לכפרת עונות, שע"י המין העולה מהקב"ן נעשה זווג עליון, שבתחילת הזווג נמשך מג"ד הללו דחיה, ותכף הם מתבטלים (דו"ט דף פ"ט ע"ב) בהמת

שג) כתיב קרבני, וכתיב קרבנכם, דכתיב * תקריבו את קרבנכם, מה זיב האי להאי. אלא קרבני, כגון שלמים דאתיין על שלום. קרבנכם: כגון חטאות ואשמות דאתיין על חטא ואשם, בג"כ את קרבני: בשרא. לחמי: נהמא וחמרא. ^ב ריח: דא קטורת. ניחחי: דא נחת רוח, דעביד כהנא, ברעותא דשמא קדישא, וליואי, ברעותא דשיר ושבחה.

שד) תשמרו להקריב לי במועדו. במועדו מאי הוי, אי תימא י בכל יומא בבקר ובערב, י מאי איהו במועדו. אלא מועדו, דשלטא בההוא זמנא רעוא. רעו דאשתכח לעילא בדרגא ידיעא. וע"ד כתיב במועדו.

שה) כד קרבן אתקריב, כלא נטלין חולקא, ואתבדרן קליפין לכל

מסורת הזהר

א) תקריבו את קרבנכם לעיל דף ק"ב ציון ב' וש"נ. ב) תשמרו להקריב לי במועדו: לעיל נח דף ל"ט ציון א' וש"נ.

חלופי גרסאות ח' א ריחא. ז ג"א ל"ג בכל יומא. נ ג"א מאי אריא. [ג"א איריא אה"ל] דאיהו מועדו [במועדו]

מאמר	הסולם	ר"ח אויל למחמרי לר"ם
<p>כהמה לא יקלקלו יותר, אלא אדרבה אם יתענג הגוף כמו שראוי, דהיינו שיעלה מ"ן באכילתו כמו בקרבן, הרי אז יפריד את יצה"ר הזה מהגוף, וע"כ אמר יתענג נופא כמה דאתחוי ריה. וז"ש ואתערב דא כדא ואתרבי נופא מניה, כי ע"י התערבות כשר בהמה בבשר האדם הוא מעלה מ"ן לזווג עליון, אשר בתחילתו יורד בחינת ג"ר החסרות לגוף, ומטרם שנפסק מקבל אותו גם גוף האדם, והוא נגדל ממנו, כלומר שמקבל תקין לבחי' ג"ר החסרים לבשר הגוף, כנ"ל אצל קרבן. וז"ש ואתרבי נופא, דהיינו שקינה בחינת גדלות, אמנם אם אינו אוכל בקדושה וטהרה ואכילתו אינו כמו קרבן, נמצא הבשר בהמה שאוכל, שמקלקלו עוד יותר, וז"ש ומההוא ענג נופא חטא בכמה חטאין, ומ"מ היתר לו לאכול, כי אמר הקב"ה כפרה על נופא בשרא, שאין כפרה אחרת על עון דעצה"ד אלא בשר שאוכל בטהרה כנ"ל. לפיכך בשרא אכיל ובשרא אתרבי מניה, שאם אוכל כטהרה הרי בשר הגוף מתגדל משפע הזווג בתחילתו כנ"ל, וכיה חמא, ואם אינו אוכל כטהרה, נמצא שמקלקל עוד יותר וחוטא בו, וכנ"כ לכפרא על נופיה בשרא, כלומר, גם אחר ש"טא מכח אכילת הכשר, אין תקנה אחרת לכפר על הגוף רט ע"י שיחזור ויאכל בשר בטהרה, כנ"ל.</p>	<p>מתהפך ונעשה דם בגוף האדם, ומדם הזו מתגדל גוף האדם, ולא מבשר, ויש עוד תקון נוסף, שהיא התקון שלא לאכול דם, וכן תקון הזריקה על גבי מזבח, שזה מכפר על הדם שנעשה מכשר בהמה שכא בפנימיות הגוף. וז"ש ובג"כ דמא דאשתאר מההוא בשרא לבר, דהיינו דם הבהמה שאסור לאכול, ונאמר עליו על הארץ תשפכנו כמים, ונשאר מחוץ לגוף האדם, אתעתד לכפרא על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיריה, שהוא מכפר על הדם שנעשה מבשר הבהמה, שנשאר בגוף האדם, כמבואר.</p> <p>שג) כתיב קרבני וכו': כתוב קרבני, וכתוב קרבנכם, שכתוב תקריבו את קרבנכם, מה בין זה לזה, ומשיב, אלא קרבני, דהיינו כעין שלמים, הבאים על שלום. קרבנכם היינו כעין חטאות ואשמות הבאים על חטא ואשם, ולפיכך את קרבני, הוא בשר, לחמי, הוא לחם ויין, ריח הוא קטרת, ניחחי, זה נחת רוח שעושה הכהן ככונת השם הקדוש, שמוכיר בעת הקרבה, ולוים בכונה שבשיר ושבחה, שמשוררים בעת הקרבה.</p> <p>שד) תשמרו להקריב לי במועדו: ושואל, מה הוא במועדו, אם תאמר, שהשירוש הוא להקריב בכל יום בבוקר ובערב, למה נקרא זה במועדו, ומשיב, אלא מועדו, פירושו הרצון, השולט באותה שעה, היינו בשעת הקרבה, הרצון הנמצא אז למעלה במדרגה ידועה היינו בהנוקבא ועל כן כתוב במועדו.</p> <p>שה) כד קרבן וכו': כאשר הקרבן נקרב, כל העולמות מקבלים חלק ממנו, ומתפזרים תקליפות</p>	<p>מהמה לא יקלקלו יותר, אלא אדרבה אם יתענג הגוף כמו שראוי, דהיינו שיעלה מ"ן באכילתו כמו בקרבן, הרי אז יפריד את יצה"ר הזה מהגוף, וע"כ אמר יתענג נופא כמה דאתחוי ריה. וז"ש ואתערב דא כדא ואתרבי נופא מניה, כי ע"י התערבות כשר בהמה בבשר האדם הוא מעלה מ"ן לזווג עליון, אשר בתחילתו יורד בחינת ג"ר החסרות לגוף, ומטרם שנפסק מקבל אותו גם גוף האדם, והוא נגדל ממנו, כלומר שמקבל תקין לבחי' ג"ר החסרים לבשר הגוף, כנ"ל אצל קרבן. וז"ש ואתרבי נופא, דהיינו שקינה בחינת גדלות, אמנם אם אינו אוכל בקדושה וטהרה ואכילתו אינו כמו קרבן, נמצא הבשר בהמה שאוכל, שמקלקלו עוד יותר, וז"ש ומההוא ענג נופא חטא בכמה חטאין, ומ"מ היתר לו לאכול, כי אמר הקב"ה כפרה על נופא בשרא, שאין כפרה אחרת על עון דעצה"ד אלא בשר שאוכל בטהרה כנ"ל. לפיכך בשרא אכיל ובשרא אתרבי מניה, שאם אוכל כטהרה הרי בשר הגוף מתגדל משפע הזווג בתחילתו כנ"ל, וכיה חמא, ואם אינו אוכל כטהרה, נמצא שמקלקל עוד יותר וחוטא בו, וכנ"כ לכפרא על נופיה בשרא, כלומר, גם אחר ש"טא מכח אכילת הכשר, אין תקנה אחרת לכפר על הגוף רט ע"י שיחזור ויאכל בשר בטהרה, כנ"ל.</p>

(דפרי דף פ"ט ע"ב)

סטרא, וייחודא אתקריב ואתייחד, ובוצינין ^ו אתנהדין, ואשתכח רעוא
 ג ורעו בכל עלמין, וקביה אשתכח ברוא דיחודא ג חדא כדקא חזי. אתא ר'
 חייא ונשקיה, א"ל, יאות אנת ברי ג מני, למיהך למחמי ^ו ליה. ו
 שו) ז' אזלו, כד ^ח מטון לגביה, חמא לון ^ט יתבי על תרעא, י א"ל
 לשמשא זיל ואימא לון, האי י' כרסייא דתלת י' קיימין מהו י' כל אחד. אמרו
 ליה זיל, ואימא ליה למר, י' דלאו למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה,
 א ^{טו} אבן מאסו הבונים. א"ל זיל ואימא לון דאן געלו ביה בדוד, דאיהו
 אמר אבן מאסו הבונים.

שו) אהדר ר' חייא רישיה ^{טו} לגבי ר' י' חגאי, ואמר י' ליה שמעת
 בהאי ג' מדי. אמר כ' שמענא, בהאי קרא דכתיב ג בני אמי נחרו בי שמוני
 וגו'. כ' דהאי קרא כ' שלמה מלכא אמרו, ועל דוד מלכא אתמר, כד דחו ליה
 אחוהי מנייהו.

שח) כ' ותו שמענא, מאי חמא קביה למיהב מלכותא ליהודה מכל

מסורת זוהר

א) אבן מאסו הבונים: לעיל ב"א קי"ב זיון א' וש"נ. ב) בני אמי נחרו בי: לעיל ב"א קי"ב
 ציון ב' וש"נ.

חלוסי גרסאות א' נ"א אתהרן. ב' נ"א ליג י"ע. ג' נ"א ליג חדא. ד' נ"א מיני. ונ"א ליג מיני למיהך (אה"ל).
 ט' נ"א ליג ליה. ז' נ"א מוסיף לסבר אנפין דיומין. ונ"א לסבר אפי יומין (אה"ל). ח' נ"א חר
 פתח ואמר דוד מלכא איהו [נ"א דאיהו] רביעא ואיהו אבן מאסו הבונים. ונ"א אמאי דוד מלכא אחסין מלכותא
 ראייה [נ"א דאיהו] רביעאה. ול"ג מן אזלו עד אהדר. ת' נ"א סטו. ט' נ"א דיתבי. ונ"א דיתבו (ד"א). י' נ"א אמר
 לשמשיה. י"א נ"א כורסייא. י"ב נ"א סמכין. י"ג נ"א בלא חר. ונ"א בלא חר. ונ"א בלא חר (אה"ל). י"ד נ"א דלא
 (אה"ל). טו נ"א מוסיף דכתיב אבן (אה"ל). טז נ"א א"ל לר' חגי שמעתי (אה"ל). יז נ"א ל"ב ר'. יח נ"א חני. יט נ"א
 ל"ג ליה. כ' נ"א מלה מה (אה"ל). כ"א נ"א שמעית דכיומא דאתבנו בי מקדשא עבר טיבו סגי לדוד מלכא דבחר דאודמן
 ליה ההוא חובא ואע"ג דתל ליה קביה כו נטיק מהאי עלמא לא שבקא מלאכי עלאי למיעבר תרעי דירושלם דלעילא
 יהוה יתיב אבראי וביומא דאתבני בי מקדשא קרא קביה למיכאל דברבא קדישא ומני ליל למהוי תאו ושיתין קדישין
 ע' אין אנטרוספסין דישאל אינן דאסתרן כורסיא קדישא ויקריה ומני ליה למיכאל למיעל לדוד משיחא בתרעי ירושלם
 דלעילא ולאתקנא ליה עם אבתגנא רחיקא קדישא וכתיב ביהודה סבוי דגעילו ביה אחוי הה"ד וירד יהודה מאת אחיו
 דסרו ליה מגאותיה וקביה לא נחא קמיה מכל בני דיעקב למהוי שלטנא דמלכותא לע"מין אלא ליהודה ההיך לא יסור
 שבט מיהודה ולו יקחת עמיה ולא ישאר בני דיעקב (אה"ל). כ"ב נ"א דתא (אה"ל). כ"ג נ"א דוד. ונ"א על דוד
 ונ"א בדוד (ד"א). כ"ד נ"א ליג מן ותו עד ותו (אה"ל).

מאמר הסולם ר"ח אויל למחמי לר"א

אמר לו להמשמש שלו, לך ואמור להם, איפה
 מאסו הבונים בדוד, שהוא אמר, אבן מאסו
 הבונים.

שו) אהדר ר' חייא וכו': החזיר ר' חייא
 ראשו אל ר' חגאי, ואמר לו,
 שמעת דבר בזה, אמר שמעתי במקרא הזה
 שכתוב בני אמי נחרו בי שמוני וגו'. שכתוב
 הזה שלמה המלך אמרו, ונאמר על דוד המלך
 כאשר דחו אותו אחיו, ורמז לו התשובה בזה,
 שהכתוב, אבן מאסו הבונים אמר דוד, בעת
 שהיה לו מוחין דאחוריים, אשר אז אחיו
 דחו אותו.

שח) ותו שמענא וכו': ועוד שמענו מה
 דאה הקב"ה ליתן המלכות ליהודה
 יותר

הקליפות לכל עבר, והיחוד של ז' מתקרב
 ונתיחד, והנרות מאירים שה"ס מדרגות העליונות,
 ונקרא רצון ורעות בכל העולמות, והקב"ה
 נמצא בסוד היחוד דאחד כראוי. בא ר' חייא
 ונשקו א"ל ראוי אתה יותר ממני ללכת לראות
 אותו, היינו לר' אלעזר.

שו) אזלו, כד ממון וכו': הלכו, כאשר הגיעו
 אזלו, אצל ר' אלעזר, ראה אותם
 יושבים על יד השער, אמר להמשמש שלו, לך
 ואמור להם, כסא הזה של שלשה עמודים, מה
 הם כל אחד ואחד מהם. אמרו לו לך ואמור
 לאדוננו, שלא בחנם, אמר דוד המלך, שהוא
 עמ' הרביעי של הכסא, אבן מאסו הבונים, ובה
 רמזו לו וס' את ג' העמודים הקודמים לדוד, שהם חג"ה.
 (רס"י דף ס"ט ע"ב)

אחוהי, אלא אתוון דשמיה חקיקן ביה, וקב"ה יהב יקרא לשמיה, ובג"כ אחסין מלכותא. ותו שמענא, יהודה הא אתוון דשמיה ודאי, א ד' נ ליתיה אמאי. אלא נ דא דוד מלכא, י דאתקשר בשמיה ס מכל בני עלמא, דכתיב, " ובקשו את ה' אלקיהם ואת דוד מלכם וגו', הא דוד קשיר בשמיה, תו, דאיהו קשר של תפלין, ודאי ו ד' דוד י מלכא, ובג"כ ס דוד אתקשר בשמיה.

שט) עאלו, כיון דעאלו יתיבו קמיה, אשתיק ס ר' אלעזר, ואינון אשתיקו. עאל ר' אלעזר לאדריה, שמע חד קלא דהוה אמר, זיל ואימא לון מה דאינון בעיין דכשרין אינון. אהדר י' לגבייהו. אמר י' לון, י' אית מאן דשמע מלה לימא לי. אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו צחותא דבוצינא עלאה וסברא * נסבר.

מסורת הזהר

א' ובקשו את ה' אלקיהם: לעיל נח דף ק"ב ציון ג' וש"נ:

חלופי גרסאות א ג"א רלת (אה"ל). ב ג"א ליג ליתיה, ו ג"א ליג דא. ד ג"א ראייה אתקשר ו ג"א איהו ראתקשר. ה ג"א כל. ו ג"א רלת (אה"ל). ז ג"א מוסיף מלכא קשר [ג"א קשרי ד"א] של תפלין [איהו אה"ל] ודאי. ח ג"א רלת (אה"ל). ט ג"א ליג ר' אלעזר (אה"ל). י ג"א ליג ר' אלעזר (אה"ל). יא ג"א מוסיף, לגבייהו ער דנחית רמש ליליא אכלי ער רהו אכלין אשתיק ואינון אשתיקו, כר אכלו קמו למשכב אפב לון אית סנכון רשמע מלחא אימא לי סתח ר' רוסתאי ואמר אנן סברא נסבר וסיבו ימנדע את אימא לן אמר לון שמעתין האי מלחא רא"ר יצ"ק כל הקורא קיש כחקה על מסתו נשמתו עולה לשוט בא"ץ החיים הה"ד ס' גבורים סלמי א"ל ליטת לן מר אמר לון בק"ש אית שתיין אתוותא יריען ער ובשערין ועל כל את ואת אית סוד יקרא דמלכותא קדישא דשליטת עלאה ופולחניה דב"ג קמיה ער דיקרב דעתיה לכורסי יקרא דמלכותא קדישא ובההוא ש"תא נסיב לין מן פומיה מארית דאסייא רי שמיה כשמא רמאריה והוא אסיק לון לעילא עם נשמתין דצדיקייא קמיה מרכא יקרא דלעילא ונסבין לון שתין מלאכין דסחרין כורסי יקרא כל חר יחד אוז חד ומומרין בהון כל לעילא ודלילא וכד אולין, להו נפק נשמתהון מניחו מזבח ה' אלקיך ולקח הכהן דא הוא מטטרון הטנא אלין שתין אתוותא דק"ש דליליא וכד אולין, עלאה להו כהאי יקר מאי וחמו מה דחמו ואתערו. אמר חד לחד לא נחיב הכא לית אנן חזיין להאי מאן דאיהו מלאכא. עלאה להו כהאי יקר מאי הוה רעתיהו חזין מלאכייא רחייין לון לבד ואצטערו ער דחמו מאי דחמו ונשמתיה ר"ל אלעזר אעבר להו ואשתיב אמר לההוא כהנא רבא ראתא למקביל אולפניה דר' אלעזר ואמר רבא קדישא סק סק א"ל משכני אחריך נרוצה א"ל מאן אלין גבך א"ל רבבי רבא א"ל מאן רשוחא ברא דקב"ה אמר לי לקבלא אפך ואנא עיילנא קמיה הה"ד הביאני המלך חרריו ובחייך קדישא כל חילא דשמיא נגילה ונשמחה בך ההיך יעלנו חסירים בכבוד דא הוא מטטרון נגילה ונשמחה בך אמר יצחק כך על כל צדיקא עביר קב"ה למטטרון שר השנים יסלק נשמתיהו לעילא הוא אומר סק סק לנשמיח אסיק לה ואומר משכני אחריך נרוצה הואיל ורעותיה אנא אעייל באדרין עלאין. עכ"פ בס"י (אה"ל). יב ג"א לן. יג ג"א מוסיף אי אית (אה"ל).

<p>מאמר</p> <p>יוהר מלכל אחיו. ומשיב, אלא אותיות שמו הקדוש היו חקוקות בו, כי יש שם הוי"ה בהם יהודה. והקב"ה נתן כבוד לשמו, ומשום זה ירש המלכות. ועוד שמעתי. יהודה, הם ודאי אותיות שמו הקדוש, אבל ד' אין בו, כשם הו"ה. ושואל למה. ומשיב, אלא ד' זו דיהוה, הוא דוד המלך. יזנקשר בשמו יותר מכל בני העולם, שכתוב ובקשו את ה' אלקיהם, ואת דוד מלכם וגו'. הרי שדוד קשור בשמו הקדוש. ועוד, שהוא קשר של תפלין, שרוד היס קשר של תפלין של הקב"ה. שה"ס הנוקבא ד"א. ודאי הוא שהד' דיהוה הוא דוד המלך, ומשום זה דוד</p> <p>(רשומי דף ס"ט ע"ב * צ' ע"א)</p>	<p>הכולם</p> <p>נקשר בשמו הקדוש. כי בשם ידודה יש היי"ה שהוא ז"א, ויש ד' שהיא דוד המלך שה"ס הנוקבא דז"א</p> <p>שט) עאלו כיון וכו': נכנסו. כיון שנכנסו ישובו לפניו. שתק ר' אלעזר, וגם הם שתקו. נכנס ר' אלעזר לחדרו. שמע שם קול אחד שהיה אומר, לך ואמור להם מה שהם רוצים כי צדיקים המה. חזר אצלם. אמר להם, יש מי ביניכם ששמע דבר, יאמר לי. אמרו לו, אנחנו מחכים להאיר על ידי צחות נר העליון, ודעת נבין.</p> <p>פתח</p>	<p>ר"ח אזיל למחמי לר"א</p>
--	---	----------------------------

(שי) פתח ואמר * וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כד בעי קב"ה למברי עלמא, אסתכל ב' גו מחשבה, רזא דאורייתא, ורשים רשומין, ולא הוה יכיל למיקם עד דברא תשובה, דאיהי היכלא פנימאה עלאה, י ורזא סתימא, ותמן י אתרשימו ז ואתציירו אתוון (ב) בגלופייהו.

(שיא) כיון דאתברי דא, הוה מסתכל ס בהאי היכלא, ורשים קמיה ציורין דכל עלמא, דכתיב הס מפניו כל הארץ. רשים קמיה רשומין וציורין דכל עלמא. בעי למברי שמים, מה עבד, אסתכל באור קדמאה ואתעטף (י) ביה, וברא שמים. דכתיב י עוטה אור כשלמה, ואח"כ נוטה שמים כיריעה.

דרך אמת

(א) פי' מנינה ונקודי מחכמה וסעמי מכאר.
(ב) פתחם רמ"כ ב' כ"מ.
(ג)

מסורת הזהר

(א) וה'—הס מפניו כל הארץ: (חבוק ב') ח"ב קע"ח. ת"ז תק' ג' יח: (ב) עוטה אור כשלמה: לעיל ב"א ר"ס ציון ג' וש"נ.

חלופי גרסאות א' ג"א מגו. ב' ג"א רזא. ג' ג"א אתציירו ואתרשימו ונ"א אתרשמו (אה"ל). ד' ג"א אצטיירו. ס' ג"א מהאי.

מאמר

הסולם

ר"ח אזיל למחמי לר"א

וכשרוצה להשפיע ג"ר מוציא ה"י מן אויר ההיכל וחזר להיות איר. וסו"ה והי' כהיכל קדשו, והי' ה"ס הבינה, בהיכל קדשו, היינו היכל הנזכר, נקודה בהיכליה. וז"ש. דכתיב הס מפניו כל הארץ שפירושו רשים קמיה רשימין וציורין דכל עלמא. רשימין, הם מוחין רוי"ק. וציורין, הם מוחין רג"ד. דכל עלמא, היינו דו"ן. הנקראים עולם. דהיינו כמבואר שבהיכל זה תלויים, מדידות כל המוחין.

(שי) פתח ואמר וכו': פתח ואמר והי' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. כאשר רצה הקב"ה. שה"ס הבינה, לברוא העולם, שה"ס ז"ו. הנקראים שמים וארץ. הסתכל תוך המחשבה שה"ס חכמה. סוד הת רה, ורשם רשומות דהיינו שרשם רשומות והמשיך אור החכמה אל ז"ו, שה"ס שמים וארץ. והעולם לא היה יכול לעמוד, כלומר, שלא יכלו לקב' האור מחמת כח הצמצום והדין שהיה בהמלכות. עד שברא תשובה, שהיא היכל פנימי ועליון. וסוד סתום. עד שברא תשובה, פירושו עד שהעלה המלכות לבינה, שאז נקראת הבינה בשם תשובה, שנתמעטה הבינה, בסוד נקודה בהיכליה, שבזה נתמתקה מדת הדין שבמלכות בהבינה, ונעשית ראיה לקבל אור החכמה. כמ"ש לעיל. (בראשית א' דף י"ב ד"ה וכד אתתקן ע"ש כל ההמשך) וזהו שאומר והוא היכל פנימי ועליון וסוד סתום. כי ההיכל נסתם בסוד ה"י שנכנסה באור ההיכל, והאור נעשה לאויר, כמ"ש שם בארוכה.

ותמן אתרשימו וכו': ושם. בהיכל הנזכר, נתרשמו ונצטיירו האותיות שהם ז"ו, בחקיקותיהם. כלומר שנעשו דאויים לקבל המוחין משם.

בעי למברי שמים וכו': רצה לברוא השמים, שהם ז"א, מה עשה, הסתכל באור הראשון, דהיינו בהיכל הראשון, שה"ס או"א (כנ"ל ב"א דף ו' אות ג') ונתעטף בו וברא שמים. שכתוב עוטה אור כשלמה ואח"כ נוטה שמים כיריעה. פירוש, ה"י, שה"ס המלכות, שנכנסה לאיר ההיכל ונעשה אויר, הוא נקרא אז, אור מעוטף, כנ"ל (בראשית א' דף ס' ד"ה ועבד). ונעשה אז בבינה ב' היכלות. היכל א' בג"ד דבינה, ונק' או"א עלאין. והוא נשאר תמיד אור מעוטף, כי ה"י אינה יוצאת מן האויר של היכל הזה. והיכל ב' נעשה בז"ת דבינה, ונק' ישו"ת. ובעת שרוצה להשפיע חכמה מוציא ה"י מאויר היכל הזה, ה'י, וחוזר להיות אור ואז משפיע אור החכמה. ונודע שז"א הוא תמיד בבחינת חסדים מכוסים כמו או"א, שה"ס היכל א'. וז"ש עוטה אור כשלמה, שמתחילה מתעטף בסוד אור מעוטף מן או"א עלאין, ואח"כ נוטה שמים כיריעה, שהוא ז"א. כי ז"א תמיד באור מעוטף כמבואר.

(שיא) כיון דאתברי דא וכו': כיון שנברא היכל הזה, בסוד נקודה בהיכליה. כנ"ל, היה מסתכל בהיכל הזה, ורשם לפניו ציורים, דהיינו מוחין, של כל העולם. שכל מדות המוחין הם מכאן, כי כשרוצה להשפיע מוחין דקטנות לזו"ן מעלה ה"י לאור ההיכל ונעשה אויר, שפירושו מוחין דו"ק ורוח. (רס"ו דף צ' ע"א)

שיב) אסתכל למעבד עלמא תתאה, עבד היכלא אוחרא, ועאל ביה ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין לתתא, וברא ב' לון. הה"ד וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ. הס מפניו: הי"ס רשים נקמיה, כל נקודין דכל עלמא, דאינון שתין וחמש, כחושבן הי"ס, שתין אינון, וחמש אינון, וכלהו רשים קמיה, כד ברא עלמא. בגיכ יקרא דקב"ה לאו איהו, אלא לאינון נ' דידיעין ארחוי, ז' ומהכין בה באורח קשוט, כדקא יאות.

שיג) אדהכי דהוה משתעי בהדיהו, אתא נורא ואסחר ליה, ואינון יתבו לבר. שמעו חד קלא ה' דהוה אמר, אי קדישא, * הביאני המלך חדריו, בכל אינון ו' אידרין, ז' דסבר דאנפין ח' עולימא קדישא ט' אתמסרו מפתחן דלהון בידיה, וכלהו מתקנן לך, ולאינון דבגינך. ובחיך קדישא כל חילא י' דשמיא, נגילה ונשמחה בך.

שיד) כד חמו י"א אלין הכי, אודעזעו, ודחילו סגי נפל עלייהו, אמרי לית אנן חזיין להאי, נפוק מכאן, ונהך לאורחין, י' יתבו תמן כל ההוא יומא, ולא יכילו למחמי ליה, י' ואמרו לית רעותא דקב"ה, י' דנתיב הכא, נפקו מתמן טו ואזלי.

מסורת הזהר

א) הביאני המלך חדריו: (שהי"ש א') ח"א קלו. רכט. ח"ג ד. נט. ת"ז ח"ע קלב:

חלופי גרסאות א' נ"א לו. ב' נ"א ל"ג קמיה. ג' נ"א רירעי. ד' נ"א ומהלכין ה' נ"א ל"ג מן דהוה עד ורחילו סגי. ו' נ"א חדרין. ז' נ"א דסבא. ח' נ"א עולימא [עולמתא ד"א] קרישחא. ט' נ"א דאחמסרו ונ"א דאתמסרו. י' נ"א דשמייא. י"א נ"א אילין. י"ב נ"א אזלו וליג יתבו תמן. י"ג נ"א אמרו (אה"ל). י"ד נ"א ל"ג דנתיב הכא, ונ"א דנתיב (אה"ל). טו נ"א ואזלו.

ר"ח אוזל למחמי לר"א

הסולם

מאמר

שיב) אסתכל למעבד וכו': נסתכל לעשות עולם התחתון, שהיא נוקבא דז"א, וצריכה לאור החכמה שאינו מקובל מהיכל הא' הנ"ל עשה היכל אחר, הוא היכל יסו"ת (כנ"ל בדבור הסו"ך) שבו יוצא הי' מאור, ונכנס בו וממנו הסתכל ורשם לפניו כל העולמות שלמטה דהיינו כל מדות המוחין שהם צריכים וברא אותם, וזהו שכתוב וה' בהיכל קדשו, דהיינו בהיכל הב', הם מפניו כר הארץ: הי"ס מקובלים מפניו. כלומר, מספר הי"ס רשם לפניו, שהוא מספר כל הנקודות שהן הספירות, שבכל העולם שהיא הנוקבא, שהם ששים וחמש נקודות כמספר הי"ס. ששים המה הם ששה ספירות תג"ת נה"י, שכל אחר כלול מעשר, וחמש אינון, היינו חצי המלכות, שחמש האחרונות שמחה ולמטה חסדים לה' כנ"ל בראשית ב' דף קנ"ה ד"ה ולא יקשה ע"ש). וכל אלו ס"ה נקודות של הנוקבא רשם לפניו להשפיע לה בעת שברא העולם, שהיא הנוקבא, ומה שחושב לעיל (ב"ב דף קנ"ח), מ"ה זיני נהורין בהנוקבא, וכאן חושב ס"ה נקודות, הוא כי שם מדבר בערך קבלתה של הנוקבא מחמשים שערי בינה, וכאן מדבר בערך קבלתה מבינת ז"ס תחתונות חג"ת נה"מ, וכבר

שיג) אדהכי דהוה וכו': עוד שהיה מדבר עמהם, באה אש והקיפה אותו, והם נשאריו יושבים מבחוץ, שמעו קול אהר שהיה אומר: אהה קדוש, הביאני המלך חדריו, בכל אותם החדרים, שמפתחותיהם נמסרו בידו של נשוא הפנים העלם הקדוש, דהיינו מסתין הנק' נצר, וכולם מתוקנים לך, ולא לו הזוכים בשבילך, ובחיך קדוש, כל צבאות השמים, נגילה ונשמחה בך, וקול הזה היה של השכינה, בספרים ישנים הגירסא, דסבא דאנפין עולימא קדישא, ורוא ט"ס וצריך לומר דסבר דאנפין וכו', שפירדשו נשוא פנים.

שיד) כד חמו אלין וכו': כאשר אלו דאו את זה, וידעזעו ופחד גדול נפל עליהם, אמרו אין אנ' דאויס לזה, נצא מכאן ונלך לדרכנו

שטו) עד דהוו אזלי, פתח רבי חייא ואמר * ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו'. זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין * דעלמא, * דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר * עמין, * ועבד לון חולקיה ואחסנתיה, ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא, * בגין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו * עשיה לשמיעה.

שטז) כיון דאקדימו עשייה לשמיעה, קרא קב"ה לפמליא דיליה, אמר לון, עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא, מכאן ולהלאה הא בני בארעא חברים בהדייכו בכלא. לית לכו רשו לקדשא שמי, עד דישראל יתחברון בהדייכו בארעא, וכלהו תהוון כחדא חברים לקדשא שמי, בגין דאקדימו * עשיה לשמיעה, כגוונא דמלאכי עלאי עבדי ברקיעא, דכתיב ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עושי דברו בקדמיתא, ולבתר לשמוע.

שיז) דבר אחר, ברכו ה' מלאכיו. אלין אינון צדיקיא בארעא, דאינון חשובין קמי קב"ה. כמלאכי עלאי ברקיעא, בגין. דאינון גבורי כח. דמתגברי על יצריהון כגבר טב דמתגבר על שנאיה. לשמוע בקול דברו. דזכאן בכל יומא, למשמע קלא מלעילא, בשעתא * דאצטריכו.

שיח) השתא מאן יכיל למיקם בהדיהו, דאינון קדישין עליונין. זכאין אינון דיכלי למיקם קמייהו, * זכאין אינון * דיכלי לאשתזבא מקמייהו,

מסורת הזהר

א) ברכו ה' מלאכיו (תהלים ק: ח"א יב: קפז: רסז. ח"ב ג. ח"ג קז: שו. ת"ז ח"ע קלו: ב) עשיה לשמיעה הקדמת הזהר דף ה' ציון ג' ור"ג.

חלופי גרסאות * ג"א מוסיף דע"מא ע"ז. * ג"א ל"ג מן דקב"ה עד ועבד * ג"א אומין דעלמא (אה"ע) * ג"א דעבר. * ג"א דעבד. * ג"א ל"ג בנין. * ג"א עשייה. * ג"א עשייה. * ג"א דאצטריכו. * ג"א זכאין. * ג"א דייכול. * ג"א דיכלין. * ג"א מוסיף למאן דייכול.

ברכו ה' מלאכיו

הסולם

מאמר

חברים עמכם לכל דבר, אין לכם רשות לקדש את שמי עד שישראל יתחברו עמכם בארץ, וכלכם יחד תהיו חברים לקדש את שמי. משום שהקדימו עשיה לשמיעה כמו מלאכים העליונים עושים ברקיע. שכתוב ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו מתחילה, ואחר כך לשמוע. (ופנמימות הדברים עי' בהירד - הזהר דף ה' ד"ה אדם).

שיז) דבר אחר, ב. ג. ב. : פירוש אחר על ברכו ה' מלאכיו. אלו הם הצדיקים בארץ, שהם חשובים לפני הקב"ה כמו מלאכים העליונים ברקיע. משום שהם גבורי כח, שמתגברים על יצרם כגבור המתגבר על שונאין לשמוע בקול דברו, היינו, שזוכים בכל יום לשמוע קול ממרום ובכל שעה שצריכים.

שיח) השתא מאן וכו': עתה, מי יוכל לעמוד עמהם, עם אלו הקדושים

העליונים

לדרכנו. ישבו שם כל אותו היום. ולא יכלו לראות אותו. ואמרו. אין רצונו של הקב"ה שנשב כאן. יצאו משם, והלכו.

מאמר ברכו ה' מלאכיו

שטו) עד דהוו אזלי וכו': עוד שהיו מהלכים, פתח ר' חייא ואמר. ברכו ה' מלאכיו וגו' עושי דברו לשמוע בקול דברו. אשרי הם ישראל מכל שאר אומות העולם, שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים. ועשה אותם לחלקו ונחלתו. ועל כן נתן להם התורה הקדושה, משום שכולם היו ברצון אחד על הר סיני, והקדימו עשיה לשמיעה. שאמרו נעשה קודם לנשמע. (שמות כ"ד ז').

שטז) כיון דאקדימו וכו': כיון שהקדימו עשיה לשמיעה. קרא הקב"ה לפמליא שלו דהיינו למלאכים. אמר להם: עד כאן הייתם לפני יחידים בעולם, מכאן ואילך, הנה בני בארץ (דט"ז דף צ' ע"א)

אשגחותא דקב"ה עלייהו בכל יומא, היך אנן א יכילן למיעל קמיהו. ועל דא כתיב " אשרי תבחר י ותקרב, וכתיב ב אשרי אדם עו לו בך וגו'. (ע"כ ס"ת)

שיט) * ת"ת. י אנכי מגן לך. אנכי, דא הוא דרגא קדמאה, י דאתאחיד ביה בקדמיתא. ** ויאמר אברם, אדני ה' מה תתן לי. אדני: אלק דלת נון יוד. ו אלקים יוד הא י ויו הא. אלא רזא דמלה, חבורא דתרין עלמין כחדא, עלמא תתאה, ועלמא עלאה.

שכ) י מה תתן מ לי ואנכי הולך פ ערירי. י דלית לי בר, ואוליפנא דכל מאן דלית ליה יא ברא בהאי עלמא, אקרי ערירי. ד"א ה ערירים יהיו. ואברהם על מה אמר מלה דא, דאמר מה תתן לי, כביכול כאילו לא י האמין ביה בקב"ה.

שכא) אלא, א"ל קב"ה אנכי מגן לך, בהאי עלמא. שכרך הרבה מאד, בעלמא דאתי. מיד אתער אברהם ברזא דחכמתא, ואמר מה תתן לי, דהא ידענא. דלא קביל אגר למיעל ביה בההוא עלמא, ב"נ דלא אוליד בר, וע"ד י אמר מה תתן לי ואנכי הולך ערירי. דהא לא תתן לי דלא זכינא ביה. מכאן, י דב"נ דלא זכי בבנין בהאי עלמא, לא זכי בההוא עלמא, לאעלא גו סי פרגודא.

מסורת הזהר

א) אשרי תבחר ותקרב: (תהלים ס"ה) ח"א צד: קטמ. קל ח"ב גז. עט: רלה: ז"ח נח כ"א טכ שלט. כ"ב טא שלג. ב) אשרי אדם עו לו בך: (תהלים פ"ד) ח"א קמב. ח"ב קג. רלה: ג) אנכי מגן לך: לעיל דף מ"ט ציון ג' וש"ג ר) ויאמר—מה תתן לי: בראשית ט"ו. ה) ערירים יהיו: (ויקרא כ'). חלוסי גרסאות א נ"א יכילין. ב נ"א מוסיף ותקרב ישכון הצריך. ג נ"א האתאחיד (ד"ז). ד נ"א ל"ג מח תתן לי. ה נ"א ל"ג ארני. ו נ"א הויה. ז נ"א הויה בניקוד אלקים. ח נ"א אלקים הויה בניקוד אלקים. ז נ"א ואר. ט נ"א מוסיף לי בהאי עלמא (אה"ל). ט נ"א מוסיף ערירי. מה תתן לי בהאי עלמא. י נ"א דהא לית. יא נ"א בר. יב נ"א הימין. יג נ"א ליג אמר. יד נ"א בר נש. טו נ"א בפרגודא וליג גז.

ויאמר—מה תתן לי

הסולם

מאמר

של שני העולמות ביחד, עולם העליון ועולם התחתון. כי אדני הוא עולם התחתון שהוא הנוקבא. הו"ה בניקוד אלקים הוא עולם העליון שהוא בינה. ובמאמר הזה נתיחדו שניהם יחד. שכ) מה תתן לי ואנכי הולך ערירי: היינו שאין לי בן, ולמדנו שכל מי שאין לו בן בעולם הזה נקרא ערירי. כמו שאתה אומר ערירים יהיו. ומקשה ואברהם למה אמר דבר זה, שאמר מה תתן לי, כביכול כמו שלא היה מאמין בו בהקב"ה.

שכא) אלא אמר וכו': אלא אמר לו הקב"ה אנכי מגן לך בעולם הזה. שכרך הרבה מאד בעולם הבא. מיד נתעורר אברהם בסוד החכמה ואמר, מה תתן לי, כי אני יודע שאיש שלא הוליד בן אינו מקבל שכר שיבוא בו לעולם הבא. ועל כן אמר, מה תתן לי ואנכי

העליונים. אשריהם היכולים לעמוד לפנייהם. אשריהם היכולים להנצל מהם. השגחתו של הקב"ה עליהם בכל יום. איך אנו יכולים לבא לפנייהם כל זה אמר ר' חייא בהסלגת מעלת ר' אלעזר, ועל שלא יכלו להיות עמו. ועל כן כתוב, אשרי תבחר ותקרב ישכון הצריך. וכתוב אשרי אדם עו לו בך.

מאמר ויאמר — מה תתן לי

שיט) ת"ח אנכי מגן לך: אנכי, זה הוא מדרגה הראשונה, שנאחו בה מתחילה. ויאמר אברם אדני הו"ה מה תתן לי, וכתוב הו"ה בניקוד אלקים. אדני במילואי הוא אלק דלת נון יוד, שה"ס הנוקבא. הו"ה בניקוד אלקים הוא הויה במילואא כוה, ו"ד ה' ו' א' ה'. (כצ"ל) שה"ס בינה. והוקשה לו, מה הטעם שכתוב כ' השמות הללו במאמר אחד, ועל זה אומר, אלא סוד הרבר, הוא חיבור (דפרוי דף צ" ע"א) * מ"ט ע"א **) צ' ע"א)

שכב) ואברהם הוה חמי ה באצטגנינות דיליה כ דלא ג יוליד. מה כתיב * ויוצא אותו * החוצה ד וגו'. ה א"ל קביה לא תסתכל בהאי, אלא ברזא דשמי, יהא לך בר. הה"ד כה יהיה זרעך. רזא דשמא קדישא, דמתמן אתקשר ליה י בדא, ולא מסטרא אחרא.

שכג) ז כה: ה דהוא תרעא לצלותא, בה ישכח ברכה, בה ישכח ב"נ שאלתיה. כה: ה הוא סטרא דאתייהא מסטרא דגבורה, דהא מסטרא דגבורה קא אתא יצחק. והוא סטרא דגבורה כה אקרי, דמתמן אתיין איבין פ ופירי לעלמא, ולא מסטרא דלתתא, י דככביא ומזלות.

שכד) כדין ב והאמין בה. אתדבק לעילא, ולא אתדבק לתתא. והאמין בה, ולא בככביא ומזלי. ה והאמין בה, דאבטח ליה י דיסגי אגריה לעלמא י דאתי. והאמין בה, בההוא דרגא דאתייהב י ליה, דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא.

שכה) ויחשבה לו צדקה. ויחשבה לו: דאע"ג טו דאיהי טז דינא יז כאילר היא יח רחמי יט האי כה. ד"א, ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתתאה, לחברא לון כחדא.

מסורת הזהר

א) ויצא אותו החוצה: (בראשית ט"ו) ח"א צו. ככ. ח"ב קעא: ח"ג קמח. דטו: רסט. ז"ח שה"ש ע"ב טב שיג תק"ח ק"א טב שכה. ב) והאמין בה: ויחשבה לו צדקה: (סם) ח"ג קמח. תק"ח קי"א טא שמ.

חלוסי גרסאות ה גיא באצטגנינותא. כ גיא רחא לא. ג גיא אוליר. ד גיא ליג וגו'. ס גיא מוסיף א"ל קביה צא מאצטגנינות [מאצטגנינותא] דילך אברם אינו מוליד אברהם מוליד. ו גיא ברא. ז גיא ל"ב מן כה עד כה (אה"ל). ח גיא דהיא. ט גיא ופירין. י גיא רככביא דלתתא. יא גיא ליג והאמין בה. יב גיא דסגי (אה"ל). יג גיא ליג דאתי. יד גיא ליג ליה. טו גיא דהיא. טז גיא דדינא. יז גיא מוסיף חשבה לון כאלו. ו גיא חשבה כאלו (אה"ל). יח גיא רחמי. יט גיא דחמי האי בה (ד"א). יט גיא ליג האי כה.

מאמר

הסולם

מה תתן לו

באים איבים ופידות לעולם, ולא מהצד שלמטה שהוא הככבים והמזלות.

שכד) כדין והאמין וכו': אה והאמין בה. היינו שנתדבק למעלה בהקדושה בהשם כה, ולא נתדבק למטה, בסטרא אחרא. והאמין בה, ולא בככבים ומזלות. והאמין בה, שהבטיח לו ששכרו הרבה מאד לעולם הבא. והאמין בה, באותו המדרגה שניתן לו, דהיינו השם כה, האמן שמשם ימשך לו לתוליד בנים בעולם.

שכה) ויחשבה לו צדקה: היינו, ויחשבה לו להשם כה הוה אע"פ שהוא דין. חשבה כאלו הוא רחמים. פירוש אחר, על ויחשבה לו צדקה, שקשר קשר ליחד העליונה, שהיא בינה בתחתונה, שהיא הנוקבא, לחבר אותן יחד. פירוש הנוקבא נקראת צדק ובעת שנתחדה לאחת עם בינה, ממשכת ממנה ה' שה"ס

ואנכי הולך עירי: כי לא תתן לי, שלא זכיתי בו. מכאן שאדם שלא זכה לבנים בעולם הזה, אינו זוכה בעולם הבא לכנוס למחיצתו של הקב"ה.

שכב) ואברהם הוה חמי וכו': ואברהם היה רואה בחכמת הכוכבים, שלא יוליד. מה כתוב, ויוצא אותו החוצה וגו'. אמר לו הקב"ה, לא תסתכל בזה, בחכמת הככבים, אלא בסוד השם שלי, שהיא הנוקבא, יהיה לך בן. זהו שכתוב כה יהיה זרעך. כה, הוא סיד השם הקדוש, שמשם נקשר לו בן. ולא מסטרא אחרא, שהוא הככבים והמזלות.

שכג) כה. דהוא תרעא וכו': כה, שהוא שער לקבלת התפלה, שהיא הנוקבא, בה ימצא ברכה, בה יקבל האדם בקשתו. כה, הוא אותו צד הבא מצד הגבורה, דהיינו הנוקבא הנבנית משמאל, שהוא גבורה. כי מצד הגבורה נולד יצחק, ואותו צד הגבורה נקרא כה, שמשם (דשו"י דף צ"א י"ז ע"ב)

שכו) ת"ח. ה' הא אתערו אברהם מוליד, אברם אינו מוליד, וכי תימא י' דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם. אלא ההוא ברא דאנטח י' ליה קב"ה לא אוליד, בעוד דאיהו אברם, דהא בעוד דאיהו אברם, אוליד לתתא כיון דאתקרי אברהם, ועאל בברית, כדין אוליד לעילא, ובגי' אברם אינו מוליד בקשורא עלאה, אברהם מוליד כמה דאמרן ואתקשר לעילא ביצחק.

שכו) * ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע י' שנים וגוי'. רבי אבא פתח י' כי מי אל מבלעדי ה' ומי צור וגוי'. דוד מלכא אמר האי קרא כי מי אל מבלעדי ה'. מאן הוא שליטא או ממנא דיכול למעבד מדי מבלעדי ה', אלא י' מה דאתפקד מעם י' קב"ה, בגין י' דכלהו לא ברשותיהו קיימי, ולא יכלי י' למעבד י' מדי. ומי צור: ומאן י' איהו תקיף דיכול למעבד תוקפא וגבורה מגרמיה, מבלעדי י' אלקינו. אלא כללהו בידא דקב"ה, י' ולא יכלי למעבד מדי בר י' ברשותיה.

שכח) ד"א, כי מי אל מבלעדי י' ה'. דקב"ה כלל ברשותיה, ולא כמאן דאתחזי בחיזו דככביא ומזלי, דכלהו אחזיין מלה, וקב"ה אחלף ליה לגוונא אחרא. ומי צור י' זולתי אלקינו. הא אוקמוה, י' דלית צייר כמה דקב"ה, דאיהו צייר שלים, עביד וצייר דיוקנא גו דיוקנא, ואשלים לההוא דיוקנא בכל י' תקוניה, ואעיל בה נפש עלאה, דדמי לתקונא עלאה, בג"כ לית צייר י' כקב"ה.

מסורת הזהר

(א) ויהי אברם תשעים ותשע: (שם י"ז) ח"א צב. א) כי מי אל מבלעדי ה': (שמואל ב' כט). ח"א צא.

חלופי גרסאות ה' ג"א ליג הא אחערי ג' ג"א והא. ג' ג"א לון. ד ג"א מוסיף ויאמר ה' אל אברם. ה' ג"א ה' וב' ו ג"א מאן. ז ג"א ה'. ח ג"א דלאו ולג דכלהו לא. ט ג"א למיעבד. י ג"א מוסיף מדי בר מרשותיה. יא ג"א הוא. יב ג"א ה', וב"א איהו. יג ג"א יכלי. יד ג"א מרשותיה. טו ג"א ליג ה'. טז ג"א מבלעדי. יז ג"א לית צייר כקב"ה (ר"א). יח ג"א תקונייהו. יט ג"א בר קב"ה.

הסולם

מאמר

כי מי אל—ומי צור מבלעדי אלקינו. שכו) ויהי אברם בן תשעים שנים וגוי': ר' אבא פתח. כי מי אל מבלעדי ה' ומי צור וגוי'. דוד המלך אמר את הכתוב הזה. כי מי אל מבלעדי ה'. היינו, מי הוא המושל או הממונה שיכול לעשות דבר. מבלעדי ה', אלא שעושים מה שנצטוו מאת הקב"ה, כי כולם אינם ברשותם עצמם, ואינם יכולים לעשות משהו ומי צור, ומי הוא תקיף, שיכול לעשות תוקף וגבורה מעצמו, מבלעדי אלקינו, אלא כולם הם ביד הקב"ה, ואינם יכולים לעשות משהו רק ברשותו.

שה"ס ה' ראשונה שבשם הויה, ואז נקראת הניקבא צדקה, שהוא צדק עם ה' מבינה. וזהו שלמד מהכתוב ויחשבה לו צדקה, דקשיר קשרא עלאה בתחאה, כי ע"כ חשבה עתה בהשם, צדקה, כמבואר.

שכו) ת"ח הא אתערו וכי': בוא וראה. הנה אמרו, אברהם עם ה' מוליד אברם אינו מוליד. ואם תאמר, הרי הוליד את ישמעאל בעוד שהוא אברם, ומשיכ, אלא אותו הבן שהבטיח לו הקב"ה לא הוליד בעוד שהוא אברם, כי בעוד שהוא אברם הוליד רק למטה שהוא ישמעאל, כיון שנקרא אברהם, ונכנס בברית, אז הוליד למעלה בהקדושה. ומשום זה, אברם אינו מוליד בקשר העליון, אלא למטה, אברהם מוליד, כמו שאמרנו שנתקשר למעלה ניצחק.

שכח) ד"א כי מי אל וכו': פירוש אחר על מי אל מבלעדי ה'. כי הקב"ה הכל הוא ברשותו, ולא כמו הנראה במראה הככבים ומזלות, שהם מראים דבר, והקב"ה מחליפו לאופן אחר. ומי צור זולתי אלקינו, הרי

שכט) ת"ח, מההוא זרעא דב"נ, כד אתער תיאובתיה לגבי נוקביה, ונוקביה אתערת לגביה, כדין מתחברן תרווייהו כחדא, ונפק מנייהו בר חד, ה' דכליל מתרין דיוקנין כחד, בגין דקב"ה צייר ליה בצירא דאתכליל מתרווייהו. וע"ד בעי ב"נ לקדשא גרמיה בההוא זמנא, בגין דישתכח ההוא דיוקנא בצירא ש"ים כדקא חזי.

של) א"ר חייא ת"ח, כמה אינון רברבין עובדוי דקב"ה, דהא אומנותא נ' וצירא דב"נ איהו כגוונא י' דעלמא, ובכל יומא ויומא י' קב"ה ברי ה' עלמא, ו מזווג זווגין כל חד וחד כדקא חזי ליה, והוא צייר דיוקניהון עד לא ייתון לעלמא.

של) א) ת"ח, דאמר ר"ש, כתיב " זה ספר תולדות אדם. וכי ספר הוה ליה. אלא ה' אוקמוה דקב"ה ב' אחמי ליה לאדם הראשון, דור דור ודורשיו וכו'. היאך אחמי ה' ליה, אי תימא דחמא ברוח קודשא, דאינון זמינין למיתי לעלמא. כמאן ה' דחמא בחכמתא, מה דייתי לעלמא, לאו הכי. אלא חמא בעינא כללהו. י' וההוא דיוקנא דזמינין י' למיקם י' ביה ה' בעלמא, כללהו חמא בעינא מ"ט, בגין דמיומא דאתבר עלמא, כללהו ה' נפשאן דזמינין למיקם בבני נשא כללהו י' קיימין י' קמי קב"ה, בההוא דיוקנא ממשי דזמינין למיקם ביה בעלמא. *

מסורת הזתר

דרך אמת

ה) עיין בפירוש בסוף ספר מנחות והנהגה ולעיל כ"ה א'. א) זה ספר תולדות אדם. לעיל כראשית ב' דף ר"א ציון א' וש"נ. ב) אחמי ליה לאדם הראשון לעיל ב"ב ר"א ציון כ' וש"נ. ג) נפשאן דזמינין למיקם—קיימין קמי קב"ה ז"ח בלק ב"ג טכ שני. חלופי גרסאות ה' נ"א כליל. ז' נ"א וציר. נ' נ"א דלעילא. ד' נ"א ל"ג קביה. ה' נ"א עלמין. ו' נ"א מוסיף וקב"ה מזווג. ז' נ"א ליג ליה. ח' נ"א מוסיף הא אוקמוה. ט' נ"א לון. י' נ"א בעלמא. י"א נ"א דחמי. י"ב נ"א בהוא. י"ג נ"א מוסיף למיקם בה (אה"ל). י"ד נ"א ליג ביה. ונ"א בהאי. טו נ"א עלמא. טז נ"א נפשאן. יז נ"א קיימין. יח נ"א קמיה דקב"ה.

כי מי אל — ומי ציר מבלעדי א' ק' נ'

הסורס

מאמר

הקב"ה בורא עולם, דהיינו שמוזוג זווגים לכל אחד כראוי לו, שזהו נבחר לבורא עולמות. והוא צייר צורתם של כל אחד מטרם שבאו לעולם. של) ת"ח דאמר ר"ש וכו': בוא וראה, מה שאמר ר' שמעון. כתוב זה ספר תולדות אדם. ושואל וכי ספר היה לו. ומשיב אלא בארוה, שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון דור דור ודורשיו וכו'. ואיך הראה לו כל הצורות. אם תאמר, שראה ברוח הקדש שהן עתידות לבא בעולם, כמו המסתכל בחכמה לדעת מה שעתיד לבא בעולם. אינו כן, אלא ראה אותן כולן בעין, ובאותו הצורה שהן עתידות לעמוד בה בעולם. הכל ראה בעין. מה טעמא בגין וכו': ושואל, מה הטעם שהיה יכול לראותם כולם בעינו. ואומר, משום שמיום שנברא העולם, כל הנפשות העתידות לקום בבני

בארוה, שאין צייר כמו הקב"ה, שהוא צייר השלם. שעושה ומצייר צורה תוך צורה, דהיינו עובר במעי אמו, ומשלים אותה הצורה בכל תקניה, ומכניס בחוכה נפש עליונה הדומה לתקון העליון. ומשום זה, אין צייר כמו הקב"ה. שכט) ת"ח מההוא זרעא וכו': בוא וראה מאותו זרע של האדם. בעת שנתעורר חשקו אל הנוקבא, והנקה נתעוררת אליו, אז מתחברים שניהם יחד, ויוצא מהם בן אחד, הכלול מב' הצורות כאחד. ועל כן צריך האדם לקדש את עצמו כאיתו זמן, כדי שתהיה אותה הצורה בצירוי שלם כראוי. של) א"ר חייא וכו' אר"ח בוא וראה, כמה גדולים הם מעשיו של הקב"ה. כי האומנות והצירוי של האדם הוא כמו אומנות וצירוי של העולם. כלומר, שהאדם כולל בתוכו כל מעשה העולם, ונקרא עולם קטן, ובכל יום ויום (וש"י דף צ' ע"ב *) צ"א ע"א)

שלב) כגוונא דא, כל אינון צדיקייא בתר ה דנפקין מהאי עלמא, כלהו
 ג נפשאן סלקן, וקב"ה אזמין לון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו, כגוונא דהוו
 בהאי עלמא, בג"כ כלהו קיימין קמיה, וחמא לון אדם הראשון בעינא.
 שלג) ואי תימא, בתר דחמא לון, לא ג קיימי בקיומיהו. ת"ח כל מלוי
 דקב"ה, בקיומא אינון, וקיימו קמיה עד דנחתו לעלמא, כגוונא דא כתיב * כי
 את אשר ישנו פה וגו'. הא אוקמוה דכלהו בני נשא דזמינין למהוי בעלמא,
 כלהו ד אשתכחו תמן.

שלד) הכא אית לאסתכלא, דהא כתיב, את אשר איננו פה וגו'. ומשמע
 ג הנהו דיפקון מאינון דקיימו תמן, בגין דכתיב עמנו היום, ולא כתיב עמנו
 עומד היום. אלא ודאי ג כלהו ה קיימו תמן, ה אלא ג דלא ג אתחזו לעינא, בג"כ
 כתיב עמנו היום, אע"ג דלא אתחזון.

שלה) ואי תימא, מ"ט לא אתחזון הכא. כמה דאתחזון לאדם הראשון,
 דחמא לון עינא בעינא, והא הכא אתחזי יתיר. אלא, הכא כד ג אתייהיבת
 אורייתא לישראל, חיזו אחרא, ודרגין עלאין, הוו חמאן ג ומסתכלאן עינא
 בעינא, והוו תאיבין לאסתכלא ג ולמחמי ביקרא דמריהון, ובג"כ חמו טו יקרא
 עלאה דקב"ה בלחודוי, ולא מאחרא.

שלו) וע"ד, כלהו בני נשא דזמינין לקיימא בעלמא, כלהו קיימי קמי

מסורת הזהר

א) כי את אשר ישנו פה: (דברים כ"ט) ח"א רסו. ח"ב סג. ח"ג שו. ת"ז תמ"ט סו.
 חלופי גרסאות ה ג"א דנפקי. ג ג"א נשפן. ג ג"א קיימו. ג ג"א אשכחן. ס ג"א ליג וגו'. ו ג"א כלהו. ו ג"א
 דכלהו אינון (אה"ל). ו ג"א מוסיף הכא כלהו. ה ג"א קיימין. ט ג"א ליג אלא. י ג"א ולא.
 יא ג"א אתחזי. יב ג"א אחייהיב. יג ג"א ומסתכלן. יד ג"א ולמחמי. טו ג"א ביקרא.

הסולם

מאמר

בבני אדם, כולם עומדים לפני הקב"ה, באותה
 הצורה ממש, שעתידים להיות נבעולם.
 שלב) כגוונא דא כל וכו': כעין זה, כל אלו
 הצדיקים אחר שנפטרים מעולם
 הזה, כל הנפשות שלהם עולות. והקב"ה מזמין
 לכל אחר שם. צורה אחרת להתלבש בה, כעין
 שהיו מלובשות בעולם הזה, משום זה, כל
 הנשמות נמצאות לפניו, וראה אותן אדם
 הראשון, בעין.
 שלג) ואי תימא וכו': ואם תאמר, אחר
 שראה אותן לא נשאר בקיום
 אלא שנתבטלו אחר כך, בוא וראה, כל דברי
 הקב"ה הם בקיום, ועומדים לפניו עד שהגיע
 זמנן לירד לעולם, כעין זה כתוב, כי את אשר
 ישנו פה וגו'. ובאדרהו, שכל בני אדם
 העתידיים להיות בעולם היו כולם נמצאים שם.
 שלד) הכא אית לאסתכלא וכו': הכא יש
 להסתכל שהרי כתוב, אח אשר
 איננו פה וגו'. ומשמע, רק אותם שיולדו מאלו
 העומדים שם, כי על כל לא כתוב עמנו עומד
 (ג"א י"ד דף צ"א ג"א)

מי אל-ומי צור וזלתי אלקינן

היום, שהיה משמע שעומדים שם עמהם, אלא כתוב,
 עמנו היום, משמע שאינם נמצאים עמהם, ומשיב,
 אלא ודאי שהיו עומדים שם כולם, אלא משום
 שלא היו נראים לעין. על כן אומר הכתוב
 עמנו היום, כלומר, אע"פ שאינם נראים, ולא
 היה יכול לומר, משום זה, עמנו עומד היום.

שלה) ואי תימא מאי וכו': ואם תאמר, מה
 הטעם שלא נראו כאן על הר סיני,
 כמו שהיו נראים לאדם הראשון, שהוא ראה
 אותם עין בעין, והרי כאן, במתן תורה, היה
 ראוי יותר שיתראו כל הדורות עין בעין.

אלא הכא וכו': ומשיב, אלא כאן, כשניתן
 התורה לישראל, מראה אחרת, ומדרגות
 עליונות היו רואים ומסתכלים עין בעין, והיו
 משתוקקים להסתכל ולראות בכבוד רבונם,
 ומשום זה ראו את כבוד העליון של הקב"ה
 בלבדו, ולא ממה שהוא אחר חוץ ממנו.

שלו) ועל דא כלהו וכו': ועל כן, כל בני
 אדם העתידיים להמצא בעולם, כולם

קב"ה, ב באינון דיוקנון ממש, דומינון לקיימא ביה, הה"ד * גלמי ראו עיניך ועל י ספרך וגו'. גלמי ראו עיניך. מ"ט, בגין דדיוקנא אחרא עלאה י הוי כהאי, ובג"כ כתיב י ומי צור זולתי אלקיננו. מאן י צייר טב, ס דצייר כלא כקב"ה.

שלזו) ד"א, כי מי י אלוה. דא רזא דמלה, דהא אל (ב) כללא י הוא, ס דאתכליל מכלהו דרגין, ואי תימא, ס דהא אל איהו דרגא אחרא, בגין דכתיב י אל זועם בכל יום. ת"ח, דהא לית אל מבלעדי ה', י דלאו איהו בלחודוי, ולא אתפרש לעלמין. וע"ד י"א כתיב כי מי אל מבלעדי ה' י וגו' י ומי צור וגו'. דהא צור לאו איהו בלחודוי, אלא כלא תד, כדכתיב י וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא י האלקים וגו'.

דרך אמת

(ב) כקדמה ח' א.

מסורת הוהר

(א) גלמי ראו עיניך (תהלים קלט) ח"א קא. רכד.

רלג: ח"ב רעה: ז"ח יתרו ל"ז טב שכת. (ב) ומי

צור זולתי אלקיננו תהלים י"ח. (ג) אל זועם בכל יום: (תהלים ז') ח"א ח. קעו. רמט. ח"ב קמו

רגא. ח"ג ל: קיט: קעו: קעו. רי. שג. ת"ז ת"ע קסט: (ד) וידעת היום והשבות: (הברים ד') ח"א

יב. ח"ב כה. כו. כז. לח. קסא. ח"ג מז. סה. קמב. ז"ח שה"ש ע' סד שי.

חלופי גרסאות ח נ"א בהוא דיוקנא. כ נ"א מוסיף ספרך כלם יכתבו. נ נ"א ליהוי כהאי. ד נ"א צייר דיוקניתון רבני נשא כקב"ה. ס נ"א דיכיל לצייר כלא כקב"ה. ונ"א דכיל כל דא בדא כקב"ה.

ונ"א דיכול לצייר כקב"ה. ונ"א דיכול לציירא כלא כקב"ה. ו נ"א אל. ז נ"א ל"ג הוא. ח נ"א דאתכליל (ד"א) ט נ"א דא. י נ"א דלא. יא נ"א ל"ג כתיב (יה"ל) יכ נ"א ומי צור זולתי אלקיננו ול"ג וגו'. יג נ"א ל"ג ומי צור וגו'. יד נ"א מוסיף האלקים אין עוד.

מאמר

המולם

מי אל-ומי צור זולתי אלקיננו

ואי תימא וכו': ושואל, ואם תאמר שהשם אל הוא מדרגה אחרת ואינו בחינת ימין, משום שכתוב, ואל זועם בכל יום, שמשמע, שמדת השם אל, הוא זעם וגבורות. ומשיב, בוא וראה כי מי אל מבלעדי הויה, פירושו, שהנוקבא אינה בלבדה, אלא מיוחדת עם הויה, שהוא ז"א, בזוג שאינו נפסק לעולם, כי הכתוב מדבר, בעת שז"ן עלו והלבישו לאו"א עלאין, שאז נבחנו בזוג דלא טסיק לעלמין, כמו או"א. כי התחתן שעלה לעליון נעשה כמוהו, ועל זה כתוב, כי מי אל מבלעדי הויה, ומי צור מבלעדי אלקיננו, כי צור, שה"ס השמאל שבנוקבא אינו בלבדו, אלא הכל אחד. כמ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים. דהיינו כשז"ן עולים ומלבישים לאו"א, אז נעשה היחוד הזה של הויה הוא האלקים. ואז כל המדרגות כלולות בנוקבא, ובחינת הימין ה"ס השם אל, ובחינת השמאל ה"ס השם צור, ומיוחדים כאחד. אבל הכתוב אל זועם בכל יום, מדבר בהנוקבא במקומה. מטרם שעלתה לאו"א, ואז יש בה גבורות תמיד, ועי' לעיל בהק' הוהר דף ק"ד אות קכ"ט, ששם פירש הוהר הכתוב הזה באופן אחר. וע"ש בהסולם.

עומדים לפני הקב"ה כאלו הצורות ממש העתידיים להיות בהן. וז"ש גלמי ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו. גלמי ראו עיניך, מהו הטעם, שראה הקב"ה את גלמו, ואומר, משום שצורה אחרת העליגה, העומדת לפניו מקודם כריאת העולם כנ"ל, היתה כמוהו. וע"כ ראה אותה, ומי צור זולתי אלקיננו, היינו, מי היה צייר טוב שיוכל לצייר הכל כמו הקב"ה.

שלזו) ד"א כי מי אלוה: זהו סוד הדבר. כי הנוקבא שנקראת אל היא כלל, כי היא כלולה מכל המדרגות. הן ממדרגות הימין שהן חסדים, והן ממדרגות השמאל שהן גבורות. פירוש שהכתוב מדבר בעת שהויה אלקים מיוחדים, כמו שמסיק הוהר לפנינו בסו"ה הויה הוא האלקים, ואז הנוקבא כלולה מכל המדרגות הימין ומשמאל, הימין שבה מקבלת מהויה, והשמאל שבה בחינתה עצמה, שהיא השם אלקים. וזהו שכתוב, מי אל, היינו הנוקבא בסוד ימין שבה, מבלעדי ה' היינו שמקבלת מהשם הויה שהוא ז"א. ומי צור, היינו הנוקבא בסוד השמאל שבה מבלעדי אלקיננו, כלומר שהיא בחינתה עצמה של הנוקבא הנקראת אלקיננו. (דמו"י דף צ"א ע"א)

שלח) ת"ת, עד לא אתגור אברהם, הוה ממליך עמיה מגו מחזה בלחודו, כמה ה' דאתמר דכתיב, "היה דבר ה' אל אברם במחזה וגו'. במחזה: ג' בהווא ג' חיזו דרגא דכל ה' (ה) דיוקנין אתחזיין ביה, כמה דאתמר. והאי מחזה איהו רזא דברית.

שלט) ואי תימא, דבגין כך אקרי מחזה, בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזיין ז' ביה, ה' הא אמרת ו' בקדמיתא, דעד לא אתגור אברהם, לא הוה ממליך עמיה בר האי דרגא, דלא ישראן עלוי דרגין אחרנין, והשתא אמרת במחזה, חיזו דכל דרגין ה' עלאין, ה' והא עד לא אתגור כתיב, היה דבר ה' אל אברם במחזה.

שמ) אלא. האי דרגא, חיזו דכל דרגין עלאין איהו, ובחיזו דדרגין עלאין אתתקן. ואע"ג דבהווא זמנא י' דאברהם לא הוה גזיר, האי דרגא בחיזו דדרגין עלאין איהו, ובכל אינון גוונין איהו קאים. וחיזו דאינון גוונין קיימי תחותיה, חד מימינא, גוון חוור. חד משמאלא, גוון סומק. חד דכליל מכל גוונין, י' ואיהו חיזו, דכל גוונין עלאין דקיימי עליה. ועל דא בהאי חיזו קאים עליה דאברהם, ומליך עמיה, ואע"ג דלא אתגור. (ג) כיון דאתגור, מה כתיב, וירא ה' אל אברם.

מסורת הזהר

דרך אמת

(ה) קמיס ב' ר"ג א' וק"ל א'. (ג) כיון שניטל לפל (א) היה דבר—במחזה: לעיל רף צ"ד ציין א' ס"ח ב' וכלק ר"ח א'.

וש"ג.

חלופי גרסאות ה' דאמרן. ז' נ"א ההוא. ג' נ"א דרגא חיזו דכל דרגין אתחזיין בית (אה"ל). ד' נ"א מוסיף ביה וכדין אקרי מחזה. ה' נ"א ליג הא. ו' נ"א בקדמיתא אפרח. ז"א נ"א בקדמיתא. ח' נ"א שרן. ט' נ"א ליג עלאין ויהי. י' נ"א מוסיף עלאין איהו. י"א נ"א חוור. י"ב נ"א אברם. ונ"א אברם (ד"א) י"ג נ"א ואינון.

מחזה שדי—מחזה סחמ

הסולם

מאמר

שלח) ת"ח עד לא אתגור וכו': בוא ודאה. כל עוד שלא נמול אברהם, היה הקכ"ה מדבר עמו מתוך מחזה בלבד, שה"ס הנוקבא במקומה, שעליה נאמר, ואל זועם ככל יום, כניל. כמו שלמדנו, שכתוב, היה דבר ה' אל אברם במחזה, במחזה, פירושו, באותה המראה. דהיינו הנוקבא, שהיא מדרגה שכל הצורות נראות בה. דהיינו כל ג' הקיין ימין שמאל אמצע. כמו שלמדנו. למחזה הזה, הוא סוד הברית, דהיינו הנוקבא שהברית מאיר בה.

שלט) ואי תימא רבנין וכו': ושאל, ואיך תאמר שמשום זה נקראת הנוקבא. בשם מחזה. משום שהוא מדרגת מראה שכל הצורות נראות בה. הרי מקודם לכן אמרת, שכל עוד שלא נמול אברהם, לא היה מדבר עמו רק מדרגת המחזה בלבדה. שמדרגות אחרות אינן שורות עליה. דעתה תאמר, שמחזה, הוא מראה שכוללת בה כל מדרגות העליונות, והרי מטרם שנמול, נאמר, היה דבר ה' אל אברם במחזה.

שמ) אלא האי דרגא וכו': ומשיב. אלא מדרגת זו, היא ודאי המראה של כל מדרגות העליונות, ובמראה של מדרגות העליונות היא נתתקנה. וגם באותו זמן, שאברהם לא היה נמול, היתה מדרגה זו במראה של מדרגות העליונות, ובכל אלו נוונין שבמדרגות העליונות היתה עומדת. וכן המראה של אלו חבונין עומדים תחתיה דהיינו מחתת הנוקבא, גוון אחד. מימין, שהוא גוון לבן, חסד. גוון אחד משמאל. שהוא גוון אדום, גבורה. גוון אחד הכלול מכל הגוונים, שהוא גוון ירוק, תפארת. והיא, דהיינו הנוקבא הנקראת מחזה, המראה של כל גוונין העליונים, לבן אדום וירוק, העומדים עליה, ועל זה במראה ההוא. עמד על אברהם ודיבד עמו, אף על פי שלא נמול. כיון שנמול מה כתוב וירא אליו הוי"ה, כי נתחבר בה השם הוי"ה, דהיינו עצם מדרגות העליונות נכללו בה, משא"כ מטרם שנמול שרק הגוונין לבדם נכללו בה.

(דסד"י רף צ"א ע"א)

שמא) ת"ח, * מחזה שדי ה כתיב י בבלעם, ובאברהם כתיב מחזה סתם, מה בין האי להאי. אלא, מחזה שדי, אלין דלתתא ג מניה, ואינון חיוז דיליה. מחזה סתם, ד מחזה דא הוא ה, ס דכל דיוקנין עלאין אתחויין ביה, ובג"כ כתיב, באברהם, י מחזה סתם. ובבלעם מחזה שדי, שמב) ועל דא עד לא אתגזר אברהם, הוה ליה האי דרגא ' כדאמרן. כיון דאתגזר, מיד וירא ה' אל אברם וגו'. אתחזון ס כלהו * ס דרגין, על האי דרגא, והאי דרגא, מליד עמיה, כדקא חזי בשלימו. ואברהם ' אתקטר מדרגא לדרגא, יא ועאל בברית קיימא קדישא, י כדקא חזי בשלימו. י

שמג) ת"ח, כיון דאתגזר אברהם, נפק מערלה, ועאל בקיימא קדישא, ואתעטר בעטרא קדישא, ועאל בקיומא, דעלמא קאים עליה, וכדין י אתקיים עלמא יו בגיניה. בגין דכתיב י אם לא בריתי יומם ולילה חקות יו שמים וארץ לא שמתי. וכתיב י אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. (ה) י בה"א בראם, באברהם. וכלא ברזא חדא יו קאים.

דרך אמת

(ה) הלוינו נלמיחאלי.

מסורת הוהר

- א) מחזה שדי: לעיל דף צ"ד ציון ב' וש"נ.
- ב) אם לא בריתי יומם: פרשת נח דף א' ציון ג' וש"נ.
- ג) אלה תולדות השמים - בהבראם לעיל כ"א קצ"ב ציון א' וש"נ. ד) בה' בראם: לעיל בראשיה ב' ר"א ציון א' וש"נ.

חלוסי גרסאות ה ג"א אמר. ונ"א מוסיף מה כתיב (אה"ל) כ ג"א בלעם. נ ג"א מוסיף דנטקו פניה. ד ג"א ל"ג מחזה דא הוא ה'. ונ"א ל"ג מחזה דא הוא. ונ"א מחזה הווייה דא הוא. ונ"א הווייה מחזה דאיהו דכל. ג"א ה' מחזה דא הוא (אה"ל). ונ"א מחזה ה' דא הוא (ר"א). ס ג"א מוסיף דכל חיוז דכל. ונ"א וכל דיוקנין. ג"א במחזה. ז ג"א כדקאמרן. ח ג"א מוסיף כלהו שאר. ט ג"א מוסיף דרגין עלאין. י ג"א אתקטר. יא ג"א ואעל. יב ג"א דקא. יג בדפווי כתב מה שחסר כאן ע"י בסוף הספר סימן מ"ח. יד ג"א אתקטר. טו ג"א מוסיף בגיניה דאברהם. טז ג"א שמים וגו'. יז ג"א בה'. יח ג"א מוסיף קאים, ובשעתא חדא קאים.

מאמר

הסולם

מחזה שדי-מחזה סתם

שמא) ת"ח מחזה וכ"י: בוא וראה. מחזה שדי כתוב בבלעם, ובאברהם כתוב מחזה סתם. ושואל, מה ההפך בין זה לזה. ומשיב, אלא מחזה שדי, הוא אלו הגוונים שמתחת הנוקבא, והם המראה שלה. מחזה סתם, זה הוא ה' של השם הויה דהיינו הנוקבא, שכל הצורות העליונות, שהם ג' הנוהין, נראות בה. ומשום זה כתוב באברהם מחזה סתם. ובבלעם מחזה שדי. דהיינו כנ"ל בדבור הסמוך, שנכללת בעצמה מג' הגוונים לכן אדום ירוק, וכן וחיוז דאינון גוונים קיימי תחותיה, ע"ש. ובוה מחלק בין נבואת אברהם שהיה מג' גוונים שבעצם הנוקבא, וחזו מחזה סתם. לבין נבואת בלעם שהיה ממראה ג' הגוונים שמתחת הנוקבא שנקראת מחזה שדי.

שמב) ועל דא עד לא וכ"י: ועל כן. מטרם שנמול אברהם, היה לו אוחה המדרגה, כמו שאמרנו, דהיינו הנקראת מחזה סתם. כיון שנמול, מיד וירא הויה אליו וגו'. שכל המדרגות של

הויה נראות על מדרגה זו, שהיא הנוקבא דהיינו עצם המדרגות כנ"ל. ומדרגה זו דיברה עמו כראוי, בשלמות. כי הנוקבא היא סוד הדיבור. ואברהם נתקשר ממדרגה למדרגה ונכנס באות ברית הקדוש כראוי, בשלמות.

שמג) ת"ח כיון דאתגזר וכ"י: כיון שנמול אברהם, יצא מקליפת הערלה, ונכנס בברית הקדוש, ונתעטר בעטרה הקדושה. ונכנס בברית שהעולם עומד עליו, ואז נתקיים העולם שבכילו. משום שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי. הרי שבנכות הכרית מילה מתקיים העולם. וכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שהוא אותיות בה' בראם, וכן באברהם, להודות, שבשביל אברהם נבדא העולם. והכל בסוד אחד עומד. כלומר, שהוא ענין אחד עם קיום הכרית מילה. כי ע"כ נברא העולם באברהם, משום שנכנס בברית מילה, שעליה כתוב אם לא בריתי יומם, וגו' כנ"ל.

ובשעתא

(דפווי דף צ"א ע"א י' צ"א ע"ב)

שמד) ובשעתא דקביה, א אחמי ליה לאדם, כל אינון דרין דעלמא, וחמא לון כל חד וחד, כ כל דרא ודרא, כלוהו קיימי ג בגנתא דעדן, בההוא דייקנא דזמינין לקיימא בהאי עלמא, ות"ח, הא אתמר, כיון דחמא ליה לדוד, דלאו ביה חיים כלל, ד תוה, ואיהו ב יהיב ליה מדיליה ע' שנין, בגיכ הוו ליה לאדם, תשע מאות ותלתין שנין, ואינון שבעין ה אסתלקו ליה לדוד. שמה) ומלה דא רזא דחכמתא איהו, דדוד לית ו ליה בר שבעין שנין, מאדם קדמאה, וכלא רזא ה) דחכמתא איהו. ו כלל מה דלתתא כלא איהו ברזא דלעילא.

שמו) ות"ח, בכל אינון דיוקנין דנשמתינ דעלמא. כלוהו זווגין זווגין קמיה, לבתר, כד אתיין להאי עלמא. קביה מזווג זווגין. אמר ר' יצחק, קביה פ אמר בת פלוני לפלוני.

שמז) א"ר יוסי, מאי קא מיירי, והא כתיב ג אין כל חדש תחת השמש. אמר ר' יהודה, תחת השמש כתיב, שאני לעילא. אמר ר' יוסי, מאי כרוזא הכא, והא י אמר ר' חזקיה אמר רבי חייא, בההיא שעתא ממש, דנפיק ב"נ לעלמא, בת זוגו אזדמנת י" לו.

שמח) אמר רבי אבא, זכאין אינון צדיקייא. דנשמתינון י מתעטרין קמי

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) פי' מלכות לית לה תדילה וכד אסתכנת כזי יומין (א) אחמי ליה לאדם: לעיל כיב דף ר"א ציון ב' וש"נ: (ב) יהיב - ע' שנין: לעיל כ"ב ר"א ציון ג' וש"נ (ג) אין כל חדש תחת השמש

(קהלח א') ח"א קכב: קלה. ח"ב קטו: ח"ג קע: ת"ז תס"ט קא:

חלופי גרסאות ה נ"א ליג ובשעתא. ונ"א בשעתא. ז נ"א וכל (אה"ל). ג נ"א בניע. ד נ"א תוה. ס נ"א אסתליקו. ו נ"א מוסיף לית יומין. ז נ"א וכלא. ח נ"א יהורה. ונ"א אמר ר' יצחק אמר ר' יהורה. ט נ"א מוסיף קביה מזווג זווגין. ונ"א קביה מכריו. ונ"א מכריו וליג קביה (אה"ל). י נ"א אמר ר' חייא אמר ר' חזקיה. יא נ"א ליה. יב נ"א מתטרין. ונ"א מתטרין (אה"ל).

הקב"ה מזווג זוגים

הסולם

מאמר

העתידות לבא ובעולם, כולן הן זווגים זווגים לפניו. כלומר, שכל אחת מחולקת לזכר ונקבה. אחר כך כשבאים לעולם הזה, הקב"ה מזווג זווגים. אמר ר' יצחק, הקב"ה אמר. בת פלוני לפלוני. שמז) א"ר יוסי מאי קא מיירי וכו': ארי.

שמד) ובשעתא דקביה אחמי וכו': ובעת שהקב"ה הראה לו לאדם הראשון כל אלו דורות שבעולם, וראה אותם כל אחד ואחד, כל דור ודור, כולם עומדים בנן עדן. באותה הצורה שעתידים לעמוד בה בעולם, ובוא וראה הרי למדנו, כיון שראה את דוד, שאין לו שנות חיים כלל, היה תוהה, והוא נתן לו משלו ע' שנים. משום זה היה לאדם רק תשע מאות ושלושים שנה. ואלו ע' שנים החסרים עד אלף שנה, ניתנו לדוד.

מה הוא הכונה, כמה שאומר שהקב"ה אמר בת פלוני לפלוני. הרי כתוב אין כל חדש תחת השמש. אלא הכל כבר נעשה במעשה בראשית ולרביך יהיו ענין הזווגים דבר חדש בכל זוג, שצריך להכריו בת פלוני לפלוני. אמר ר' יהודה תחת השמש כתוב, מה שאין כן למעלה מהשמש יש חדש. אמר ר' יוסי למה הכריו כאן, לומר בת פלוני לפלוני, והרי אמר ר' חזקיה אמר ר' חייא. באותה שעה ממש שהאדם נולד ויוצא לעולם מזדמנת לו בת זוגו.

שמה) ומלה דא וכו': ודבר זה סוד תחכמה הוא. שדוד אין לו רק שבעים השנים שנתן לו אדם הראשון, והכל בסוד התחכמה הוא, כי כל מה שלמטה הכל הוא בסוד הנעשה מלמעלה, בעולם העליון.

שמח) אמר ר' אבא וכו': ומשיב ר' אבא. אשריהם הצדיקים, שנשמתיים

מאמר הקב"ה מזווג זוגים שמו) ת"ח בכל וכו': בא וראה. בכל אלו הנשמות

מלכא קדישא, עד לא ייתון לעלמא, ה' דהכי תנינן, בההיא שעתא דאפיק קב"ה * נשמתין י' לעלמא, כל אינון רוחין ונשמתין, כלהו כליין דכר ונוקבא, דמתחברן כחדא.

שמט) י' ואתמסרן בידא דההוא ממנא, שליחא דאתפקד על ה' (ב) עדואיהון דבני נשא, ולילה שמיה. ובשעתא דנחתין ואתמסרן בידוי, מתפרשין. ולזמנין דא אקדים מן דא, ז' ואחית להו י' בבני נשא.

שנ) וכד י' מטא עידן י' דווגא דלהון, קב"ה דידיע אינון רוחין ונשמתין, מחבר לון י' כדבדקמיתא, ומכרזא עלייהו. וכד י' אתחברן, אתעבידו חד גופא חד נשמתא, ימינא ושמאלא כדקא חזי. ובג"כ אין כל חדש תחת השמש. שנא) ואי תימא הא תנינן, לית זווגא, אלא לפום עובדוי י' וארחוי דבר נש. הכי הוא י' ודאי, דאי זכי, ועובדוי י' אתכשרן, זכי לההוא דיליה, לאתחברא י' ביה, כמה דנפיק.

שנב) אמר ר' חייא, מאן דאתכשרן עובדוי, באן אתר י' יתבע, ההוא זווגא דיליה. א"ל סי' הא תנינן, לעולם ימכור אדם סי' כו' וישא בת ת"ת. י' דתלמיד חכם, י' פקדונא דמאריה, י' אתפקדן בידיה.

שנג) תאנא ברזא דמתניתא, כל י' אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, יכלין

מטורת הזהר

א) נשמתין - כליין דכר ונוקבא: ח"א פה

ז: ח"ב רמו. ח"ג מג: רפגז

דרך אמת

ה) על עיבוריה.

חלוסי גרסאות ח' ג"א הכי. ז' ג"א בעלמא. ג' ג"א ואתקשרו. ד' ג"א מוסיף ואחית ואעיל. ה' ג"א לבני. ו' ג"א מחע. ז' ג"א וזוגא. ח' ג"א כדקמיתא. ט' ג"א מתחברן. י' ג"א ארחוי וליג עובדוי. י"א ג"א ליג ודאי. י"ב ג"א אתכשרון. י"ג ג"א ליג ביה. י"ד ג"א יתבא. טו ג"א ליג הא. טז ג"א כל מה שיש לו וליג כו' י' ג"א ותא חזי וליג דה"ח. י"ח ג"א פקדוני (ד"א) י"ט ג"א אתפקדא. כ' ג"א מוסיף אינון רוקי (אה"ל).

הקב"ה מזווג זוויים

הטולם

מאמר

חלק השמאל מהם. ומשום זה אין כל חדש תחת השמש. כלומר אע"פ שהקב"ה מכריז בת פלוני לפלוני, עם כל זה אין זה חידוש. אלא החזרה למה שהיו מקודם שבאו לעולם. וכיון שאין זה ידוע אלא להקב"ה, ע"כ מכריז עליהם.

שנא) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי למדנו אין מזווגין לאדם אלא לפי מעשיו ודרכיו. כן הוא ודאי, אם הוא זוכה ומעשיו ישרים, הוא זוכה את בת זוג שלו להתחבר ביה כמו שהיו מחוברים לעת צאתם מהקב"ה, מטרם שנתלבשו בגוף.

שנב) אמר ר' חייא וכו': מי שמעשיו ישרים באיזה מקום יבקש את בת זוגו. אמר

לו הרי למדנו. לעולם ימכור אדם וכו' וישא בת תלמיד חכם. כי התלמיד חכם, הפקדון של רבונו נפקד בידו, וודאי ימצא אצלו בת זוגו.

שנג) האנא ברזא דמתניתא וכו': למדנו בסוד ברייתא. כל אלו הנשמות הבאות

בגלגול הנשמות, ואין להם בת זוג (כמ"ש במרש

משפטים

מתעטרות לפני המלך הקדוש מטרם שבאות לעולם להתלבש בגוף. כי כן למדנו. באותה שעה שהקב"ה מוציא הנשמות לעולם, כל אלו הרוחות והנשמות כולם כלולים מזכר ונקבה שמתחברים יחד.

שמט) ואתמסרן בידא וכו': ונמסרים בידי

אותו הממונה, השליח. שהפקד

על עיבור בני אדם, ושמו לילה. ובשעה

שיורדים לעולם ונמסרים בידיו של אותו הממונה

הם מתפרדים זה מזה ולפעמים אחד מקדים

את חבירו לירד להתלבש בבני אדם.

שנ) וכד מטא עידן וכו': 'וכשמגיע צעת תזווג

שלהם הקב"ה המכיר את הוכרים והנקבות

של אלו הרוחות והנשמות, הוא מחבר אותם כמו

שהיו בתחילה, מטרם שבאו לעולם, ומכריז עליהם

בת פלוני לפלוני וכשמתחברים נעשו שניהם גוף

אחד ונשמה אחת, והם ימין ושמאל כראוי.

שהזכר הוא חלק הימין של הגוף והנשמה, והנקבה

(דפו"י דף צ"א ע"ב)

לאקדמא ברחמי זווגא דלהון. ועל האי אתערו ל חברייא, כי שמא י יקדמנו
 אחר ברחמים. ושפיר קאמרו, אחר (א) דייקא, ד ועל י כן קשין זווגין י קמיה
 י דקב"ה. ועל י כלא י ודאי * כי ישרים דרכי י ה' יא כתיב.
 שנד) ר' יהודה שלח י ליה לר' אלעזר, י אמר הא רזא דמלה ידענא,
 אינון דאתו בגלגולא דנשמתין, מאן אתר י להו יו זווגא. שלח ליה, כתיב י מה
 נעשה להם לנותרים לנשים וגו'. וכתיב, לכו וחטפתם לכם וגו'. פרשתא דבני
 בנימין אוכת, ועל האי תנינן, שמא י יקדמנו אחר ברחמים י.
 שנה) * אמר ר' יהודה י האי הוא ודאי, י דקשין י זווגין קמי קב"ה. זכאה

דרכי אמת

מסורת הזהר

(א) משפטים ק"א א' (ב) [כח"ג] דלוי זכי פיי דנפיר
 טפה קדמאח ולי לאו נכיס לה דניסיל לה אחר ועי'
 כלאחרי מות ט"ח כי כדוד וכן בתקון י"ה.
 תק"ח ק"ז טב שמה. ק"כ טכ שמה טג שיב. (ב) מה נעשה להם לנותרים: שופטים כא.

חלוסי גרסאות א גיא חרנא. ב גיא מוסיף אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין שמא. ג גיא יקדמנו.
 ד גיא בגין ב גיא כך. ו גיא קמי ז גיא קב"ה וגי' מוסיף בקריעת ים סוף. ח גיא בל.
 וגי' מוסיף כל פנים. ט גיא ליג ודאי. י גיא ה' וגו'. יא גיא ליג כתיב, יב גיא ליג ל ה. יג גיא ליג אמר.
 יד גיא מוסיף אתו להו. טו גיא מוסיף זווגא, דהא בזמנא קמייחא [קדמיחא] נמיכי [נסיבן] ליה ובהאי זמנא [זימנא]
 אחרא דמתגלגלי מאין להו זווגא [גי' אין להו זווגא אח"ל] טז גיא יקרימנו. יז גיא מוסיף דהאי אחרא יכיל למנסכ
 זווגא דאתרא ברחמים. (הרמ"ק ואה"ל) וגי' מוסיף כי [וכי] אותו אחר אין לו [פית ליה] כת זוגו [זוג] אבל ב' תשיח
 דא כגון ביג דנסיב בת זוגיה ולא הוה ליה מנה בגין ומת [ומית] ייתי אחוהי [אחוי] וייבס [ויבס] אחתיה ויתילידי
 [ויתילידי] ליה [מנה] בר האי בר הוא מיחא דאהררת נשמתיה לעלמא דא הוא אחר [אחר] דאין לו בת זוג אלא אמיה
 ודא הוא שמא יקדמנו [יקרימנו] אחר ברחמים דיכיל [יכיל] לאקדמא אחרא [לאחרא] למיטב אחתיה [דרא] ברחמי
 ובצלוחא ועי' [ואע"פ] דאמינא לך דיכיל [יכיל] לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא אם [היא] בעלה תייבא [איהו] ואיהו
 זכאה. ואה"ל כתב וכי אותו וגו' ער איר יהודה שכדף ציב לא נמצא ברב הספרים ואולי אינו מהוהר אלא לקטוהו
 מחסבא. יח גיא לחאי. וגי' השתא הוא. וגי' השתא וליג הוא. יט גיא דקשה. וגי' דקשין כ. י. זווגיהון.

מאמר

הסולם

הקב"ה מזווג זווגים

להס בת זוג, אשר מקדימים ונוטלים בת זוג של
 חבירו על ידי רחמים. ואח"כ אם חבירו זוכה
 במעשיו שיחזירו לו. בת זוג. צריך הקב"ה ליטול
 מזה וליתן לזה, וזהו קשה לפניו לדחות אחד
 מסני חבירו. ועל הכל, ודאי כי ישרים דרכי
 ה' כתוב. וכל מה שעושה הקב"ה. הוא טוב
 וישר.

משפטים ק"א ע"א) יכולים להקדים ברחמים את
 הזווג שלהם, דהיינו שיקדימו ויטלו בת זוגו של
 אדם אחר. ועל זה העירו החברים ואמרו אין
 נושאים נשים במועד אבל מקדשין, שמא יקדמנו
 אחר ברחמים. ויפה אמרו, אחר דייקא. פירוש.
 כי אותו המגולגל שאין לו בת זוג, הוא משום
 שירד ונעשה לבחינת אחורים, הנבחן בעצמו
 לבחינת נוקבא, וע"כ אין לו בת זוג. ועל כן
 נקרא המגולגל הזה בשם, אחר לתורת שהוא
 בא מאחורים. וזהו שאמר אחר דייקא, דהיינו
 שבא מאחורים, ואין לו בת זוג, וע"כ נוהג בו
 שיטול בת זוגו של חבירו.

שנד) ר' יהודה וכו': ריי שלח שאלה לר'
 אלעזר, אמר, הרי סוד הדבר ידעת.
 על כן אני שואל, אלו הבאים בגלגול הנשמות ואין
 להם בת זוג מאיזה מקום לוקחים את בת זוגם.
 שלח לו, כתוב, מה נעשה לנותרים לנשים וגו'.
 וכתוב לכו וחטפתם לכם וגו'. פרשה זו דבני
 בנימין מוכיח, על הנשמות המגולגלות, שצריכים
 להקדים ברחמים וליטול מאחר את בת זוגם.
 ועל זה למדנו שמא יקדמנו אחד ברחמים.

ועל כן קשין: ועל כן קשים זווגים לפני הקב"ה.
 פירוש, כי לפי הנ"ל שזכר ונקבה
 המזדווגים הם ב' חלקים של נשמה אחת. והיו
 מתחלקים כן עוד מטרים שבאו לעולם, א"כ
 למה אמרו שקשה זווגו של אדם לפני הקב"ה.
 הרי אין כאן אלא חזרה על הנעשה מכבר, אבל
 לפי מה שנתבאר שיש נשמות מגולגלות שאין

שנה) אמר ר'י האי וכו': אמר ר' יהודה, זה
 הוא ודאי, שקשים זווגים לפני הקב"ה.
 כי צריך לקחת מזה ולתת לזה. אשרי חלקם

(דפוסי דף גיא ע"ב * דף צ"ב ע"א)

חולקהון דישראל, דאורייתא אולףי להו אורחוי דקב"ה, וכל טמירין ג וגניזא דגניזין קמיה.

שנו) ודאי כתיב א תורת ה' תמימה וגו'. זכאה חולקה מאן דישתדל באורייתא, ולא יתפרש מינה, דכל י מאן דיתפרש מאורייתא, ג אפילו שעתא חדא, כמה דאתפרש מחיי דעלמא. דכתיב ג כי היא חייך ואורך ימיך. י וכתיב ג אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך.

שנו) ויהי אברם בן תשעים שנה וגו'. ר' יוסי פתח, י ועמך כלם י צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'. זכאין אינון ישראל, מכל שאר ה עמין, דקב"ה קרא לון צדיקים. דתניא מאה ועשרין ה וחמש אלפי י מארי יא דגדפין, דאזלין וטאסין כל עלמא, ושמעין ה קלא, ואחדין ליה לההוא קלא. שנח) כמה דתנינן, לית לך מלה בעלמא, דלית י לה קלא, ואזלא וטאסא ברקיעא, ואחדין י לה ה) מארי דגדפין וסלקין ההוא י קלא, ודיינין טו לה, הן לטב, הן לביש. דכתיב י כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'.

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) מלאכים בעלי כנפים המבוססים בכל העולם כמבואר. א) תורת ה' תמימה: ח"א קטר: ח"ב פח. קיח: קלז: רעז: ח"ג כז: פב. קמט: ת"ז ד: תנ"ה פט ת"ע סכ: ז"ח תרומה מ"ג טא שמב. תשא מ"ה טב שכב. תקיח קס"ז טג שכב. קי"ט טג שה. ב) כי הוא חייך: (הברים ל') ח"א קסח. רמד: ח"ב יז: סב. טו: קצד: ח"ג רמה: רסח. ג) אורך ימים ושנות חיים: (משלי ג') ח"ג רצז: ד) ועמך כלם צדיקים: לעיל דף ש"א ציון ג' ה) קלא: לעיל ב"א ט"ז ציון ב'. ו) כי עוף השמים יוליך: לעיל ב"א שט"ו ציון ב'.

חלופי גרסאות א) נ"א ארחוי. ב) נ"א וגניזא ונ"א וגניזא ג) נ"א מה. ד) נ"א ליג אפילו. ה) נ"א עלמא. ו) נ"א מוסיף וכתיב אורך ימים כימינה וגו'. ז) נ"א צדיקים וגו'. ח) נ"א מוסיף עמין עעין. ט) נ"א חמניא. ונ"א מוסיף וחמש וחמניא. י) נ"א דמאר. יא) נ"א גדפין. יב) נ"א ליה. יג) נ"א ליה. יד) נ"א למאריהון דאמריין. ונ"א למאריית דמאריין. ונ"א למריהון דמריין ונ"א דמריין. ונ"א דאמריין. טו) נ"א ליה.

לילה ופלגות: לילה

הסולם

מאמר

ומעלים אותו הקול, למ"ן לזו"ן, ודנים אותו הן לטוב והן לרע. שכחוב כי עוף השמים יוליך את הקול וגו'. פירוש. כי הצדיקים מעלים מ"ן, שה"ס מסך דחירק, לקו אמצעי המיחד לקב"ה ושכינתיה. (כנ"ל דף ג' ד"ה וז"ש בשעתא, עש"ה) והוא על ידי מעשים הטובים שהצדיקים עושים ביום. כמ"ש בזהר (כשלח דף נ"ט ע"א דפו"י) כשעתא דעוכדין מתכשרן לחתא, ובר נש אשתדל כפוכחנא דמלכא קדישא, וכו' הבל אתעביד ממנו לעילא, ולית לך הבל דלית ליה קלא וכו' ואתעביד סנינורא קמי קב"ה. בשעה שהמעשים למטה ישרים, והאדם משתדל בעבודת המלך הקדוש, נעשה מהם הבל, העולה למעלה בכוד מ"ן, ואין לך הבר שאין לו קול. כלומר שנעשה לבחינת קו אמצעי הנק' קול. (כנ"ל פרשת נח דף כ"ג ד"ה, תוספתא) ונעשה סניגור לפני הקב"ה וכו'. כלומר

של ישראל, שהתורה מלמדת אותם דרכיו של הקב"ה, וכל הנסתרות והגנוזות הצפונות לפניו. שנו) ודאי כתיב תורת ה' תמימה, וגו', משום שהכל בה, אשרי חלקו מי שעוסק בתורה ואינו נסרד ממנה, כי כל מי שנסרד מתורה אפילו שעה אחת, הוא כמו שנסרד מחיי העולם, וכתוב, כי הוא חייך ואורך ימיך וכתיב אורך ימים וגו'.

מאמר. לילה ופלגות לילה

שנו) ויהי אברם וטו: ד' יוסי פתח ועמך כלם צדיקים וגו'. אשריהם ישראל מכל העמים, שהקב"ה קראם צדיקים. שלמדנו, מאה ועשרים וחמש אלפי מארי דגדפין, הולכים ומשוטטים כל העולם, ושומעים קול ומקבלים את הקול.

שנח) כמה דתנינן וכו': כמו שלמדנו, אין לך דבר בעולם שאין לו קול, והוא הולך ומשוטט ברקיע, ותופשים בו בעלי הכנפים (דפו"י דף צ"ב ע"א)

שנט) אימתי דיינין א' ל'הוא קלא. ר' חייא אמר, בשעתא דב"נ שכיב ונאים, י' ונשמת-ה' גפקת מניה, והיא אסהידת ביה בב"נ, וכדין דיינין ל'הוא קלא. ה"ד * משוכבת חיקך שמור פתחי פיך. מ"ט משום דהיא אסהידת גבר נש. רבי יהודה אמר, כל מה דב"נ עביד בכל יומא, נשמתיה אסהידת ביה בב"נ בליליא.

(ס) תאנא אמר ר' אלעזר, י' בתחלת שעתא קמייתא י' בליליא, כד (א) נשף יממא, ועאל שמשא, י' מארי דמפתחן ו' דממנן על שמשא, עאל י' בתריסר תרעין י' דפתיחין ביממא, בתר דעאל בכלהו, י' כל אינון תרעין י' סתימין.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) משוכבת חיקך: (מיכה ז') ח"ב קפו. ח"ג סכא: ת"ז ת"ה בהשמות קמב: ב) תריסר תרעין ח"א כ:

(ב) כסחוס זו ממקומו והשמש נוסף לשקוע.

תלופי גרסאות א' ג'א ל'היא (אה"ל) ז' ג'א ונשמא. ג' ג'א ליג בתחלת. ד' ג'א רליליא. ט' ג'א מאריח ו' ג'א די ממנן ז' ג'א דתחין. ח' ג'א בכל. ט' ג'א פתחין.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

כתר חכמה. ולפי שהם מבחינת ז"א שכל ספירה שלו בסוד עשר, ע"כ יש להם ג' ספירות מקו ימין ונ' ספירות מקו שמאל. דהיינו כח"ב תרי"ם שכל אחת מהן כלולה מעשר. ויש להם עשרים מב' הספירות כו"ה שבקו אמצעי. הרי מאה ועשרים. ומבחינת המלכות הרבוקה בקו אמצעי. אין להם אלא חצי המלכות. דהיינו מבחינת מחזה ולמצלה. וחסרים את חצי המלכות שמחזה ולמטה, וע"כ אין להם ממנה אלא חמש ספירות ולא עשר. ועם הק"כ מג' הקוין יש להם מאה ועשרים וחמש ספירות. ונתבאר לעיל שעיקר השם בעלי כנפים הוא על שם שמתקנים את אור החכמה. ומכסים בכנפיהם על הג"ר. ולפי שהם משמשים על החכמה. שספירותיה בסוד אלפים. ע"כ נבהנים למספר מאה ועשרים וחמשה אלף.

שמיוחד קב"ה ושכינתיה. כל מלין דמתעברין דראו אינון פילחנא דקב"ה, הכל יתעביד מנייהו איהו תבירא דרוחא וכו'. ובל המעשים שאינם עבודת הקב"ה, נעשה מהם הבל, שהוא שבירת הרוח. הה"ד הבל ורעות רוח. עשה כל ההמשך.

הרי שמכל מעשה עולה הבל, וההבל י"שה קול, ואם טוב הוא עולה למ"ן ליחוד י"א ונוקביה. והמלאכים המשמשים ליחוד וי"ן. לקבל המ"ן מהצדיקים ולהוריד להם מקומת הזווג, נקראים עוף, או בעלי כנפים. מכונים עוף. משום שאין להם אלא קומת ו"ק שה"ס אור הרוח המכונה אייר דהיינו הרמו, שפורחים באויר כמו עוף השמים, וזהו בשעה שמקבלים המין הנק' קול. וזו"ה, כי עוף השמים יול"ך את הקול, ואחר הזווג שמשפיעים קומת הזווג. המכונה דיבור, אל הצדיקים שאז יש להם ג"ר, אלא שמעשים בכנפיהם את הג"ר דהכמה שבקומת הזווג, שלא ימשכו ממעלה למטה. נקראים בעלי כנפים. וזו"ה ובעל כנפים יגיד דבר. יגיד, הוא לשון המשכה והשפעה, דבר, הוא קומת הזווג המכונה דיבור.

שנט) אימתי דיינין וכו': מתי דנים את קול הזה. כלומר, מתי עולה הקול, למ"ן לזו"ן. ר' חייא אומר בשעה שאדם שוכב וישן, והנשמה יוצאת ממנו, והיא מעידה על האדם, אז דנים את הקול. דהיינו, שעולה למ"ן, אם הנשמה מעידה לטיבה. וז"ש, משוכבת חיקך שמור פתחי פיך, מה המעם משום שהיא מעידה על האדם. משוכבת חיקך, פירושו הנשמה. ר' יהודה אומר, כל מה שאדם י"שה בכל היום, הנשמה מעידה עליו בלילה.

והמספר קכ"ה אלף בעלי כנפים, שאומר, היינו על שם קומת הזווג שהם ממשיכים בכח המ"ן שמעלים, כי הזווג נמשך מג' הקוין, ובכ" הקוין ימין ושמאל יש נרנח"י שלמים המלובשים בה' ספירות כח"ב תו"מ, אבל קו אמצעי שלהם אינו אלא נפש רוח המלובש בב' ספירות

(ס) תאנא א"ר אלעזר וכו': למדנו אר"א, בתחילת שעה ראשונה, שבלילה, כשנושף היום, והשמש באה, בעל המפתחות, שהוא

(דפו"י דף צ"ב ע"א)

שסא) * כרוזא קאים, ושרי לאכרוזא, ה קאים מאן דקאים, ואחיד לאינון
 מפתחן. בתר דסיים כרוזא, כל אינון נטורי ג עלמא מתכנשין וסלקין, ד לית
 (ב) מאן ה דפתח ו פטרא. כלא משתככיין. כדין דינין דלתתא מתערין, ואזלין
 ושאטיין בעלמא, וסיהרא ה שארי לאנהרא.
 שסב) ב ומארי דיבכא תקעין ו ומילליין, תקעין תניינות. כדין י מתערי
 ו שירתא, ומזמרין קמי מאריהון, כמה מארי תריסין י קיימו בקיומיהו.
 י ואתערין דינין בעלמא. כדין בני נשא ניימין, ונשמתא נפקת, ואסהידת
 סהדותא, י ואתחייבת בדינא, וקב"ה עביד חסד בבר נש, ונשמתא
 י תבת י לאתרה.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) אין מי שפוחה סיו ללא הכל נהסקס ונחס. (א) כרוזא: ח"א מד. ח"ג קסג: (ב) מארי דיבכא: ח"ג ס. סר:

חלוסי גרסאות א גיא קס. ז גיא מוסיף הווא כרוזא. ג גיא מוסיף תרעי עלמא. ד גיא ולית. ה גיא דפתח.
 ו גיא סומא. ו גיא ושאטן. ח גיא שרי. ט גיא ומללין וגיא ומילליין. י גיא מתערא. יא
 מתערין. יב גיא שינחא. יג גיא קיימי. יד גיא קיימין. יו גיא ומתערין. יז גיא ואתחייב. יח גיא כד קב"ה. יט גיא
 נשמתא. יז גיא תבה. יח גיא לאתרהא.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

מלכות. שהרי יש ד' פנים חו"ב תו"מ, והיא
 מלכות הממותקת בכינה. ומצד אחד חסר המלכות.
 שאין בכל אחד מהם ד' אלא ג', והי"ס מלכות
 מבחינת עצמה שנגנזה.

ונתבאר (לעיל ב"א דף ז' ד"ה כבר)
 שולא התיקון הזה לא היו ז' ד' ראויים לקבל
 אורות עליונים. ולפיכך יש תיקון י"ב שעות
 ביום ותיקון י"ב שעות כלילה. אלא שביום הן
 מתקנות ע"י כחות החסד. ובלילה הן מתקנות
 ע"י כחות הדין. הנקראים מארי דיבכא. וז"ש
 ומארי דיבכא תקעין ומילליין תקעין תניינות.
 דהיינו שממשיכים ג' קוין. כי תקיעה ראשונה
 הי"ס קו ימין, ויללה הי"ס שברים תרועה. דהיינו
 קו שמאל, ותקיעה שניה הי"ס קו אמצעי,
 ובוה נתקנת הלילה בסוד י"ב שעות, כי בכל
 קו יש חו"ב תו"מ, והם י"ב. וכיון שהלילה
 נחקנה בזה, כדין מתערי שירתא ומזמריין
 קמי סאריהון, כלומר הגיע הזמן לומר שירה
 שז"ס ג' משמורות הוי הלילה, שבהם
 המלאכים אומרים שירה. (כנ"ל ב"א דף שט"ו
 אות תי"א.)

שהוא מטטרון שר העולם, הממונה על השמש,
 להמשיך אורה לעולם. נכנס בי"ב שעות של השמש
 הסתוחים ביום, שהי"ס י"ב שעות היום, אחר שכבר
 נכנס בכלום והיינו בסיים שעה הי"ב, אז כל אלו
 השערים נסתמים. דהיינו שנגמר ממשלת היום,
 והגיע הזמן של ממשלת הלילה.

שסא) כרוזא קאים וכו': ואז כרוז עומד
 ומתחיל להכריז. כי כל שינוי
 נעשה עם כרוז. קם מי שקם, היינו המלאך גבריאל
 שהוא המכריז, ותופס באלו המפתחות, שהם הכחות
 הנמשכות ממלכות הממותקת, המכונה מפתחא. כנ"ל
 (בהקדמה הזהר דף מ"ד אות מ"ב ע"ש) שביום הם
 ברשותו של מטטרון כנ"ל, שכח המפתחות הוא ממשיך
 החשך, שהי"ס הכרוז, ואחר שגמר את הכרוז, כל
 אלו שומרי העולם מתאספים ועולים מהעולם,
 ואין מי שיפתח פתיחה, שימשיך הארה מועטה,
 כי כולם משתתקים. אז מתעוררים הדינים של
 מטה, של המלכות הבלתי ממותקת, וחולכים ומשוטטים
 בעולם. והלבנה מתחלת להאיר.

שסב) ומארי דיבכא וכו': ובעלי היבכא, שהם
 כחות הדין המעוררים יבכא ויללה
 בעולם, תוקעים, ומיללים, דהיינו תרועה, ותוקעים
 שנית, אז מתעוררת השירה, והמלאכים מזמרים
 לפני רבונם. פירוש, יש י"ב שעות ביום, וכן
 י"ב כלילה. (וסוד י"ב כבר נתבאר לעיל דף ה'
 ד"ה וזה) שהי"ס חו"ב תו"מ שאין בכל אחד
 מהם חו"ב תו"מ, אלא חו"ב ות"ת בלבד, כי
 המלכות חסרה בכל אחד מהם. שמצד אחד יש
 (דמו"י דף צ"ב ע"א)

כמה מארי תריסין וכו': כמה בעלי מגינים
 עומדים בקיומם להגן על דינים, ומתערים
 דינים בעולם, ואז בני אדם ואתחייבת בדין, כי
 יוצאת מהנוף ומעידת עדות, ומתחייבת בדין, כי
 אין צדיק נאמן אשר לא יחטא. והקב"ה עושה חסד
 עם האדם, והנשמה חוזרת בנזק למקומה.

בפלגות

שסג) * בפלגות ליליא, כד ה צפורין מתערין, סטרא דצפון אתער ברוחא, קם בקיומיה, ה) ב שרביטא דבסטר דרום, ובטש בההוא רוחא, ושכיך ואתבסם, כדן אתער קב"ה בנמוסוי, לאשתעשעא עם צדיקא י בגנתא דעדן.
 חסד) ג בההוא שעתא, זכאה חולקיה דב"נ דקאים ד לאשתעשע באורייתא, ס דהא ו קב"ה, וכל צדיקא י דבגנתא דעדן, כלהו צייתין לקריה. הה"ד ג היושבת בגנים חברים ה מקשיבים לקולך השמיעני.
 שסה) ולא עוד, אלא דקב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד, למהוי ס נטיר בעלמא, דהא עלאין ותתאין נטרין ליה. הה"ד י יומם יצוה ה' י חסדו ובלילה שירה עמי.

שסו) א"ר חזקיה, כל מאן יא דאשתדל בהאי יב שעתא יב באורייתא, ודאי אית ליה חולקא י תדיר בעלמא דאתי. אמר ר' יוסי, מ"ט תדיר. א"ר הכי אוריפנא, דכל פלגות ליליא, כד קב"ו אתער יב בגנתא דעדן, כל אינון נטיען יב דגינתא יב אשתקיין יתיר, מההוא נחלא, דאקרי * נחל קדומים, נחל עדנים, דלא יב פסקו יב מימיו לעלמין, כביכול ההוא דקאים ואשתדל באורייתא, כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה, ואשקי ליה, בגו אינון יב נטיען יב דבגנתא דעדן.

מסורת הזהר

א) בפלגות ליליא: לעיל בהקדמת הזהר דף ק"ט ציון א'. ב) שרביטא: ח"א ר"ג: תקיח ס"ה טר שכן שמד. ג) היושבת בגנים: לעיל דף ז' ציון א'. ד) יומם יצוה ה': לעיל דף ג' ציון א'.

דרך אמת

ה) חוט של חסד שהוא כשרבים הוא מסתורר ואלו שטעשו בשמם הצדיקים בני"ט מקץ ר"ב ז'.

חלופי גרסאות ה) נ"א צפורין. ז' נ"א בני"ט. ג' נ"א בהתיא. ד' נ"א לאשתעשעא. ס' נ"א ליג דהא ונ"א דקביה. ז' נ"א דבג"ע. ח' נ"א מקשיבים וגו'. ט' נ"א מוסיף תדיר נטיר. י' נ"א חסדו וגו'. יא' נ"א מוסיף דאשתדל באורייתא, ונ"א דישתדל באורייתא. יב' נ"א ליג שעתא. יג' נ"א ליג באורייתא. יד' נ"א ליג תדיר. קו' נ"א בג"ע. טו' נ"א דגנתא. יז' נ"א אשתקיין. יח' נ"א פסקי. יט' נ"א מימיו. כ' נ"א נטיעין. כא' נ"א דבג"ע.

לילה ופלגות לילה

גשמר בעולם, כדי שהעליונים והתחתונים ישמרו אותו, זהו שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

הסולם

שסו) א"ר חזקיה, וכו': אר"ה כל מי שעוסק באותה שעה בתורה, ודאי יש לו חלק תמיד בעולם הבא. אמר ר' יוסי, מהו הטעם של תמיד, הוקשה לו, כי המוחין הללו נמשכים מישו"ת שזווגם פסיק ואינו תמיד. אמר לו כך למדתי, שבכל חצות לילה כאשר הקב"ה נתעורר כגן עדן, כל אלו הנטיעות, דהיינו הספידות, שבגן עדן, שהיא הנוקבא, יושקו כיותר מאותו הנחל, הנקרא נחל קדומים נחל עדנים, שהוא אר"א עלאין, שממיו אינם נפסקים לעולם שזווג אר"א לא נפסק לעלמין, וכביכול, מי שקם ועוסק בתורה, נחל ההוא כאלו הורק על ראשו ומשקה אותו בתוך הנטיעות שבגן עדן, וע"כ יש לו חלק תמידי

מאמר

שסג) בפלגות ליליא וכו': בחצות הלילה כשהצפורים נעורים, דהיינו החרנגללים, נתעורר צד צפון לברוח, דהיינו קו שמאל ככחינת הארת השורק, שה"ס הארת חכמה בחוסר חסדים שה"ס ג"ר דרוח. קם בקיומו השרביט של צד דרום דהיינו קו הימין שה"ס חסדים, ונזדווג באותו הרוח דקו שמאל, ונכללו זה בזה, ואז שככו דיניו של קו שמאל, ונמתק בחסדים. אז נתעורר הקב"ה במנהגו להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן. (וביאור הדברים עי' לעיל דף ג' ר"ה פירוש).

שסד) בההוא שעתא וכו': כשעה ההיא, אשרי חלטו של האדם הקם להשתעשע בתורה, כי הקב"ה וכל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לקולו. זהו שכתוב, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

שסה) ולא עוד וכו': ולא עוד, אלא הקב"ה מושך עליו חוט של חסד, שיהיה

(דס"ו דף צ"ב ע"א י) דף צ"ב ע"ב

שסז) ה ולא עוד, אלא הואיל וכלהו צדיקיא, דבגו גנתא ב דעדן, צייתין ליה, חולקא ב שויין ליה, בההוא שקיו דנחלא, אשתכח דאית ליה חולקא תדיר, בעלמא דאתי.

שסח) רבי אבא הוה אתי מטבריה, לבי טרוניא דחמוי, ור' יעקב ד בריה ה הוה עמיה, אערעו בכפר טרשא. כד בעו למשכב, אמר ר' אבא, למריה דביתא, אית הכא ו תרנגולא. א"ל ו מארא דביתא אמאי. ה א"ל, בגין ה דקאימנא בפלגות ליליא ו ממש.

שסט) א"ל, לא ה אצטריך. דהא סימנא לי בביתא, דהדין ה) ה טקלא דקמי ה ערסאי, מלינא ליה ה מיא, ה) ונטיה טיה טיה, בפלגות ליליא ממש. אתרקו כלהו מיא, ה) ואתגלגל האי ה קיטפא, ונהים, ואשתמע ה קלא בכל ביתא, וכדין הוא פלגות ליליא ממש. וחד סבא הוה ליה, דהוה קם בכל פלגות ליליא, ואשתדל באורייתא, ובגיני כך, עבד האי.

שע) אמר ר' אבא, בריך רחמנא דשדרני הכא. בפלגות ליליא נהים, ההוא גלגלא דקיטפא, קמו רבי אבא, ורבי יעקב. שמעו ליה הוא גברא, דהוה יתיב בשיפולי ביתא, ותרין בנוי עמיה, והוה אמר, כתיב * חצות לילה אקום

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) משקל אחד יש לי לפני מספרי ומחלף אני אותו מיס, ב) ונטוף משקל הזה עם המים סיפין סיפין עד ככלו מימיו ולא יורד במהירות משקל ההוא נכח למטה מכון נחלת הלילה ומכח ירדת הנשקל ההוא למטה מחלף להשמיט קול בניס, ג) ומתנגלל ויורד למטה משקל ההוא הדבוק שם ולא היו יודעים שכוח זמן חלף לילה ממש.

חלופי גרסאות ה היא אמר ר' יוסי אלא, וניא אמר ר' יוסי הואיל, וניא א"ל הואיל (אח"כ) ב היא ליג רעדן, ג היא שוין, ד היא בר רב, ס היא ליג הוה, ו היא תרנגול, ז היא מיריה, ח היא א"ל ראצטריכנא [ראצטריכנא] למיקם בפלגות ליליא, וניא א"ל למנרע פלגותא דליליא, וניא למנרע פלגות ליליא ממש (אח"כ), ט היא דקיימנא, י היא ליג ממש, יא היא אצטריכנא, יב היא שקלא, יג היא ערסי, יד היא מיא, כו היא קיטא, לו היא קליה.

לילה ופלגות לילה

הסוכים

מאמר

גם במוחין דעלמא דאתי, שהוא ישו"ת. כי המוחין דאו"א כלולים בתוכם גם המוחין דישו"ת.

שסז) ולא עוד וכו': ולא עוד אלא הואיל וכל הצדיקים שכתוך גן העדן מקשיבים לו, משימים לו חלק באותו שיקוי הנחל, שהם המוחין דאו"א עילאין, ונמצא שיש לו חלק תמידי לעולם הכא, שהם כלולים במוחין דאו"א, כנ"ל.

שסח) ר' אבא הוה אתי וכו': ר"א היה הולך מטבריה לבי טרוניא ששם דר חמוי, ור' יעקב בנו היה עמו, פגעו בכפר טרשא, כשרצו לשכב, אמר ר' אבא לבעל הבית יש כאן תרנגול, אמר לו בעל הבית למה לך תרנגול, אמר לו משום שאני קם בחצות לילה ממש, ואני צריך לתרנגול שישר אותי.

והיה

(דמוי דף צ"ב ע"ב)

ה להודות לך על משפטי צדקך. מאי קא חמא דוד, דאיהו אמר חצות לילה, ולא בחצות לילה. ג אלא. ודאי לקב"ה אמר הכי.

שעא) וכי קב"ה הכי אקרי אין, דהא חצות לילה ממש, קב"ה אשתכח, וסיעתא דיליה, וכדין היא שעתא, דעייל ד בגנתא דעדן, לאשתעשעא עם צדיקיא.

שעב) אמר רבי אבא. ררבי יעקב, ודאי נשתתף בשכינתא, ונתחבר כחדא, קריבו ויתיבו עמיה, אמרו ליה, אימא מלה דפומך, דשפיר קאמרת. מנא לך האי. אמר לון, מלה דא, אוליפנא מסבאי.

שעג) ותו הוה אמר, ס דתחלת י שעתי קמייתא, ז דלייא, כל דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאטין בעלמא. בפלגות ליליא ממש, קב"ה אתער בגנתא דעדן. ודינין דלתתא לא ס משתכחן.

שעד) וכל נימוסין דלעילא, ס בליליא לא אשתכחו, אלא בפלגות ליליא י ממש. מנלן, מאברהם, דכתיב * ויחלק עליהם לילה. במצרים, ז ויהי בחצי הלילה. ובאתרין סגיאין באורייתא הכי יא אשתכח. ודוד י הוה ידע.

שעה) י ומנא הוה ידע. אלא הכי אמר סבא, דמלכותא דיליה י בהאי תליא. וע"ד סו קאים ס בהיא שעתא, ואמר שירתא י ולהכי י קריה לקב"ה

מסורת הזהר

א) ויחלק עליהם לילה: (בראשית יד) ח"א קיא. קיב: ח"ב לו: ז"ח כ"ד סד שמה. ב) ויהי בחצי הלילה: (שמות יב) ח"א קסו: ח"ב לו: לו: טה: קלא. ח"ג עב. קמט. רנא.

חלוסי גרסאות א גיא להודות וגו'. ב גיא הלילה. ג גיא מוסיף אלא חצות לילה, וגיא אלא חצות לילה ולקב"ה (אה"ל). ד גיא בג"ע. ה גיא דתלת. ו גיא שעתא. ז גיא דלילא. ח גיא משתכחין. ט גיא לייג בליליא. י גיא ליג ממש. יא גיא אתידע. יב גיא והוה (ריז). יג גיא ומה. יד גיא מוסיף בהאי ליליא תליא. טו גיא מוסיף הוה קאים. טז גיא בההוא. יז גיא והכי. יח גיא קרי. יט גיא קרייה.

מאמר	הכולם	לילה ופלגות לילה
<p>והיה אומר, כתוב חצות לילה אקום וכו' ושואל מה ראה דוד שאמר חצות לילה וגו' ולא אמר בחצות לילה ומשיב, אלא חצית לילה, ודאי להקב"ה אמר כן שקרא אותו חצות לילה.</p>	<p>שעג) ותו הוה אמר וכו': ועוד היה אומר, שבתחילת שעה ראשונה של הלילה כל הדינין של מטה מתעוררים. והיינו הדינין של המלכות הבלתי ממוחקת בנינה, והולכים ומשוטטים בעולם. בחצות לילה ממש. הקב"ה נתעורר ובא לגן עדן. שהיא הנוקבא, והדינים שלמטה הנ"ל, נעלמים ואינם נמצאים.</p>	<p>שעד) וכל נימוסין וכו': וכל הדרכים של מעלה דהיינו דרכי הבינה הממחקת את הנוקבא. אינם נמצאים בלילה רק בחצות לילה ממש. מאין לנו זה. מאברהם. שכתוב ויחלק עליהם לילה. במצרים כתוב, ויהי בחצי הלילה. כי אז נמחקה הנוקבא בהבינה ותגלו אורותיה. ודוד היה יודע זה וע"כ אמר חצות לילה וגו'.</p>
<p>שעב) אמר ר' אבא וכו': אר"א לר' יעקב, ודאי נשתתף בהשכינה, ונתחבר יחד עם אותו האיש ובניו. קריבו אליו וישבו עמו. אמרו לו, אמר אמרי פיך, כי יפה אמרת, שאלוהו. מאין לך זה. אמר להם דבר זה שמעתי מזקני.</p>	<p>שעה) ומנא הוה ידע וכו': ושואל מאין היה יודע דוד את זה, ואומר, אלא כך אמר זקני. כי מלכותו של דוד היתה תלויה בזה דהיינו כהארת המוחין של חצות לילה. וע"כ קם</p>	<p>בשעה</p>

(דפריי רף צ"ב ע"ב)

חצות לילה ממש, אקום להודות לך ה וגוי. דהא כל דינין תליין מהכא ודינין דמלכותא מהכא משתכחין ו וההיא שעתא, אתקטיר בה דוד, וקם. ואמר שירתא. אתא רבי אבא ונשקיה, ג א"ל ודאי הכי הוא, בריך רחמנא, דשדרינא הכא.

שעו) ת"ח, לילה דינא בכל אתר, והא אוקימנא י מלה, והכי הוא ודאי, והא אתער ה קמי דרבי שמעון. י אמר ההוא ינוקא, בריה דההוא גברא, אי הכי, אמאי כתיב, חצות לילה. ז א"ל, הא אתמר, ה בפלגות ליליא, מלכותא דשמיא ט אתערת. י אמר אנא שמענא מלה. יא א"ל, ר' אבא. אימא ברי י טב (ב) י דהא יי מלה יו דפומך, קלא דבוצינא יי להוי.

שעז) י אמר, אנא שמענא, דהא לילה דינא דמלכותא איהו, ובכל אתר דינא הוא, והאי דקאמר חצות, בגין דינקא בתרי יי גוונא, בדינא וחסד, יי וודאי פלגותא כ קדמיתא, דינא הוא, דהא פלגותא אחרא, כג נהירו אנפאה בסטרא דחסד. וע"ד חצות יי לילה כתיב ודאי.

שעח) קם רבי אבא, ושוי ידוי ברישיה, וברכיה, אמר ודאי, חשיבנא דחכמתא לא אשתכח בר באינון זכאי דזכו בה. השתא חמינא, דאפילו ינוקי בדרא דרבי שמעון, כ זכו לחכמתא כז עלאה. כה זכאה אנת רבי שמעון. ווי לדרא כו דאנת כז תסתלק מניה. כח יתבו עד *) צפרא, ואשתדלו באורייתא.

דרך אמת

(ה) כמדומה לי שבסוף יהיה קול דכתיב הרשבי שנקרא בולגא קדישא לכן הגד דכריך.

חלוסי גרסאות א ג"א על משמטי צדקן ולגן וגוי. ז ג"א וההוא. ג ג"א אמר. ד ג"א מלי. ס ג"א קמית. ו ג"א מוסיף אמר ליה. ז ג"א אמר ול"ג ליה. ח ג"א דבפלגות (אה"ל). ט ג"א אחמרת לג"א אתמר. י ג"א מוסיף אמר ליה. יא ג"א אמר אימא ולגן ליה ר' אבא. יב ג"א לגן טב דהא מלה. יג ג"א ריחא (אה"ל). יד ג"א לגן מלה. טו ג"א שבריר דסומך. ונ"א שבר. ונ"א בסומך. טז ג"א ליהוי. יז ג"א אמר שמענא כמה דאתמר לילה [ליליא] דינא דמלכותיה [ג"א דמלכותא אה"ל] איהו והאי. יח ג"א מוסיף גוונא חצות יט ג"א ודאי. כ ג"א ל"ג קדמיתא. כא ג"א נהירא. כב ג"א לילה אקום. כג ג"א זכאין. כד ג"א עלא (ד"ק) כה ג"א ל"ג זכאה אנת ר"ש. כו ג"א ל"ג דאנת. כז ג"א דיסתלק. כח ג"א יחיבו.

הסולם

לילה ופלגות לילה

מאמר

הדבר. אמר לור' אבא, טוב. אמור בני. כי האומר שבסוף יהיה קול של הנר. דהיינו בקול של ר"ש. הנקרא בוצינא דנהורא. כמו שמסיים לפנינו.

שעז) אמר אנא שמענא וכו': אמר התנוק אני שמעתי, כי לילה, היא זמן שליטת הדין של המלכות. ובכל מקום סתם לילה היא דין. ומה שאמר חצות לילה הוא משום שהמלכות יונקת אז בשתי בחינות, בדין ובחסד, וודאי הוא שחצי לילה הראשון הוא דין. כי מחצה האחרת מאיר הפנים מצד החסד. וע"כ כתוב חצות לילה, ודאי. דהיינו המחצה של חסד.

שעח) קם ר' אבא וכו': קם ר"א ושם ידיו על ראשו וברכו. אמר חשבתי שהחכמה ודאי אינה נמצאת אלא באלו הצדיקים שזכו בה על ידי מעשיהם הטובים, ועתה אני

בשעה ההיא ואמר שירת. ועל כן קרא את הקב"ה, חצות לילה ממש אקום להודות לך וגו'. כי אז כל הדינים תלויים מכאן, דהיינו רק מנוקבא הממותקת שבחצות לילה, כי הדינים של מטה כבר נעלמו כנ"ל בסמוך. ודינים של המלכות רק מכאן נמצאים, ולא מכחינת עצמה הבלתי ממותקת. וע"כ בשעה ההיא נתקשר בה דוד, וקם ואמר שירת. בא ונשק אותו. אמר לו ודאי כך הוא. ברוך הרחמן ששלח אותי לכאן.

שעו) ת"ח לילה וכו': בוא וראה, לילה היא דין בכל מקום. וכבר בארנו הדברים וכן הוא ודאי. וכן העירו זה לפני ר"ש. אמר אותו תנוק בנו של האיש, בעל הבית, אם כן למה כתוב חצות לילה. אמרו לו הרי כבר אמרנו, משום שבחצות לילה מלכות שמים מתעוררת. דהיינו כנ"ל אמר התנוק, אני שמעתי

(דמוי דף צ"ב ע"ב *) צ"ג ע"א

שעט) פתח ר' אבא ואמר, * ועמך כלם צדיקים * וגוי. מלה דא הא אוקמוהו * חבריא, מ"ט, * כתיב, ועמך כלם צדיקים, וכי כלהו ישראל צדיקי נינהו. והא כמה חייבין אית בהו בישראל, כמה חטאין, * וכמה * רשיעין, דעברין על * פקודי אורייתא.

שפ) אלא, הכי תנא ברזא דמתניתין, זכאין אינון ישראל, דעבדין קרבנא * דרעוא לקב"ה, דמקריבין בנייהו לתמניא יומין לקרבנא, וכד * אתגזרו, עאלו בהאי חולקא טבא, דקב"ה. דכתיב * וצדיק יסוד עולם. כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק, * אקרין צדיקים, ודאי כלם צדיקים.

שפא) וע"כ לעולם ירשו ארץ. * כדכתיב, * פתחו לי שערי צדק אבא במ. וכתיב * י זה השער לה' צדיקים יבאו בו. אינון * דאתגזרו, ואקרין צדיקים. נצר מטעי. נצר מאינון * נטיעין דנטע קב"ה * בגנתא דעדן, * הואי ארץ חד מנייהו, ועל * כן אית להו לישראל חולקא * טבא, * בעלמא דאתי. * וכתיב * צדיקים ירשו ארץ. * לעולם ירשו ארץ. מהו לעולם. כמה דאוקימנא במתניתא דילן, והא אתמר האי מלה בין * חבריא.

מסורת הזהר

א) ועמך כלם צדיקים: לעיל ב"א דף שא ציון ג'. ב) וצדיק יסוד עולם: לעיל ב"א דף רסו ציון ג' ג) פתחו לי שערי צדק: לעיל ב"א דף שלט ציון ג'. ד) זה השער לה': לעיל בהקדמת הזהר דף צ"ו ציון ו'. ה) צדיקים ירשו ארץ: (תהלים לו) ח"א קנג: קפח. רכו. רמה:

חלוסי גרסאות א נ"א מוסיף לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להחסאר ול"ג וגוי. ב נ"א חבריא. ג נ"א ל"ג כתיב. ד נ"א ל"ג וכמה. ה נ"א ורשיעין. ו נ"א פתנמי. ז נ"א ברעוא (אה"ל). ח נ"א אתגזרין. ט נ"א מוסיף אקרין אינון. י נ"א כתיב. יא נ"א דכתיב. יב נ"א כמה דכתיב (אה"ל). יג נ"א ל"ג זה השער לה'. יד נ"א אתגזרו. יו נ"א דאתגזרין. יז נ"א נטיעין. יח נ"א כנ"ע. יט נ"א הואי ארץ חד מנייהו אד"ל"ג (אה"ל). כו נ"א כך. כז נ"א ל"ג טבא. כח נ"א ל"ג בעלמא דאתי. כט נ"א דכתיב. ל נ"א וצדיקים. לא נ"א לעולם ירשו ארץ מהו. לב נ"א חבריא.

לילה ופלגות לילה

הסולם

מאמר

רואה שבדורו של ר' שמעון, אפילו תנוקות זכו בחכמה עלאה בזכותו. אשרי לך רבי שמעון. ווי להדור שאתה תסתלק ממנו. ישבו עד הבוקר ועסקו בתורה.

שעט) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר. ועמך כלם צדיקים, וגוי. דבר זה כבר בארוהו החברים. מה הטעם שכתוב ועמך כלם צדיקים, וכי כל ישראל הם צדיקים, והרי כמה רשעים יש בישראל כמה חוטאים וכמה פושעים שעוברים על מצוח התורה.

שפ) אלא הכי תנא וכו': אלא כך למרנו בסוד המשנה. אשריהם ישראל שמקריבים קרבן רצון לפני הקב"ה, שמקריבים בניהם לקרבן לשמונה ימים. וכשמולו נכנסים באותו חלק הטוב של הקב"ה, שכתוב וצדיק יסוד עולם. כיון שנכנסו בחלק הזה של הצדיק בזכות המילה, המה נקראים צדיקים. ווראי כלם צדיקים. כי כלם נמולו, ואפילו הרשעים

שבישראל. וע"כ אמר הכתוב, ועמך כלם צדיקים. שפא) וע"כ לעולם ירשו ארץ: שהוא השכינה הנקראת ארץ. כמו שכתוב פתחו לי שערי צדק אבא במ. וכתוב זה השער לה' צדיקים יבואו בו, דהיינו אלו שנמולו ונקראים צדיקים. פירוש ארץ הוא מלכות. וכיון שנמולו הם נקראים צדיקים, שפותחים להם שערי צדק, דהיינו שערי המלכות. הרי שכל ישראל ירשו ארץ, שבשכיל שנמולו פותחים להם השערים. נצר מטעי, נצר מאלו הנטיעות שנטע הקב"ה בגן עדן, אשר ארץ הזו הוא אחת מאלו הנטיעות, הנטיעות, הן עשר ספירות שבגן עדן והמלכות שבהן נקראת ארץ. ועל כן יש לישראל חלק טוב בעולם הבא, שכתוב וצדיקים ירשו ארץ. לעולם ירשו ארץ. ושואל מהו לעולם ואומר. כמו שבארוהו במשנה שלנו וכבר נתבאר דבר זה בין החברים. והישוב על זה נמצא להלן פרשת ויחי דפוי"ד דף רי"ט ע"ב בסופו ע"ש.

שפ) אלא הכי תנא וכו': אלא כך למרנו בסוד המשנה. אשריהם ישראל שמקריבים קרבן רצון לפני הקב"ה, שמקריבים בניהם לקרבן לשמונה ימים. וכשמולו נכנסים באותו חלק הטוב של הקב"ה, שכתוב וצדיק יסוד עולם. כיון שנכנסו בחלק הזה של הצדיק בזכות המילה, המה נקראים צדיקים. ווראי כלם צדיקים. כי כלם נמולו, ואפילו הרשעים

שפג) ותאנא מאי קא חמא קרא. דלא אקרי אברהם עד השתא. אלא,
הכי אוקימנא, דעד השתא לא אתגור, וכד אתגור, י אתחבר בהאי ה',
ושכינתא שריא ביה, וכדין : אקרי אברהם.

שפג) והיינו דכתיב, * אלה תולדות השמים והארץ ב בהבראם. ותאנא בה'
בראם. ותאנא באברהם. מאי ד קאמרי, אלא דא חסד, ודא שכינתא, וכלא נחית
כחדא, ולא קשיא מלה, והאי והאי הוי.

שפד) א"ר יעקב ס לר' אבא, האי ה' ו דהבראם זעירא, י וה' דהלה'
רברבא, י מה בין האי להאי. א"ל ס) דא ס' ד שמיטה ודא יובלא. ס ובגין כך
י זמנין י' דסיהרא קיימא באשלמותא, וזמנין בפגימותא, ובאנפאה אשתכח
י' ואשתמודע, וכלא שפיר י' והאי י' איהו ברירה דמלה.

שפה) אמר רבי אבא, זכאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהון, מכל
שאר סו עמין, ויהיב לון את קיימא דא, דכל מאן דאית ביה האי את, לא
נחית לגיהנם, אי סו איהו נטיר ליה, כדקא יאות, דלא עייל י' ליה י' ברשותא

מסורת הזהר

דרך אמר

ה) לחוין עליון רבנן ככתוב בהקדמה ג' ב'. א) אלה תולדות - בהבראם: לעיל ב"א דף
קצ"ה ציון א' וש"נ. ב) בהבראם: לעיל בהקדמת
הזהר דף מ"ח ציון ה' וש"נ. ג) וה' דהלה' רברבא: (דברים לב) ח"ג רצו: ד) שמיטה-יובלא
ח"א כב. מח. קנג: קנר: ח"ב כב. קא. ח"ג נח. קח:

חלופי גרסאות א) ג"א ת"ח [ותיה] קב"ה לא קרא (קראי) [ג"א מוסיף ליה] יאברהם אברהם עד השתא מיט' אלא
הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגור ובר אתגור אחתבר ביה האי היא ושריא ביה. ז ג"א עאל. ז ג"א
עיי' ג ג"א אחקרי. ד ג"א קאמרי. ו ג"א קא מיירי. ס ג"א לרב. ו ג"א דבהבראם. ז ג"א ומה. ח ג"א שכינתא,
ט ג"א מוסיף ואית דמתני דכלא [ג"א וכלא] חר [ג"א מוסיף חר חר אה"ל] דכר מנהרא מצדיק כדין קיימא באשלמותא
(וה' רברבא [ג"א רברבא]) והא מתנהרא כדקא יאות ולזמנין דלא קיימא [ג"א מנהרא] באשלמותא) וינקא [ג"א וכו' ינקא]
מסטרא אחרא כדין היא [ג"א הוא וגי' איהי] זעירא. י ג"א מוסיף וזמנין היא. י' ג"א סיהרא. יב ג"א ומודע. יג ג"א
מוסיף והאי והאי. יד ג"א ל"ג איהו. טו ג"א מוסיף עמין עעיו. טז ג"א ל"ג איהו. יז ג"א ל"ג ליה. יח ג"א לרשותא.

הסולם

ה' זעירא וה' רברבא
השכינה בעולם וכן להיפך, וע"כ ב' המשמעות
חסד ושכינה ענין אחד הוא והאי והאי הוי,
והעולם נברא בשביל החסד ובשביל השכינה.
שפד) אמר ר' יעקב לר' אבא וכו': ארי'
לר"א, ה' זו דהבראם, קטנה, וה'
דהלה' תגמלו זאת, גדולה. מהו הפרש בין ה'
זו לזו. אמר לו, זו, ה' קטנה, שמיטה, דהיינו
מלכות, וזו, ה' גדולה, יובל דהיינו בינה, ומשום זה,
לפעמים עומדת הלבנה במילואה, ולפעמים היא
פגומה. כשמלכשת הבינה, שהיא או ה' גדולה, היא
במילואה, ומטרים שהיא מלכשת הבינה היא ה' קטנה
והיא פגומה. ובפניה של הלבנה נמצא וניכר
ההפרש מה' קטנה לגדולה, והכל יפה. וזהו בירורו
של הדבר.

שפה) אמר ר' אבא וכו': אד"א אשדיהם
ישראל, שהקב"ה בחר בהם מכל
שאר העמים, ונתן להם אות ברית זהה. כי כל

מאמר
שפג) ותאנא מאי וכו': ולמדנו מה ראה
הכתוב, שלא נקרא אברהם עד
עתה. אלא כך באדנוהו, כי עד עתה לא נמול
ועתה נמול, וכשנמול נתחבר בה' זו שהוא
השכינה, והשכינה שרתה בו, ועל כן נקרא אז
אברהם עם ה'.
שפג) והיינו דכתיב אלה וגו': והיינו שכתוב
אלה תולדות השמים וארץ בהבראם
ולמדנו בה' בראם. ולמדנו באברהם. כלומר
שבהבראם איתיות באברהם. ללמדנו שבשביל
אברהם נברא העולם, ושואל מה הם אומרים.
כלומר, למה חולקים זה על זה בפירוש
בהבראם. ומשיב, אלא דא חסד. זה שאומר
שבהבראם רומז לאברהם. היינו חסד, שבשביל
חסד נברא העולם ודא שכינתא. וזה שאומר
בה' בראם היינו השכינה. כי ה' רומזת
להשכינה. ואין קושיא מאהד על חבירו. כי
הכל יורד ביחד, כלומר אם החסד בעולם גם
(שמיני דף צ"ג ע"א)

אחרא, ה' ולא משקר בשמיה דמלכא, דכל מאן דמשקר בהאי, כמאן דמשקר בשמיה דקב"ה. דכתיב, * בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. שפו) תו, אמר ר' אבא, בזמנא דבר נש י' אסיק בריה, לאעליה י' להאי ברית, קרי קב"ה י' לפמליא דיליה, ואמר, חמו י' מאי בריה עבדית בעלמא. ביה שעתא י' אזדמן י' ז' אליהו ה' וטאס עלמא בד' טאסין, ואזדמן תמן. שפו) ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא ה' אחרא ליקרא דיליה, ה' ויימא דא י' כרסייא דאליהו, ואי לאו לא שרי תמן. והוא סליק, ואסהיד קמי קב"ה.

שפח) ת"ח, בקדמיתא כתיב י' מה לך פה אליהו וגוי. וכתיב ה' קנא קנאתי י' לה' כי עזבו בריתך בני ישראל י' וגוי. א"ל, חייך בכל אתר י' דהאי רשימא קדישא, י' ירשמון ליה בני בבשרהון, י' אנת תזדמן טו תמן, ופומא דאסהיד טו דישראל עזבו, י' הוא יסהיד דישראל י' מקיימין האי י' קיימא. והא תנינן, י' על מה אתענש אליהו קמי קב"ה, כל על דאמר דלטורא על בניו. שפט) אדהכי, הוה אתי נהורא דיומא, והוו אמרי מלי דאורייתא. קמו למיזל. א"ל, ההוא גברא, י' במה דעסקיתו בהאי ליליא, אשלימו. י' אמרי

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) שמוסף ככל העולם נד' עפיופה מטעם המנואל. א) בה' בגדו; (הושע ה') ח"א רה. ח"ב פו: צ. ז"ח רות ע"ה טג שיד. ב) אליהו—בד' טאסין: ח"א יג: מו: תק"ח ק"ד טא שכט. ג) כרסיא דאליהו: ח"א יג: רט: ח"ב קסט. ד) מה לך פה. אריהו: (מלכים א' י"ט) ח"א רט. ה) קנא קנאתי: (שם) ח"ג רטו.

חלופי גרסאות ה' גיא ל"ג ולא, כ' גיא דאסיק וליג דבר נש. ג' גיא כהאי. ד' גיא לפמלייא. ה' גיא מה. וניא מאן, ו' גיא מוסיף אזדמן ליה. ז' גיא מוסיף אליהו ז"ל. ח' גיא חרא, ט' גיא דיימא וניא ליג מן ויימא עד והוא, י' גיא מוסיף לה' אלקי צבאות, וניא לה' וגוי. י"א גיא ליג וגוי. י"ב גיא ליג מן דהאי עד תזדמן. י"ג גיא רשימו, וניא רשימון (ר"א). י"ד גיא אח, טו גיא ליג תמן, טז גיא ליג דישראל עזבו י"ז גיא האי, י"ח גיא קיימין, י"ט גיא מוסיף קיימא ועיד מתתקנין כורסייא לאליהו והכי אתהוי. כ' גיא במה. כל גיא מוסיף על מה, ככ גיא במאי, כג גיא אמרו.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

מי שיש בו אות הזה, אינו יורד לגיהנם, אם שמר אותו כראוי, שלא הכניסו לרשות אחר דהיינו, לנדה שפחה גויה זונה, ולא שקר בשמו של המלך. כי כל מי שמשקר בשמו באות ברית, הוא כמו שמשקר בשמו של הקב"ה, שכתוב, בה' בגדו כי בנים זרים ילדו. שפו) תו אמר ר' אבא: עוד אמר ד"א, בשעה שהאדם מעליה את בנו להכניסו בברית הזה קורא הקב"ה אל פמליא שלו, דהיינו למלאכי מרום, ואומר, ראו טיבה של הבריה שעשיתי בעולם, בה בשעה מזדמן אליהו, ומעופף העולם בד' עפיופות. ונזדמן שם, (וביאור הדברים תמצא לעיל בהקדמת הזהר דף קעא ד"ה אליהו). שפו) ועל דא תנינן וכו': ועל כן למדנו, שאדם צריך לתקן כסא מיוחד לכבודו של אליהו, ויאמר, זהו כסא של אליהו, ואם אינו (דפו"י דף צ"ג ע"א)

אומר, אינו שורה שם. והוא עולה ומעיד לפני הקב"ה. (וביאור תמצא שם דף קע"ג ד"ה ולא דכרא) שפח) תא חוי בקדמיתא וכו': בוא וראה בתחילת כתוב מה לך פה אליו וגוי, וכתוב קנא קנאתי לה' וגוי, כי עזבו בריתך וגוי, אמר לו, הקב"ה לאליהו, חייך, בכל מקום שירשמו בני רשימה קדושה הזו בבשרם, אתה. תזדמן שם, והפה שהעיד שישראל עזבו ברית, היא יעיד שישראל מקיימים הברית. והנה למדנו על מה נענש אליהו לפני הקב"ה, משום שאמר דברי האשמה על בניו. כי אמר, כי עזבו בריתך בני ישראל. (וביאור הדברים תמצא שם דף קע"א ד"ה ולמהוי). שפט) אדהכי הוה אתי וכו': כינתים האיר אור היום, ועוד היו אומרים דברי תורה, קמו ללכת, אמר להם אותו האדם. בעל

מאי הוא. א"ל ב) ה' דתחמון למחר אנפוי י דמריה י דקיימא, דהא דביתאי, בעאת בעותא דא מנייכו. ג) וגזר קיימא ד דברי דאתייליד לי, למחר ה' ליהוי י הלולא דיליה. א"ר אבא, ז האי בעותא דמצוה ח איהו, ט ולמחמי י אפי שכינתא ניתיב.

שצ) אוריכו כל ההוא יומא, * בההוא ליליא, כנש ההוא גברא, כל אינון רחימוי, וכל ההוא ליליא, אשתדלו באורייתא, ולא הוה מאן דנאים. א"ל, ההוא גברא במטו מנייכו, י" כל חד וחד, לימא מלה חדתא דאורייתא. שצא) פתח י' חד ואמר, * בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'. מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא. אלא הכי תנינו, לית עלמא מתקיימא, אלא על האי ברית, דכתיב ב' אם לא בריתי יומם י' ולילה וגו'. דהא שמיא וארעא על י' דא קיימין.

שצב) בגין כך, כל זמנא דישראל טו מקיימין טו האי ברית, נמוסי ח' שמיא וארעא י' קיימין י' בקיימיהו, וכל זמנא דחיו ישראל מבטלין האי ברית, שמיא וארעא לא מתקיימין, וברכאן לא משתכחין בעלמא. שצג) ת"ח, לא שליטו שאר עמין על ישראל, אלא כד בטילו מנייהו קיימא דא. ומה כ' בטילו מנייהו. דלא אתפרען, כל ולא כ' אתגליין, וע"ד כתיב ג' ויעזבו בני ישראל את ה' י' וגו'. וימכור אותם ביד כ' סיסרא, כ' ויעזבו את ה'.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) למחר סכחו את אליהו ז"ל בעל הכרית כי אשמו ילדה זכר. ב) ונכית מלחו יהיה למחר כן סתעכנו סה להשלים דנריכס טעסקתס כס עד הנה. א) בפרוע פרעות: (שופטים ה) ח"א לב: ח"ב ג: ב) אם לא בריתי: לעיל נח דף א' ציון ג' וש"ג ג) ויעזבו—את ה': (שופטים ב) ח"א לב:

חלוסי גרסאות א) נ"א דתיחמון. ב) נ"א דמארי. ג) נ"א קיימא. ד) נ"א דברא. ס) נ"א דיהוי. ו) נ"א חילולא (אה"ל). ז) נ"א ל"ג האי. ח) נ"א ל"ג איהו ונ"א הוא. ט) נ"א ולמיחמי. י) נ"א אנפי. י"א נ"א ל"ג כל חד וחד. יב) נ"א ר' אבא. יג) נ"א פוסיף לילה חוקת שמים וארץ. יד) נ"א האי. טו) נ"א קיימין ונ"א מקיימי (אה"ל). טז) נ"א ר'א, יז) נ"א שמיא. יח) נ"א ל"ג קיימין. יט) נ"א בקיימיהו. כ) נ"א בטיל (אה"ל). כ"א) נ"א פוסיף ולא חוה. כ"ב) נ"א אתגליין, ונ"א מתגליין. כ"ג) נ"א ל"ג וגו'. כ"ד) נ"א סיסרא וגו'. כ"ה) נ"א וישכחו.

לכרית מילה

הסורס

מאמרים

בעל הבית, מה שעסקתם, בלילה הזה, השלימו. אמרו מה הוא. אמר להם, שתראו למחר פניו של בעל הברית, דהיינו אליהו. כי אשתי מבקשת בקשה זו מכם. כי מילת הברית של בני הנולד לי, למחר יהי השמחה שלו. אמר ר' אבא, זו היא בקשה של מצוה, נשב.

שצב) בנין כך וכו': משום זה כל זמן שישראל מקיימים ברית הזה, חוקת שמים וארץ נמצאים בקיומם, וכל זמן שישראל מבטלים ברית הזה, ברית שמים וארץ אינו מתקיים, ובדכות אינם נמצאות בעולם. שצג) ת"ח לא שריטו וכו': בוא וראה, לא שלטו עמים אחרים על ישראל אלא כאשר בטלו מהם ברית הזה, ומה בטלו מהם, שמלו ולא פדעו, ולא נגלה בשד קדש, ועל כן כתוב ויעזבו בני ישראל את ה' וגו'. וימכור אותם ביד סיסרא. הרי שהעמים לא שלטו בהם

שצ) אוריכו כל ההוא יומא, * בההוא ליליא, כנש ההוא גברא, כל אינון רחימוי, וכל ההוא ליליא, אשתדלו באורייתא, ולא הוה מאן דנאים. א"ל, ההוא גברא במטו מנייכו, י" כל חד וחד, לימא מלה חדתא דאורייתא. שצא) פתח י' חד ואמר, * בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'. מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא. אלא הכי תנינו, לית עלמא מתקיימא, אלא על האי ברית, דכתיב ב' אם לא בריתי יומם י' ולילה וגו'. דהא שמיא וארעא על י' דא קיימין. שצב) בגין כך, כל זמנא דישראל טו מקיימין טו האי ברית, נמוסי ח' שמיא וארעא י' קיימין י' בקיימיהו, וכל זמנא דחיו ישראל מבטלין האי ברית, שמיא וארעא לא מתקיימין, וברכאן לא משתכחין בעלמא. שצג) ת"ח, לא שליטו שאר עמין על ישראל, אלא כד בטילו מנייהו קיימא דא. ומה כ' בטילו מנייהו. דלא אתפרען, כל ולא כ' אתגליין, וע"ד כתיב ג' ויעזבו בני ישראל את ה' י' וגו'. וימכור אותם ביד כ' סיסרא, כ' ויעזבו את ה'.

(דמי"י דף צ"ג ע"א * דף צ"ג ע"ב)

ממש. עד דאתת דבורה, ה ואתנדבת לכל ישראל, במלה דא, כדין אתכנעו שנאיהון תחותייהו.

שצד) והיינו דתנינן, י דאמר קב"ה ליהושע, וכי ישראל אטימין אינון, ולא אתפרעו י ולא אתגלייא, ז ולא ה קיימין קיימא דילי, ואת בעי לאעלא להו לארעא, ו ולאכנעא שנאיהון. * ז שוב מול את בני ישראל שנית. ועד דאתפרעו ה ואתגלייא האי ברית, לא עאלו לארעא, ולא אתכנעו ט שנאיהון. אוף הכא, כיון י דאתנדבין ישראל, בהאי את, אתכנעו שנאיהון תחותייהו, וברכאן אתחזרו יב לעלמא, הה"ד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'.

שצה) קם אחרא, י פתח ואמר. י ויהי בדרך במלון ויפגשוהו י ה' ויבקש המיתו. למאן למשה. א"ל קב"ה, וכי את אויל לאפקא ית ישראל ממצרים, ולאכנעא מלכא רב ושליטא, ואת י אנשיית טו מנך טו קיימא, דברך לא אתגזר, מיד ויבקש המיתו.

שצו) תאנא, נחת גבריא אל בשלהובא דאשא, לאוקדיה, ואתרמיו חד י חיויא מתוקדא ה) י לשאפא ליה, בגויה. אמאי י חיויא. כ א"ל קב"ה, את

דרך אמת

ה) נכלוט לוסן,

מסורת הזהר

א) שוב מול את בני ישראל: (יהושע ה')

ח"ג קער: ב) ויהי בדרך במלון (שמות ד')

ח"א רנב:

חלוסי גרסאות ה נ"א ואתנדיבת. ונ"א ואנדיבת (אה"ל). ז נ"א אמר. ג נ"א ליג ולא אתגלייא ולא קיימין. ונ"א ליג ולא אתגלייא. ד נ"א ליג ולא קיימין. ס נ"א קיימי. ו נ"א לאכנעא. ז נ"א ושוב. ח נ"א ואתגלייא. ט נ"א מוסיף שנאיהון תחותיהון. ונ"א תחותיהו. י נ"א דאתנדבי ונ"א דאתנדיבין (אה"ל). יא נ"א עלמא. יב נ"א ופתח. יג נ"א ה' וגר' וליג ויבקש המיתו. יד נ"א אנשית. ונ"א אנשית. ונ"א אשבת (אה"ל). טו נ"א מינך. טז נ"א קיימי. זנ"א מוסיף לבטלא קיימא (אה"ל). יז נ"א חיויא. יח נ"א לאשאמא. ונ"א לשיצאה יט נ"א חיויא. כ נ"א ליג פן א"ל עד אתרמיו.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

אף כאן, כיון שהתנדבו ישראל באות ברית הזה. נכנעו שונאיהם תחתיהם, והברכות חזרו לעולם. וזהו שכתוב בפרוע פרעות בישראל. שה"ס פריעה. בהתנדב עם. שהתנדבו לשמור את זה, ברכו ה'. ומטעם זה החחילה שירת דבורה וברק בפסוק הזה.

שצת) קם אחרא ופתח וכו': קם אחר ופתח ואמר, ויהי בדרך במלון ויפגשוהו ה' ויבקש המיתו. למי ביקש להמית. למשה. אמר לו הקב"ה וכי אתה הולך להוציא את ישראל ממצרים, ולהכניע מלך רב ושליט, ואתה מבטל מצוה ממך, כי בנך לא נמול. מיד ויבקש המיתו.

שצו) תאנא נחת וכו': למדנו, ירד גבריא אל בלהב אש לשרוף, ונרמז נחש שרף אחד שיבלע אותו לתוכו, ושואל למה דוקא נחש, ומשיב, אמר לו הקב"ה אתה הולך להרוג

בהם אלא אחר שכטלו הכרית. ויעזבו את ה', ממש. פירוש, כי על ידי הפריעה מתגלים אותיות השם י"ה שה"ס המוחין העליונים וע"כ פריעה אותיות פרע י"ה וכיון שלא פרעה, לא נגלה עליהם השם י"ה, וז"ש ויעזבו את ה' ממש. שעזבו השם י"ה.

עד דאתת דבורה וכו': עד שבאה דבורה והתנדבה עצמה לכל ישראל בדבר הזה, דהיינו לגלות המוחין די"ה שה"ס פריעה. אז נכנעו שונאיהם תחתיהם.

שצד) והיינו דתנינן וכו': והיינו שלמדנו שאמר הקב"ה ליהושע הרי ישראל ערלים הם, שלא פרעו ולא נגלה בשר קדש, ואינם מקימים הברית שלי, ואתה רוצה להביאם לארץ, ולהכניע את שונאיהם, שוב מול את בני ישראל שנית. ומטרם שפרעו ונתגלה ברית הזה לא נכנסו לארץ, ולא נכנעו שונאיהם. (דמיו דף צ"ג ע"ב)

אזיל דקטלא ^א חוייא רברבא ותקיפא, וברך לא אתגזר. מיד ^ב אתרמיז ^ג לחד ^ד חוייא דקטלא ליה.

שצו) עד ^ה דחמת צפורה, וגורת לברה, ואשתזיב. הה"ד ^א ותקח צפורה צור. מהו צור. ואלא ^ב אסוותא. ומאי אסוותא, דכתיב ותכרות את ערלת בנה ^ג דנצנצא בה ^ד רוח ^ה קודשא.

שצח) קם אחרא ^א ואמר, ^ב ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ^ג ויאמר וגוי. וכי אמאי קרי להו, והא ^ד קריבין ^ה הוו ^ו גביה. אלא בשעתא דאמר ^ז לון אני יוסף אחיכם. תוהו, דחמו ליה ^ח במלכו עלאה. אמר יוסף, מלכו דא, בגין דא רווחנא ליה, גשו נא אלי. ^ט ויגשו, ^י דאחזי ^{יא} להו האי קיימא דמילה, אמר, דא ^{יב} גרמת לי מלכו דא, בגין דנטרית ^{יג} לה.

שצט) ^{יד} מכאן אוליפנא, מאן דנטיר להאי את קיימא, מלכו אתנטרת ליה. מנדן, מבעז, דכתיב ^{יז} חי ה' שכבי עד הבקר. דהוה מקטרג ^{יח} ליה יצריה, עד דאומי אומאה, ונטיר להאי ברית, בגין כך זכה דנפקו מניה מלכין ^{יט} שליטין, עד כל שאר מלכין, ומלכא משיחא, דאתקרי בשמא דקב"ה.

ת) פתח אידך ואמר כתיב ^א אם תחנה עלי ^ב מחנה וגוי. הכי תאנא,

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) ותקח צפורה צור (שם) ח"ב רסו: ב) ויאמר יוסף אל אחיו: בראשית מ"ה ג) חי ה' שכבי: רות ג') ח"א רסג. ח"ב צא: קטז. קיט: קכ. ח"ג רלח: רמב: ת"ז תק' ו' כב: ח"ג כח. תכ"א ג': חכב סו: תס"ט קו: ד) אם תחנה עלי: (תהלים כ"ז) ח"א רטו: ח"ג קמו. תק"ח ק' טא שו. ק"ט טג שכו. קי"א טא שיט.

חלופי גרסאות א נ"א חוייא. ב נ"א מוסיף אתרמיז ליה. ג נ"א חד. ד נ"א חוייא. ה נ"א דחמאת. ו נ"א ל"ג אלא אסוותא ומאי. ז נ"א דנצנצת. ח נ"א רוחא. ט נ"א קדשא. י נ"א וקדשא. יא נ"א מוסיף פתח ואמר. יב נ"א ל"ג ויאמר וגוי. יג נ"א קריבין. יד נ"א קריבין. יז נ"א אינון. יח נ"א לגביה. יט נ"א ל"ג לון. כז נ"א מלכו. כח נ"א ל"ג ויגשו. יח נ"א דאתחזי (אה"ל). יט נ"א ליה. כ נ"א גרמא. כא נ"א ליה. כב נ"א ל"ג מן מכאן עד מנדן. כג נ"א ל"ג ליה. כד נ"א שליטין. כה נ"א מוסיף מחנה לא יירא לבי.

לברית מילה

הכולם

מאכרים

להרוג נחש גדול ותקיף, דהיינו התנין הגדול הרובץ תוך יאוריו, שהוא מלך מצדים, ובנך לא נמול. מיד נרמו לנחש אחד שיהרוג את משה.

שצו) עד דחמת וכו': עד שראתה צפורה, ומלה את בנה. זהו שכתוב ותקח צפורה צור, מהו צור. אלא צור פירושו רפואה ומהו הרפואה. ותכרות ערלת בנה. כי נצנץ בה רוח הקדש, שעל ידי זה ינצל משה ממות. שצח) קם אחרא ואמר וכו': קם אחר ואמר, ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר וגוי. ושואל למה קרא אותם, הרי קרובים היו אליו. ומשיב, אלא בשעה שאמר להם, אני יוסף אחיכם. תמהו, כי ראוהו במלוכה עליונה. אמר להם יוסף, מלוכה זו משום זה, הרוחת, היינו משום מצות המילה, גשו נא אלי,

ת) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. כתוב אם תחנה עלי מחנה וגוי. כך למדנו. בזאת אני בוטח. מהו בזאת, ואומר שהוא את הברית, המזומן תמיד באדם, ונרמו למעלה. דהיינו במלכות הנקראת זאת, ומשום זה נאמר בזאת

(דפוסי דף צ"ג ע ב)

א בזאת אני בוטח. מהו בזאת, דא ב את קיימא, י דומינא תדיר ד גבי ב"נ,
 זאתרמיזא לעילא, ובגיני כך אתמר בזאת, כמה דכתיב זאת אות הברית. זאת
 בריתי. וכלא בחד ב דרגא. ותאנא, זה וזאת בחד דרגא אינון, ולא י מתפרשן.
 תא) ואי תימא, אי הכי הא שאר בני עלמא, ז הכי, ב אמאי דוד בלחודוי,
 ולא אחרא. אלא, בגין דאחידא ביה, ואתרמיזא ביה, והוא כתר דמלכותא.
 תב) ת"ח, בגין דהאי זאת, לא נטר פ ליה, דוד מלכא, י כדקא חזי
 מלכותא * אתעדי מניה, כל ההוא זמנא. והכי אוליפנא, האי זאת אתרמיזא
 במלכותא דלעילא, ואתרמיזא בירושלם קרתא קדישא.
 תג) ב) יא בההוא שעתא דדוד עבר יי עליה, נפק קלא ואמר, דוד במה
 ב) דאתקטרת תשתרי. לך טרדין מירושלם, ומלכותא אתעדי מינך. יי מנ"ל,
 דכתיב א הנני מקים עליך רעה מביתך. מביתך דייקא, והכי הוה, יי במה
 דעבר ביה יי אתענש, ומה דוד מלכא הכי, שאר בני עלמא עאכו"ו.
 תד) פתח אידך ואמר ב לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי.
 יי תאנא. במה יי זכאן ישראל, דלא נחתי לגיהנם, כשאר עמין יי עכו"ם, ולא
 יי אתמסרן בידי דדומה, ב בהאי את.

מסורת הזהר

דרך אמת

ב) בשעה ששעה מעשה בת שבע, ב) כמה שאסה (א) הנני מקים עריך רעה: (שמואל ב' י"ב
 מקושר מה' יסר וממוסר ממנו. ח"ג כד. ב) לולי ה' ערתה לי: (ההלים צ"ד)

ח"א ת. קכד.

חלופי גרסאות א) נ"א ל"ג בזאת אני בוטח, ב) נ"א ל"ג את. ונ"א הוא. ג) נ"א דהוא זמינא. ד) נ"א לגביה
 רב"נ. ה) נ"א מוסיף דרגא ברית דיומם וליה. ונ"א ברית דיומם וליה בחד דרגא אינון ולא
 מתפרשין. ו) נ"א מתפרדין ז) נ"א מוסיף הכי בהאי גוונא ממש היכי אמר דוד. ונ"א הכי הוה בהאי גוונא ממש אני
 בוטח אמאי דוד (אה"ל). ח) נ"א ל"ג אמאי. ט) נ"א ל"ג ליה. י) נ"א כדקחזי. ונ"א מוסיף בעובדא דבת שבע. יא) נ"א
 בהאיא. יב) נ"א עליה. יג) נ"א ל"ג מן מנ"ל עד והכי. יד) נ"א כמה. טו) נ"א אתפס (אה"ל). טז) נ"א תנא. יז) נ"א
 זכאין. יח) נ"א ל"ג עכו"ם. ונ"א עע"ז. ט) נ"א אתמסר (אה"ל). כ) נ"א מוסיף אלא בהאי.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

זאת זו גרמזה במלכות שלמעלה, וגרמזה
בירושלים עיר הקדש.

תג) בההוא שעתא וכו': בשעה זו שדוד עבר
עליה דהיינו במעשה דכת שבע, יצא

קול ואמר: דוד במה שנקשרת, דהיינו בזאת
 גרמזות במלכות גרמזות בירושלים. הוהרת, שיגרשו
 אותך מירושלים והמלכות תסיר ממך. מאין לנו
 זה, שכתוב, הנני מקים עליך רעה מביתך, מביתך
 הוא בדיוק, דהיינו בית שלו ממש, שה"ס הנוקבא
 הנקראת זאת. והרעה שאומרת"כ הוא שיפרד ממנה. וכן
 היה, במה שעבד, בו נענש, כנ"ל משום שלא שמר
 מדרגת זאת ש"ס דברית ע"כ נפרד ממנה. ומה דוד
 המלך כך, שאר בני העולם על אחת כמה וכמה
 תד) פתח אידך ואמר וכו': פתח אחר ואמר

לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה
 נפשי. תאנא, במה זכו ישראל שאינם יורדים
 לגיהנם כמו שאר האומות, עובדי ע"ז. ולא
 נמסרו

בזאת, כמו שכתוב זאת אות הברית, זאת
 בריתי, והכל במדרגה אחת. ולמדנו, זה וזאת
 במדרגה אחת הם ואינם נפרדים. פירוש, ברית,
 הוא יסוד, הנקרא זה, ואין המלכות נקראת
 זאת, אלא בשעה שמחוברת עם הברית במדרגה
 אחת, שהסו"ה, זאת בריתי. ועליה אמר דוד
 בזאת אני בוטח.

תא) ואי תימא וכו': ואם תאמר אם כן, גם שאר
 בני העולם כן כמו דוד, שיכולים לומר,
 בזאת אני בוטח, ולמה דוקא דוד לבדו אמר כן, ולא
 אחר. ומשיב, אלא משום שמדרגת זאת נאחזת
 ברוד וגרמזת בו כלומר שהשם דוד מרמז על מלכות
 והיא כתר מלכות שלו.

תב) ת"ח בגין וכו': כוא וראה. משום שדוד לא
 שמר כראוי זאת, זו היטרה ממנו המלכות
 כל אותו הזמן שלהם עם אבשום בנו. וכך למדנו
 (דפו"י דף צ"ג ע"ב *) דף צ"ד ע"א)

תה) דהכי א' תאנא, בשעתא דב"נ נפיק מעלמא, כמה (א) ב' חבילי ג' טהירין
 אתפקדן ד' עליה. זקיפין ה' עינא וחמאן האי את, דהוא קיימא דקודשא, אתפרשן
 מניה. ולא אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם, דכל מאן דאתמסר בידוי,
 נחית לגיהנם ודאי.

תו) ומהאי את, דחלין עלאין ותתאין, ודינין בישין לא שלטין ביה
 כב"ג, אי איהו זכי לנטורי ח' ליה, להאי את, בגין דהוא ט' אתאחיד י' בשמא
 דקב"ה.

תז) כיון ט' דדוד מלכא יא' לא יב' נטר את קיימא דא כדקא חזי, אתעדי
 מניה מלכותא, ואתטריד י' מירושלים. י' מיד דחיל, טו דסבר דייחתון ליה טי' מיד,
 וימסרון ליה י' בידוי דדומה, וימות בההוא עלמא, עד דאתבשר ביה, דכתיב
 * גם ה' העביר חטאתך לא תמות. ביה שעתא פתח ואמר לו'י ה' עזרתה לי
 כמעט שכנה דומה נפשי.

תח) פתח אידך ואמר י" מאי האי י" דאמר דוד והראני אותו ואת ינוהו.
 מאן יכיל כל למחמי ליה לקב"ה. אלא הכי תנינן, ככ בההיא שעתא יב' דאתגזר
 עליה כד ההוא עונשא, ודוד ידע כס דעל דלא נטר האי ג' את כדקא יאות.
 ט' אתענש בהאי, דכלא כחדא אחידא, וכלא כ' מתרמיז בהאי את, ולא אקרי צדיק.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) חבילוח ולגודות של בעלי דינים המאליים מתוקף (ב) כחשית ח' א' וכו'. (ג) אוח כרים מילה.
 (א) גם ה' העביר חטאתך: (שמואל ב' י"ב) ח"א
 ח. ענ: רסו. ח"ג טג. קבג: שו.

חלופי גרסאות א' ג"א חנא. ב' ג"א חבילין. ג' ג"א מלאכי חבלת. ד' ג"א עמיה. ה' ג"א ל"ג עינא. ו' ג"א
 מהאי. ז' ג"א דינין. ח' ג"א ל"ג ליה. ט' ג"א רזא דשמא קרישא. י' ג"א אח חר דשמא קרישא.
 י' ג"א מוסיף בשמא קרישא. יא' ג"א ל"ג מן לא עד אתעדי. יב' ג"א נטיר. יג' ג"א מוסיף מירושלם מיד דימסרון
 ליה בידיה [כירייהו] דדומה. יד' ג"א ל"ג מיד. ונ"א מוסיף מיד הוח. טו ג"א וסבר, ונ"א וסבר ליה. טז ג"א ל"ג
 מיד וימסרון ליה. יז' ג"א לידוי. יח' ג"א מאי דכתיב ונ"א מאי חאי דכתיב. יט' ג"א ויאמר. כ' ג"א פוסיף נהר
 [דאמר דוד] מאי והראני אותו ואחיק ואת נוהו. כל ג"א למיחמי. ככ ג"א בתחוא, כג' ג"א דאתי. ונ"א דאתיב (אה"ל).
 כל ג"א האי. כס ג"א על פה. ונ"א דעל פה. כז ג"א מוסיף ע"ד אחענש. ונ"א אתעניש (אה"ל). כח ג"א אתרמיז.

לברית מילה

הכולם

מאמרים

נמסרו בידוי של דומה, שהוא שרו של גיהנם. ואומר, באות ברית זה, זכו כל כך.

תה) דהכי תאנא וכו': כי כך למדנו, בשעה שהארם נפטר מן העולם, כמה חבילות קליפות נפקדים עליו להזיקו, כשנושאים עיניהם ורואים אות זה, שהוא ברית קדש. נפרדים ממנו, ואינו ניתן בידוי של המלאך דומה, לירד לגיהנם כי כל מי שנמסר בידוי הוא יורד ודאי לגיהנם.

תו) ומהאי את וכו': ומאות הזה, יראים העליונים ותחתונים, ודינים רעים אינם שולטים על האדם, אם הוא זוכה לשמור אות הזה, משום שנחאחד על ידי זה, בשמו של הקב"ה.

תז) כיון דדוד וכו': אחר שדוד המלך לא שמר אות ברית הזה, וניטל ממנו

(דפו"י דף צ"ד ע"א)

ז מאן דלא נטר ליה כדקא יאות, הוה בעי בעותיה, ואמר * והראני אותו ב ואת נוהו.

תט) מאי ג אותו. ד דא ס את ו קיימא קדישא, ז דהא ס דחילנא דאתאביד מנאי. מ"ט. ס בגין דתרין אלין מלכותא וירושלם בהאי י אחידן, ובג"כ תליי בבעותיה אותו ואת נוהו, דיתהדר מלכותא דהאי את לאתריה. וכלא חד מלה. תי) פתח אידך ואמר ב ומבשרי אחוה אלוה. מאי ומבשרי, ומעצמי מבעי ליה. אלא מבשרי ממש. ומאי היא. דכתיב י ובשר קדש יעברו מעליך. וכתיב י והיתה בריתי בבשרכם. דתניא בכל זמנא דאתרשים ב"ג, בהאי יא רשימא קדישא דהאי את, מניה חמי לקביה, י מניה ממש, ונשמתא ב) קדישא י אתאחידת ביה.

תיא) י ואי לא זכי, דלא נטיר האי את, מה כתיב " מנשמת אלוה יאבדו. דהא טו רשימו דקב"ה לא אתנטיר. ואי זכי ונטיר ליה, שכינתא לא יא אתפרש מניה.

תיב) אימתי מתקיימא ביה, כד אתנסיב, והאי את עייל י באתריה,

דרך אמת

מסורת הזורר

א) והראני אותו ואת נהו: שמואל ב' ט"ו. ב) ומבשרי אחוה אלוה: (איוב י"ט) ת"ז ת"ט מא: חכ"ד ע. ג) ובשר ק ש יעברו: (ירמיה י"א) ז"ח וישב כ"ט טא שיד. טד שו. ד) והיתה בריתי בבשרכם: בראשית י"ז. ז"ח בראשית ד' טד שה. ה) מנשמת אלוה יאבדו: (איוב ד')

ח"א קד: ז"ח לך כ"ה טא שמא.

חלופי גרסאות א) נ"א ל"ג מן מאן עד הוה. ב) נ"א ל"ג ואת נוהו. ג) נ"א מוסיף אותו את דקב"ה. ונ"א את דיליה את הברית דהא אותו דקב"ה את דיליה. ד) נ"א ודא. ס נ"א את. ונ"א ל"ג את. ז) נ"א מוסיף קיימא דיליה. ז) נ"א ל"ג דהא. ח) נ"א דדחילנא. ט) נ"א ל"ג בגין. י) נ"א אחידא. יא) נ"א רשומא. יב) נ"א ל"ג מניה. ונ"א מיניה. יג) נ"א אתאחדה. יד) נ"א אי. טו) נ"א רישומא. טז) נ"א אתפריש ונ"א אתפרישא, יז) נ"א מוסיף באתריה ואזרמן בהרית.

מאמרים

המולם

לברית מילה

כאחר. והכל נרמז באות הוה, דהיינו מלכות שלמעלה וירושלים (כנ"ל באות ת"ג) ואינו נקרא צדיק מי שלא שמר אות הנה כראוי, לכן היה מתפלל תפלתו, ואמר והראני אותו ואת נוהו. אותו. זה הוא אות ברית קודש, שהרי אני מתירא שנאבד ממני. מהו הטעם, שחשב שנאבד ממנו אות ברית, הוא משום ששנים אלו, המלכות וירושלים, נאחזים באות ברית וכיון שאבד המלכות ונגרש מירושלים, חשב שגם את הברית נאבד ממנו. ומשום זה קשר בתפלתו, אותו ואת נוהו, יחד, שאינו הוא אות ברית, ונוהו הוא המלכות. שהתפלל שחזור המלכות. הקשורה באות הנה. למקומו והכל ענין אחד.

ממש. דהיינו יסוד הנקרא בשר, אמר אחוה אלוה, ומה הוא שכתוב ובשר קדש יעברו מעליך שה"ס ברית קדש. וכתוב והיתה בריתי בבשרכם שפירושו יסוד, כי למדנו. בכל זמן שהארס נרשם ברשימה הקדושה הזו של אות הוה, כלומר, שאות הברית נרשם בו עד כדי לשמרו תמיד, רואה מתוכו את הקב"ה ממנו ממש. והנשמה הקדושה נאחזת בו, באות ברית. תיא) ואי לא זכי וכו': ואם לא זכה, שלא שמר אות הוה, מה כתוב עליו, מנשמת אלוה יאבדו. כי רשימו של הקב"ה לא נשמר. ואם זוכה ושומר אותו, השכינה אינה נפרדת ממנו לעולם.

תיב) אימתי מתקיימא וכו': ושואל, מתי מתקיימת בו השכינה, ואומר, כשהוא נושא אשה, ואת הוה נכנס במקומו, בהשכינה

תי) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. ומבשרי אחוה אלוה. ושואל, מהו מבשרי, ומעצמי היה צריך לומר. ומשיב, אלא מבשרי (דטו"י דף צ"ד ע"א)

א אשתתפו כחדא ב ואקרי חד ג שמא, כדין חסד עלאה ד שרייא עלייהו. ה באן אתרו שרייא. בסטרא דדכורא. ומאן חסד. חסד אל, דאתי ונפק מחכמה עלאה, ואתעטר בדכורא, ובג"כ (ב) אתבסמת נוקבא.

תיג) תו תנינן. אלוה: הכי הוא, ז א"ל נהירו דחכמתא. ו' דכר. ה' נוקבא. אשתתפו כחדא, אלוה אקרי. ונשמתא קדישא מהאי אתר אתאחדת, וכלא תליא בהאי את.

תיד) וע"ד כתיב, ומבשרי אחזה אלוה. ט דא שלימותא דכלא, מבשרי ממש, מהאי את ממש. וע"ד זכאין אינון ישראל קדישין, ס דאחידן ביה בקב"ה, זכאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב * ואתם הדבקים בה' וגו' י' ובג"כ חיים כלכם היום.

טטו) א"ר אנא, ומה בכל כך אתון, י' חכימין, ואתון יתבין הכא, אמרו ליה אי (ב) י' צפוראה י' יתעקרו מאתרייהו * (לא ידעין לאן טאסן, הה"ד ב' כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.

תטז) ואתרא דא זכי טו לן לאורייתא, והאי טו אורחא דילן, בכל ליליא.

מסורת הזהר

(א) ואתם הדבקים בה': לעיל בראשית ב' דף ק"ד ציון א. (ב) כצפור נודדת מן קנה: (משלי כ"ז) ח"ג רטו. רעה. ת"ז א: תק' ו' כא: ז"ח רות ע"ד טא שכט. ע"ח טא שיר. תק"ח צ"ד טא שג.

דרך אמת

(א) ג"י פירוש דלא הוי זונגא דמלכא במסרוגיהא אלא בזמנא דנהרס מלכא ועיין כפי' אמור ק' ב' וגם המנה אהווי כפ' חבי' ה"א כו'. (ב) אס הספרים נעקרים ממקומם ר"ל מקן שלהם אזי אינם יודעים להיכן יעופו אף כן אכחנו אס אלו נעקרים מכלן שהוא קן שלט מקום טוב, ללמוד חוכה אזי לא נדע להיכן אלו פוטים אס עלמנו כמבאר.

חלוסי גרסאות א' נ"א מוסיף [רתניא מ"ס] ואינו ה"א [ויה] אזלין כחדא [אלא חד] דכר [יחד] נוקבא אשתתפו. ב' נ"א דתנן רוא דוינו [נ"א רואיו] היא אזלין [דאזלין] כגוונא דדכר [נ"א כגוונא דא דכר אהיל] ונוקבא אשתתפו כחדא ואינון חד כדין חסד עלאה שריא עלייתו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא ול"ג מן אשתתפו עד תו תנינן. ג' נ"א ל"ג ואקרי. ג' נ"א ל"ג שמא. ד' נ"א שריא. ה' נ"א ל"ג מן באן עד ואתעטר. ו' נ"א שריא. ז' נ"א אמר ליה. ח' נ"א דהוא וניא דא הוא. ט' נ"א ראחדין. י' נ"א ל"ג וגו'. י"א נ"א בגיכ. י"ב נ"א מוסיף חכימין לעלמא. י"ג נ"א צפורי [צפרין] ורבא מאתרייהו יתעקרו. וניא נודא מאתרייהו ומוצא דלהון. וניא צפורה נודא יתעקרו מאתרייהו ומוצא דילהון [אהיל]. י"ד נ"א אתעקרו. טו נ"א לן. טז נ"א ארחא.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

תיד) ועל דא כתיב וכו': וע"כ כתוב ומבשרי אחזה אלוה, דהיינו השם אלוה, כנ"ל בדבור הסמוך, זהו שלמות כל, מבשרי ממש, דהיינו היסוד הנקרא בשר, מאות ברית ממש, ועל כן אשריהם ישראל הקדושים, שמתאחדים בהקב"ה אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב ואתם הדבקים בה' וגו' ומשום זה חיים כלכ: היום.

הם משתתפים יחד, הזכר והנקבה שהם אות ברית והשכינה, ונקראים בשם אחד, כמו שיחבאר להלן, ואז חסד עליון שורה עליהם. באיזה מקום שורה החסד, הוא שורה בצד הזכר, ומי הוא החסד, הוא חסד שבשם אל, הבא ויוצא מחכמה עליונה, ומתעטר בזכר, ועל ידי אלו החסדים נמתקת הנוקבא.

טטו) א"ר אבא וכו': אר"א ומה אתם כל כך חכמים, ואחס יושבים כאן. אמרו לו אם צפורים יתעקרו ממקומם לא ידעו אנה יעופו. ז"ש כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו.

תיג) תו תנינן וכו': עוד למדנו הוא הפירוש על דיבור הקודם, השם אלוה כך הוא פירושו. אל שבו, הוא הארת החכמה. ו' הוא זכר. ה' נקבה נשתתפו זכר ונקבה יחד, כנ"ל בדבור הסמוך, נקראים שם אחד אלוה, אשר אל הוא הארת החכמה. ו' הוא זכר. ה' היא הנקבה, והנשמה הקדושה ממקום זה נאחזת, והכל תלוי באות ברית הזה.

תטז) ואתרא דא וכו': ומקום זה שאנו בו, זיכה אותנו לתירה, ולדרך הזה שנו.

בכל

(דפו"י דף צ"ד ע"א * צ"ד ע"ב)

א פלגותא ב אנן ניימין, ג ופלגותא ד אנן עסקין ה באורייתא. וכד אנן קיימין בצפרא, ריחי חקלא, ונהרי מיא, ו נהרין ז לן אורייתא, ח ואתיישבת בלבן. תיז) ואתר דא, ט) הא פ דיינוה לעילא זמנא חדא, י) וכמה סרכי תריסין, אסתלקו בהווא דינא, על עונשא דאורייתא, וכדין אשתדלותא דיין יממא, י' ולייא באורייתא הוא, ואתרא י"א דא, קא י"ב מסייעא לן, ומאן דאתפרש י"ב מכאן כמאן דאתפרש מחיי עלמא.

תיח) זקיף ידוי רבי אבא, ובריך לון. יתבו עד דנהר יממא, בתר דנהר יממא, אמרו לאינן דרדקי דקמייהו, י"ג פוקו טו וחמו, אי נהר יממא, וכל חד דימא מלה חדתא טו דאורייתא, להאי גברא רבא.

תיט) נפקו וחמו, י"ד דנהר יממא, אמר חד מנייהו, זמין האי יומא, אשא מלעילא. אמר אחרא, י"ה ובהך ביתא. אמר אחרא, חד סבא הכא, דזמין האי יומא לאתוקדא בנורא דא, אמר ר' אבא, רחמנא לישזבן.

תכ) תווה, ולא יכיל למלא, אמר ג) קוטר דהורמנא, באדעא אתפסת. וכך הוה, דהווא יומא, חמו י"ז חבריא, אפי שכינתא, ואסתחרו באשא, ור' אבא ז) אתלהיטו אנפוי כנורא, מחדוותא דאורייתא.

תכא) כ תאנא, כל ההוא יומא לא נפקו כלוהו כ"ה מביתא, ה) וביתא אתקטר

דרך אמת

א) שנתשט על מקום הזה פעם א' הדיו ומטו מכלן לומדי חורס גדולי הדור. ב) וכמה שנים גדולים בעלי סריסין מהו מכלן בלוטו פעם בשביל ביטול תורה. ג) קשר וסוקף הרשות מלמעלה נתפס בלחץ שרס ודעים כל מה שיהיה שאמרו שירד אש מלמעלה בבית ההוא וכן היה בלוטו יום. ד) ששניו היה ליהב כלאש מרוב שמחה. ה) והבית היה קשור ומחסו סביב קיסוד עשן ולא שיהיה מסכסב לוטו ויחי רי"ש ע"א.

חלופי גרסאות א' גיא דפלגותא. ב גיא ליג אנן. ג גיא ופלגות. ד גיא ליג אנן עסקין. ה גיא אורייתא ו גיא נהרי. ז גיא לון ח גיא ואתיישבת. ט גיא דינוה. ו גיא דינו. ז גיא דינו. י גיא ולייא. י"א גיא ליג דא. י"ב גיא מסייע. י"ג גיא מינה (אה"ל). י"ד גיא ליג פוקו. טו גיא חמו. טז גיא ליג דאורייתא. י"ז גיא דהא נהר. י"ח גיא ובחאי. י"ט גיא ובחר (אה"ל). י"י גיא חבריא. י"כ גיא תנא. י"ל גיא ליג מביתא.

לברית מילה	הסולם	מאמרים
הזה אש מלמעלה. אמר אחר, ובבית הזה. אמר אחר, זקן אחר כאן, עתיד ביום הזה להשרף באש הזה. אמר ר' אבא הרחמן יצילנו.	בכל לילה, חציה אנו ישנים, וחציה אנו עוסקים בתורה. וכשאנו קמים בבוקר, ריח השדה ונהרות מים מאירים לנו התורה, ומתישבת בלבנו. תיז) ואתר דא וכו': ומקום זה, פעם אחת כבר דנוהו למעלה, וכמה גדולי תורה נסתלקו באותו הדיו בעונש ביטול התורה. ומאן, העסק שלנו הוא יום ולילה בתורה, ומקום זה עיזד לנו. וכל הפורש מכאן, הוא כמו שנפרש מחיי העולם.	
תכ) תווה ולא יכיל וכו': תמה ר' אבא, ולא יכול לדבר. אמר סוד ממשלה העליונה נתפס בארץ. כי גם ילדים יורעים לנבא עתידות. קוטר דהורמנא פירושו דבר מסובך וסוד. דהורמנא פירושו ממשלה כמ"ש (ערובין י"ט) כיון רשכחי גבי הרמנא. וכך הוה וכו' וכך היה, שבאותו יום ראו החכמים פני השכינה והוקפו באש, ור' אבא, נתלהטו פניו כאש, משמחת התורה.	תיח) זקיף ידוי וכו': נשא ידיו ר' אבא, וברך אותם. ישבו עד שהאיר היום. אחר שהאיר היום, אמרו לילדים שישכו לפניהם, צאן וראו אם האיר היום, וכל אחד מכס יאמר דבר חידוש בתורה לאדם גדול הזה. דהיינו לר' אבא.	
תכא) תאנא כל וכו': למדנו. כל אותו היום, כולם, לא יצאו מן הבית, והבית נחקשר באש ועשן. והדברים היו שמחים ביניהם, כאלו קבלו התורה באותו יום פהר סיני	תיט) נפקו וחמו וכו': יצאו וראו שהאיר היום. אמר אחר מהם. עתיד לבא ביום (דמו"י דף צ"ד ע"ב)	

בקיטרא, והווי כ' חדתאן י מלי ד בגווייהו, כאלו ס' סבלו ההוא יומא אורייתא, מטורא דסיני. בתר דאסתלקו, לא הווי ידעי, אי הוא יממא ואי ו' ליליא. א"ר אבא, בעוד דאנן קיימין, לימא כל חד מינן, מלה ז' חדתא דחכמתא, ס' לאקשרא טיבו ס' למאריה דביתא, י מריה דהלולא.

תכב) פתח חד ואמר א' אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך י' וגו'. בקדמיתא חצריך, לבתר ביתך, ולבתר היכלך. דא י' פנימאה מן דא, ודא י' לעילא מן דא. ישכון חצריך בקדמיתא, כד"א ז' והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו.

תכג) נשבעה בטוב ביתך לבתר, כד"א ז' בחכמה יבנה בית. החכמה יבנה בית, לא כתיב, י' דאי כתיב הכי ס' הוה משמע דחכמה בית אקרי, אלא כתיב בחכמה יבנה בית, היינו דכתיב, י' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'.

תכד) קדוש היכלך, ס' לבתר, דא הוא שלימא דכלא, דהכי תנינן, מהו היכל. כלומר ז' ה"י כ"ל, י' האי והאי, י' וכלא אשתלים כחדא.

תכה) רישא דקרא ז' מה מוכח, כל דכתיב אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. האי מאן כ' דאקריב בריה קרבנא קמי קביה, כ' רעוא דקביה, כ' בההוא

מסורת הזהר

(א) אשרי תבחר ותקרב: לעיל דף ק"ט ציון א' וס"ג. (ב) והיה הנשאר בציון: ישעיה ר"ל. ח"א קיד. קטז: קט. קסד. ריט. ח"ב יוד. גז: קכא. (ג) בחכמה יבנה בית: לעיל ב"א דף רמא ציון ו'. (ד) ונהר יוצא מעדן: לעיל ב"א דף ריא ציון א'.

חלוסי גרסאות א' גיא בקטרא. כ' גיא חדחן. ג' גיא מוסף מלי אורייתא. ד' גיא בגווייהו. ט' גיא מקבלן. ו' גיא מוסף הוא ליליא. ז' גיא ליג חדתא. ח' גיא לקשרא. ט' גיא למריה. י' גיא מאריה. יא' גיא מוסף נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך וליג וגו'. יב' גיא לגו. יג' גיא לגו. יד' גיא מן דאי עד אלא אדליג (אה"ל). טו' גיא ליג הוה. טז' גיא לבתרא. יז' גיא הכל דכלא אשתלים. יח' גיא ליג האי והאי. יט' מוסף כלומר האי והאי (אה"ל). יט' גיא דכלא. כ' גיא ליג מת. כל' גיא מוסף מה דכתיב. כג' גיא דקריב. כד' גיא רעוא. כה' גיא כההוא.

לברית מילה

החכמה יבנה בית, לא כתוב, שאם היה כתוב כן היה משמע שהחכמה נקרא בית, אלא שכתוב בחכמה יבנה בית, שהמשמעות שהמלכות מקבלת חכמה, ואז נקראת בית. והיינו שכתוב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. שנהר יוצא מעדן ה"ס בינה החזרת לחכמה. הגן זהו מלכות. ואז נקראת בית.

תכד) קדוש היכלך וכו': קדוש היכלך, הוא לאחר כך, דהיינו אחר שנשלם במדרגת בית. הוא שלימות הכל. כי כך למדנו. מהו היכל. כלומר, די כל זה וזה. דהיינו שהוכח למדרגה זו מתפלא ואומר, איך נגלה כל זה. והכל נשלם כאן ביחד. כלומר כל דבר מוצא כאן תכלית שלמותו.

תכה) רישא דקרא וכו': תחילת הכתוב מה מוכיח לנו. שכתוב, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, הוא, שכל מי שמקריב

אח

הכולם

סיני, ואחר שנסתלקו משם, לא היו יודעים אם הוא יום או לילה. אמר ר' אבא, כל עוד שאנו נמצאים כאן, יאמר כל אחד מאתנו, דבר חדש בחכמה, להחזיק טובה לבעל הבית בעל השמחה.

תכב) פתח חד וכו': פתח אחד ואמר אשרי תבחר ותקרב וגו'. מתחילה אימר

הכתוב חצריך, אח"כ ביתך, ואח"כ היכלך. זה פנימי מזה וזה למעלה מזה. כלומר, שהם ג' מדרגות המלכות מסטה למעלה, זו גבוהה מזו. ישכון חצריך בתחילה, שפירושו בח"י נה"י שהם לבר מנופא, ונק' חצרות. כמו שאתה אומר, והיה הנשאר בציון, והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. כי עיקר נה"י הוא יסוד, וציון היא פנימיות היסוד, וירושלים חיצוניותו. ושניהם נקראים חצרות. נשבעה בטוב ביתך הוא לאח"כ, כ"ל מר לאחר שנשלם במדרגת חצרה, וזכה למדרגת בית. כמש"א בחכמה יבנה בית.

(דמויי דף צ"ד ע"ב)

קרבנא, ואתרעי ביה, וקריב ליה, ושווי י מדוריה בתרין י אדרין, ואחיד להאי ולהאי, דאינון תרין י אתקשרו י כחדא. דכתיב ישכון חצריך. חצריך ודאי תרי.

תכו) בגיני כך, חסידי קדמאי סבאן דהכא, י כד י מקריבין בנייהו לקרבנא דא, י פתחי י ואמרי, אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אינון דקיימי י עלייהו אמרי, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך. לבתר מברך אשר קב"ו להכניסו בביתו של אברהם אבינו. ואינון דקיימי י עלייהו י אמרי, כשם י שהכנסתו לבית וכו'.

תכו) ותנינן, בקדמיתא יו לבעי ב"נ רחמין עליה, ולבתר על אחרא, דכתיב * וכפר בעדו בקדמיתא, ולבתר יו ובעד כל קהל ישראל. ואנן י אורחא דא נקטינן, והכי שפיר י וחזי י לקמאן.

תכח) א"ר אבא, ודאי כך הוא ויאות מלה, ומאן דלא אמר הכי, אפיק גרמיה מעשרה י חופות, דזמין קב"ה למעבד לא לצדיקיא, יי בעלמא דאתי. וכלהו מתקשרן בהאי. ובגיני כך, עשרה מלי דמהימנותא אית בהאי קרא. אשרי תבחר ותקרב וגו', וכל מלה ומלה חד חופה אתעביד יי מנה.

תכט) זכאה יי חולקיכון בעלמא דא, ובעלמא דאתי, דהא אורייתא מתקשרא בלביכו, כאילו קיימיתו * יי בגופייכו בטורא דסיני, בשעתא יי דאתיהבת אורייתא לישראל.

מסורת הזהר

(א) וכפר בעדו: (ויקרא ט"ז) ח"א רלב. ח"ב קסב: ח"ג יח. ז"ח נשא נ' טג שכה.

חלוסי גרסאות ה ניא דאתרעי (אה"י). כ ניא דשו. ג ניא מדורה. ד ניא אתרין. ז ניא דאתקשרו. ו ניא כחדא. ז ניא ליג כו. ח ניא מקריבין. ט ניא פתחו. י ניא ואמרו. יא ניא עליה. יב ניא עליה. יג ניא מוסיף והו תמן אמרי. יד ניא שהכניסו. טו ניא ליבעי. טז ניא על. יז ניא ארחא. יח ניא ליג וחזי. יא חר (דיק). יט ניא לקמן. כ ניא חסות. כא ניא מוסיף לצדיקיא בנחא דעון. כב ניא לעלמא. כג ניא מניה. כד ניא חלקין. כז ניא רגופייכו. כח ניא דאתיהבת.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

חכו) ותנינן בקדמיתא: ולמדנו, שתחלה יבקש אדם רחמים על עצמו, ואחר כך על חבריו. שכתוב, וכפר בעדו מתחילה, ואחר כך ובעד כל קהל ישראל. ואנו לקחנו דרך הזה וכן טוב ויפה לנו. לכן צריך תחילה בעל הבריה עצמו לומר פסוקי דרחמי, ואח"כ יאמרו העומדים עליו.

תכח) אמר ר' אבא וכו': אריא, ודאי כך הוא ויפה הדבר, דהיינו לומר הכתוב אשרי תבחר ותקרב הג"ל, ומי שאינו אומר כן, מוציא את עצמו מעשרה חופות שעתידהקב"ה לעשות לצדיקים כעולם הבא. וכולם מתקשרים בזה הכתוב, ומשום כך עשר מלות של האמונה יש בכתוב הזה, אשרי תבחר ותקרב וגו', וכל מלה ומלה נעשה ממנה חופה אחת. אשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא, כי החורה מתקשרת

את בנו קרבן לפני הקב"ה, דהיינו שמל אותו, רצונו של הקב"ה בקרבן הזה, ורוצה בו, ומקרבו, ושם משכנו, בשני חדרים של היסוד, שהם ציון וירושלים כנ"ל, ותופש בזה ובוה, כי אלו השנים מתקשרים כאחד. שכתוב ישכון חצריך, חצריך ודאי שני חצרות.

תכו) בגיני כך חסידי וכו': משום זה, חסידים הראשונים, זקניהם של אלו שבכאן, כשהקריבו בנייהם לקרבן זה לברית מילה, פתחו ואמרו אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אלו העומדים אצלם אמרו, נשבעה כטוב ביתך קדוש היכלך. אחר כך מברך, אשר קדשנו במצותיו וצונו להכניסו בביתו של אברהם אבינו. והעומדים עליהם, אמרו כשם שהכנסתו לברית וכו'.

(רשו"י דף צ"ד ע"ב * דף צ"ה ע"א)

תל) פתח אידך ואמר " מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת ^א שלמיך וגו'. תאנא, כל מאן דקריב בדיה לקרבנא דא, כאילו אקריב כל קרבנין דעלמא, ^ב לקמיה דקביה, וכאילו בני מדבחא שלימתא קמיה.ג. תלא) בגיני כך, בעי לסדרא מדבחא, ^ה במאנא חד מלייא ד ארעא, למגזר עליה ^ו האי קיימא קדישא, ^ז ואתחשיב קמי קביה, כאילו אדבח עליה עלוון וקרבנין, ^ח עאנא ותורי.

תלב) וניחא ^ט ליה יתיר מכלהו, דכתיב וזבחת עליו את עולתיך ואת שלמיך וגו'. בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו ^י אזכיר את ^{יא} שמי. י דא מילה, דכתיב בה ^{יב} סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם.

תלג) ^{יג} האי מזבח אדמה ודאי כמה דאמינא. בתריה מה כתיב, ^{יד} ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא כד אתגיייר, ^{יז} דאיהו מעם ^{יח} קשי קדל, ^{יט} וקשי לבא, האי אקרי מזבח אבנים.

תלד) לא תבנה אתהן גזית. ^{כו} מה הוא. דבעי ^{כז} לאעלא ליה ^{כח} בפולחנא דקב"ה ולא יגזר יתיה, עד ^{כט} דינשי פולחנא אחרא דעבד עד הכא, ויעדי מניה. ההוא קשיו דלבא.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) נכלי א' מלא עטר להניח בו העטלה. ב) ח"ם א) מזבח אדמה תעשה: (שמות כ) ח"א מט. ח"ב קלט. ת"ז יא. ב) במאנא חד מלייא שמי כתיב מילס.

ארעא: ח"ג מר. ת"ז יא. חכ"ד ע. תל"ז עח:

ב) סוד ה' ליראיו: לעיל ב"ב רף קמג ציון ג'. ד) ואם מזבח אבנים: (שמות כ) ח"ג עב: תק"ח קי"ז טב שכה.

חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף ואת צאנך ואת בקרך. ב) ג"א לקמי קביה. ג) ג"א מוסיף דהכי הוא נוטריקון של מזבח [ומזבח] מילה זמנה ביום ח' [הח'] (הרמיק ואה"ל). ד) ג"א עפרא. ה) ג"א מוסיף אות האי. ו) ג"א ואתחשב. ז) ג"א ענא. ח) ג"א ענאי. ט) ג"א מוסיף ליה כראו. י) ג"א ליה ביה (אה"ל). יא) ג"א מוסיף אשר אזכיר. יב) ג"א מוסיף את דא. יג) ג"א דא את. יד) ג"א מאי (אה"ל). יז) ג"א דהיא. יח) ג"א קשה יד ג"א קשה וניא וקשה. טו) ג"א מאן וניא מאי. טז) ג"א לאעלא. יז) ג"א לפולחנא. יח) ג"א בגין דינשי וליג ולא יגזר יתיה ער.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

שכתוב וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו' בכל המקום אשר אזכיר את שמי. מהו אזכיר את שמי, הוא מילה, שכתוב, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. הרי שברית הוא שם, שאומר בו ובריתו להודיעם.

בלבותיכם, כאלו עמדתם בעצמכם בהר סיני בשעה שניתנה תורה לישראל.

תל) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר, מזבח אדמה תעשה לי וגו'. למדנו, כל מי שמקריב את בנו לקרבן הזה של ברית מילה, הוא כאלו היה מקריב כל קרבנות שבעולם לפני הקב"ה, וכאלו בנה מזבח שלם לפניו.

תלא) בגיני כך בעי וכו': משום זה, צריך לסדר מזבח בכלי אחר מלא עפר, למול עליו ברית קדוש הזה. ונחשב לפני הקב"ה כאלו שחט עליו עולות וקרבנות צאן ובקר.

תלב) וניחא ליה יתיר וכו': ונוח לו להקב"ה מעשה המילה, יותר מכל הקרבנות.

(דפו"ג רף צ"ח ע"א)

תלג) האי מזבח אדמה וכו': מזבח אדמה הזה הוא ודאי כמו שאמרתי, לעיל באות ת"ל) ואחריו מה כתוב, ואם מזבח אבנים תעשה לי, זהו רמז, לגר כשהוא מתגיייר. שהוא מעם קשה עורף וקשה לב, זהו נקרא מזבח אבנים.

תלד) לא תבנה אתהן גזית: מהו פירושו, ואומר, שצריך להכניס את הגר, בעבודת הקב"ה, ולא ימול אותו, עד שישכח

תלה) ואי אתגזר, ולא אעדי מניה ההוא ב קשיא ב דלכא, למיעל בפולחנא ב קדישא דקב"ה, הרי הוא כהאי פסילא דאבנא, דגזרי ליה מהאי גיסא, ומהאי גיסא, ואשתאר אבנא ב כדבקדמיתא. ב בג"כ לא תבנה אתהן י גזית. דאי ז אשתאר ב בקשיותיה, ב כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כלומר, ההוא גזירו דאתגזר לא י מהניא ליה.

תלו) בגיני כך, זכאה חולקיה יב דמאן יב דאקריב האי קרבנא יב בחדוותא יב ברעוא קמי קב"ה, ובעי למחדי בהאי חולקא, טו כל יומא, דכתיב * וישמחו כל חוסי בך לעולם טו ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך.

תלו) פתח אידך ואמר, ב ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע י שנים וירא ה' וגו'. אני אל שדי התהלך לפני י וגו'. האי קרא אית לעיינא ביה, י וקשיא בכמה ב אורחין, וכי עד השתא לא אתגלי ליה קב"ה לאברהם, כל אלא ב האידנא כד ב מטא להני יומין, וירא ה' אל אברם, ולא קודם. כז והכתיב ויאמר ה' אל אברם. וה' אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. והאידנא מני כהושבן כו יומין, וכד מני להו, כתיב וירא ה' אל אברם, אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי. ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע שנים בקדמיתא שנה, ולבסוף שנים.

מסורת הזהר

א ויטחחו כל דוסי כך: (תהלים ה') ח"ג קלה: קפט: קצנ. ח"ג פ. ב) ויהי אברם בן תשעים וגו': לעיל דף קי"א ציון א'.

חלופי גרסאות א גיא קשיו. ב גיא ליג דלכא. ג גיא ליג קדישא. ד גיא כדקדמיתא. ה כ"א ליג בגיכ לא תכנה אתהן גזית. ו גיא כהאי גזית. ז גיא מוסיף גזית כהאי גזית דאשתאר בקשיותיה דאי אשתאר הכי חרבך (אה"ל). ז גיא דאשתאר וליג דאי. ח גיא ליג בקשיותיה כי חרבך. ט גיא הכי וליג בקשיותיה כי. י גיא מהנייא. יא גיא מאן. יב גיא דקריב. יג גיא לחדוותא. יד גיא ליג ברעוא. טו גיא מוסיף כל ההוא. טז גיא ירננו וגו'. יז גיא שנים וגו' וליג בן וירא עד התהלך. יח גיא והיה תמים וליג וגו'. יט גיא מוסיף ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים האי קשיא קשיא. כ גיא אורחין. כל גיא ליג אלא. כג גיא והאידנא, ונ"א מוסיף עד האידנא. כד גיא מליא. כה גיא והא כתיב. כז גיא ליג חושבן. כח גיא יומיו (אה"ל).

לברית מילה

הסולם

מאמרים

הזה כל היום. שכתוב וישמחו כל חוסי בך. לעולם ירננו וגו'.

העבודה זרה שעבד עד כאן, רהיינו שתצא מלכו. ועד שתסור ממנו ערלת לבו.

תלו) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וירא ה' וגו'. במקרא הזה יש לעיין בו. והוא קשה בכמה דרכים. וכי עד עתה לא נגלה הקב"ה לאברהם. אלא רק עתה כשהגיע לימים האלו, וירא ה' אל אברם. ולא מקודם לכן, והרי כתוב ויאמר ה' אל אברם. וה' אמר אל אברם. ויאמר לאברם ידוע תדע וגו'. ועתה כשמחשב מספר ימים, וכאשר מחשב אותם, כתוב. וירא ה' אל אברם, משמע כי עד עת עוד לא נגלה עליו אלקים ועוד שכתוב, בן תשעים שנה ותשע שנים, מתחילה אומר שנה, ולבסוף אומר שנים.

תלה) ואי אתגזר וכו': ואם נמול ולא הסיר ממנו אותו קשיות לב כדי שיכנס בעבודתו הקדושה של הקב"ה, הרי הוא כמו פסל של אבן. שמסתתים אותו מצד זה ומצד זה, והאבן נשאר אבן בכתחילה. משום זה לא תבנה אתהן גזית, שאם נשאר בקשיותו, נמצא כי חרבך הנפת עליה ותחלליה, כל מר, מילה זו שנמול אינה מועלת לו.

תלו) בגיני כך זכאה וכו': משום זה, אשרי חלקו של המקריב קרבן זה בשמחה וברצון לפני הקב"ה, וצריכים לשמוח בחלק

תלח) אלא הכי תאנא, כל ה אינון יומין לא כתיב וירא, מ"ט, אלא י כל כמה דהוה אטיס יוסתים, ד קב"ה לא ס אתגלי עליה י כדקחזי. האידנא אתגלי עליה, ד כתיב וירא. מ"ט. משום דבעא ה לגלי ביה, האי את ס כתרוא קדישא.

תלט) ועוד דבעא קב"ה לאפקא מניה זרעא קדישא, וקדישא לא י להוי, בעוד ה דאיהו אטיס בשרא, אלא אמר השתא דהוא בן תשעים שנה ותשע שנים, וזמן קריב הוא דינפוק י מניה זרעא קדישא, י להוי הוא קדישא בקדמיתא, ולבתר ינפוק מניה זרעא קדישא. בג"כ מני יומי י בהאי, ולא ס בכל הני זמני ס קדמיתא.

תמ) תו תשעים שנה, דכל ה יומי קדמאי לא הוה שנים אלא כחד שנה, דלא הוה יומי יומין, השתא דמטא להאי, י שנים אינון, י ולא שנה.

תמא) ויאמר אליו אני אל שדי. מאי משמע, דעד השתא לא כ קאמר כל אני אל שדי. אלא הכי תאנא, עבד קב"ה ה) * כתרין תתאין דלא קדישין לתתא, וכל אינון דלא אתגזרו כ יסתאכוון בהון.

תמב) כ ורשימין בהון, ומאי רישומא כל אית בהון דאתחזי בהו שיין

דרך אמת

מסורת הזהר

ה) מדכיננה של כחוס חלוטות שהס למטה מנכול הקדושה חה לעומת זה עשה חלקים.

א) כחרין תתאין: ח"א קסו. ח"ג מא:

חלוסי גרסאות ה ג"א אדין. כ ג"א ל"ג כל. נ ג"א מוסיף ופחים כך. ד ג"א מוסיף כגין וג"א כגין כך קכ"ה. ה ג"א אתגלייא, ו ג"א כדקא חוי, ו ג"א וכתיב. ה ג"א לגלאת. ס ג"א בתרא (ד"ק). י ג"א: דיהוי. יא ג"א אי. ו ג"א אי איהו (אח"ל). יב ג"א ל"ג מניה. יג ג"א ליהוי. יד ג"א לתאי. קו ג"א ככל. קז ג"א: קומייהא. יח ג"א יומי. יח ג"א מוסיף שנים שנים. יט ג"א לאו. כ ג"א אמר. כל ג"א מוסיף ליה הכי אני. ככ ג"א: אסתאבון. כג ג"א ורשימן. כל ג"א ל"ג אית.

מאמרים

הסולם

לכרית מילה

תלח) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו כל אלו הימים עד עתה לא כתוב וירא ה' אל אברם. מה הטעם. אלא כל זמן שהיה ערל וסתים הקב"ה לא נגלה עליו כראוי. עתה נגלה עליו כראוי, שכתוב וירא. מה הטעם. משום שרצה לנלות בו אות ברית הזה שהוא כתר הקדוש.

תלט) ועוד דבעא וכו': ועוד, כי רצה הקב"ה להוציא ממנו זרע קדוש, וקדוש לא יוכל היות בעוד שהוא ערל בשר. אלא אמר הקב"ה. עתה כשהוא בן צ"ט שנה, והזמן קרוב שיצא ממנו זרע קדוש, דהיינו שקרוב להיות מאה שנה, יהיה הוא קדוש מתחילה, דהיינו שימול עצמו, ואח"כ יצא ממנו זרע קדוש. משום זה מנה ימיו בזה, דהיינו כתשע שנים, משום שנתקרב לזמן הראוי להוליד בשלמות, ולא בכל הזמנים שקדמו. דהיינו בתשעים שנים שקדמו, שעוד לא היה ראוי להוליד זרע קדוש, ולפיכך לא כתוב בהם שנים אלא תשעים שנה.

תמא) ויאמר אליו אני אל שדי: ושואל, מה הטעם שער עתה, לא אמר אליו הקב"ה אני אל שדי, ומשיב, אלא כך למדנו. עשה הקב"ה למטה, כתרין תחתונים שאינם קדושים, וכל אלו שלא נמולו יטמאו בהם.

תמב) ורשימין בהון וכו': ויש בהם. ככתרים תחתונים, רשימות. ומה הוא הרשימה שיש בהם, הוא כי נראה בהם שיין דלת ולא יותר. דהיינו שחסר שם ה' מהם שדי, ומשום זה מטמאים בהם, ומתדבקים בהם. כתרין תחתונים. פירושון.

דלית, ולא יתיר, ובג"כ אסתאבון בהו, ואתדבקון בהו. בתר דאתגזרו, י נפקין מאלין, י ועאלין בגדפוי (ב) דשכינתא, ד ואתגליא בהו יו"ד י רשימא קדישא, את קיימא שלימ, * ואתרשים בהו שד"י, ואשתלים בקיומא שלימ ועל דא כתיב בהאי, אני אל שדי.

תמג) * התהלך לפני והיה תמים, ו שלימ, דהשתא את י חסר ברשימא דשי"ן י ודלית, גזר גרמך, ט והוי שלימ, ברשימא י דיו"ד. ומאן י דאיהו י ברשומא דא, אתחזי לאתברכא בשמא דא, דכתיב י ואל שדי יברך אותך. תמד) מהו אל שדי. י ההוא י דברכאן י נפקן מניה, ט הוא דשליט על י כל כתרין תתאין, וכלא מדחלתיה י דחלין י ומודעזעין, בג"כ מאן דאתגזרו, כל אינון דלא י קדישין אתרחקן מניה, ולא שלטין ביה. ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנמ, דכתיב י ועמך כלם צדיקים כל וגו'.

תמה) א"ר אבא, זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי, זכאה חולקי כד דאתינא למשמע מלין אלין י מפומיכו, כלכו קדישין, כלכו בני ד אלהא קדישא, עליכו כתיב י- זה יאמר להי אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו

דרך אמת

מסורת הזהר

(ב) בהקדמה י"ג א.

(א) התהלך לפני והיה תמים (בראשית י"ז) ח"א

יא : ר : רכח : רמו. ח"ב סר : ח"ג יד. סמב. קסג

קסו. קפ : רמג : ז"ח חשא מ"ד טא שכט. (ב) ואל שדי יברך (בראשית כ"ח) ח"א קמו. (ג) ועמך כלם צדיקים לעל ב"א דף ש"א ציון א'. (ד) זה יאמר להי אני : (ישעיה מ"ד) ח"ב קפו : ח"ג נג. ז"ח אחרי מ"ז טג שד. רוח ע"ז טד שטו.

חלופי גרסאות א נ"א יסתאבון. ב נ"א נפקו. ג נ"א ועאלו. ד נ"א ואתגלייא. ה נ"א רשומא. ו נ"א מוסיף שלימ ודאי (אה"ל). ז נ"א חסרא. ח נ"א מוסיף ודלית יו"ד השתא. ט נ"א מוסיף יו"ד גזר (אה"ל). ט נ"א ותהו. י נ"א שר"י. יא נ"א מוסיף שר"י איהו. יב נ"א מוסיף ואיהו שרי (אה"ל). יג נ"א איהו. יד נ"א ברשימא. יו נ"א והנהו. יז נ"א ברבאן. יח נ"א נפקין. יט נ"א הוא. כ נ"א ל"ג כל. כא נ"א מוסיף דחלין ומרחתין. כב נ"א ומודעזעין. כג נ"א קדיש. כד נ"א מוסיף וגו' [כל אינין דאתגזרו] [איקרין] אקרין צדיקים ובג"כ. כה נ"א ירשו ארץ דלא רית האי ארץ אלא התוא דאקרי צדיק אוף הכא ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו'. כו נ"א דזכינא. כז נ"א מפומכו. כח נ"א מלכא.

כאמרים

הסולם

לברית מילה

ה"י. והשם שדי יהיה שלם כן. ומי שהוא שלם ברשימה זאת. הוא ראוי להתברך בשם הזה, שכתוב ואל שדי יברך אותך וגו'.

תמד) מהו אל שדי וכו' : ושואל מהו השם אל שדי. ואומר, הוא השם שהכרכות יוצאות ממנו. הוא השולט על כל כתרים התחתונים. וכולם יראים ומודעזעים מפחדו. משום זה, כל מי שנמול כל אלו שאינם קדושים מתרחקים ממנו ואינם שולטים עליו. ולא עוד אלא שאינו יורד לגיהנמ, שכתוב, ועמך כלם צדיקים וגו'.

תמה) א"ר אבא זכאין וכו' : אר"א, אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקי שבאתי לשמוע דברים הללו מפיכם. כלכם קדושים. כלכם בני אלקים הקדוש. עליכם

הלעומת של עשרה כתרים קדושה, כסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים, והמכשפים והשדים יונקים חיותם וכל כחם מעשרה כתרים תחתונים הללו.

בתר דאתגזרו וכו' : אחר שנמולו יוצאים מאלו, כתרים תחתונים, ונכנסים בכופי השכינה. ומתגלה בהם ה"י רשימה הקדושה, אות ברית השלם, ונרשם בהם השם שדי, ונשלם בקיום שלם. ועל כן כתוב בזה כאברהם, אני אל שדי. מה שלא כתוב כן מטרם שנצטוו על המילה.

תמג) התהלך לפני והיה תמים : חמים, פירוש שלם. כי עד עתה היה חסר י ברשימה של שין דלת, לפיכך אמר לו הקב"ה, מול את עצמך, והיה שלם ברשימה של (דסו"י דף צ"ה ע"א י) דף צ"ה ע"ב)

לה' ובשם ישראל יכנה. כל חד מנכון אחיד ואתקשר במלכא קדישא עלאה, ואתון רברבן ממנן תריסין ^ה מההיא ארץ, דאקרי ארץ החיים, דרברבנוהי אכלין ממנא דטלא קדישא.

תמו) פתח ^ב אידך ואמר ^ה " אשריך ארץ שמלכך בן ^ג חורין ושריך בעת יאכלו. ^ד וכתוב אי לך ארץ שמלכך ^ו נער ושריך בנקר יאכלו. הני קראי קשיין אהדדי. ולא קשיין, ^י האי דכתיב אשריך ארץ, דא ארץ דלעילא, דשלטא על כל אינון חיין דלעילא. ^י ובג"כ אקרי ארץ החיים, ^ח ועלה כתיב ^ז ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה ^ט תמיד. וכתוב ^ב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. לא תחסר כל בה דייקא. וכל כך למה, משום דכתיב שמלכך בן חורין ^י דא קב"ה. כד"א ^ד בני בכורי ישראל.

תמו) בן חורין, מהו בן חורין, כד"א ^ה יובל הוא קדש תהיה לכם. וכתוב וקראתם דרור בארץ. דהא כל חירו מיובלא קא אתי, ^י בג"כ בן חורין.

דרך אמת

ה) קליד ב' וסומה קצ"ד ב'.

מסורת הזהר

א) אשריך ארץ שמלכך בן חורין (קהלת יוד) ח"א ככר: ח"ב קער: קעה: ח"ג עט: ב) ארץ

אשר ה' אלקיך: (דברים י"א) ח"א קו. קצט. רנ: ח"ב קנו: רכו. ח"ג קלו: רמה: רצנ: ת"ז ת"ח. ב"ש: טות קמה. ג) ארץ אשר לא במסכנות: (דברים ה') ח"א קח: ח"ב מ: ת"ז חנ"ו צא. תס"ט ק. קא. ד) בני בכורי ישראל: (שמות ד') ח"א קכד: קנד: ריב. ריט. רכנ: רלג: רסה: ח"ב מג: מה: עט. פד. פה: סז: סק: קצו. רמה: ח"ג עה. קיא קמט. קפה קצא: רב. רלה. רעו: רצא. ת"ז תכ"ד סט: תל"א עה: ז"ח יתרו ל"ז טג שג. רות פ"ד טג שט. תק"ח ק"ו טר שמח. ה) יובל הוא קדש: (ויקרא כ"ה) ח"ב פה: עכא:

חלופי גרסאות א) נ"א מההוא. ב) נ"א ל"ג אידך. ג) נ"א חורין וגו'. ד) נ"א ל"ג וכתיב. ה) נ"א נער וגו'. ו) נ"א הא. ז) נ"א ובגיני כך. ח) נ"א עליה. ט) נ"א ל"ג חמיר. י) נ"א ל"ג מן דא ער כד"א יובל. יא) נ"א בגיני כך.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

עליכם כתוב, זה יאמר לה' אני וזה יקרא בשם יעקב וגו'. כל אחר מכס אחוז ונתקשר במלך הקדוש העליון. ואתם שרים ממונים בעלי כגן. מאותו ארץ שנקרא ארץ החיים. שה"ס הנוקבא המלכשת לאמא עלאה, ששריו אוכלים מן המן של הטל הקדוש.

במסכנות וגו' לא תחסר כל בה. לא תחסר כל בה הוא בדיוק רהיטו שמכבלת מווג דלא פסיק. וכל כך למה, הוא משום שכתוב שמלכך בן חורין. זה הקב"ה, שה"ס ז"א כמו שאתה אומר, בני בכורי ישראל. פירוש. בעת שז"א עולה ומלביש לאו"א עלאין והנוקבא עולה ומלביש לישסו"ח. והם פב"פ. אז נקרא ז"א ישראל בסו"ה בני בכורי ישראל. ונקרא בן חורין. והנוקבא נקראת ארץ החיים. ואז נאמר עליה אשר לא תחסר כל בה. כי ז"א משפיע לה מווג או"א דלא פסיק.

תמו) פתח אידך וכו': פתח אחר ואמר. אשריך ארץ שמלכך בן חורין וגו'. וכתוב אי לך ארץ שמלכך נער וגו'. מקראות אלו קשים זה על זה. כי ארץ פירושו הנוקבא, וכאן אומר שמלכך בן חורין וכאן אומר שמלכך נער. ומשיב, ולא קשים. זה שכתוב אשריך ארץ וגו'. זהו ארץ שלמעלה, רהיטו הנוקבא שעלה למעלה והלביש הבינה. השולטת על כל החיים שלמעלה. שבבינה. שמשום זה נקראת ארץ החיים. ועליה כתוב. ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד. וכתוב ארץ אשר לא

בן חורין, מהו בן חורין וכו': ושאל מהו פירושו של בן חורין. ואומר שמש"א יובל היא קדש תהיה לכם. ויובל פירושו בינה וכתוב. וקראתם דרור בארץ. הרי שכל חירות באה מיובל, שהיא בינה. משום זה בעת שז"א יש יו המוחין דבינה נקרא, בן חורין. ומקשה. ואם תאמר, למה כתוב בן חורין ולא בן חרות.

(דמויי דף ציה ע"ב)

ואי תימא בן חורין, ולא כתיב בן חירות. הכי היא ודאי, בן חירות מיבעי ליה.

תמח) אלא במתניתא סתימאה דילן תנינא, א כד מתחברן ב יו"ד ב בה כדין כתיב * ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ולא תימא ז כד מתחברן; אלא מתחברן ב) ודאי. ובג"כ בן חורין כתיב, וע"ד אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו, בחדוותא בשלימו ברעוא.

תמט) אי לך ארץ שמלכך נער, ס האי ו ארץ דלתתא. דתניא כל שאר יארעי דשאר עמין ס עכו"ם ס אתיהיבו לרברבין תריסין דממנן עלייהו, ועילא מכלהו ההוא דכתיב ביה, ז נער הייתי גם זקנתי. ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו. וע"ד כתיב אי לך ארץ שמלכך נער. ווי לעלא דמסטרא דא ינקא, וכד ישראל בגלותא, ינקין י כמאן יא דיניק מרשותא אחרא.

דרך אמת

מסורת הזוהר

א) ונהר יוצא מעדן: לעיל כ"א ר"א ציון א' ב) נער הייתי גם זקנתי: (תהלים ל"ו) ח"א קמג. קכא : קסב. קסט. קעט. ח"ב רלח. ח"ג רסז :

חלוסי גרסאות א) ב"א ל"ג כד מתחברן. ב) ב"א י' בה'. ג) ב"א בה"א. ד) ב"א כד מתחברן אלא כד מתחברן (אה"ל). ה) ב"א הוי (ר"א). ו) ב"א ל"ג ארץ. ז) ב"א ארצות. ח) ב"א ל"ג עכו"ם. ונ"א ע"י. ט) ב"א אתיהיבו. י) ב"א כמה. יא) ב"א דינין. (ד"א).

מאמרים

הסולם

לברית מילה

הכי הוא ודאי וכו': ומשיב. כן הוא ודאי שהיה צריך לומר בן חירות. פירוש. המוחין דהארת חכמה נקראים חירות, כי עליירי המוחין הללו מכניעים כל הקליפות והס"א. ומוחין הללו דחכמה מאירים רק ממטה למעלה. (כנ"ל דף ה' ר"ה חד) שהוא בחינת ו"ק דג"ד, ונבחן לאור נקבה, כי כל אור שאינו מאיר ממעלה למטה, אינו אור זכר. וע"כ מכוניס המוחין חירות מלשון נקבה, ולא חורין שהוא לשון זכר. וז"ש הכי הוא ודאי בן חירות מיבעי ליה, כי אינם מושפעים ממעלה למטה.

תמח) אלא במתניתא סתימאה וכו': אלא למה כתוב בן חורין, במשנה סתומה שלנו למדנו, כאשר יור עם ה' מתחברים, אז כתוב נהר יוצא מעדן שהוא ז"א להשקות את הגן. ואל תאמר, כאשר מתחברים, אלא, מתחברים ודאי ומשום זה כתוב בן חורין. פירוש. כי כאשר מתחברים, יורה שזוגם פסיק ולפעמים מתחברים, וכיון שהמדובר הוא באו"א עלאין שזוגם לא פסיק, לא יתכן לומר כאשר מתחברים אלא מתחברים ודאי תמיד. ואז כשז"א מקל מוחין אלו דאו"א עלאין, שהם מאירים ממעלה למטה הוא נקרא בן חורין. (דפו"י י"ב ע"ב)

תמט) אי לך ארץ שמלכך נער: היינו ארץ הזו שלמטה, היינו הנוקא שכבראיה אשת מסטרין (כנ"ל בראשית א' דף רכ"ט ד"ה ובג"ד ע"ש) כי למדנו, כל שאר ארצות של שאר העמים עוברי כוכבים ומזלות, ניתנו לשרים ממונים עליהם, ועליון על כולם הוא אותו שכתוב בו, נער הייתי גם זקנתי, ולמדנו שפסוק זה שרו של עולם אמרו, דהיינו מסטרין, הנקרא נער. ועליו כתוב, אי לך ארץ שמלכך נער. ווי אל העולם שיונקים מצד זה, דהיינו מצד מסטרין, וכאשר ישראל בגלות הם יונקים ממנו, כמי שיונק מרשות זר, כי ישראל צריכים לינק מן הקב"ה ולא ממנו.

(תנ) ושריך בבקר יאכלו. ה ולא נ בכולי יומא. בבקר, ולא בזמנא אחרא דיומא. דתניא בשעתא דחמה זורחת, ואתיין נ וסגדין ליה לשמשא, רוגזא תלי בעלמא, בשעתא דמנחה רוגזא י תלייא בעלמא. מאן גרים האי, משום דמלכך נער, ההוא דאקרי נער.

(תנא) ואתון זכאי קשוט, קדישי עליונין, בני מלכא קדישא, לא ינקין מהאי סטרא, אלא מההוא אתר קדישא דלעילא, עלייכו כתיב * ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים * כלכם היום.

(תנב) י פתח רבי ז ואמר, ב אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וגוי ויעזקהו ח ויסקלהו וגוי. הני קראי אית לאסתכלא בהו, אמאי כתיב שירה, תוכחה מבעי ליה. לידידי, לדודי מבעי ליה. כמה דכתיב שירת דודי. כרם היה לידידי בקרן בן שמן. אסתכלנא בכל אורייתא, ולא אשכחנא אתרא דאקרי * קרן בן שמן.

(תנג) אלא הני קראי הא אוקמוה חברייא בכמה יא גוונין, וכלהו שפיר והכי הוא. אבל אשירה נא לידידי, דא יצחק, דהוה ידיד, ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא.

(תנד) אמאי ידיד. דתנינן רחימו יי סגי הוה ליה לקב"ה י ביה, י דלא אתעביד, עד דלא יי אתגזר אברהם אבוה, ואקרי שלים, ואתוסף ליה יי היא לאשלמותא. וכן לשרה האי יי היא יי אתיהיבת יי לה.

מסורת זוהר

(א) ואתם הדבקים בה': לעיל ביב דף ק"ז ציון א. (ב) אשירה נא לידידי: (ישעיה ה') ח"א צו ח"ג לד.

חלוסי גרסאות א נא מוסיף בבקר ולא. ב נא בכל. ג נא וסגדין. ד נא חליא. ה נא כלכם וגוי. ו נא רבי אבא סתת. ז נא אלעזר. ח נא מוסיף ויסקלהו ויעשו שורק. ט נא ליג קרן. י נא ליג בן. יא נא גווי. יב נא סגיא. יג נא מוסיף ביה ביצחק. יד נא ולא אתא עד דאתגזר. טו נא אתגזיר. טז נא ה'. יז נא ה'. יח נא אחייהבת, יט נא ליה.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

(תנ) ושריך בבקר יאכלו: ולא בשאר שעות היום. כי בבוקר, משמע ולא בזמן אחר שביום. כי למדנו, בשעה שהחמה זורחת ובני העולם משתחווים אל השמש, הנה כעס תלוי אז בעולם. וכן בשעת המנחה תלוי כעס בעולם, שאז זמן הדין. (כגיל ב"א דף ק"ל ד"ה תנינא ע"ש) מי גרם זה? משום דמלכך נער, אותו שנקרא נער, דהיינו מטטרון. כנ"ל.

(תנא) ואתון זכאי וכו': ואתם, צדיקי אמת קדושים עליונים בני המלך הקדוש, אינכם יונקים מאותו הצד של מטטרון, אלא מאותו מקום קדוש שלמעלה, דהיינו הנוקבא דז"א הנקראת ארץ החיים כנ"ל, עליכם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

(תנב) פתח ר' אבא וכו': פתח ר"א ואמר. אשירה נא לידידי שירת דודי

(דמויי דף צ"ה ע"ב *) דף צ"ו ע"א

נעשה

תנה) הכא אית לאסתכלא, ה' לשרה שפיר, אבל לאברהם, אמאי ה"א
 ולא נ' יו"ד, י' מבעי ליה, דהא הוא דכר חוה. אלא רזא עלאה נ' הוא, סתים
 בגוון, אברהם סליק לעילא, ונטיל רזא י' מה"א עלאה, דאיהו עלמא דדכורא
 י' ה"א עלאה י' וה"א תתאה, האי תליא י' בדכורא והאי י' בנוקבא ודאי. ס'
 תנו) י' דכתיב * כה יהיה זרעך. ותנא זרעך, זרעך ממש, י' דהוה שארי
 למיעל בהאי קיים, ומאן דשארי י' למיעל, בהאי קיים עאל. ובגיני כך גיורא
 דאתגור גר צדק אקרי, בגין דלא אתא מגוצא קדישא דאתגורו, ועל דא מאן
 דעאל בהאי, שמיה י' כהאי.

מסורת הוהר

(א) כה יהיה זרעך: לעיל רף ק"ז ציון א'.

חלופי גרסאות א' נ"א ה'. ב' נ"א י'. ג' נ"א הוה. ד' נ"א מה'. ה' נ"א ה'. ו' נ"א ה'. ז' נ"א נוקבא (רז"ו).
 ח' נ"א נוקבא (אה"ל). ט' נ"א מוסף, ובג"כ אברהם סליק בהיא דלעילא (דעילא) ושרה נתת
 (נחשח) בהיא דלחמא. י' נ"א חו דכתיב. י"א נ"א רהוא. י"ב נ"א ליג למיעל. י"ג נ"א כהאי.

מאמרים	הסולם	לכריה פילה
<p>נעשה, עד שנמול אברהם אבינו, ונקרא תמים, כי אז נאמר לו, והיה תמים, ונתוסף ה' לשמו להשלמה, וכן לשרה ניתן ה' זו. שהוא נקרא אברהם, והיא שרה.</p>		<p>שנקראים עקמא, וא"כ קשה, הרי מציאות קו השמאל אינו בערמא, שהוא זו"ן, אלא בבינה. לפיכך אומר, שיצחק נמשך מבינה עד לא יפוק לעלמא, מסרם שבא לזו"ן, כלומר, שאע"פ שיוצא מזו"ן, מ"מ אין לידתו אלא מבחינת בינה, ששם מציאות קו השמאל, אלא שיוצא דרך זו"ן בבחינת העברה, כי להיות הנשמות מדרגה תחתונה מזו"ן, הן מחויבות לעבור דרך זו"ן, אע"פ ששורשם מבינה.</p>
<p>תנה) הכא אית וכו': כאן יש להסתכל, ה' שניתנה לשרה, נכון הוא, אבל לאברהם, למה ניתנה לו ה' ולא י', ה' צריך להתוסף בשמו, כי הוא זכר, ובחינת ה' שייכת לזכר, ובחינת ה' שייכת לנקבה, ומשיב אלא סוד עליון הוא סתום גוון, אברהם עלה למעלה זלקח סוד מה"א עליונה, בינה, שחיא עולם זכר, כי ה"א עליונה וה"א תחתונה, שבשם הויה, זו תלויה בזכר, דהיינו ה' ראשונה, וזו תלויה בנקבה, דהיינו ה' אחרונה, וה' שלקח אברהם, היא ה' ראשונה שהיא זכר דהיינו בינה.</p>		<p>וזה ששואל אמאי ידיר (באות תנ"ד) כלומר, כיון שיוצא מזו"ן, ונולד מאברהם, איך אפשר שיצחק יהיה נמשך מקו שמאל שנקרא יד"ר, אחר שהוא תולדה מזו"ן ומאברהם, שכבר חס מבחינת מסך דחירק, שהוא קו אמצעי, וזהו שמשיב, רחמינו סני וכו', ואתוסף ליה ה' לאשלמותא וכן לשרה וכו', אברהם סליק לעילא ונטיל רזא מה"א עלאה וכו'. כי סוד ה' שנתוסף לו על שמו, הוא בינה, ויורה, שאברהם עלה למעלה אל הבינה ולקח סוד הכינה עצמה, ושם בעודו בבינה הוליד את יצחק, כי הוא הליש שם את קו ימין דבינה, שח"ס חולם, והוליד את יצחק בסוד קו שמאל דבינה, שה"ס שורק, וע"כ יצא יצחק בבחינת ידיר, שחוא קו שמאל דבינה שלמעלה מזו"ן, ואיך נעשה זה, מבאר בסמוך באות תנ"ו.</p>
<p>סנימיות חדברים, נודע שאברהם יצחק ויעקב, ה"ס ג' קוין הנמשכים מג' הנקודות, חולם שורק וחירק. (כנ"ל ב"א רף ק"ל ד"ה וזהו) וזו"ן ה"ס קו אמצעי, שה"ס נקודת החירק, ובב' הקוין ימין ושמאל שה"ס חולם שורק, אין לזו"ן בהם כלום, כי ה"ס מ"י אל"ה שבשם אלקים שבבינה, אלא מתוך דתלת נסקי מחד, שג' קוין דבינה יצאו ע"י מסך דחירק של זו"ן, על כן, חז בתלת קיימא, זכו זו"ן גם הם בב' הקוין ימין ושמאל דבינה ששם קו אמצעי שבהם עצמם הם ג' קיין, כי כל חשיעור שהתחתון גודם שיאיר בהעליון זוכה בו גם הוא, (כנ"ל ב"א רף רפ"ז ד"ה תלת) ויש, ואקרי ידיר עד לא יפוק בעלמא, (באות תנ"ג) כי ידיר, ה"ס קו שמאל, ששם אהבת דודים, וכל הנשמות נמשכות מזו"ן (דפו"י רף צ"ע"א)</p>		<p>תנו) דכתיב כה יהיה זרעך: ולמדנו זרעך, זרעך ממש, כלומר, כה, שהיא המלכות, תהיה זרע ממש שלו, כי היה מתחיל להכנס בבדיית הזה, וכל המתחיל להכנס, נכנס בבדיית הזה, שהיא המלכות, הנקראת כה, ומשום זה גר שנמול נקרא גר צדק, שהוא משום, שאינו בא מגזע קרוש שנמולו</p>

(תנו) ה) אברהם, בג"כ כתיב י ביה כה יהיה זרעך, זרעך ממש, ואתמסר ליה ד ה"א. ואתחברו תרין ההי"ן כחדא, ואולידו לעילא, ומאי דנפק מנייהו, הוא ו יו"ד, בגיני כך, ו יו"ד את רישא דיצחק, דכר. מכאן ב) שארי דכורא לאתפשטא, וע"ד כתיב א כי ביצחק יקרא לך זרע. ביצחק, ולא בכך. יצחק אוליד לעילא, דכתיב ב תתן אמת ליעקב. יעקב אשלים כלא. תנח) ואי תימא, ו וכי אברהם פ בהאי אתאחיד, ולא יתיר, והא כתיב חסד לאברהם. אלא חולקא דיליה כך הוא, בגין. דעביד חסד עם בני עלמא, אבל לאולדא, הכא אחיד, ומהכא י שארי. וע"ד לא אתגזר אברהם, אלא בן תשעים ותשע י"א שנה. ורזא דמלה הא אתיידע, ואוקימנא, במתניתא דילן.

דרך אמת

מסורת הנהר

א) כי ביצחק יקרא לך זרע: (בראשית כ"א) ח"א קיח: קכ. ח"ג רסז: ב) חתן אמת ליעקב:

מ"כ ז) ח"א קלט. ריג: רסד. ח"ב נו. פט: צ. ח"ג יב: עג: קלא: קסג: רצו. שב. ת"ז ד:

חלוסי גרסאות א) נ"א ואברהם. ב) נ"א ל"ג ביה. ג) נ"א ואתמסרי (ד"א). ד) נ"א ה: וניא מוסיף היא לשרה. ונ"א מוסיף [לשרה] ואי לאו דאתמסר היא לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה דהאי כה אולידת לתתא בתר דאתמסרת ה' לשרה. ו נ"א ואתחברו. ו נ"א י. ו נ"א י. ו נ"א ל"ג וכי. ו נ"א בנאי ו נ"א שארי. יא נ"א ל"ג שנה.

מאמרים

הסולם

לברית מילה

הזכר להתפשט. זכר, פירושו מוחין דג"ר. שמתפשט ע"י יציאת ה"י מאויר. ועל דא כתיב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא בכך. ועל כן כתוב ביצחק יקרא לך זרע. דהיינו דוקא ביצחק שה"ס קו שמאל ואתוון אל"ה שחזרו אל הבינה. וכן י שיצאה מאויר והבינה חזרה להיות אור ג"ר. אבל לא בכך, כי באברהם עצמו לבדו אין שלמות. שה"ס מ"י דאלקים שנתמעט מחמת עלית ה"ת לה' ראשונה. ונעשה לבחינת ו"ק כנ"ל. אלא בעת לידת קו שמאל שהוא יצחק חזר גם אברהם לבחינת ג"ר. וזהו שמדייק הכתוב ביצחק דוקא יקרא לך זרע, וחשיג על ידו השלמות, ולא בכך. כי בכך עצמך אין ג"ר בלי יצחק.

יצחק אוליד לעילא וכי יצחק הוליד למעלה שכתוב, תתן אמת ליעקב. יעקב השלים הכל. פירוש. אע"פ שיעקב הוא ביינת קו אמצעי דהיינו ז"א, ולפי"ז לא היה צריך להוליד למעלה במקום בינה. כמו יצחק. אינם לפי שיעקב השלים הכל, כי לולא קו אמצעי, לא היו ב' הקוין שבבינה יכולים להאיר. (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תליחאה) לפיכך הוליד יצחק את יעקב למעלה במקום בינה, ויעקב נעשה שם דעת המכריע בין חכמה ובינה שהם אברהם יצחק.

תנח) ואי תימא וכי: ואם תאמר, וכי אברהם נתאחד בזה. דהיינו שנכלל בבחינת קו שמאל דיצחק, ולא יותר, והרי כתוב, חסד לאברהם

שנמולו, והוא המחליל להכנס בברית, וכל מתחיל כנס במלכות. ועל כן מי שנכנס בזה דהיינו במלכות הנקראת צדק, שמו כזו, נקרא שמו גר צדק.

תנו) אברהם, בנין כך וכי: אברהם, משום זה כתוב בו, כה יהיה זרעך, שפירושו זרעך ממש. כי כה, שהיא ה' תתאה, דהיינו המלכות, תהיה לך זרע ממש. ומבאר איך נעשה לו המלכות לזרע, ואומר, אתחברו תרין ההי"ן כחדא, ב' ההי"ן, שהן בינה ומלכות, נתחברו יחד, כלומר לאחר שאברהם עלה לה' ראשונה כנ"ל עלתה אליו ה' תחתונה שהיא מלכות ונתחברו שתיהן יחדיו. ואז ואולידו לעילא והולידו למעלה בבניה, ב' קוין מ"י אל"ה. כי תחלה על ירי עלית המלכות לבניה, נפלו אתוון אל"ה דבינה, ונשארה בב' אותיות מ"י דאלקים. שזה נבחן לכניסת ה' באור הבינה ונעשה אור לאויר. וה"ס נקודת החולם, ואח"כ ירדה המלכות מהבינה למקומה וחזרו אתוון אל"ה להבינה ונעשו קו שמאל, שהוא ס'ד נקודת השורק, (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) ומאי דנפק מנייהו, ומה שיוצא מהם, בעת לידת קו שמאל. הוא יוד, דהיינו ה' שיוצאת מאויר הבינה וחזרה הבינה להיות אור ג"ר. (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כיון ע"ש) בניני כך י אות רישא דיצחק, דכר. משום זה אות ראשונה של השם יצחק הוא י שהוא בחינת זכר, כי מכאן שרי דכורא לאתפשטא. כי מסוד ה"י מתחיל (דפו"י דף צ"ו ע"א)

תנט) ובג"כ יצחק, דינא קשיא, נפק לאחדא ה' לחולקיה י' ולאודא י' וחסד אקרי. וע"ד יעקב אשלים כלא, מהאי סטרא, ומהאי סטרא, מסטרא דאחידו אברהם ויצחק ד' לחולקיהון לעילא, הוא שלימותא. מסטרא כ' דאתיהיב להו לאודא מתתא לעילא הוא שלימותא. וע"ד כתיב ו' ישראל אשר בך אתפאר. ביה ז' אתאחידו גוונים ח' מעילא ומתתא.

תס) וע"ד כתיב הכא שירה, דכתיב ב' אשירה נא לידידי. שירה ודאי, ס' דהא אקרי לאודא, דכר, דהא אקרי י' ידיד, עד לא י"א יפוק לעלמא. תסא) ואית דאמרי, י' אשירה נא לידידי דא אברהם, כד"א ג' מה לידידי בביתי. ואברהם ירית ירותא דאחסנת חולקא דא. אבל י' מה דאמינא, דדא יצחק הכי הוא.

מסורת הזהר

א) ישראל אשר בך אתפאר: לעיל ב"ב דף ס"ח ציון ב'. ב) אשירה נא לידידי: לעיל דף קמ"ו ציון ב'. ג) מה לידידי בביתי: ידמיה י"א.

חלופי גרסאות א' ג"א נחולקיה. ב' ג"א ולאודא. ג' ג"א חסד. ד' ג"א לחולקיהון. ס' ג"א דאתיהיב. ו' ג"א ליג ישראל. ז' ג"א אחאחדו. ח' ג"א מעילא. ט' ג"א דהא הוא יעקב (אה"ל). י' ג"א ל"ג ידיד. י"א ג"א פוק (ד"א). י"ב ג"א מוסיף דא [ד"א] אשירה. י"ג ג"א מוסיף על מה.

לכרית מילה

הסולם

מאמרים

כלומר מצד, שנשלם החכמה שבשמאל, על ידי התלבשות בחסדים שבימין, שאז החכמה מאירה ממטה למעלה, ונעשה ראוי להוליד כנ"ל. שכל זה נשלם ע"י יעקב, הריהו שלימות ב' של יעקב. הרי שיעקב השלים מדהאי סטרא ומהאי סטרא, מצד הימין ומצד השמאל, כמבואר. ועל כן כתוב, ישראל אשר בך אתפאר. כי בו בישראל נשלמו הגוונים, דהיינו האורות, מלמעלה ומלמטה.

לאברהם, הרי שנאיהו בימין. ומשיב אלא חלק שלו כך הוא, דהיינו חסד, משים שעשה חסד עם בני העולם. אבל להוליד נאחו כאן דהיינו שנכלל בקו שמאל, ומכאן מתחיל כי אין הולדה אלא מבחינת הארת חכמה, שהוא מושג על ידי התכללות ימין בשמאל. שז"ס כיצחק יקרא לך זרע, ולא כך. (כנ"ל בסמוך כד"ה אברהם.) ועל כן לא נמול אברהם אלא בן צ"ט שנים. וסוד הדבר נודע, ונתבאר במשנה שלנו. והסוד הוא כי מאה שנה ה"ס עשר ספירות שבכל אחת עשר, ובהכלים דע"ס. העליונים נגדלים תחילה, דהיינו שמתחיל בכתר ומסיים במלכות. ונמצא שנת המאה שה"ס מלכות רמלכית, שתקונה קשה מאד, וע"כ נמול אברהם בשנת הצ"ט, כדי שיוכל לתקן את שנת המאה.

תס) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב כאן שירה, שכתוב אשירה נא לידידי. ולא הוכחה, כנ"ל (באות תנ"ב) הוא שירה ודאי, כי נקרא להוליד זכר. כלומר, בשביל שהזכיר לידידי, יורה על הולדת זכר, שהוא יצחק, שהוא מוחין דקו שמאל מבינה, שהוא עלמא דדכורא. (כנ"ל באות תנ"ה) דהא אקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא. כי יצחק נקרא ידיד, מטום שיוצא דרך זרין הנקראים עולם, דהיינו בעודו בחינת קו שמאל מבינה (כנ"ל באות תנ"ג) וע"כ הוא דכר כמו בינה. ולפיכך כתיב כאן אשירה כי בדכר שהוא ג"ד, נוהג שירה.

תנט) ובגין כך יצחק וכו': ומשום זה יצחק שהוא רין קשה, שהוא קו שמאל שנסתם מחמת חסרון הלבוש של חסדים (כנ"ל ב"א דף ק"ל ד"ה תנינא) יצא להשלים את חלקו ולהוליד את קו האמצעי שהוא יעקב, ונקרא חסד. רהיינו שהמשין קומת חסדים על מסך דחירק, שה"ס קו אמצעי הנקרא יעקב, שהרכה החסדים, ואן נכללו ימין ושמאל זכ"ה כנודע. ועל כן יעקב השלים הכל מצד הימין ומצד השמאל: מצד שנכללו אברהם ויצחק בחלקיהם למעלה ע"י יעקב שהוא קו אמצעי, שבוה נשלמו החסדים שבימין הוא שלימות אחד של יעקב. ומצד שניתן להם להוליד ממטה למעלה הוא שלמות ב' ליעקב.

תסא) ואית דאמרי וכו': ויש אומרים, אשר אשירה נא לידידי, זה אברהם, כמו שאתה אומר, מה לידידי בביתי, שהוא אברהם, כן ידידי שבכאן הוא אברהם. ואברהם ירש ירושה של נחלת שדה זו, שהיא המלכות, המכונה כאן כרם, שאומר עליה שירת דודי לכרמו

(דפו"י דף צ"ו ע"א)

תסב) שירת דודי ה לכרמו. דא קב"ה, דאקרי דודי. דכתיב ז * דודי צח ואדום, ידידי אחיד בדודי, דכר. ומניה ז אתנטע כרם, דכתיב, כרם היה לידידי.

תסג) בקרן בן שמן. מאי בקרן בן שמן. אלא, ד במה ה נפיק האי כרם, ז במה אתנטע, חזר ואמר בקרן. מאי קרן. דכתיב ז בקרן היובל. בקרן היובל ז שארי. והאי קרן אתאחיד בההוא דכר, דאקרי בן שמן.

תסד) מהו בן שמן. כד"א בן חורין. ותריוויהו חד מלה, שמן דמתמן נגיד משחא ורבו, ה) לאדלקא ז בוצינין, ובג"כ בן שמן. ודא שמן ורבו נגיד ונפיק ואדליק ה בוצינין, עד דנטיל ליה, וכניש ליה, האי קרן, ודא אקרי קרן היובל. בגיני כך, לית ה משיחותא דמלכותא, אלא בקרן, וע"ד אתמשך מלכותא דדוד, דאתמשח בקרן, ואתאחיד ביה.

תסה) ז ויעזקהו, כהאי ז) עזקא דאסתחר לכל סטרין. * ויסקלהו, דאעדי

מסורת הזהר

דרך אמת

ה) להליק כרוז שהוא הסעורכות מדכנות הקדושה זיארן השפעה למטה. ז) כסענת ז שמסוכנת מכל זל. א) דודי צח ואדום: (שה"ש ה') ח"א קלט: ז"ח חולדות כ"ו טג שיו. ב) בקרן היובל: (יהושע ז'). ח"ב קעט. ח"ג כר:

חלופי גרסאות א) כ"א ל"ג לכרמו. ב) כ"א מוסיף זה דודי. ג) כ"א אתפסט. ד) כ"א כמה. ה) כ"א דנפיק. ו) כ"א שריא. ז) כ"א בוצינין. ח) כ"א בוצינין. ט) כ"א משיכוחא. י) כ"א מוסיף ויעזקהו ויסקלהו [ויעזקהו].

לברית מילה

הסילם

מאמרים

תסד) מהו בן שמן וכ"ו: ושואל, מה פירושו של בן שמן. ואומר שהוא כמו שאתה אומר בן חורין. שפירושו בינה. ושניהם, בן שמן ויובל דבר אחד הוא, דהיינו בינה, ונקרא שמן כי משם, מכינה, נמשך שמן וגדלות להדליק הנרות, עד שקרן הזה, שהיא מלכות, לוקחת ומאספת אותם. וזה נקרא גם כן, קרן היובל, ומשום זה, נמשכה מלכות ביח דוד משום שנמשח בקרן, ונתאחד בו. (כמ"ש במסכת מגילה יד. ע"ש.)

תסה) ויעזקהו, כהאי עזקא וכ"ו: ועתה מנאר הכתוב, איך יצא ונולד הכרם מקרן בן שמן, דהיינו על ידי עלייתה אל הבינה. ואומר ויעזקהו פירושו, שצמצם יהגדיר אותו סביב סביב, כמו טבעת המקפת מכל הצדדים. ודורש, ויעזקהו, מלשון עזקא, שפירושו טבעת. פירוש הכתוב הולך ומביא תקונה של הכרם מקטנותה עד גדלותה שנעשה מפאת עלייתה אל הבינה. והנה בתחילה, כשעלתה המלכות אל הבינה, נבחן, ש"י נכנסה באור הבינה ונעשה אור. ונתמעטה הבינה לו"ק, כי אז נפלו ממנה ג' אתון אל"ה לזו"ן, והיא נשארה באתון מ"י.

ואז גם זו"ן נתמעטו לו"ק, (כנ"ל ב"א דף מ"ג ד"ה יהי) ועל מצב הזה אומר הכתוב, ויעזקהו, שהקיפו מכל צד, דהיינו שצמצם אותה לו"ק

אבל, אומר ר' אבא, מה שאמרתי שהוא יצחק כן הוא. דאחסנת חולקא, פירושו, נחלת שדה, כי, ובשדי יתומים, מתרגמינן ובחלקא דיתמי. (משלי כ"ג י').

תסב) שירת דודי לכרמו: דודי, זה הקב"ה שנקרא דודי, שכתוב, דודי צח ואדום. כשידידי נאחו בדודי, הוא דכר. פירוש דודי הוא ז"א, ותוא נאחו בידידי שהוא קו שמאל דבינה, בעת שז"א משמש שם לקו אמצעי, ואז יש לז"א מוחין הללו דבינה שהוא דכר. ואז ומניה אתנטע כרם, וממנו, כהארז השמאל דבינה, נטע כרם, שהיא המלכות ונוקבא דז"א, שכתוב, כרם היה לידידי. כי היא נבנית משמאל דבינה.

תסג) בקרן בן שמן: ושואל, מהו בקרן בן שמן. ואומר, אלא ללמינו במה יצא ונולד כרם הזה ובמה נטע, חוזר ואומר בקרן. מהו קרן. הוא שכתוב, בקרן היובל, שפירושו מלכות ממוחקת בבינה. כי קרן היא מלכות, ויובל היא בינה. וקרן הוה שככאן, נתאחד בדכר הזה הנקרא בן שמן, שהיא גם כן בינה. ומשמיענו הכתוב בזה, שכל יציאתו ונטיעתו של הכרם שהיא מלכות, נעשה בסבת עלייתה אל הבינה. שהיא דכר, כמו שפירש לפנינו בסדר הכתובים ויעזקהו ויסקלהו.

(דפו"י דף צ"ו ע"א ט) דף צ"ו ע"ב)

מניה ומחולקיה, כל אינון רברבין, כל אינון (ב) תריסין, כל אינון (ג) כתרין תתאין, והוא נסיב ליה להאי (ד) כרם לחולקיה, דכתיב * כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

תסו) ויטעוהו שורק כד"א ב' ואנכי נטעתוך שורק כל"ה זרע אמת. כל"ה ב' כתיב ג' בה"א. מכאן ד' שארי אברהם לאולדא לעילא, ומהאי נפק זרע אמת. כל"ה זרע אמת, ודאי, ה' היינו דכתיב, כה יהיה זרעך, וכלא חד מלה. זכאה חולקהון דישראל, ו' דירתו ירוחא קדישא דא.

תסז) סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו. מהו מגדל. כד"א, ב' מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ז' ונשגב, בו ירוץ ח' צדיק ודאי.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) כי חלק ה' עמו: לעיל ב"א דף ככ"ד ציון ד'. (ב) ואנכי נטעתוך שורק: (ירמיה ב') ח"א קי. רלח: רלט: ח"ב סט: ח"ג יד: עג: קפט: רנ: רצח: ת"ז תי"ט לט: ח"ע קסט: ז"ח בראשית יא. טא שמט. תק"ח צ"ד טב. שב. צ"ח טג שטו. (ג) מגדל עז שם ה': לעיל ב"א דף שמה ציון א'.

חלוסי גרסאות א' נ"א קרן. ב' נ"א ליג כתיב. ג' נ"א בה'. ד' נ"א שרי. ה' נ"א והיינו, ו' נ"א דירחון ז' נ"א מוסיף ונשגב ונשגב והוא מגדל [כד] בו ירוץ צדיק ודאי (רמיק ואח"כ). ט' נ"א מוסיף צדיק ונשגב ודאי. ונ"א צדיק ודאי ונשגב ודאי.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

לוי"ק, מחמת ה' שנכנסה לאור הבינה ונעשה אור. שפירושו קומת רוח, שהוא ו"ק. ויסקלהו, דאערי וכו': ויסקלהו, פירושו שהסיר מהכרם ומחלקו. כל אלו הגדולים וכל אלו השרים וכל חכתיים תחתונים. פירוש, ע"י עליית המלכות לבינה, שנתמעטה אז לוי"ק בלי ראש, הסיר המאציל מן המלכות כל כחות הגדולים של הס"א שהיו דבוקים במלכות. כי אחר שנתמעטה לוי"ק אין להם מה לינק ממנה. והוא נסיב ליה להאי כרם לחולקיה, ואז הוא, דהיינו הבינה לקח את הכרם לחלקו, דהיינו שנתדבקה בהבינה ונעשתה לחלק מן הבינה. שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. כי לפי שהמלכות נעשתה לחלק מן הבינה, נעשו גם ישראל לחלק מן הבינה. להיותם דבוקים בה.

תסו) ויטעוהו שורק, כד"א וכו': הוא כמו שאתה אומר. ואנכי נטעתוך שורק, כלה זרע אמת כל"ה כתיב בה' והוא כמו שחיה כתוב כל ה', שהיא המלכות, זרע אמת פירוש. כי ויטעוהו שורק, היינו על ידי שחבינה חזרה והורידה ח" מאויר והחזירה אליה אתוון אליה, שאז יצא קו שמאל הנקרא שורק, (כנ"ל דף קמ"ח ד"ה אברהם) שח"ס אור החכמה בלי חסדים כמ"ש שם. וחשפיעה הבינה מוחין (רמרי דף צ"ו ע"ב)

תסז) סופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו: ושואל מהו מגדל. ואומר, כמ"א. מגדל עז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב, בו ירוץ צדיק ודאי

תסח) וגם יקב חצב בו. דא תרעא דצדק, כד"א * פתחו לי שערי צדק, מאי משמע, דכל בר ישראל דאתגזר, ב עייל ב בתרווייהו (ב) וזכי לתרווייהו. תסט) ומאן ג דקריב בריה, לקרבנא דא, עייל ליה בשמא קדישא, ועל את דא, מתקיימין שמיא וארעא. דכתיב ב אם לא בריתי יומם ולילה חקות י שמים וארץ לא שמתי. והאי י מאריה דהלולא דא, זכה לכלא, ו למחוי י קב"ה ה אנפין באנפין בהאי יומא.

תע) זכאה חולקנא, דזכינא להאי יומא, וזכאה ט חולקך עמנא, והאי ברא דאתייליד לך קרינא עליה ג כל הנקרא י בשמי וגוי יצרתיו אף עשיתיו. וכתיב י וכל בניך למודי יא הי וגוי. (ג) אוזפוה יכ לרבי אבא תלת יג מילין. תעא) אמרו ליה האי י מאריה דהלולא אושפיון זכה טו לכולי האי, טו בגין דקיים קיומא דמצוה. אמר מאי היא. אמר ההוא גברא, דביתאי, אתת אחי י הוות, ומית בלא בנין, ונסיבנא לה, ודא הוא ברא קדמאה דהוה לי יח מנה, וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטור. א"ל מכאן ולהלאה יט קרי ליה אידי, והיינו אידי בר יעקב. בריך לון ר' אבא ואזיל לארחה.

מסורת הזהר

דרך אמת

(א) פתחו לי שערי צדק. לעיל ב"א דף של"ט
 (ב) זכין ג. (ג) אם לא בריתי יומם ולילה: לעיל
 פרשת נח דף א' ציון ג'. (ד) כל הנקרא בשמי:
 (ישעיה מ"ג) ח"א רכ. רנא: ח"ב מב. ח"ג רכה. קד. ת"ז ו: תכ"ב טר. ז"ח בראשית ח' טב שמו. י"ז
 טג שיה. תק"ח קכ"ב טב שכה (ד) וכל בניך למודי ה': לעיל פ' נח דף ל"ט ציון ג'.

חלופי גרסאות א ב"א עאל. ב ג"א באחרייהו. ג ג"א דיקרב. ד ג"א שמים וגוי. ט ג"א מריה. ו ג"א למחמי. ו ג"א למיחמי. ז ג"א לקב"ה. ח ג"א אפין באפין. ט ג"א חולקית. י ג"א ולכבודי בראתיו יצרתיו וגוי. יא ג"א מוסיף ה' ורב שלום בניך ול"ג וגוי. יב ג"א דרב. יג ג"א מלין. יד ג"א מריה. טו ג"א לכלי. טז ג"א ובנין. יז ג"א הות. יח ג"א מינה. יט ג"א קריה.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

תסט) ומאן דקריב בריה וכו': ומי שהקריב את בנו לקרבן הזה, של ברית מילה הוא מכניסו בשם הקדוש, ועל אות הזה מתקיימים שמים וארץ, שכחוב אם לא בריתי וגו'. ובעל שמחה הזה זכה לכל, וזכה לראות את הקב"ה פנים בפנים ביום הזה.

תע) זכאה חולקנא וכו': אשרי חלקנו שזכינו ליום הזה, ואשרי חלקך עמנו, ובן הזה הנולד לך סורא אני עליו כל הנקרא בשמי וגוי יצרתיו אף עשיתיו, וכתוב וכל בניך למודי ה'. וליוה את ר' אבא שלשה מילים.

תעא) אמרו ליה האי: אמרו לו, לר' אבא, בעל השמחה הזה, בעל המלון שלך, זכה לכל זהו משום שעשה עשיה של מצוה, אמר, מה הוא המצוה, אמר אותו האיש, בעל המלון אשתי, אשת אחי היתה, שמת בלא בנים, ונשאתי אותה, וזה הוא בן הראשון

שהיה

ודאי, פירושו, כי מבחינת הארת השורק אין המלכות יכולה להתקיים, להיותה חכמה בלי חסדים, ובנין המגדל פירושו התלבשות החכמה בחסדים, שאז ירוק צדיק ונשגב, ולא מקודם לכן.

תסח) וגם יקב חצב בו: זהו שער צדק כמ"א, פתחו לי שערי צדק, שז"ס המסך דחירק שעליו נמשך קומת החסדים וקו אמצעי, שלילא זה לא היה החכמה מאירה, ומשום זה יש בחסדים הללו גם התכללות החכמה. מאי משמע, ושואל, מהו המשמעות של הכתוב פתחו לי שערי צדק, ואומר, שכל אחד מישראל שנמול נכנס בשניהם, וזוכה בשניהם, דהיינו במגדל ויקב, שמגדל פירושו התכללות חכמה בחסדים, ויקב פירושו התכללות חסדים בחכמה. לכן בקש דוד פתחו לי שערי צדק, לזכות בשניהם.

(דפו"י דף צ"ו ע"ב)

תעב) כד אתא סדר מלין קמיה דר' אלעזר, ודחיל למימר לר' שמעון. יומא חד הוה קמיה דר"ש, וא"ר שמעון, מאי דכתיב, א ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלקים לאמר, אני הנה בריתי אתך. משמע דעד ב דלא אתגור הוה נפיל על אנפוי, ומליל עמיה, בתר דאתגור קאים בקיומיה ולא דחיל. אני הנה בריתי אתך, דאשכח גרמיה גזיר.

תעג) א"ל ר' אבא, אי ניחא קמיה דמר, דלימא קמיה, מאינן מלי מעלייתא, דשמענא בהאי, א"ל אימא. א"ל דחילנא דלא, יתענשו על ידי. א"ל ח"ו, משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח בה. סח ליה עובדא, וסדר קמיה כל אינון מלין.

תעד) א"ל וכי כל הני מלי מעלייתא הוו טמירין גבך, ולא אמרת להו. גוזרנא עלך, דכל תלתין יומין אלין תלעי ותנשי. ולא כתיב, אל תמנע טוב, מבעליו בהיות לאל ידך לעשות. וכך הוה. אמר, גוזרנא, דבאורייתא, דא יגלון לבבל ביני חברייא.

תעה) חלש דעתיה דרבי אבא, יומא חד חמא ליה רבי שמעון, א"ל טופסרא דלבך באנפך שכית, א"ל, לא על דידי הוא, אלא על ידיהו. מסורת הזהר דרך אמת

א) שגזר עליו שיטריח ל' יום בלמוד ההוא לשכסח כדי שלא יגלוס לאחרים וכן היה. ב) שיתנלו הדברים לנצל בין החכמים כולם והיה רבי אבא מנטער על זה. ג) דפוס וזיור שנלנך נפניך שכיח ומזוי ר"ל כיכר נפניך הזועפים וירוקים שיש בלנך חזיו דלגה וזער בשביל זה והשיב לו. ד) לא שאני מנטער על עממי אלא בשביל החכמים שחל יתענשו עמי למוד כשיתגלה בנייהם. חלופי גרסאות א) ג"א מוסיף הוה קאים. ב) ג"א לא. ג) ג"א דשמעית. ד) ג"א יתענשו. ה) ג"א יומן. ו) ג"א מבעליו וגו'. ז) ג"א מוסיף אמר ליה. ח) ג"א אמר תו (אה"ל). ט) ג"א דאורייתא. י) ג"א דבאורייתא. יא) ג"א לבבל ויגלון בכל בני חברייא. יב) ג"א מוסיף ויגלון בבבל ביני חבריא (אה"ל). יג) ג"א ידיהו.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

מאלו דברים הטובים ששמעתי בענין זה. אמר לו אמור. אמר לו אני מפחד שלא יענשו על ידי. אמר לו משמועה רעה לא יירא וגו' ספר לו המעשה, וסידר לפניו כל הדברים.

שהיה לי ממנה, וקראתי שמו על שם אחי שנפטר. אמר לו, מכאן והלאה תקרא אותו אירי. והוא, אירי בן יעקב. ברך אותם ר' אבא והלך לדרכו.

תעד) אמר ליה, וכי כל זכו: אמר לו ר"ש, וכי כל אלו דברים הטובים היו נסתרים אצלך ולא אמרת אותם, אני גוזר עליך, שבכל שלשים יום הללו, תלמוד ותכף תשכח, וכי לא כתוב, אל תמנע טוב מבעליו וגו'. וכן היה. שלמד ושכח. אמר, אני גוזר, שעם תורתם זו, יגלו, היינו בעל האכסניא שלו וחביריו, לבבל בין החברים אשר שם.

תעב) כד אתא וכו': כשבא למקומו, סידר הדברים לפני ר' אלעזר. והיה מתירא לומר אותם לפני ר"ש. שלא יענישם על גילוי הסודות, יום אחד היה לפני ר"ש, ואר"ש, מה זה שכתוב, ויפול אברם על פניו וידבר וגו', משמע, שכל עוד שלא נמול היה נופל על פניו ואז דבר עמו. ואחר שנמול עמד על עמדו, ולא היה מפחד. אני הנה בריתי אתך, היינו שמצא את עצמו נמול, כי דבר ה' פעל עליו ונמול.

תעה) חלש דעתיה וכו': נחלש דעתו של ר' אבא. יום אחד ראה אותו ר' שמעון. אמר לו, העתקה מלבך נמצא בפניך. אמר

תעג) אמר ליה ר' אבא: אמר לו ר"א, אם טוב בעיני אדוני, לומר לפניו (דפו"י דף צ"ו ע"ב)

א"ל ח"ו דאתענשו, אלא בגין כ דמלין אתגליין בינייהו כל כך, ז יגלון נ ביני חברייא, ילפון אינון ז ארחין, ס ואתכסיין מלין בגווייהו. דהא מלין לא אתגליין אלא , ביננא, דהא קב"ה כ אסתכים עמנא, ז ועל ידנא אתגליין כ מלין. תעו) אמר רבי יוסי, כתיב א אז יבקע כשחר אורך ט וגו'. זמין קב"ה לאכרזא על בנוי, ויימא, אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך.

מסורת הזהר

דרך אמת

א) מסכים עמנו ע' פרשת ויחי דף רכ"ד ע"ב א) אז יבקע כשחר : (ישעיה ג"ח) ח"א רנ : ח"ב ורכ"ה ע"א. נט. קצט. רנב : ח"ג קד. רצח : חלופי גרסאות ח נ"א מוסיף דמלין אלין. ז נ"א מוסיף וכד יגלון. ג נ"א מוסיף בבבל ביני. 7 נ"א ארחין. ונ"א ארחי. ה נ"א ויתכסיין. ונ"א ואתכסמן. (נ"א ביבנה. ז נ"א דעל. ח נ"א מוסיף מלין אלין. ט נ"א ל"ג וגו'.

לברית מילה

הסולם

מאמרים

אמר לו ר' אבא, לא על עצמי אני מצטער אלא עליהם, שעהנישם לגלות בבבל. אמר ליה ח"ו וכו' : אמר לו ר"ש, חס ושלום שנענשו, אלא משום שהסודות נתגלו ביניהם כל כך, גזרתי עליהם, שיגלו בין החברים שבבבל, וילמדו הדרכים שלהם והסודות יתכסו ביניהם. כי הסודות לא יתגלו (דפו"י דף צ"ו ע"ב)

אלא ביננו, כי הקב"ה הסכים עמנו, ועל ידינו יתגלו הדברים.

תעו) אמר ר' יוסי וכו' : אר"י. כתוב, אז יבקע כשחר אורך וגו' עתיד הקב"ה להכריז על בניו, ויאמר, אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח וגו'.